

K

Librum hunc cui Titulus, HIPPOCRATIS
de Morbis Popularibus Liber Primus,
& Tertius, cum Novem Commentariis :
dignissimum censemus qui in publicum
prodeat.

JOHANNES BATEMAN, Præses.

RICHARDUS BLACKMORE,	} Cenfores.
GUIL. GIBBONS,	
SALUSBURY CADE,	
RICHARDUS MEAD,	

Datum ex Ædibus Col-
legii nostri Decem-
bris 7mo 1716.

K

Librum hunc cui Titulus, HIPPOCRATIS
de Morbis Popularibus Liber Primus,
& Tertius, cum Novem Commentariis :
dignissimum censemus qui in publicum
prodeat.

JOHANNES BATEMAN, Præses.

RICHARDUS BLACKMORE,	} Cenfores.
GUIL. GIBBONS,	
SALUSBURY CADE,	
RICHARDUS MEAD,	

Datum ex Ædibus Col-
legii nostri Decem-
bris 7mo 1716.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΕΠΙΔΗΜΙΩΝ

Τὸ ΠΡΩΤΟΝ, καὶ τὸ ΤΡΙΤΟΝ.

HIPPOCRATIS DE MORBIS POPULARIBUS Liber PRIMUS, & TERTIUS.

His accommodavit Novem

De FEBRIBUS COMMENTARIOS JOHANNES FREIND, M.D.

Coll. Med. Londin. & Soc^{ti}s. Reg. Socius.

L O N D I N I :

Impensis GUL. INNYS, ad Insignia Principis in
Cœmeterio D. Pauli. MDCCXVII.

Ricardo Frewin, M.D.

OXONIENSIS,

JOHANNES FREIND

S. P. D.

CUM in otio jucundissimo, Domicilioque & ingeniis & literis florente, communia utriusque nostrum studia coleremus, persæpe inter nos (quod Tu probè, Vir Amicissime, meministi) uti de universâ Medicinæ ratione, ita præcipuè de Veterum in hâc re scriptorum præstantiâ, collocuti

collocuti sumus. Qui quidem non in suâ modò arte versatissimi, sed omni doctrinæ genere eruditi atque exculti fuisse videbantur; & tum intelligendi, tum scribendi Authores gravissimi ac magistri extitisse. Ii autem cùm omnia præclare dixerint, hoc tamen in argumento, in quo medicum exercitatissimum esse oportet, potissimùm elaborârunt, ut morborum Historias accuratè describerent, *signorumque* discrimen omne & ipsi diligenter notarent, & aliis disertè distinctèque explicarent. Quare ii demum, qui diuturno usu atque observatione morbis medendis operam dederunt, hæc Veterum monumenta & intelligunt facillimè, & maximè admirantur.

In hoc scriptionis genere excellere fatis nôsti, principem inter *Latinos, Celsum*, virum haud mediocris ingenii; quem si quis ex Rhetorum Scholis profectum, & dicendi potiùs quàm medendi artificem putaverit, nã is in re Medicâ parum se esse intelligentem arguit: qui enim artem hanc nostram penitiùs callent, illum non sermonis elegantia magis, quàm curandi peritiâ insignem sentiunt. Vellem quidem *Cælium Aurelia-*

num

num libros suos non eâ loquendi barbarie inquinâsse, quæ medicinæ studiosos ferè à legendo deterreat ; nam, præterquam quòd multa Veterum scripta, quæ haud alibi uspiam extant, ei tanquam conservatori debeamus, in notis morborum enarrandis discernendisque & copiosus est & accuratus ; inque opere suo disponendo non ordinem solum, sed iudicium adhibuit : certè, cùm *Latine* scribere præ se tulerit, si linguæ *Romanæ* vim tenuisset, jure inter primos haberetur. *Græcorum* viam eandem insistentium, licet ætate ferè ex ultimis unum, (inter *Ætii* scilicet atque *Pauli* tempora interjectum) hæc tamen in laude haud infimum posueris, *Alexandrum Trallianum* ; qui, si ei, utpote longè latèque peregrinato, verba quædam extranea condonaveris, sermone satis *brevi ac luculento*, quemadmodum de se ipse pollicetur *, usus esse videbitur : fortasse quædam in eo Empirica, quædam etiam superstitiosa, ne dicam Magica, reprehendes ; sed utcunque in Remediis tradendis fuerit longior, quippe qui emeritus atque admodum

* Præf. lib. 12.

*senex experimenta, quæ multo usu atque exercitatione didicisset, in commentarios red-
egerit, ea tamen, quæ ad morbos internof-
cendos pertinent, & diligenter persecutus
est, & dilucidè enarravit. Nescio an in
hoc numero recensendus sit, de re qui-
dem Medicâ optimè meritis, Galenus: nam
ille, cùm pleraque veterum, Hippocratis præ-
sertim, more quodam professorio (ornato illo
quidem, & subtili licèt, tamen minimè jejuno)
auditoribus suis exponere instituerit, non
eo ad scribendum animo videtur accessisse,
ut hunc de morbis pertractandis locum uno
aliquo opere absolveret: tamen in his, quæ
apud illum dispersa atque confusa habentur,
Sylvam reliquit, unde maximâ ex parte vo-
lumina sua satis operosè contexuerunt, pri-
mùm Oribasius, mox deinde Ætius, & tan-
dem, utrisque junior, Paulus. Horum verò
sive diligentiam, sive subtilitatem longè su-
peravit, licèt in doctorum manibus rarior
sit, Vir & peracuti ingenii & in arte me-
dicâ haud inexercitatus, Aretæus: qui, nul-
lius scrinia compilans, morbi cujusq; tam
acuti, quàm diurni signa primus literis
prodidit; eaque stylo concinno & enucleato
imprimis*

imprimis, utpote *Hippocratis* elegantia tinctus, ita disertè ac vividè descripsit, ut eum jam prope audeas perfectum scriptorem dicere. Nam planè perfectum, & cui nihil admodum desit, omnium, quotquot secuti sunt, parentem unicum, *Hippocratem* facilè dixeris; eundem & perbreve, & perornatum. Horum in monumentis illa, quæ Antiquissimis quibuscunque in suo genere Authoribus ferè propria est, elucet scribendi divina quædam cum simplicitate conjuncta vis; quam posterorum plerique ita non attigere, ut ne perspexerint quidem. Itaque intelligentium omnium judicio inter scriptores Medicos eundem, quem Poetas inter *Homerus* & *Virgilius*, aut inter Oratores *Cicero* & *Demosthenes*, locum obtinent.

Quare cùm in veterum Medicorum scriptis versati, quantò sæpius & diligentius ea pervolvimus, tantò magis eorum præstantiam suspiceremus, tantò vehementiore legendi studio ac delectatione teneremur, (quo potissimum experimento verissimum fit de optimis quâvis in scientiâ scriptoribus judicium) mirari inter nos solebamus, quæ nobis adeò placuerint, illa à multis neglecta

a

esse,

esse, imò & præ *Recentiorum* quorundam libris omnino videri contemnenda, utpote ad medicinæ studiosos parum opis allatura. Quasi verò ii, quorum laus est non modò fundamenta artis nostræ jecisse, sed exædificasse id opus quod instituerant, ædificandi rationem nullam tenerent; iique, è quorum fontibus cuncta medentium gens suam, quæcunque sit, hausit scientiam, ipsi interim nihil scirent.

Enimvero ex ipsis *Recentioribus*, qui accuratissimè morborum enarrationem tradiderunt, veterum ferè vestigia persecuti sunt; quemadmodum magno cum judicio fecit, in hoc scribendi genere facilè princeps, & si unum excipias *Celsum*, author *Latinus* maximè, *Loimnius*. Cæterorum, qui hos viæ duces atque authores relinquere, novamque & à priscis minimè tritam semitam inire voluerunt, alii argumentum ipsum, de quo scribunt, haud satis percipiunt; alii id, quod usu assecuti sunt, literis tamen illustrare nesciunt: ita ut iis vel medendi facultatem, vel scribendi defuisse planè intelligas. Nec aliam causam reperio, cur in infinito penè scriptorum numero, qui his

duobus proximis seculis hunc de morbis locum attigerunt, tanta sit bene scribentium paucitas; nisi quòd veterum scripta minùs versaverint, stylumque vel ad nullam, vel ad *Recentiorum* quorundam normam effinxerint. Ad quæ sanè exempla quicunque se nimium studiosè componit, multa inde vitia, tum in scribendo, tum in iudicando contrahet; priscamque illam scriptio-
nis Medicæ sanitatem haud unquam assequetur.

Neque enim sermonem solummodo inquinatum, & verborum quasi monstra *Recentiores* intulere; sed morborum explicationem omnem ita commentis Philosophicis referere, ut fabulas potiùs Medicas, quàm Historias concinnâsse videantur. Hinc fit, ut, si medendi scientiam spectes, vel futilia tradant præcepta, vel etiam, quod legentibus magis fraudi est, vitiosa: quippe quæ ut plurimum ad ipsorum *Hypotheses*, ita quippe loqui amant, accommodata sunt & conficta. Multos, qui hoc vitio insigniter laborant, facilè esset recensere: unus omnium instar sit, prægrandis libri author, *Sylvius Dele Boe*, quem quidem ut unicum,

qui Febrium rationem rectè tradiderit, scriptorem deprædicat *Etmullerus*. Quid tamen ex *Sylvii* lectione ad nos fructus redundavit, quàm ut, quæ juvenes fortasse satis avidè arripuimus, nunc dediscenda, perdendâque esse fateamur? Scilicet omnibus Medicinæ studia colentibus id ferè accidit incommodi, ut longum tempus in hoc vel illo Authore legendo sæpe conteramus, priusquam id satis odorati simus, nos frustra legisse. Ex hâc eâdem vel tolerabilium scriptorum penuriâ fit, ut post renatas literas, licèt innumerabiles ferè rei Medicæ excolendæ incubuerint Scriptores, curandi tamen artem non æquis passibus provec̃tam esse jure queramur.

Sed neque suam Recentioribus laudem detrahère velim; qui quidem in duabus rebus, ad medendi facultatem maximè pertinentibus, feliciter versati sunt: nam & Artem *Anatomicam* subtilissimè excoluerunt, inventisque compluribus locupletârunt; & *Medicamentorum* vim omnem varietatemque incredibili industriâ persecuti sunt. Tamen his ipsis etiam in rebus est fortè, quod requiras; neque enim adhuc, postquam *Har-*
vêus

vêus id jam tunc meditans fato cefferit, repertus est scriptor, qui satis aperuerit, quantum Medicinæ inservire possint (& certè plurimùm possunt) rationes ex *Anatomiae* fontibus depromptæ: neq; ingens illa *Remediorum* sylvæ ita disposita est atque distincta, ut non medicum aliquando implicitum teneat, ipsaque in medendo officiat suppellectilis medicæ copia. Quam multum cum ita uberem viderint, & semel hisce medicamentorum formulis sese satis instruxerint, protinus ad morbi genus omne pellendum sibi videntur idonei accedere: cum tamen longè aliud sit in materiâ medicâ exercitatum esse, aliud mederi.

Quantum interim Veteres artis nostræ Authores in scribendo excelluerint, haud aliàs clariùs patet, quàm ex his, quos quasi munusculum aliquod ad Te jam mitto, *Epidemiorum* libris: in quibus pressè licet, ita plenè explicatur *Febrium* Historia, ut sint qui, brevi hoc commentariolo paululùm immutato inque diffusius volumen traducto, magnum sibi nomen quæsiverint: ita tamen purè atque luculenter, ut nihil hic affectatum, nihil abstrusum, nihil à comuni

muni sensu longiùs remotum invenias. Scripsit nimirum *Hippocrates* non inani famæ inhians, sed humani generis utilitati consulens: non tam eum ut admirentur legentes, quàm ut intelligant. Tantum abfuit ab obscurâ multorum diligentia, ut scriptor ille simplicitatis amantissimus, quæ ad *signa* febrium curationemque pertinent satis habens edisserere, de morbi *causis*, quæ fortasse nos latent latebuntque semper, ne verbum quidem fecerit. Itaque sermone eleganti admodum atque ad rei naturam apposito (quamvis contracto plurimum ac conciso) usus, variam Cæli temperiem exposuit, febriumque tum diversitatem & multiplicem seriem, tum quendam inter se nexum & quasi conspirationem notavit; deinde vias, quibus ex abigi solent, recensuit; ultimo in loco, ut meliùs dirigi posset medentis iudicium, ægrotantium historias subjunxit. *Observationes* * quidem *particulares in lucem datas non ita magnam, se iudice, asserre utilitatem existimat Sydenhamus*: quam tamen sententiam à Te ita parum probari scio, ut facilè animadvertas *consummatam*

* Præf. Morb. Acut.

illam & fixam medendi methodum, pro quâ ille tantopere contendit, ex hâc ipsâ casuum, ut aiunt, *Singularium* accuratâ consideratione fuisse constructam. Certè ægrotantium *Historiæ* sigillatim enarratæ, si cum fide & iudicio pertractentur, id commodi habent, ut minutissima quæque morbi discrimina, in quibus internoscendis maximè perspicitur medici acumen, ob oculos nobis dilucidè ponant, certamque medendi rationem quasi digito commonstrent. Has summâ arte designavit *Hippocrates*; & iis tantum, in quibus totius rei cardo vertebatur, immoratus, morbi formam & lineamenta in ægroto quolibet iis coloribus expressit, ut, quanquam ipse de curandi viâ conticescat, qualis demum ea debeat esse via, intelligenti haud difficiliter appareat.

Vides, ut simplex omnino ac perspicua sit illa, quam *Hippocrates* secutus est, scribendi ratio: perpendamus paululùm, quam demum tenuerint, qui se omnem de febribus doctrinam expolivisse jactitant, *Recentiores*. Quorum hoc esse vitium commune advertis, quòd ita suo ingenio indulgent; ita commentitiam quandam philosophiam sectantur,

ut

ut ad quamcunque sunt *Hypothesin* quasi tempestate delati, ad eam tanquam ad saxum adhærescant; ad eam tum Signorum omnium, tum Remediorum rationem detorqueant. Itaque apud eos causam *Februm* deductam legimus, ab *humorum putredine*; ab *Archæi accensione*; à *sanguinis Fermentatione, ebullitione, effervescentiâ*; à *sulphuris & nitri incendio*; à *turbatâ sanguinis mixtione, & spirituum ἀταξία*; à *succi Pancreatici acore*; à *globulis rubris in motum excitatis*; à *spirituum vitalium expansione*; à *miasmate quodam deleterio, quod spiritus animales contaminat, inque eorum Systemate delitescit*. Horum ego nihil quicquam me intelligere posse planè profiteor, neque Tu credo intelligis. Etiam ipse *Sydenhamus*, Vir in Philosophando perparcus, dum rebus se philosophicis immiscet, in quandam quasi obscuritatis latebram delapsus esse videtur; neque enim satis assequor, quid illa velint, *maligna aura, humorum despumatio, sanguinis commotio ob materiam quandam Heterogeneam, succorum specifica exaltatio, sive specificatio*, neque fortasse ipse affecutus est. At, inquires, condonanda est

b

tecumque omnes, qui quidem sapiunt, facile sentiunt, quem exitum habitura sit eorum de *Febribus* aut explicandis, aut sanandis commentatio, qui ita in ipso limine delirant.

Pergant hi Novatores ab antiquorum vestigiis abhorreere, seque majorem inventionis & ingenii gloriam habituros putent, si vetustatem contemnere, & cum oratore *Antonio* ne nôsse quidem *Græcos* videantur. Nos eorum castra, quorum sub signis Tirones militavimus, ne temere deferamus; præsertim cùm majores nostros, qui in hâc *Insulâ* inclaruerint, Medicos omnium ubicunque terrarum & gentium celeberrimos, memoriam recolamus. Horum enim ut erat quisque suæ artis scientissimus, ita maximè solebat *Veterum* exemplaria respicere, & sese ad eorum tum medendi tum scribendi normam diligentius conformare. Hinc ex ævi sui obscuritate emerferunt, quasi nova orbis nostri lumina, *Linacrus* & *Cæus*; qui, *Græcis* & *Latinis* literis eruditi, ad perlegenda *Veterum* monumenta viam nobis aperuerunt, artemque Medicam jacentem tum & prope intermortuam instaurationem

verunt denuo, & scriptis illustrârunt. Id *Galeno*, rem *Anatomicam* tractanti, debet *Harvêus*, id *Hippocrati*, *Februm Historiam* explicanti, *Sydenhamus*, quodd, dum ab illo descriptas corporis humani partes percurrimus, eas oculis ipsis usurpare; dum ab hoc enarratos morborum processus legimus, ipsis ægrotis præsentibus assidere videamur. Eadem etiam & nobis tenenda est via, si antecessorum exemplis adjuti atq; accensi, aut famæ nostræ, aut nostratium salutis consulere avemus.

Quare Tu, Vir Integerrime ac Doctissime, qui apud *Academicos* multâ jamdiu cum laude versaris, ab iisque meritò coleris, pro eâ, quâ vales, gratiâ atque authoritate, Juvenes & Medicinæ & Tui studiosos hortabere, ne, ut fieri solet, ad ediscendum grande aliquod & universale rei Medicæ corpus præpropere sese applicent, sed Artis suæ magistris optimis & principibus statim assuescant; nec prius sitim suam rivis expleri finant, quàm fontes ipsos degustaverint. His adjumentis instructi *Academici*, magnum olim ornamentum nostro apud *Londinenses* Collegio allaturi sunt. In quo id

jam à *Præside* eruditissimo & celeberrimis *Sociis* strenuè agitur, ut recalescere possint antiquæ laudis studia, & suus utilissimæ scientiæ honos constare. Dum hæc præclara meditantur Viri, in omni doctrinæ genere exercitati, eorum consiliis haudquaquam obesse videor, si possim fortè meis hisce conatibus ad eadem studia Juniorum animos commovere. Tu, Amice Charissime, inceptis meis, ut soles, favebis, eaque, ut potes, plurimùm adjuvabis, & *Hippocratis* & humaniorum literarum, & si id adjicere liceat, mei, ut & ego vicissim Tui, amantissimus.

Hæc ego, occupatior paulò quàm par est ei qui legentibus satisfacere velit, fortasse scripsi. Si cui interim ad rem Medicam usui futura sint, hoc quicquid erit commodi inde profectum esse lubens agnoscam, quòd intra *Ædis Christi* parietes, domestica secutus exempla, *Veterum* scriptis perlegendis tempus maximè impenderim: studiorumque rationem eam, quam jam optimam esse expertus didici, feliciter à primis tenuerim. Quare id temporis, quòd in illâ politioris literaturæ arce Tecum unà suavissimè traduxi, nunquam sine voluptate maximâ

mâ in memoriam revoco. Quam cogitationem & Tibi esse scio pariter jucundam, licet istis à mænibus propiùs cùm absis, hanc oblectandi animi viam minùs requiras.

*Jamque vale, & Matris serva communis
amorem.*

Dabam Cal.
Dec. 1716.

LECTORI

LECTORI S.

QUID in hoc Hippocratis opusculo à
 me præstitum sit, Lector benevole,
 paucis accipe. Hujus scripta, prout
 hætenus edita sunt, mendis atque erroribus
 per omnes ferè paginas scatere comperi.
 Quippe Veneta Aldi editio, antiquissima
 quidem, sed cùm manca imprimis, tum etiam
 in iis, quæ eduntur, admodum vitiosa est: Ca-
 stigatior paulò Froëbeniana; quam Hiero-
 nymus Mercurialis ita in plerisque secutus
 est, ut aliquando errores ipsos exscripserit:
 Foëfiana, vitio licet haud immunis, est tamen
 castigatissima. Nam Lindanus, uti multa
 suapte ingenio novavit, ita quædam satis pro
 imperio

imperio aut repudiavit, aut saltem omisit: Charterius verò ad id, quod susceperat muneris, ita parum attendisse videtur, ut speciosum illud quod exhibuit Hippocratis exemplar, sit omnium, Editoris non inscitia fortasse, sed incuria saltem mendosissimum. Id obiter animadvertere liceat, in his maxime Epidemiorum libris, Charterii operam desiderari: nam neque notulas, neque variantes lectiones, sicuti in cæteris Hippocratis scriptis, nescio quam ob causam, attexuit.

Quid in hac re auxilii à Manuscriptis peti possit, haud satis scio: certè qui in Angliâ unicus est, quantum intelligo, Epidemiorum Codex Baroccianus non multum nos adjuvat; nam licet satis antiquus sit, & cum libris quibuscunque Chartaceis vetustate contendat, in pluribus locis tum mutilus est, tum vitiosus; easdemque ferè lectiones, quæ aut in Manuscriptis à Foëssii memoratis, aut in Vulgatis editionibus, Aldinâ præsertim, habentur, repræsentat. Etiam ea, quæ in Aldinâ desunt, in hoc itidem Codice desiderantur, uti pag. 25. v. 4. p. 29. v. 10. p. 32. v. 7. p. 48. v. 7. p. 78. v. 3. Quicquid verò novi suggerat, quod ex re sit, à cæteris

cæteris prætermisſum, ad finem hujus opusculi curioſus Lector reperiet.

Igitur cùm in unius cujuſcunque Editionis veſtigiiſ minimè mihi inſiſtendum eſſe ſentirem, id potiùs legentibus ex re fore arbitrabar, ut quid in quâque accuratiùs videretur, exciperem: relictâ enim aliis divinan-
di peritiâ, nihil, niſi præeunte authore aliquo, immutandum decrevi. Qualem in hâc re delectum adhibuerim, judicent ii, qui ſtyli Hippocratici guſtum habent, quibuſque otium eſt variantes Lectiones penſitare. Sit hoc pro omnibus exemplum, Περίεξηδὸς lib. 1. 22. quam lectionem unus Charterius exhibuit; cæteri, vel Περίεξηδὸν, vel Περίεξηκὸν, MSS. Baroccianus etiam Περίεξηδὸν, nullo prorsus ſenſu legunt. Foëſius quidem, tam in notis, quàm in Hippocratis Oeconomyâ, Περίεξηδὸς legendum eſſe docet; in ſuæ interim editionis textu Περίεξηδὸν retinet. Id autem Foëſii conſilium ſæpe mirari ſoleo, quòd etiam ea, quæ ipſe non modò corrigi debere, ſed à ſe eſſe correctâ typiſque commiſſa dicat, nequaquam tamen mutata ediderit. Itaque quicquid in Doctiſſimi Viri illius notis emendatiùs occurreret, in Textum haud dubitanter

bitanter recepi. *Ejusdem quoque Foëſii interpretationem Latinam, utpote ad Hippocratis mentem præ aliis accommodatam, paucissimis mutatis, exhibui.*

Hippocratem linguâ Ionicâ scripsisse inter omnes constat: quare, cùm hos Epidemiorum libros edendos susceperam, id tentare volui, num textus ad Dialecti istius regulam recudi posset. Sed tentanti consilium illud uti fortasse non parum confidentiæ, ita & plurimum difficultatis habiturum videbatur. Id quod Græcarum literarum callentissimum percepisse video, Wintertonum. De Hippocrate enim locutus, hæc subjicit. “ * Consultis variis exemplaribus nullum inveni, in quod
“ sive transcriptorum Atticorum incuriâ,
“ sive Typographorum Oscitantia, multis in
“ locis lingua communis, aut Dialectus Attica
“ in locum Ionicæ, id est, Hippocraticæ
“ non irrepserat; ut in hujusmodi exemplis,
“ (nisi me fallit mea conjectura) $\xi\upsilon\mu\phi\acute{\epsilon}\rho\epsilon\iota$,
“ $\xi\upsilon\mu\pi\lambda\omega\sigma\iota\alpha\varsigma$, $\xi\upsilon\nu\theta\acute{o}\epsilon\epsilon\iota$ &c. pro $\sigma\upsilon\mu\text{---}\sigma\upsilon\nu\text{---}\chi\acute{o}\eta\text{---}$
“ $\sigma\theta\alpha\iota$, $\delta\epsilon\iota\tau\alpha\iota$, $\alpha\pi\omicron\chi\omega\acute{\epsilon}\sigma\theta\alpha\iota$, $\kappa\iota\nu\epsilon\iota\nu$, $\eta\epsilon$, $\eta\epsilon\omicron\varsigma$ &c.
“ pro formâ incontractâ $\chi\acute{\epsilon}\epsilon\sigma\theta\alpha\iota$ &c, ut pa-

* Præfat. in Hippoc. Aphor.

“ *tet in plurimis locis: τοῖς, ταῖς, pro τοῖσι, τῇσι,*
 “ *per Proschematissimum Ionicum. Longum*
 “ *esset omnia enumerare. Quid agerem?*
 “ *Solus ego meo unius iudicio confisus omni-*
 “ *um auctoritati refragarer? Scribendi ra-*
 “ *tionem immutarem? Typis ederem? Sunt*
 “ *fortasse, quibus id arrogantis, & novis*
 “ *rebus studentis, videri posset.*

Neque aut communi aut Atticâ solum, sed
 & Doricâ interdum locutione, Patriâ scilicet,
 usus est (ut vulgò editur) Hippocrates; uti,
 ne ad cætera scripta provocemus, in voce
 νοσέειν lib. I. II. Φθίνουσιν lib. I. 21. σκοπεύμε-
 von lib. I. 21. ἰδῶντες lib. 3. 15. ἡγεύμαι lib.
 3. 21. δωδέκατος lib. I. & 3. quam quidem
 postremam voculam, si non Doricam, certè
 Atticam, in textum Herodoti, scriptoris maxi-
 mè Ionici, loco δωδέκατος *, à Gronovio re-
 ceptam esse video,

Lindanus, contra exemplarium omnium
 fidem, serè ubique ξυν pro συν, quamvis id
 sit Atticorum, ponit. In cæteris, magis
 quàm Editores reliqui, Ionicæ linguæ teno-
 rem est secutus. Nam præterquam quòd a

per η plerumque efferat, inque quamplurimis formam incontractam eamque Ionicam servet (ut *ἡλστος*, *δύστος*, non *ἡλσεως*, *δύσεως*, quemadmodum editores ceteri) Dativos plurales in *οισι* & *οι* more Ionum, nescio an ex Manuscriptorum fide, an suâ authoritate, format. Atque eum quidem, quantum ad hæc attinet, sequi non dubitabam.

Sed hæc Dialectorum confusio, non ad unicum Hippocratem, sed ad omnes ferè, qui Sermone Ionico scripserunt, pertingit. De exemplaribus loquor, quæ ad manus nostras pervenerunt. Idque verum esse sentiet, quicumque vel Aretæum, vel Arriani Indica, vel Herodotum ipsum diligentius excusserit. Hæc ipsa de re olim questus est Henricus Stephanus *, bancque in vocolis scribendis inconstantiam, quæ apud Herodotum sæpius occurrit, notavit: quam tamen non scriptori, sed librariis imputat. Etiam novissima Herodoti editio Ionicam locutionem haud semper æquè sectatur: etenim, utcumque Græcismum remolliverit atque Ionismos bis mille restituerit Vir Cl. Gronovius, multa

* Præf. in Herodot.

tamen vocabula, quæ planè ad Ionum normam expressa retinuerunt editiones reliquæ, ab eo rejecta esse video; aliæ; in eorum locum substituta, quæ tamen Dialecto Ionicæ minùs respondent. Id fortasse satis cum iudicio factum: si modò id verum sit, quod * Æmilius Portus notavit, “ Herodotum non semper, nec
 “ in omnibus, ac iisdem nominibus, verbis,
 “ aut locutionibus, eadem *ἰωνυῶ* constanter
 “ uti; sed modò Ionicam, eamque varia-
 “ tam, modò Atticam, modò communem,
 “ Doricam etiam linguam liberius usurpare,
 “ ita tamen ut in ejus scriptis Ionica inter
 “ alias Dialectos palam emineat & domi-
 “ netur. Unde factum, ut Ionicè locutus
 “ censeatur.

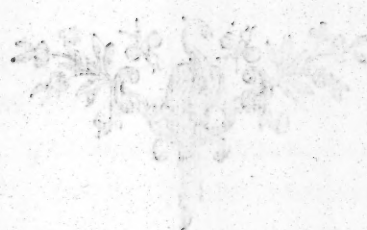
Notulas sive Characteras, qui in libro tertio leguntur Historiis subscripti, de industria omisi, utpote non ineptas minùs, quàm explicatu difficiles: quòd si cui libeat in Græculorum nugis, aut Ænigmatis potiùs, retexendis operam perdere, Galenum is & Fœsium adeat, qui has otiosorum hominum ineptias fusiùs, atque etiam nimium patien-

ter, enarrare dignati sunt. Eodem consilio in textum minimè recipienda duxi, quæ tanquam morborum indicaturæ sub Historiarum fine occurrunt, πυρελὸς καὶ σπός lib. 3. f. 1. 10. καὶ σπός lib. 3. f. 2. 9. Φρενιῶν 10. Φρενιῶν 13. Φρενιῶν 14, 15, 16. quippe quæ sine dubio supposita sint. Idem sentio de ὄξυ lib. 3. f. 2, 6. quanquam, me minùs advertente, in textum irrepserit: nam est planè inconcinnum.

Sed de his fortasse nimis multa. Neq; enim æquum est, Lectorem, ad res utiles maximè & salutares properantem, hujusmodi minutiis recensendis morari. Ea autem, quæ ad rem Medicam propiùs spectant, ad calcem hujus opusculi collocanda arbitrabar: utpote quæ, Hippocrate jam perlecto, melius intelliguntur.

the first of these is the
the second is the
the third is the
the fourth is the
the fifth is the
the sixth is the
the seventh is the
the eighth is the
the ninth is the
the tenth is the
the eleventh is the
the twelfth is the
the thirteenth is the
the fourteenth is the
the fifteenth is the
the sixteenth is the
the seventeenth is the
the eighteenth is the
the nineteenth is the
the twentieth is the
the twenty-first is the
the twenty-second is the
the twenty-third is the
the twenty-fourth is the
the twenty-fifth is the
the twenty-sixth is the
the twenty-seventh is the
the twenty-eighth is the
the twenty-ninth is the
the thirtieth is the
the thirty-first is the
the thirty-second is the
the thirty-third is the
the thirty-fourth is the
the thirty-fifth is the
the thirty-sixth is the
the thirty-seventh is the
the thirty-eighth is the
the thirty-ninth is the
the fortieth is the
the forty-first is the
the forty-second is the
the forty-third is the
the forty-fourth is the
the forty-fifth is the
the forty-sixth is the
the forty-seventh is the
the forty-eighth is the
the forty-ninth is the
the fiftieth is the
the fifty-first is the
the fifty-second is the
the fifty-third is the
the fifty-fourth is the
the fifty-fifth is the
the fifty-sixth is the
the fifty-seventh is the
the fifty-eighth is the
the fifty-ninth is the
the sixtieth is the
the sixty-first is the
the sixty-second is the
the sixty-third is the
the sixty-fourth is the
the sixty-fifth is the
the sixty-sixth is the
the sixty-seventh is the
the sixty-eighth is the
the sixty-ninth is the
the seventieth is the
the seventy-first is the
the seventy-second is the
the seventy-third is the
the seventy-fourth is the
the seventy-fifth is the
the seventy-sixth is the
the seventy-seventh is the
the seventy-eighth is the
the seventy-ninth is the
the eightieth is the
the eighty-first is the
the eighty-second is the
the eighty-third is the
the eighty-fourth is the
the eighty-fifth is the
the eighty-sixth is the
the eighty-seventh is the
the eighty-eighth is the
the eighty-ninth is the
the ninetieth is the
the ninety-first is the
the ninety-second is the
the ninety-third is the
the ninety-fourth is the
the ninety-fifth is the
the ninety-sixth is the
the ninety-seventh is the
the ninety-eighth is the
the ninety-ninth is the
the hundredth is the

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ
ΕΠΙΔΗΜΙΩΝ

Τὸ ΠΡΩΤΟΝ, καὶ τὸ ΤΡΙΤΟΝ.

H I P P O C R A T I S

D E

MORBIS POPULARIBUS

Liber PRIMUS, & TERTIUS.

IN PROLOGO

ET IN

PROLOGO

PROLOGO

DE

MORBUS POPULARIBUS

Liber Primus & Tertius

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ
ΕΠΙΔΗΜΙΩΝ
ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ.

HIPPOCRATIS
DE
MORBIS VULGARIBUS
LIBER PRIMUS.

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ.

Κατάσσεις Πρώτη.

Ι. **Ε**Ν Θάσῳ, φθινοπώρῃ, περὶ ἰσημερίην καὶ ὑπὸ
Πληιάδα, ὑδαῖα παλλὰ, ξυνεχέα, μαλ-
θακά, ὡς ἐν νοτίοισι. Χειμῶν νότιος· σμι-
κρὰ πνεύμαῖα βόρεια· αὐχμοί. Τὸ σύνολον εἰς γέ-
χειμῶνα, ὁκοῖον ἦρ γίνεσθαι. Ἡρ δὲ νότιον, ψυχρόν·
μικρὰ

SECTIO PRIMA.

Status Primus.

Ι. **I**N Thaso ad autumnum,
circiter Æquinoctium &
sub Vergiliarum occa-
sum, pluviae multae, continen-

tes, & leves fuerunt, non secus
ac spirantibus austris. Hyems
austrina, quæ status aquilonares
parvos, & iusto majores sicci-
tates habuit: atque etiam in to-
tum veri similis fuit. Ver au-
tem austrinum, frigidum, par-
vas

B

vas

μικρὰ ὕσματα. Θέρος ὡς τὸ πολὺ ἐπινέφελον· ἀνυ-
δρίαι. Ετησίαι, ὀλίγα, σμικρὰ, διεσπασμένως ἔ-
πνευσαν. Γενομένης δὲ τῆς ἀγωγῆς ὅλης ἐπὶ τὰ
νότια, καὶ μετὰ αὐχμῶν, πρῶτὸ μὲν τῷ ἥρος ἐκ τῆς
πρόσθεν καταστάσιος ὑπεναντίας καὶ βορείᾳ γενομένης,
ὀλίγοισιν ἐγένοντο καῦσοι· καὶ τετέοισι πάνυ εὐσα-
θεῖς· καὶ ὀλίγοισιν ἡμορράγεον· καὶ δ' ἀπέθνησκον ἐκ
τετέων. Ἐπάρματα δὲ κατὰ τὰ ὦτα, πολλοῖσιν ἐτε-
ρόρροπα· καὶ ἐξ ἀμφοτέρων τοῖσι πλείοσιν ἀπύροισιν
ὀρθοσάδην. Ἐσι δὲ οἷσι καὶ μικρὰ ἐπεθερμαίνοντο· καλίστη
πᾶσιν ἀσινέως· καὶ δ' ἐξεπύησεν ἔδεν, ὥστε τὰ ἐξ ἄλ-
λων προφασίων. Ἦν δὲ ὁ τρόπος αὐτέων, χαῦνα, μεγά-
λα, κεχυμένα, καὶ μετὰ φλεγμονῆς, ἀνώδυνα, πᾶσιν
ἀσσήμως ἠφάνισθη. Ἐγένετο δὲ ταῦτα μείρακιόισι, νέ-
οισιν,

vas habens pluvias. Æstas ut plurimum nubila, in quâ ab im-
bitibus cessatio fuit. Anniversa-
rii venti, (qui Etesiae dicantur)
parum, tenuiter, disjunctim, se-
gregatimque spiravere. Existente
igitur toto nos ambientis aeris
statu austrino & ad magnas sic-
citates vergente, ante ver quid-
dem, quod superior status sub-
contrarius & aquilonius factus
fuerit, paucis febres ardentes
contigerunt, eaque valde mites
& facillimè consistentes, quæ
neque sanguinis ex naribus pro-
fusionem nisi paucis, neque mor-
tem attulerunt. Multis verò

aurium tumores subnascebantur, qui in alteram partem ver-
gebant, plerisque etiam in utram-
que, iisque febre vacuis & in
erectum stantibus nec decum-
bentibus, etsi nonnullis paulatim
per incalescerent. Omnibus abs-
que noxâ extincti sunt, neque
cuiquam, velut ii, qui alias sui
ortus causas habent, suppuratio-
nem fecerunt. Horum au-
tem ea fuit natura, ut mollēs
& laxi essent, magni, diffusi
aut sparsi, sine inflammatione
& dolore, omnibusque sensum
& sine ulla significatione eva-
nescerent. Fiebant ista qui-
dem

οισιν, ἀκμάζουσι· καὶ τῶν τοῖσι περὶ παλαίστην καὶ
 γυμνάσια πλείοσι· γυναῖξί δὲ ὀλίγησιν ἐγένετο.
 Πλείοσι δὲ βῆχες ξηραί· βήσασσι, καὶ ἔδεν ἀνά-
 γασι· καὶ Φῶναι βραγχώδεις, ὃ μετὰ πάλυ. Τοῖσι
 δὲ καὶ μετὰ χρόνον Φλεγμοναὶ μετ' ὀδύνης ἐς ὄρχιν
 ἑτερόρροποι· τοῖσι δὲ ἐπ' ἀμφοτέρως. Πυρεῖοι, τοῖσι
 μὲν, τοῖσι δ' ὄ· ἐπιπόνως ταῦτα τοῖσι πλείοσι· τὰ
 δ' ἄλλα, ὁκόσα κατ' ἰηρεῖον, ἀνόσως διήγουν.

2. Πρῶτ' δὲ τῶν θέρους ἀρξαμένα, καὶ διὰ θέρους καὶ
 κατὰ χειμῶνα, πολλοὶ τῶν ἤδη πάλυν χρόνον ὑπο-
 φθειρομένων, Φθινώδεις κατεκλιθῆσαν· ἐπεὶ καὶ τοῖ-
 σιν ἐνδοιασῶς ἔχουσι, πολλοῖσιν ἐβεβαίωσε τότε. Ἐσι
 δ' οἷσιν ἤρξατο πρῶτον, τετέοισιν ἔρρεπεν ἡ φύσις
 ἐπὶ τὸ Φθινώδες. Ἀπέθανον δὲ πολλοὶ καὶ πλείοι
 τετέων· καὶ τῶν κατεκλιθέντων ὅκ' οἷδ', εἴ τις καὶ μέ-
 τριον

dem adolescentibus, juvenibus, ætate florentibus, atque horum plurimis, qui in palæstrâ & gymnasiis exercebantur; mulieribus verò paucis contingebant. Multis tussis aridæ & inanes, quibus cum tussi nihil educebatur, nec ita multò pòst voces raucescebant. Quibusdam verò ex temporis intervallo inflammationes cum dolore in alterum testem erumpébant, quibusdam etiam in utrosque. Alii quidem febribus corripiebantur, nonnulli verò sine febre persistebant. Atque ad hæc ipsa plurimis gravia & molesta fuere. De re-

liquo autem quod ad ea attinet, quæ ad Chirurgiam spectant, in his inculpatè habebant.

2. Ante verò ætatis initium, & per ipsam ætatem, atque etiam ad hyemem, eorum multî, qui jam longo intervallo consumpti erant, tabefacti decubuerunt, siquidem & multis de tabe in dubium venientibus, ipsa tunc est confirmata. Est ubi etiam eos, qui naturâ erant ad tabem promptè comparatî, tum primum occupavit. Ex his multî atque etiam plurimi interierunt. Atque haud scio, si quis ex decumbentibus etiam modi-

τρειον χρόνον διαγένετο. Απέθνησκον δὲ ὀξυτέρως, ἢ ὡς εἶθις διὰγειν τὰ τοιαῦτα· ὡς τὰ γε ἄλλα καὶ μακρότερα ἐν τοῖσι πυρεταῖσιν ἐόντα εὐφρόως ἠνεῖκον, καὶ ἐκ ἀπέθνησκον, περὶ ὧν γεγράψεται. Μῖνον γὰρ καὶ μέγιστον τῶν τότε γενομένων κασημάτων, τὰς πολλὰς τὸ Φθινῶδες ἐκλείπεν.

3. Ἦν δὲ τοῖσι πλείστοισιν αὐτέων τὰ παθήματα τοιάδε· Φριμώδεις πυρετοὶ, ξυνεχέες, ὀξέες· τὸ μὲν ἄλλον ἔ διαλείποντες. Ὁ δὲ τρόπος, ἡμιρεταῖος· τὴν μίην καφολέρην, τῇ δ' ἑτέρῃ ἐπιπαροξυνόμενοι· καὶ τὸ ὅλον ἐπὶ τὸ ὀξύτερον ἐπιιδόντες. Ἰδρωῖτες δὲ αἰεὶ, ἔ δι' ὅλην ψύξιν ἀκρέων πολλή, καὶ μόλις ἀναθερμαίνονμενα. Κοιλίαι ταραχώδεις, χολώδεις, ὀλίγοισιν, ἀκρήτοισι, λεπτοῖσι, δακνῶδεσι· πυκνὰ ἀνίστατο. Οὐρα δὲ ἦν λεπτή καὶ ἄχροα, καὶ ἀπεπτα, καὶ ὀλίγα, ἢ πάχος ἔχοντα καὶ μικρὴν ὑπόσασιν, ἔ καλῶς καθιστά-

μενα,

co tempore superfuit. Celerius verò interierunt, quàm talia transigi soleant, præsertim cùm alios & diuturniores & cum febribus conjunctos pertulerunt, nec interierunt, de quibus paulò post scribetur. Solus namque & eorum qui tunc viguerunt maximus Morbus, multos tabes ipsa peremit.

3. Eorum autem plurimis hujusmodi affectus aderant, febres horroris sensu insignes, assiduas & acutas, in totum quidem non desinentes, sed quæ erant

ex semitertianarum genere, uno die leviores, altero verò insuper ingravescentes, omninoque vehementius incrementum. Sudores autem perpetui, non tamen per totum corpus diffusi, extremorum refrigeratio multa, quæ vix quidem incallescabant. Alvi conturbata biliosa, pauca, siccata, tenuia, mordacia egesserunt, crebròque assurrexerunt. Urinæ tenues, crudæ, decolores atque paucæ, aut crassitudinem & paucum quod desideret habentes, neque probè consistentes,

sed

μενα, ἀλλ' ὠμῇ τιμῇ καὶ ἀκαίρῳ ὑποτάσσει. Εἰησσαν δὲ μικρὰ, καὶ πυκνὰ· πέποναι, κατ' ὀλίγον, μόλις ἀνάγοντες. Οἷσι δὲ τὰ βιαιότατα ξυμπίπτοι, ἔδ' ἐς ὀλίγον πεπασμὸς ἦν, ἀλλὰ διετέλεον ὠμὰ πύοντες. Φάρυγγες δὲ πλείστοι τῶτων, ἐξ ἀρχῆς καὶ διὰ τέλους, ἐπώδυνον εἶχον, ἔχοντες ἔρευθος μετὰ φλεγμονῆς· ρεύματα σμικρὰ, λεπτὰ, δριμέα· ταχὺ τηκόμενοι, καὶ κακόμενοι· ἀπόσπτοι πάντων γευμάτων διὰ τέλους, ἀδιψοὶ καὶ παράλησσι πολλοὶ περὶ θάνατον. Περί μὲν τὰ φθινώδεα, ταῦτα.

4. Κατὰ δὲ θέρος ἤδη καὶ φθινόπωρον, πυρετοὶ πολλοὶ, καὶ ξυνεχές, ἔβιαιοι· μακρὰ δὲ νοσήσιν, ἔδ' ἐπερὶ τὰ ἄλλα δυσφόρως διάγασιν, ἐγένοντο. Κοιλίαι ταραχώδεις τοῖσι πλείστοισι πάνυ εὐφόρως, καὶ ἔδ' ἐν ἄξιον λόγῳ προσέβλαπτον. Οὕρα τὲ τοῖσι πλείστοις, εὐχρῶα μὲν, καὶ καθαρὰ· λεπτὰ δὲ, καὶ μετὰ χρόνον,

sed in quibus ea, quæ subsistebant, cruda & intempestiva erant. Tussiendo verò pauca, densa, concocta rejiciebant, & quæ paulatim, ac non nisi ægrè educerentur. Qui autem violentissimè conflabantur, iis ne parva quidem concoctio adfuit, sed perpetuò cruda expuebant. Horum etiam plurimis fauces statim & ad extremum usque rubore & inflammatione affectæ doluerunt, fluxionibusque parvis, tenuibus & acribus tentati, cito consumpti maleque vexati

sunt, perpetuò cibos omnes averfabantur, neque siti capiebantur, multique circa mortem delirabant. Atque ista quidem tabidis contigerunt.

4. Jam verò ad ætatem & autumnum febres multæ, affiduæ, neque violentæ prehendebant, istaque diu laborantibus, non his, qui cætera molestè habebant, contigerunt. Alvi plurimis valde placidè conturbatæ sunt, nihilque effatu dignæ noxæ attulerunt; urinæque plurimis boni quidem coloris & puræ aderant, sed tennes, & quæ tandem judi-

χρόνον, περὶ κρείσιν πεπαινώμενα. Βηχῶδες ἔλκην, ἔδὲ τὰ βησσόμενα δυσκόλως· ἔδ' ἀπόσπλοι, ἀλλὰ καὶ διδόναι πάνυ ἐνεδέχεται. Τὸ μὲν ὅλον, ὑπενόσεων οἱ Φθινώδες, ἔδ' τὸν Φθινώδεα τρόπον· πυρετοῖσι Φρικώδεσι σμικρὰ ἐφιδροῦντες, ἄλλοτε ἄλλοι ὡς παροξυνόμενοι πεπλανημένως· τὸ μὲν ὅλον, ἔκ ἐκπλείποντες· παροξυνόμενοι δὲ, τριχαιοφυέα τρόπον. Ἐκρίνετο δὲ τριχέων, οἷσι τὰ βραχυτάλα γένοιτο, περὶ εἰκοσὴν ἡμέραν· τοῖσι δὲ πλείοσι, περὶ τεσσαρακοσὴν· πολλοῖσι δὲ, περὶ ὀγδοηκοσὴν· ἔστι δὲ οἷσιν, ἔδ' ἔτι, ἀλλὰ πεπλανημένως τε καὶ ἀκρίτως ἐξέλκον. Τριχέων δὲ τοῖσι πλείοσιν, ἔδ' πολὺν διαλείποντες χρόνον, ὑπέσρεψαν οἱ πυρετοὶ πάλιν· ἐκ δὲ τῶν ὑποστροφῶν ἐν τῇσιν αὐτῇσι περιόδοισιν ἐκρίνοντο. Πολλοὶ δὲ αὐτέων ἀνήγαγον, ὥς καὶ ὑπὸ χειμῶνα

cationis tempore concoquebantur. Hi non admodum tussiculosi erant, neque ea quæ tussi rejiciuntur negotium exhibebant, neque cibum non averfabantur modò, verum etiam exhibendi illius facilem faciebant copiam. In summâ igitur, afficiebantur qui tabescebant, non quomodo cæteri tabidi solent; sed febribus cum horroris sensu correpti parum infudabant, interdum alii vagas quodammodo & errabundas accessiones habebant, neque in totum febres desinebant, sed quæ in speciem

tertianarum insultus facerent. Inter eos autem, quibus erant brevissimi morbi, ii ad vigesimum diem judicatione solvebantur; plerisque verò ad quadagesimum, nonnullis etiam ad octogesimum. Est ubi ne sic quidem, sed errabundè & nullâ observatâ judicatione quibusdam desinerent. Horum quoque plurimis, quæ non longo post intervallo remiserant febres reversiones fecerunt, iisdemque dierum ambitibus post ipsas reversiones judicabantur, earumque nonnullæ agros ita produxerunt,

μῶνα νοσέειν. Ἐκ πάντων δὲ τῶν ὑποτετραμμένων ἐν
τῇ καλῶσάσει ταύτῃ, μὲνοισι τοῖσι φθινώδεσι θανα-
τώδεα ξυνέπεσεν· ἐπὶ τοῖσι δὲ ἄλλοισι πυρελοῖσιν ἐκ
ἐγένοντο.

Τ Μ Η Μ Α Δ Ε Υ Τ Ε Ρ Ο Ν .

Καλῶσας Δευτέρα.

5. **Ε**Ν Θάσῳ, πρῶτ' τῇ φθινοπώρῃ, χειμῶνες ἔ-
κατὰ καιρὸν· ἀλλ' ἐξαίφνης, ἐν βορείοισι
καὶ νοτίοισι πολλοῖσιν, ὕγροι καὶ προεκηλνύμενοι. Ταῦ-
τα δὴ ἐγένετο τοιαῦτα, μέχρι Πληϊάδος δύσιος, καὶ
ὑπὸ Πληϊάδα. Χειμῶν δὲ βόρειος· ὕδατα πολλὰ,
λαῦρα, μεγάλα· χιόνες· μιξαίθρια τὰ πλείστα.
Ταῦτα δὲ ἐγένοντο μὲν πάντα, ἔ λήν δὲ ἀκαίρως
τὰ τῶν ψυχέων. Ἡδὴ δὲ μεθ' ἡλίσ τροπᾶς χει-
μερινᾶς, καὶ ἡνίκα Ζέφυρος πνέειν ἀρχεῖται, ὀπισθο-
χειμῶνες

duxerunt, ut sub hyemem affli-
gerentur. Ex his autem omni-
bus, qui in hâc status conditio-
ne descripti sunt, solis tabidis
lethalia contigerunt, in aliis ve-
rò febribus nequaquam obve-
nere.

SECTIO SECUNDA.

Status Secundus.

5. **Α**ΝΤΕ Autumnum in Tha-
so tempestates non tem-
pestivæ, sed cum multis austris-

& aquilonibus repentinæ & hu-
midæ prorupere. Taliaque ad
Vergiliarum occasum usque, &
sub Vergilias ipsas extitere. Hy-
ems autem aquilonia, aquæ
multæ, vehementes, magnæ,
nives, hisque intermixta ut plu-
rimum aeris serenitas. Atque
istâ omnia contingebant, nec
certè admodum inopportuna
erant frigora. Jam verò post
brumale solstitium, eoque tem-
pore quo spirare incipit Favoni-
us, extremæ hyemis frigora ma-
gna

χειμῶνας μεγάλοι· βόρεια πολλά· χιών, καὶ ὑδαῖα
 ξυνεχῶς πολλά· καὶ ἔρριπτός λαίλαπτός, καὶ ἐπινέ-
 Φελος· ταῦτα δὲ ξυνέτεινε, καὶ ἔκ ἀνέει μέχρις ἰσ-
 ημερίας. Ἡ δὲ ψυχρόν, βόρειον, ὑδαῖώδες, ἐπι-
 νέφελον. Θέρος δὲ λίην καυμαῖώδες ἐγένετο. Ἐτη-
 σίαι ξυνεχῶς ἔπνευσαν· ταχὺ δὲ περὶ Ἀρκτῶρον, ἐν
 βορείοισι πολλά πάλιν ὑδαῖα. Γενομένης δὲ τῆς ἔτε-
 ρος ὅλης ὑγρῆς, καὶ ψυχρῆς, καὶ βορείας, κατὰ χει-
 μῶνα μὲν ὑγιεινῶς εἶχον τὰ πλείστα· πρῶτὶ δὲ τῆς
 ἡρος, πολλοὶ τινες καὶ οἱ πλείστοι διήγον ἐπινόσως.

6. Ἡρξάντο μὲν ἐν τῷ πρώτῳ ὀφθαλμίαι ῥω-
 δέες, ὀδυνώδεις, ὑγραί, ἀπεπτοὶ· σμικραὶ λημίαι
 πολλοῖσι δυσκόλως ἐρρήγνυμεναι, τοῖσι πλείστοισιν ὑπ-
 ἐσρεφον· ἀπέλιπον, ὅψε πρὸς τὸ Φθινόπωρον.
 Κατὰ δὲ θέρος ἤδη καὶ τὸ Φθινόπωρον, δυσεντεριώδεις,
 καὶ τεινεσμοὶ, καὶ λειεντεριώδεις, καὶ διάρροαι χολαίδεις,

λεπτοῖσι,

gna fuere, aquilones multi, ni-
 ves & pluviae continenter mul-
 ta, caelumque cum ventorum
 turbine nimbosum & nubilum,
 eaque ipsa non remisérunt, sed
 se ad æquinoctium extenderunt.
 Ver autem frigidum, aquiloni-
 um, pluviosum nubilumque, ne-
 que admodum æstuans æstas fu-
 it. Ventī anniversarii continen-
 ter spiravere, statimque ad Ar-
 cturum perflantibus Aquiloni-
 bus aquae admodum multae.
 Existente igitur anno toto hu-
 mido, frigido & aquilonio, ad
 hyemem quidem ut plurimum

bene valuerunt, ante ver autem
 plerique omnes molestè & gra-
 viter vitam traduxerunt.

6. Primū itaque lippitudines
 fluentes, cum dolore, humentes
 & crudae obortae sunt, sordes in
 oculis concretæ (quas lemmas
 vocant) parvae, nec sine difficul-
 tate multis erumpebant, quæ
 cum plurimis revertissent, tan-
 dem ad autumnum reliquerunt.
 Jam verò per æstatem & autum-
 num, ex intestinorum lævitate
 & torminibus, continuæque &
 inani egerendi cupiditate labo-
 rarunt, alviq. fluidæ, biliosa,
 tenuia

λεπτοῖσι, πολλοῖσιν, ὥμοῖσι, καὶ δακνῶδεσιν· ἔστι δ' οἷσι καὶ ὑδατῶδεις. Πολλοῖσι δὲ καὶ περιέρροιαι μετὰ πόνου χολῶδεις, ὑδατῶδεις, ξυσματῶδεις, πυῶδεις, ερραγίαι δεις· καὶ νεφρῖκαι, ἀλλὰ τετέοισιν ἀντ' ἄλλων ἄλλα. Ἐμεῖοι χολῶδεις, φλεγματῶδεις· καὶ σιτιῶν ἀπέπτων ἀναλωταί. Ἰδρωτες· πᾶσι πάντοθεν παλὺς ὁ πλάδος. Ἐγένετο δὲ ταῦτα παλλοῖσιν, ὁρσοσάδην ἀπύροισιν· πολλοῖσι δὲ πυρέτῃσι, περὶ ὧν γεγράφεται. Ἐν οἷσι δὲ τε ἐπεφαίνοντο πάντα τὰ ὑπογεγραμμένα, μετὰ πόνου φθινῶδεις. Ἡδὴ δὲ φθινοπῶρος καὶ ὑπὸ χειμῶνα πυρετοὶ ξυνεχέες· καὶ τοῖσιν αὐτέων ὀλίγοισι καυσῶδεις· ἡμερινοί, νυκτερινοί, ἡμιτρεταῖοι, τρεταῖοι ἀκριβεῖς, τεταρταῖοι, πλάγνητες.

7. Ἐκαστοὶ δὲ τῶν ὑπογεγραμμένων πυρετῶν πολλοῖσιν ἐγένοντο. Οἱ μὲν ἔν καῦσοι, ἐλαχίστοις τε ἐγί-

tenuia multa cruda & mordacia, nonnunquam etiam aquosa dejecerunt. Plerisque etiam circumflui non sine dolore humorum affluxus contingere, biliosi, aquosi, strigmentosi, purulenti, & qui urinæ difficultatem facerent, non ex proprio aliquo renum vitio, sed quod istis alia in aliorum vicem succederent. Vomitiones pituitosæ, biliosæ, & crudorum ciborum educiōnes, ac sudores aderant, atque omnibus undiquaque diffuebat humiditas multa. Multis autem hæc fiebant, qui erecti &

stantes à febris erant vacui, plerisque etiam febre correptis, de quibus mox scribetur. In quibus verò descripta omnia deprehendebantur, ii non sine labore tabidi evadebant. Jam quidem ad autumnum & sub hyemem febres erant assiduæ, atque eorum paucis quibusdam ardentes, diurnæ, nocturnæ, semitertianæ, tertianæ exquisitæ, quartanæ, erraticæ.

7. Atque enumeratarum febrium singulæ multis oboriebantur, ardentes verò omnino paucis, iique ex ægrotantibus mini-

ἐγίνοντο, καὶ ἤκιστα τῶν καμνόντων ἔτοι ἐπόνησαν· ἔτε γὰρ αἰμορραγίαι, εἰ μὴ πάνυ σμικραὶ καὶ ὀλίγοισιν, ἔτε οἱ παράληροι· ταῖτε ἄλλα πάντα εὐφόρως. Ἐκρίνετο δὲ τετέοισι πάνυ εὐτάκτως· τοῖσι πλείοσι ξὺν τῇσι διαλιπύσῃσιν ἐν ἐπὶ ἀκαίδεκα ἡμέρησιν. Οὐδὲ ἀποθανόντα ἔδεν αἰδοῦν τότε ἐν καύσῳ· ἔδὲ Φρενιτικὰ τότε γινόμενα. Οἱ δὲ τριταῖοι, πλείους μὲν τῶν καύσων καὶ ἐπιπονώτεροι· εὐτάκτως δὲ τετέοισι πᾶσιν ἀπὸ τῆς πρώτης λήψιος, τέσσαρας περιόδους· ἐν ἑπτὰ δὲ τελέως ἐκρίνοντο· ἔδ' ὑπέσφριψαν ἔδενι τέτων. Οἱ δὲ τετραταῖοι, πολλοῖσι μὲν ἔξ ἀρχῆς, ἐν τάξει τετραταῖς, ἡρξάντο· ἔσι δ' οἷσιν ἔκ ὀλίγοισιν ἔξ ἄλλων πυρετῶν καὶ νουσημάτων ἀποστάσεις ἐς τετραταῖς ἐγένοντο· μακρὰ δὲ καὶ ὡς εἴδισαι τετέοισι, καὶ ἔτι μακρότερα ξυνέπιπεν. Αμφημερινοὶ δὲ καὶ

minimum laborarunt. Nam neque sanguis ex naribus nisi paucus admodum, ipsique paucis profluxit, neque delirarunt, cæteraque omnia placidè tulere. Horum plurimis bene admodum constituto & composito judicationis ordine, febris ardens cum intermissione in septendecim diebus solvebatur, atque haud scio an quisquam tunc ex hac ipsa interierit, aut ad phrenitum devenit. At verò tertianæ plures quidem quam

runt, atque in his omnibus rite & ordine à primo insultu ad quaternos circuitus processere, in septem verò absolutè judicabantur, neque horum cuiquam reverterunt. Quartanæ autem multis per initia certo & rato quartanæ tenore cœperunt, quibusdam verò non paucis ex aliis febribus & morbis secessus in quartanas fiebant, longæque his pro consuetudine, atque etiam interdum longiores contingebant. Sed & quotidianæ nocturnæque & errantes multæ

dique

καὶ νυκτερινοί, καὶ πλάνητες πολλοῖσι πολλοί, καὶ πάλιν χρόνον παρέμενον· ὀρθοσάδην τε, καὶ καλῶς κεκοιμημένοι. Τοῖσι πλείοσι τριτέων ὑπὸ πλησιάδα καὶ μετὰ χειμῶνος οἱ πυρετοὶ παρείποντο. Σπασμοὶ δὲ πολλοῖσι, μᾶλλον δὲ παιδίοισιν ἐξ ἀρχῆς· καὶ ἐπύρεσσον, καὶ ἐπὶ πυρετοῖσιν ἐγίνοντο σπασμοί. Χρόνια μὲν τοῖσι πλείοσι τριτέων, ἀβλαβέα δὲ, εἰ μὴ τοῖσι καὶ ἐκ τῶν ἄλλων πάντων ὀλεθρίως ἔχουσιν.

8. Οἱ δὲ ξυνεχές μὲν τὸ ὅλον, καὶ ἔδὲν ἐκλείποντες, παροξυνόμενοι δὲ πᾶσι τριταίοφύεα τρόπον· μὴν ὑποκαφίζοντες, καὶ μὴν παροξυνόμενοι, πάντων βιαϊότατοι τῶν τότε γενομένων καὶ μακρότατοι, καὶ μετὰ πόνων μεγίστων γενομένοι· πρηνέως ἀρχόμενοι, τὸ ὅλον ἐπιδιδόντες αἰεὶ, καὶ παροξυνόμενοι ἐν κρισίμοις, καὶ ἀναγόντες ἐπὶ τὸ κάκιον· σμικρὰ διακαφίζοντες· καὶ ταχὺ πάλιν ἐξ ἐπισχέσιος, βιαϊότεως παροξυνόμενοι

dinque plerisque perseveravere, tum erectis, tum decumbentibus; horumque plurimos febres sub Vergiliis & in hyemem usque comitabantur. Multos autem statim ab initio præcipuèque pueros convulsiones cum febre tentabant, quæ etiam febribus succedebant, erantque hæc plurimis diuturna quidem, innoxia tamen, nisi si quibus cætera omnia perniciem adferrent.

8. At verò continuæ quidem omnino febres erant nihilque

intermittebant, sed omnes invadebant earum febrium more, quæ ad tertianarum naturam propius accederent; uno quidem die leviores, altero verò vehementiores, omnium quæ tunc contingerent violentissimæ, longissimæ & laboriosissimæ; per initia leves & in totum perpetuò incrementis diebus judicatoriis insultus habebant, & in deterius procedebant. Quæ etiam cum parvam allevassent, celeriter rursus ex intermissione vehementius invadebant, & diebus

μενοι ἐν κρισίμοισιν, ὡς ἐπὶ τὸ πάλυ κακῶμενοι. Ρί-
γεα δὲ πᾶσι μὲν ἀτάκτως καὶ πεπλανημένως ἐγίνετο·
ἐλάχιστα δὲ καὶ ἥκιστα τετέοισιν, ἀλλ' ἐπὶ τῶν ἄλλων
πυρετῶν μείζω. Ἰδρωῖτες πολλοί· τετέοισι δὲ ἐ-
λάχιστοι, καφίζοντες ἑδὲν, ἀλλ' ὑπεναντίον, βλά-
βας φέροντες. Ψύξις πολλὴ τετέοισιν ἀκρέων, καὶ
μόλις ἀναθερμαινόμενα· ἑδὲ ἄγρυπνοι τὸ σύνολον·
μάλιστα δ' ἔτοι καὶ πάλιν κωματώδεις. Κοιλίαι πᾶ-
σι μὲν ταραχώδεις καὶ κακαί, πολὺ δὲ τετέοισι κά-
κισαι. Οὖρα δὲ τοῖσι πλείοσι τετέων, ἢ λεπτά,
καὶ ὠμά, καὶ ἄχροα, καὶ μετὰ χρόνον σμικρὰ πεπαι-
νόμενα κρισίμως, ἢ πάχος μὴ ἔχοντα· θολερὰ δὲ
καὶ ἑδὲν καθιστάμενα, ἑδ' ὑφιστάμενα· ἑ δὲ πεπαι-
νόμενα, ἢ σμικρὰ, καὶ κακὰ, καὶ ὠμά τὰ ὑφιστάμενα·
κάκιστα δὲ ταῦτα πάντα. Βῆχες μὲν παρείποντο
τοῖσι πυρετοῖσι· γράψαι δὲ ἐκ ἔχω βλάβην, ἑδ'
ὠφελείην

bus judicatoriis magnā ex parte
deterius affligebant. In his om-
nibus rigores incompōsitē & er-
rabundē contingebant, paucif-
simique & minimi, verū in
cāteris febribus majores, ut &
sudores multi, his verō perpau-
ci nihilque allevantes, sed con-
tra noxiam afferentes. His ma-
gna extremorum perfrictio, quæ
vix etiam recalescerent. Ne-
que penitus pervigiles erant,
maximē verō hi etiam vicissim
sopore gravabantur. Alvi om-
nibus quidem conturbatæ erant

malēque affectæ, istis verō mul-
tō pessimē. Horum autem plu-
rimis urinæ aut tenues erant
crudæque & decolores, aliquan-
toque post intervallo nonnihil
concoctæ, non sine judicatoriis
signis, aut crassitudine quidem
præditæ, verū turbidæ, nihil
consistentes aut subsidentes, ne-
que concoctæ, aut paucæ, vi-
tiosæ, crudæ, subsidentes, & in
summā pessimæ omnes. Tus-
ses quidem febres comitaban-
tur, sed neque quam utilitatem
aut noxiam tunc tussis attulerit,
licet

ὠφελείην γενομένην διὰ βηχὸς τότε. Χρόνια μὲν
 ὄν καὶ δυσχερέα, καὶ πάνυ ἀτάκτως καὶ πεπλανημένως,
 καὶ ἀκριτῶς τὰ πλείστα τῶν διετέλει γινόμενα, καὶ
 τοῖσι πάνυ ὀλεθρίως ἔχουσι, καὶ τοῖσι μὴ. Εἰ γὰρ
 τινος αὐτέων διαλύποιεν σμικρὸν, ταχὺ πάλιν ὑπέ-
 ρεφον· ἔσι δὲ οἷσιν ἔκρινον αὐτέων ὀλίγοισιν, οἷσι
 τὰ βραχύτατα γένοιτο, περὶ ὀγδοηκοσὴν ἔδου, καὶ
 τῶν ἐνίοισιν ὑπέρεφον, ὥστε κατὰ χειμῶνα τὰς
 πλείους αὐτέων ἔτι νοσέειν· τοῖσι δὲ πλείοσι καὶ ἀκρι-
 τῶς ἐξέλιπον. Ομοίως δὲ ταῦτα συνέπιπτε τοῖσι πε-
 ριλινομένοισι, καὶ τοῖσιν ἔ.

9. Πολλῆς δὲ τινος γενομένης ἀκρισίης, καὶ ποικίλης
 ἐκ τῶν νοσημάτων, καὶ μεγίστη μὲν σημεῖα καὶ κακί-
 ες διὰ τέλεος παρεπομέναι, τοῖσι πλείοσι, ἀποσί-
 τας εἶναι πάντων γευμάτων, μάλιστα δὲ τῶν, οἷσι
 καὶ τ' ἄλλα ὀλεθρίως ἔχουσι. Διψώδεις δὲ λίην ἀκαί-
 ρως

licet scribere. Diuturna itaque
 & difficilia hæc erant, valdeque
 incompositè & errabundè atque
 citra solutionem horum pluri-
 ma, tum his qui exitaliter valdè,
 tum his qui nequaquam ità se
 haberent, permanebant. Si qui-
 bus enim aliquantulum inter-
 mitterent, in iis celeriter rever-
 siones faciebant. Est ubi qui-
 busdam iisque paucis, ad octo-
 gesimum diem cum brevissimè
 judicatione solverentur, non-
 nullis repeterent, ut etiam in
 hyemem eorum plurimi ægro-

tarent. Plerosque verò omnes
 absque judicatione deferebant.
 Hæc autem tum his qui super-
 stites erant, tum iis qui morie-
 bantur ex æquo contigerunt.

9. Cumque multa eaque varia
 esset in morbis judicationis ces-
 satio, maximum fanè & pessim-
 um signum plerosque omnes
 ad extremum usque profectu-
 tum est, quod cibos omnes a-
 versarentur, iique maximè qui
 cætera quoque exitaliter habe-
 rent. In his verò febribus non
 admodum inopportunè siticulo-

ρως ἦσαν ἐπὶ πυρετοῖσι τέτοισι. Γενομένων δὲ χρό-
νων μακρῶν, καὶ πόνων πολλῶν, καὶ κακῆς ξυνήθειας,
ἐπὶ τέτέοισιν ἀποσάσεις ἐγένοντο, ἢ μείζους, ὥστε
ὑποφέρειν μὴ δύνασθαι, ἢ μείζους, ὥστε μηδὲν ὠφε-
λέειν· ἀλλὰ ταχὺ παλινδρομέειν, καὶ ξυνεπείγειν ἐπὶ
τὸ κακίον. Ἦν δὲ τέτέοισι τὰ γινόμενα δυσεντερι-
ώδεα, καὶ τεινεσμοί, καὶ λειεντερία, καὶ βρώδεις· ἔσι δ'
αἰσι καὶ ὕδρωπες, μετὰ τέτων καὶ ἀνευ τέτων· ἄσαι.
Ο,τι δὲ παραγένοιτο τέτων βιαίως, ταχὺ ξυνήρει,
ἢ πάλιν ἐπὶ τὸ μηδὲν ὠφελέειν. Εξαυθήμενα μι-
κρά, καὶ ἐκ ἀξίως τῆς περιβολῆς τῶν νοσημάτων, καὶ
ταχὺ πάλιν ἀφανιζόμενα· ἢ παρὰ τὰ ὅσα οἰδήμα-
τα μαλυόμενα, καὶ ἔδὲν ἀποσημαίνοντα. Ἐσι δ' οἷ-
σιν ἐς ἄρθρα, μάλισα δὲ κατὰ τὸ ἰσχύον, ὀλίγοισι
κρίσιμως ἀπολιπόντα· καὶ ταχὺ πάλιν ἐπιπικρατευόμενα
ἐπὶ τὴν ἐξ ἀρχῆς ἔξιν.

Εθνη-

fi erant. Longo autem pro-
gressu temporis, cum & labores
multi malaque corporis extenu-
atio fieret, his humorum feces-
sus aut viribus superiores, aut
minores quam ut prodesse-
nt quicquam, succedebant, sed qui
confestim intro recurrerent &
in deterius contenderent. At-
que his aderant intestinorum
tormina, crebra & inanes ege-
rendi cupidines, intestinorum
laevores & alvi fluentes, non-
nullis etiam aqua inter cutem
cum ejusmodi enumeratis casu-
bus, aut sine his contingebat:

Stomachi fastidia. Ex his vero
quicquid violenter urgebat, aut
statim à medio tollebat, aut
prorsus nihil conferebat. Pa-
pulae parvae, quae nec satis pro
dignitate morborum excretioni
respondebant, sed contra cele-
riter disparebant, aut aurium
tumores oboriebantur qui fen-
sim, & sine ullâ significatione
evanescebant. Nonnullis ad ar-
ticulos praecipueque ad coxen-
dicem decumbebant, paucis de-
cretorie desinebant, sed celeri-
ter rursus pristinum habitum
assequebantur.

10. Ex

10. Εθνησκον δὲ, ἐκ πάντων μὲν, πλείοσι δὲ ἐκ τε-
τέων παιδία, ὅσα ἀπὸ γάλακτος ἤδη, καὶ πρεσβύτερα
ὀκταετέα καὶ δεκαετέα, καὶ ὅσα πρὸ ἥβης. Εἰνέτο
δὲ τέτοισι ταῦτα, ἐκ ἄνευ τῶν πρώτων γεγραμμέ-
νων· τὰ δὲ πρῶτα πολλοῖσιν, ἄνευ τετέων. Μῆνον
δὲ χρησὸν καὶ μέγιστον τῶν γινομένων σημείων, καὶ
πλείους ἐρρύσατο τῶν ὄντων ἐπὶ τοῖσι μεγίστοις κιν-
δύνοισιν, οἷσιν ἐπὶ τὸ σφαγθριῶδες ἐτρέπετο, καὶ ἐς
τέτο ἀποσάσεις ἐγίνοντο. Ξυνέπιπτε δὲ καὶ ἐν τοῖσι
πλείοσι τὸ σφαγθριῶδες τῇσιν ἡλικίῃσι ταύτησι
γίνεσθαι μάλιστα. Εἰνέτο δὲ καὶ τῶν ἄλλων πολ-
λοῖσιν ὀρθοσάδην, καὶ ἐπὶ τῶν νοσημάτων. Ταχὺ
δὲ καὶ μεγάλη τις ἡ μελαεολὴ τέτοισι πάντων ἐγίνε-
το· κοιλία τε γὰρ, εἰ καὶ τύχοιεν ἐφυδραϊνόμεναι,
κακοήθεια τρόπον ταχὺ ξυνίστατο· γεύμασί τε πᾶ-
σιν ἡδέως εἶχον· οὔτε πυρετοὶ πρηέες μετὰ ταῦτα.

Χρόνια

10. Ex quovis autem homi-
num genere interibant quidem,
atque ex his plurimi pueri jam à
lacte depulsi, iique quibus ætas
paulum processerat, octennes
aut decennes, nec dum etiam
puberes. Atque ista quidem
his non sine superius descriptis,
multis verò superiora absque
his contingebant. Quibus au-
tem ad urinæ difficultatem res
tota se converterat, in eamque
humorum secessus fierent, iis
hoc unum utile omniumque
efficacissimum. signum fuit,
quod etiam plerisque omnes
ab imminente maximo discrimine vindicavit. Accidit verò
plurimis urinæ difficultatem
potissimumque his ætatibus fieri,
itemque aliis multis, qui etiam
in morbis erecti obambulabant.
Hic quoque subita quædam &
magna omnium mutatio ade-
rat. Alvus namque si contigisset
fusas fuisse, eæ confestim
pessimè cogebantur, & ad omnes
cibos alacres erant, postea-
que placidæ febres tentabant.
Verum quæ ad urinæ difficultatem

Χρόνια δὲ τετέοισι τὰ περὶ τὴν τραγίαν, καὶ ἐπί-
 πονα ἦν. Οὕτω δὲ τετέοισιν εἴη πύλλα, παχέα,
 καὶ ποικίλα, καὶ ἐρυθρά, μισόπυα μετ' ὀδύνης. Πε-
 ριεγένοντο δὲ πάντες ἔτσι, καὶ ἔδεναν τετέων οἶδα ἀπο-
 θανόντα.

II. Οὐκ ὅσα δὲ ἀκινδύνως, πεπασμὸς τῶν ἀπιόντων
 πάντας πάντοθεν ἐπικαίρους, ἢ καλὰς καὶ κρίσιμους ἀ-
 ποσάσεις, σκοπέεσθαι. Πεπασμοὶ ταχυλήτα κρί-
 σιος καὶ ἀσφαλίην ὑγιεινὴν σημαίνουσιν· ὥμα δὲ καὶ
 ἀπεπία, καὶ ἐς κακὰς ἀποσάσεις τρεπόμενα, ἀκρι-
 σίας, ἢ πόνους, ἢ χρόνους, ἢ θανάτους, ἢ τῶν αὐ-
 τῶν ὑποστροφάς. Ο, τι δὲ τετέων ἔσαι μάλιστα,
 σκεπτέον ἐξ ἄλλων. Λέγειν τὰ προγιγνώμενα, γι-
 νώσκειν τὰ παρόντα, προλέγειν τὰ ἐσόμενα, μελε-
 τᾶν ταῦτα. Ασκεῖν περὶ τὰ νοσήματα δύο, ὠφε-
 λείν, ἢ μὴ βλάπτειν. Ἡ τέχνη διὰ τριῶν, τὸ νο-
 σημα,

tem spectabant, ea his diuturna
 & molesta fuere, urinæque co-
 piofæ, crassæ, & variantes & ru-
 bræ, partimque cum dolore pu-
 rulentæ. Atque hi omnes su-
 perstites evasere, neque eorum
 quenquam interiisse cognovi.

II. In quibus verò casibus nul-
 lum periculum suspectum est,
 eorum quæ exeunt maturatio-
 nes omnes, num undique tem-
 pestivè procedant, consideran-
 dæ sunt. In quibus etiam num
 abscessus bono sint, aut cum
 judicatione fiant videndum est.
 Concoctiones judicationem bre-

vi fore, & certam salubritatem
 portendunt. Cruda verò & in-
 cocta, quæque in malos abscef-
 sus vertunt, aut judicationis
 cessationem, aut dolorem, aut
 diuturnitatem, aut mortem, aut
 eorundem reversiones signifi-
 cant. Horum autem quodcun-
 que maximè futurum sit, ex a-
 liis considerandum. Summâ cu-
 râ anniti oportet, ut præterita
 enarres, præsentia cognoscas,
 & futura prædicas. Duoque
 ista elaboranda sunt, ut in mor-
 bis commodas, aut ne quid of-
 fendas. Artem tria ista cir-
 cumscribunt,

σημα, ὁ νοσέων, καὶ ὁ ἰητρός· ὁ ἰητρός, ὑπηρέτης τῆς τέχνης· ὑπεναντιῶσθαι τῷ νοσήματι, τὸν νοσεύῃα μετὰ τῷ ἰητρῷ χρη.

12. Τὰ περὶ κεφαλὴν καὶ τραχήλον ἀλγήματα καὶ βαρέα μετ' ὀδύνης, ἄνευ πυρελῶν, καὶ σὺν πυρελοῖσι. Φρενιτικοῖσι μὲν σπασμοί· καὶ ἰώδεα ἐπανεμέεσιν· ἔνιοι ταχυθάναντο τέτων. Ἐν καύσοισι δὲ καὶ τοῖσιν ἄλλοισι πυρελοῖσιν, οἷσι μὲν τραχήλου πόνος, καὶ κροτάφων βάρος, καὶ σκολώδεα περὶ τὰς ὀφθιάς, ἢ καὶ ὑποχονδρεῖς ξύνλασις καὶ μετ' ὀδύνης γίγνεται, τῆλεσις αἱμορραγέει διὰ ῥινῶν. Οἷσι δὲ βαρέα μὲν ὅλης τῆς κεφαλῆς, καρδιωγμοὶ δὲ καὶ ἀσπώδεές εἰσιν, ἐπανεμέεσι χολώδεα καὶ φλεγματώδεα· τὸ πολὺ δὲ παιδίοισιν· ἐν τῆλεσι γὰρ οἱ σπασμοὶ μάλιστα. Γυναιξὶ δὲ καὶ ταῦτα, καὶ ἀπὸ ὑσερέων πόνου. Πρεσβυτέροισι δὲ, καὶ ὅσοισιν ἤδη τὸ

θερμὸν

cum scribunt, morbus, ager, & medicus, qui artis est administer, ægrumque oportet unum cum medico morbo reluctari.

12. Capitis & cervicis dolores & gravitates si febres comitentur, aut sine iis accendant, phrenitide quidem laborantibus ad convulsiones delinunt, præsertim ubi æruginosa vomitione refuderint: Sed & eorum nonnulli celeriter intereunt. Qui febribus ardentibus aliisve conflantur cum cervicis dolore & temporum gravitate, si tene-

bricosa caligo oculis obversatur, præcordiorumque contentio sine doloris sensu affuerit, iis sanguis ex naribus profunditur. Qui verò toto capite gravitatem sentiunt, cum oris ventriculi morsu, & stomachi fastidio, ii biliosa & pituitosa vomitione rejiciunt. Quibus in casibus plerumque pueris convulsiones maximè fiunt. Eadem etiam mulieribus contingunt, prætereaque obscænorum locorum dolores. Grandioribus autem natu, & quos jam

θερμόν κρατέειναι, παραπληκτικὰ, ἢ μαυικὰ, ἢ εὐ-
ρήσεις ὀφθαλμῶν.

Καίσαςις Τρίτη.

13. **Ε**Ν Θάσῳ, πρὸ Ἀρκίδρεσ ὀλίγον, καὶ ἐπ' Ἀρ-
κίδρεσ, ὕδατα πολλὰ, μεγάλα, ἐν βο-
ρείοισι· περὶ δὲ ἰσημερίην καὶ μέχρι Πληιάδος, νότια
ὑσμῖνα ὀλίγα. Χειμῶν βόρειος· αὐχμοί· ψυχρὰ
πνεύματα, μεγάλοι χιόνες· περὶ δὲ ἰσημερίην χει-
μῶνες μέγιστοι. Ἡ βόρειον· αὐχμοί· ὑσμῖνα ὀ-
λίγα, ψυχρὰ. Περὶ δὲ ἡλίου τροπᾶς θεινῆς, ὕδα-
τα ὀλίγα· μεγάλα ψυχρὰ μέχρι Κυβός. Μετὰ δὲ
Κύβη, μέχρις Ἀρκίδρεσ, θέρος θερμόν· καύματα με-
γάλα, καὶ ἐκ προσαγωγῆς, ἀλλὰ συνεχέα, καὶ βί-
αια· ὕδωρ καὶ ἐγένετο· Ἐτησίαι ἐπνευσαν. Περὶ
Ἀρκίδρεσ, ὑσμῖνα νότια μέχρις ἰσημερίης. Ἐν τῇ
καίσαςει

calor defecit, partium resolu-
tiones, aut insaniæ, aut cæci-
tates.

Status Tertius.

13. **P**aulò ante Arcturum, sub
ipsoque Arcturo, imbres
copiosi & magni spirantibus A-
quilonibus in Thaso fuerunt.
Circa Æquinoctium autem & ad
Vergilias usque, parvæ & modi-
cæ pluviae austrinæ. Hyems a-
quilonibus perflata iusto majores
siccitates, frigidus ventos, &
maghas nives habuit. Ad æ-

quinoctium autem maxima fri-
gora. Ver aquilonium, exupe-
rantes siccitates, modicæ plu-
viæ & frigida. Circa æstivum
solstitium aquæ paucæ, frigora
magna ad Canem usque. Post
Canem verò ad Arcturum us-
que, per calidam æstatem æstus
magni, qui non per intervalla
aut sensim fierent, sed tum per-
petui, tum vehementes. Non
pluebat, anniversarii venti spi-
ravère. Ad Arcturum autem
pluviae austrinæ ad æquinoctium
usque. In hac temporis condi-
tione

καλασάσει ταύτη, καὶ χειμῶνα μὲν ἤρξαντο παρα-
πληγίαι, καὶ πολλοῖσιν ἐγίνοντο· καὶ τινες αὐτέων ἔθ-
νησκον διὰ ταχέων· καὶ γὰρ ἄλλοι τὸ νόσημα ἐπίδη-
μον ἦν. Τὰτ' ἄλλα διετέλεον ἄνοσοι. Πρῶτ' δὲ
τῷ ἥρως, ἤρξαντο καῦσοι, καὶ διετέλεον μέχρ' ἰσημε-
ρίας, καὶ πρὸς τὸ θῆρος. Ὅσοι μὲν οὖν ἥρως καὶ θῆ-
ρος ἀρξαμένους αὐτίκα νοσέειν ἤρξαντο, οἱ πλείοι δι-
εσώζοντο· ὀλίγοι δὲ τινες ἔθνησκον. Ἡδὴ δὲ τῷ Φθι-
νοπῶρ καὶ τῶν ὑσμᾶτων γενομένων θανατώδεες ἦ-
σαν, καὶ πλείους ἀπώλλυντο.

14. Ἦν δὲ τὰ παθήματα τῶν καύσων, οἷσι μὲν
καλῶς καὶ δαψιλῶς ἐκ ῥινῶν ἡμορράγησε, διὰ τέττε-
ρά μάλιστα σώζεσθαι· καὶ εἰδέναι οἶδα, εἰ καλῶς αἰμορρά-
γησειεν, ἐν τῇ καλασάσει ταύτῃ ἀποθανόντα. Φι-
λίσκῳ γὰρ, καὶ Επαμίνωνι, καὶ Σιλήνῳ τετραῖαι καὶ
πεμπταίῳ σμικρὸν ἀπὸ ῥινῶν ἔσαξε, καὶ ἀπέθανον.

Οἱ

tione ad hyemem partium re-
solutiones coeperunt multosque
invaserunt, ex quibus nonnulli
celeriter interierunt, mirè quip-
pè vulgariter grassabatur hic
morbus, cætera verò integrè de-
gebant. Febres autem ardentes
ante ver coeperunt, & ad æqui-
noctium usque & ad æstatem
perseveraverunt. Quos itaque
statim sub ipsa veris & æstatis
primordia morbus invasit, ple-
rique omnes superstites evase-
runt, paucique interierunt. Cum
verò autumnus esset plu-

viæque impeterent, lethales e-
rant, pluresque peribant.

14. Inerant verò in febribus
ardentibus affectiones hujusmo-
di, ut qui benè & largiter san-
guinem è naribus profudissent,
ii vel ex eo maximè servati vi-
derentur, neque ullum, cui
modò sanguis bene profuisset,
hoc in statu mortuum videre li-
cuit. Philiscus liquidem & E-
paminon ac Silenus, quòd his
quarto die & quinto de naribus
parùm stillaverit, mortem obi-
erunt. Plerique igitur omnes
ægri

Οἱ μὲν ὅν πλείοι τῶν νοσησάντων περὶ κρίσιν ἐπερρίγεον, καὶ μάλιστα οἷσι μὴ αἱμορράγλαι· ἐπερρίγαν δὲ καὶ ὄτοι, καὶ ἐφίδρυν. Ἔσι δ' οἷσιν ἰκτεροὶ ἐκλαλοῖσι· ἀλλὰ τῷτοισιν ἢ καλὰ κύσιν κάθαρσις, ἢ κοιλίῃ ἐκλαραχθεῖσα ὠφέλησεν, ἢ δαφυλῆς αἱμορράγιῃ· οἷον Ηραλείδης, ὃς καλέκειλο παρὰ Αρισοκῦδῃ. Καὶ τοι τῷτῳ καὶ ἐκ ῥινῶν ἡμορράγησε, καὶ ἡ κοιλίῃ ἐπεταράχθη, καὶ τὰ καλὰ κύσιν ἐκαθήρατο· ἐκρίθη εἰκοσαῖος· ὅχ οἷον ὁ Φαναγόρεω οἰκέτης, ᾧ ὅδεν τελέων ἐγένετο, ἀπέθανεν. Αἱμορράγεις δὲ τοῖσι πλείοσι, μάλιστα δὲ μειρακίοις, καὶ ἀκμάζουσι· καὶ ἐθνησκον πλείοι τοιῶν, οἷσι μὴ αἱμορράγει. Πρεσβύτεροι δὲ ἐς ἰκτέρας, ἢ κοιλίαι ταραχῶδεις ἢ δυσεντεριώδεις, οἷον Βίωνι, τῷ παρὰ Σιληνὸν καλακείμενῳ. Ἐπεδήμησαν δὲ καὶ δυσεντερῖαι, καλὰ θέρος· καὶ τι-

σι

ægri appetente judicatione rigore corripiebantur, iique potissimum qui sanguinem è naribus non profudissent, atque hi insuper novo suborto rigore exudarunt. Quosdam etiam sexto die morbus regiusprehendit, verum istos per vesicam expurgatio, aut commota alvus, aut larga sanguinis è naribus profusio sublevavit, quale quid Heraclidæ, qui apud Aristocyden decumbebat, contigit, quippe qui largum è naribus sanguinem profudit, & alvum conturbatam habuit, & per vesicam perpurgatus est. Vigesimo autem die

judicatione est liberatus, non quomodo Phanagoræ famulus, qui, cum ipsi nihil horum quicquam evenisset, periit. Plurimis sanguis è naribus erumpebat, præcipue tamen adolescentibus & ætate florentibus, atque eorum bona pars periit, qui sanguinem è naribus non profuderunt. Ætate autem provectioribus, res sese in morbum arquantum vertebat, aut iis alvi commotæ, aut intestinorum difficultates aderant, quale quid Bioni, qui ad Silenum decumbebat, contigit. Ætate etiam intestinorum difficultates populariter

σι καὶ τῶν διανοησάμενων, οἷσι καὶ αἱμορραγίαι ἐγένοντο, ἐς δυσεντερειώδεα ἐτελεύτησαν· οἷον τῇ Εὐατῶνος τῷ παιδί, καὶ Μύλλῳ· πολλῆς αἱμορραγίης γενομένης, ἐς δυσεντερειώδεα κατέλασιν περιεγένοντο.

15. Πολὺς μὲν ἔν μάλισα ὁ χυμὸς ἔτος ἐπεπόλασεν· ἐπεὶ καὶ οἷσι περὶ κρίσιν ἔχῃ μορράγησεν, ἀλλὰ παρὰ τὰ ὥτα ἐπαναστάτω ἠφάνισθη. Τῶτων δὲ ἀφανισθέντων παρὰ τὸν κενεῶνα βάρος τὸν ἀσιερόν, καὶ ἐς ἄκρον ἰσχύον· ἀλγημάτων δὲ μετὰ κρίσιν γενομένων, καὶ ἔρων λεπῶν διεξιόντων, αἱμορραγίην σμικρὰ ἤρξαντο. Περὶ δὲ εἰκοστὴν τελευτήσαν, ἐγένοντο ἐς αἱμορραγίην ἀποστάσεις, Ἀνιφῶντι τῷ Κρηνοβύλῳ· ἐπεπαύσατο, καὶ ἐκρίθη τελέως περὶ τεσσαρακοστήν. Γυναῖκες δὲ ἐνόσησαν μὲν πολλαί, ἐλάσσους δὲ ἢ ἄνδρες· καὶ ἔθνησκον ἥσσους· ἐδυόκεον δὲ

lariter vagatæ sunt, & quidam eorum qui morbis conflictabantur, quibus etiam sanguis è naribus eruperat, hunc exitum habuerunt, ut in difficultatem intestinorum inciderent, quale quid Eratonis puero & Myllo accidit, qui post multam sanguinis è naribus profusionem, in difficultatem intestinorum delapsi sunt & periculo exempti.

15. Copiosus igitur præcipue hic humor fuitabat. Si quidem nonnullis impendente judicatione sanguis è naribus non profluxit, sed ad aures enati tumores disparuerunt. Qui-

bus evanescentibus ad sinistri lateris inanitatem summamque coxendicem gravitas decubuit, doloribusque post judicationem abortis, atque urinis tenuibus prodeuntibus, paucum è naribus sanguinem profundere cœperunt. Ac circiter quartum & vigesimum diem Antiphonti Criotuli filio, humores in sanguinis è naribus profluvium seceferunt, quod ubi desiit, integrè circa quadragesimum diem judicio est absolutus. Mulieres præterea multæ ægrotârunt, minus tamen quàm viri, nec ita multæ obierunt. Plurimæ autem

δὲ πλείσαι, καὶ μετὰ τῆς τόκῃς ἐπενόσεον· καὶ ἔθνη-
σκον αὐται μάλιστα, οἷον Τελεῖσθλα θυγάτηρ, ἀ-
πέθανεν ἐκλαίῃ ἐκ τόκῃς. Τῇσι μὲν ὅν πλείσῃσιν
ἐν τοῖσι πυρελοῖσι γυναικεῖα ἐπεφαίνετο· ἔσι δὲ ἦσιν
ἐκ ῥινῶν ἡμορράγησε, καὶ παρθένοισι πολλῇσι τότε
πρῶτον ἐγένετο. Ἐσι δ' ἦσι καὶ ἐκ ῥινῶν, καὶ τὰ γυ-
ναικεῖα τισιν ἐπεφαίνετο· οἷον τῇ Δαΐθαρσέως θυ-
γατρὶ παρθένω ἐπεφάνη τότε πρῶτον, καὶ ἐκ ῥινῶν
λαῦρον ἐρρύη. Καὶ ἔδεμήν οἶδα ἀποθανῆσαν, ἦσι
τῶν τι καλῶς γένοιτο. Ἡσι δὲ συνεκέρησεν ἐν γα-
τρὶ ἐχθρήσι νοσῆσαι, πᾶσαι ἀπέφθειραν, αἷς καὶ ἐ-
γὼ οἶδα. Οὕρα δὲ τοῖσι πλείστοισιν ἔυχροα μὲν,
λεπτὰ δὲ, καὶ ὑποσάσιας ὀλίγας ἔχοντα, διαχωρή-
μασι λεπτοῖσι, καὶ χολώδεσι. Πολλοῖσι δὲ τῶν ἄλ-
λων κεκριμένων ἐς δυσεντερίας ἐτελεύτα, οἷον Ξενο-
Φάνει, καὶ Κρηλία. Οὕρα ὑδατώδεα πολλὰ, καθαρά,

καὶ

tem difficulter partum edide-
runt, atque à partu insuper la-
borarunt, ipsæque potissimum
obierunt, non secus ac Telebuli
filia, quæ sexto à partu die in-
teriiit. In febribus itaque plu-
rimis menses apparuerunt, non-
nullis etiam sanguis ex naribus
profluxit, multisque virginibus
id tum primum contigit. Est
ubi etiam sanguis è naribus,
quibusdam verò menstruæ pur-
gationes erumperent, quale quid
in Daitharsis filiâ virgine tum
primum apparuit, cum largâ
sanguinis è naribus profusione.

Atque haud scio, quibus ho-
rum quicquam rite evenerit, an
ex iis quæquam perierit. In
quas verò prægnantes morbus
fortè incidit, hæ omnes, quod
sciam, abortionibus periclitatæ
sunt. Plurimus verò urinæ be-
ne quidem coloratæ, tenues au-
tem & pauca habentes subsiden-
tia, cum dejectionibus tenuibus
& biliosis. Plerisque verò ali-
oqui judicatis, morbus in inte-
stinorum tormina defiit, quale
quid Xenophani, & Critiæ acci-
dit. Urinæ etiam quibusdam
dilutæ, multæ, liquidæ, tenues.

post

καὶ λεπτὰ, καὶ μετὰ κρίσιν, καὶ ὑποστάσιος πολλῆς γι-
νομένης. Καὶ τῶν ἄλλων καλῶς κεκριμένων ἀναμ-
νήσομαι, οἷσιν ἐγένετο· Βίωνι, ὃς κατέκειτο παρὰ Σι-
ληνόν· Κραλὴν τῇ παρὰ Ξενοφάνους, Αῤέτωνος παι-
δι, Μνησιγέρας γυναικί. Μετὰ δὲ ταῦτα δυσεν-
τεριώδεις ἐγένοντο ἔτσι πάντες· ἡ ῥάγε, ὅτι ἔρησαν
ὕδαλῳδεα, σκεπτόμενοι.

16. Περὶ δὲ ἀρκήθρον, ἐνδεκαταίοισι πελλοῖσιν ἔ-
κρινε· καὶ τετάρτοις ἔθ', αἱ κατὰ λόγον γενόμεναι
ὑποσφοφαί, ὑπέσρεφον. Ἦσαν δὲ κωμῳώδεις περὶ
τὸν χρόνον τέτον· πλείω δὲ παῖδια, καὶ ἔθνησκον ἡ-
μισυ ἔτσι πάντων. Περὶ δὲ ἰσημερίην, καὶ μέχρι
Πληιάδος καὶ ὑπὸ χειμῶνα, παρέιποντο μὲν οἱ καῦσοι.
Ἀτὰρ καὶ Φρενίτικοι πλείοις τῆνικαῦτα ἐγένοντο, καὶ
ἔθνησκον τέτων οἱ πλείοι· ἐγένοντο δὲ καὶ κατὰ θε-
ρος

post iudicationem fuerunt, in
quibus cum reliqua etiam pro-
bè iudicata forent, multa sub-
federe. Atque hoc quidem re-
censere æquum videtur, in qui-
bus fuere: Bion qui apud Sile-
num decumbebat, Cratia quæ
cum Xenophane versabatur, A-
retonis puer, & Mnesistrati ux-
or. Qui omnes postea in diffi-
cultatem intestinorum delapsi
sunt. An verò idcirco id con-
tingerit, quòd urinæ dilutæ pro-
dierunt, animadversione dig-
num est.

16. Multi circa Arcturum

undecimo die iudicatione abso-
luti sunt, neque his, quæ ob
justam causam fieri solent mor-
borum reversiones, recurrerunt.
Sub hoc tempus autem sopore
opprimebantur, atque inter hos
plures pueri, qui omnium vel
maximè morte exempti sunt.
Ad æquinoctium verò & ad
Vergilias usque, & sub hye-
mem, febres ardentes accide-
bant. Quinetiam tunc pluri-
mi perpetuò cum febribus deli-
rio corripiebantur, atque ex his
plerique omnes moriebantur,
æstate autem pauci tales evade-
bant.

ρας ὀλίγοι. Τοῖσι μὲν ὅν καυσώδεσιν ἀρχομένοισιν ἐ-
 πεσήμεναι, οἷσι τὰ ὀλέθρια ξυνέπιπεν. Αὐτίκα γὰρ
 ἀρχομένοισι πυρετὸς ὀξύς· ἐπεβρίγαν σμικρὰ, ἄγρυπ-
 νοι, ἀδήμονες, διψώδεες, ἀσώδεες· σμικρὰ ἐφίδρυν,
 περὶ τὸ μέτωπον καὶ κληίδας, ἕδεις δὲ ὅλα· πολλὰ
 παρέλεγον· φόβοι, δυσθυμίαι· ἄκρεα ὑπόψυχρα,
 πόδες ἄκροι, μάλιστα δὲ καὶ τὰ περὶ χεῖρας. Οἱ
 παροξυσμοὶ ἐν ἀρήρησι· τοῖσι δὲ πλείοσι τελαραί-
 οισιν αἱ πόνοι μέγιστοι· καὶ ἰδρώτες ἐπὶ πλείστον ὑπό-
 ψυχροὶ· καὶ ἄκρεα ἔκ ἔτι ἐθερμαίνοντο, ἀλλ' ἦσαν
 πελιόνα καὶ ψυχρά· καὶ ἔδ' ἐδίψων ἐπὶ τέτοισιν.
 Ουρα τέτοις μέλανα, ὀλίγα, λεπτά· καὶ κοιλίαι ἐ-
 φίσαντο. Οὐ δ' ἡμορράγησεν ἐκ ῥινῶν, ἕδὲ ταῖσιν
 οἷσι ταῦτα συμπίπτοι, ἀλλὰ σμικρὰ ἔσαξεν· ἔδὲ
 ἐς ὑποστροφὴν ἕδενι τέτων ἦλθεν, ἀλλ' ἐκλαῖοι ἀπέθ-
 νησκον,

bant. Invadentes itaque febres
 ardentes, quibus præsens immi-
 neret pernicies, satis indicabant.
 Nempè statim ab initio febris
 acuta cum modico insuper ri-
 gore prehendebat, vigiles erant,
 impotentes animi, sitibundi, æ-
 stuatione & corporis inconti-
 nenti jactatione conflictabantur,
 cum paruo tenuique sudore cir-
 ca frontem & claviculas obor-
 to, nullo tamen per totum cor-
 pus diffuso, multum deliri e-
 rant, timore & omni mærore
 confecti, ac velut animum de-
 spondentes, extrema paulatim

frigus concipiebant, pedes sum-
 mi, maximèque manuum sum-
 mitates, diebus paribus accessi-
 ones contingebant. Plerisque
 verò omnibus maximi labores
 die quarto aderant, sudoresque
 longissimè subfrigidi nec extre-
 ma ampliùs recalescebant, sed
 livida & frigida permanebant,
 neque ampliùs siccabant. Uri-
 næ his erant nigræ, tenues &
 pauca, alvi que resisterunt, ac ne
 his quidem, quibus hæc accide-
 rent, sanguis e naribus profluxit,
 sed paucus stillavit, neque ho-
 rum cuicquam res ad recidivam
 devenit,

θησκον, ζῶν ἰδρωτί. Τοῖσι δὲ Φρενιτικοῖσι ζυνέ-
πιπτε μὲν ἔ τὰ ὑποπεγραμμένα πάντα· ἐκρίνετο δὲ
τρίλειοισιν, ὡς ἐπὶ τὸ πάλυ ἑνδεκαταίοισιν· ἔσι δ' οἷσι
καὶ εἰκοσαίοισιν. Οἷσιν ἐὺθυς ἐκ ἐξ ἀρχῆς ἡ Φρε-
νιτις ἤρξατο περὶ τρίτην ἢ τετάρτην ἡμέρην, ἀλλὰ
μετρίως ἔχουσιν ἐν τῷ πρώτῳ χρόνῳ, περὶ τὴν ἐσδό-
μην εἰς δξύτηλα τὸ νόσημα μετέπεσε.

17. Πλήθος μὲν ἐν τῶν νοσημάτων ἐγένετο· ἐκ
δὲ τῶν καμνόντων ἀπέθνησκον μάλιστα μερσάνια, νέοι,
ἀκμαζόντες, λεῖοι, ὑπολευκοχρῶτες, ἰθὺτριχες, με-
λανότριχες, μελανόφθαλμοι, οἱ ἡσυχῇ καὶ ἐπὶ τὸ
ράθυμον βεβιακότες, ὑψόφωνοι, ἰσχνόφωνοι, τρη-
χύφωνοι, τραυλοὶ, ὀργίλοι· γυναῖκες δὲ πλεῖσαι ἐκ
τετάρτῃ τῇ εἵδεος ἀπέθνησκον. Ἐν δὲ τῇ κατὰσάσει
ταύτῃ ἐπὶ σημείων μάλιστα τεσσάρων διεσώζοντο·
οἷσι γὰρ ἢ διὰ ρινῶν αἱμορράγησεν, ἢ κατὰ κύστιν
ἔρα

devenit, verum sexto die cum
sudore perierunt. Phreniticis
autem contigerunt quidem de-
scripta non omnia, sed his ferè
undecimo die, quibusdam etiam
vigesimo, judicatione solveban-
tur. Quos statim ab initio cir-
ca tertium aut quartum diem
phrenitis non prehenderat, sed
primo tempore moderatè se ha-
bebant, iis circa septimum diem
morbus ad vehementiam de-
venit.

17. Magnus itaque fuit mor-
orum numerus, atque ex aëgris

præcipuè interibant adolescen-
tes, juvenes, ætate florentes,
quique erant glabro corpore,
cute subalbidâ, extenso & nigro
capillitio, & nigris oculis, oti-
osè & segniter vitam degentes,
voce altâ, exili, asperâ, balbi,
iræ præcipitis & acerbæ, pluri-
mæque hujusce generis mulie-
res peribant. At verò hoc in
statu ex quatuor maximè signis
servabantur ii, quibus aut ex na-
ribus bene sanguis profluxisset;
aut urina multa, in quâ quod
desidebat copiosum & laudabile
H erat,

ἔρα πολλά, καὶ πολλὴν ὑπόσασιν καὶ καλὴν ἔχοντα ἔλθοι· ἢ καλὰ κοιλίην ταραχώδεα, χολώδεα ἐπικαίρως· ἢ δυσεντερικὰ γενοίαιτο. Πολλοῖσι δὲ ξυνέπιπτε μὴ ἐφ' ἐνὸς κρίνεσθαι τῶν ὑπογεγραμμένων σημείων, ἀλλὰ διεξίεναι διὰ πάντων τοῖσι πλείοσι· καὶ δοκέειν μὲν ἔχειν ὀχληροτέρως· διεσώζοντο δὲ πάντες, οἷσι ταῦτα ξυνέπιπτε. Γυναιξὶ δὲ καὶ παρθένοισι, ξυνέπιπτε μὲν καὶ τὰ ὑπογεγραμμένα σημεία πάντα. Ἡσι δὲ ἢ τέττων τι καλῶς γένοιτο, ἢ τὰ γυναικεῖα δαψιλῶς ἐπιφανείη, διὰ τέλει ἐσώζοντο· καὶ ἔκρινε. Καὶ ἔδεμίαν οἶδα ἀπολλυμένην, ἥσι τέττων τι καλῶς γένοιτο. Φίλωνος γὰρ τῇ θυγατρὶ ἐκ ρινῶν λαῦρον ἐρρύη, ἐβδομαίῃ δὲ ἔσα ἐδείπνησεν ἀκαιροτέρως· ἀπεθάνεν.

18. Οἷσιν ἐν πυρετοῖσιν ὀξέσι μᾶλλον καυσώδειςιν, ἀκρόσια δάκρυα παραρρεῖ, τέτοισιν ἀπὸ ρινῶν αἰμορ-

erat, per vesicam processisset; quique aut per alvum turbulenta, biliosa, tempestivè demitterent; aut in difficultatem intestinorum delaberentur. Multisque usu venit ut non ab uno ex descriptis signis judicarentur, sed ut plurimi per omnia percurrerent, & gravius habere viderentur. Sed hi omnes, quibus ista contingerent, incolumes evaserunt. Mulieribus item & virgunculis evenerunt paulò antè memorata signa omnia. De-

cernebat autem, si quibus aut horum quippiam optimè fieret, aut liberaliter muliebria apparerent, nullaque (quod sciam) ex his quibus horum quid optimè factum esset, interiit. Philonis namque filia, cùm liberaliter ex naribus sanguis effluxisset, quod septimo die intempestiviùs cœnasset, mortem obiit.

18. Quibus invitis per febres acutas atque adedò ardentes lachrymæ effluunt, in his, dum cætera exitialiter non se habent,

αἰμορράγην προσδέχεται, ἢν καὶ τ' ἄλλα μὴ ὀλε-
 θείως ἔχουσιν· ἐπεὶ τοῖσγε Φλαύως ἔχουσιν, ἔχ
 αἰμορράγην, ἀλλὰ θάνατον σημαίνει. Τὰ παρὰ
 τὰ ὦτα ἐν πυρέτῃσιν ἐπαιρόμενα μετ' ὀδύνης, ἔστιν
 οἷσιν, ἐκλείπωντος τῆς πυρετῆς, κρισίμως ἔτε καθίσα-
 το, ἔτε ἐξεπύει· τῆσινσι διάρροια χολωδῶν, ἢ δυ-
 σεντερία, ἢ παχέων ἔρων ὑπόσασις γενομένη λυεῖ,
 οἷον Ερμίπῳ τῷ Κλαζομενίῳ. Τὰ δὲ περὶ τὰς
 κρίσιαι, ἐξ ὧν καὶ διαγινώσκομεν, ἢ ὁμοια, ἢ ἀνό-
 μοια· οἷον οἱ δύο ἀδελφεοί, οἱ καλέκεινιο παρὰ τὸ
 θέαλρον Επιδένης, καὶ ἡρξάνιο ὁμῶς τὴν αὐτὴν ὥρην
 νοσέειν· τῶν τῷ πρεσβυτέρῳ, ἔκρινεν ἕκῃ· τῷ
 δὲ νεωτέρῳ, ἐξδόμη· ὑπέσχεψεν ἀμφοτέροισιν ὁμῶς
 τὴν αὐτὴν ὥρην, καὶ διέλιπεν ἡμέρας πέντε· ἐκ δὲ
 τῆς ὑποστροφῆς, ἐκρίθη ἀμφοτέροισιν ὁμῶς τὸ ζύμ-
 παν ἐπ' ἀκαυδεκαταίοισιν. Ἐκρίνε δὲ τοῖσι πλείοσι
 πέμπτῃ·

ant, sanguinis ex naribus pro-
 fluvium expectandum est. In
 his siquidem, qui malè habent,
 non sanguinis eruptionem, ve-
 rum mortem portendunt. Qui-
 bus febre judicatoriè desinente,
 tumores ad aures in febribus
 cum dolore suborti, neque con-
 quiescunt, neque suppurantur,
 eos, biliosum alvi profluvium,
 aut intestinorum difficultas, aut
 quod in urinis crassis subsidet,
 liberat, quale quid Hermippo
 Clazomenio evenit. Quod ve-

rò ad judicia attinet, ea, ut fa-
 tis perspicere licet, aut sunt in-
 ter se similia aut dissimilia. Ve-
 lut in duobus fratribus apparuit,
 qui ad theatrum Epigenis
 habitabant, quibus, cum eadem
 simul horâ morbus cœpisset, æ-
 tate provectiori sexto die, juni-
 ori verò septimo decrevit; re-
 versus utrique eadem simul ho-
 râ, dies quinque intermisit, at-
 que ex reversione uterque simul
 in totum die decimo septimo
 est judicatione liberatus. Plu-
 rimis

ἔρα πολλά, καὶ πολλὴν ὑπόσασιν καὶ καλὴν ἔχοντα ἔλθοι· ἢ κατὰ κοιλίην ταραχώδεα, χολώδεα ἐπικαίρως· ἢ δυσεντερικὰ γενοίετο. Πολλοῖσι δὲ ξυνέπιπτε μὴ ἐφ' ἐνὸς κρίνεσθαι τῶν ὑπογεγραμμένων σημείων, ἀλλὰ διεξιέναι διὰ πάντων τοῖσι πλείοσι· καὶ δοκέειν μὲν ἔχειν ὀχληροτέρως· διεσώζοντο δὲ πάντες, οἷσι ταῦτα ξυνέπιπτε. Γυναιξὶ δὲ καὶ παρθένοισι, ξυνέπιπτε μὲν καὶ τὰ ὑπογεγραμμένα σημεία πάντα. Ἡσι δὲ ἢ τέτῳ τι καλῶς γένοιτο, ἢ τὰ γυναικεῖα δαψιλῶς ἐπιφανείη, διὰ τέλει ἐσώζοντο· καὶ ἔκρινε. Καὶ ἔδεμίαν οἶδα ἀπολλυμένην, ἣσι τέτῳ τι καλῶς γένοιτο. Φίλωνος γὰρ τῇ θυγατρὶ ἐκ ρινῶν λαῦρον ἐρρύη, ἐβδομαίῃ δὲ ἔσα ἐδεῖπνησεν ἀκαιροτέρως· ἀπεθάνεν.

18. Οἷσιν ἐν πυρελοῖσιν ὀξέσι μᾶλλον καυσώδεσιν, ἀκρόσια δάκρυα παραρρέϊ, τέτοισιν ἀπὸ ρινῶν αἰμορ-

erat, per vesicam processisset; quique aut per alvum turbulenta, biliosa, tempestivè demitterent; aut in difficultatem intestinorum delaberentur. Multisque usu venit ut non ab uno ex descriptis signis judicarentur, sed ut plurimi per omnia percurrerent, & gravius habere viderentur. Sed hi omnes, quibus ista contingerent, incolumes evaserunt. Mulieribus item & virgunculis evenerunt paulò antè memorata signa omnia. De-

cernebat autem, si quibus aut horum quippiam optimè fieret, aut liberaliter muliebria apparerent, nullaque (quod sciam) ex his quibus horum quid optimè factum esset, interiit. Philonis namque filia, cum liberaliter ex naribus sanguis effluxisset, quodd septimo die intempestivius cecidisset, mortem obiit.

18. Quibus invitis per febres acutas atque adeò ardentes lachrymæ effluunt, in his, dum cætera exitialiter non se habent,

αἰμορραγίην προσδέχεσθαι, ἣν καὶ τ' ἄλλα μὴ ὀλε-
 θρώς ἔχουσιν· ἐπεὶ τοῖσγε Φλαύρως ἔχουσιν, ὃχ
 αἰμορραγίην, ἀλλὰ θάνατον σημαίνει. Τὰ παρὰ
 τὰ ὦτα ἐν πυρέτῃσιν ἐπαιρόμενα μετ' ὀδύνης, ἔστιν
 οἷσιν, ἐκλείποντος τῆ πυρεθῆ, κρισίμως ἔτε καθίσα-
 το, ἔτε ἐξεπύει· τῆσιν δὲ διάρροια χολωδῶν, ἢ δυ-
 σεντερία, ἢ παχέων ἔρων ὑπόσασις γενομένη λυεῖ,
 οἷον Ερμίππῳ τῷ Κλαζομένειῳ. Τὰ δὲ περὶ τὰς
 κρισίας, ἐξ ὧν καὶ διαγινώσκομεν, ἢ ὅμοια, ἢ ἀνό-
 μοια· οἷον οἱ δύο ἀδελφοί, οἱ καλέκεινιο παρὰ τὸ
 θέατρον Επιδέμεος, καὶ ἡρξάντιο ὁμῶς τὴν αὐτὴν ὥρην
 νοσέειν· τῶν τῷ πρεσβυτέρῳ, ἔκρινεν ἑκλή· τῷ
 δὲ νεωτέρῳ, ἐξδόμη· ὑπέστρεψεν ἀμφοτέροισιν ὁμῶς
 τὴν αὐτὴν ὥρην, καὶ διέλιπεν ἡμέρας πέντε· ἐκ δὲ
 τῆς ὑποστροφῆς, ἐκρίθη ἀμφοτέροισιν ὁμῶς τὸ ζύμ-
 παν ἐπὶ λακιδεκαταίοισιν. Ἐκρίνε δὲ τοῖσι πλείοσι
 πέμπτη·

ant, sanguinis ex naribus pro-
 fluvium expectandum est. In
 his siquidem, qui malè habent,
 non sanguinis eruptionem, ve-
 rum mortem portendunt. Qui-
 bus febre judicatoriè desinente,
 tumores ad aures in febribus
 cum dolore suborti, neque con-
 quiescunt, neque suppurantur,
 eos, biliosum alvi profluvium,
 aut intestinorum difficultas, aut
 quod in urinis crassis subsidet,
 liberat, quale quid Hermippo
 Clazomenio evenit. Quod ve-

rò ad judicia attinet, ea, ut sa-
 tis perspicere licet, aut sunt in-
 ter se similia aut dissimilia. Ve-
 lut in duobus fratribus apparui-
 t, qui ad theatrum Epigenis
 habitabant, quibus, cum eadem
 simul horâ morbus cœpisset, æ-
 tate provectiori sexto die, juni-
 ori verò septimo decrevit; re-
 versus utrique eadem simul ho-
 râ, dies quinque intermisit, at-
 que ex reversione uterque simul
 in totum die decimo septimo
 est judicatione liberatus. Plu-
 rimis

πέμπτῃ· διέλιπεν ἐβδόμῃ· ἐκ δὲ τῶν ὑποσροφῶν,
ἔκρινε πεμπταίοισιν. Οἷσι δὲ ἔκρινεν ἐβδομαίοισι,
διέλιπεν ἐβδόμῃ· ἐκ δὲ τῆς ὑποσροφῆς, ἔκρινε τρί-
τῃ· οἷσι δὲ ἔκρινεν ἐβδομαίοισι, διαλιπόντας τὴν
τρίτην ἔκρινεν ἐβδόμῃ· οἷσι δὲ ἔκρινεν ἐκταίοισι, δια-
λιπόντας ἔκλιν ἐλάμβανε τρίτῃ· οἷσι δὲ ἔλιπε πρώ-
τῃ, ἐλάμβανε καὶ ἔκρινε πρώτῃ, οἷον Ευάγοντι τῷ
Δαϊθάρσῃ· οἷσι δὲ ἔκρινεν ἔκλιν, διέλιπεν ἐβδόμῃ·
ἐκ δὲ τῆς ὑποσροφῆς, ἔκρινε τετάρτῃ, οἷον τῇ Α-
γλαΐδῃ θυγατρὶ. Οἱ μὲν ὅν πλείοσι τῶν νοσησάν-
των, ἐν τῇ κατὰσάσει ταύτῃ, τάτῳ τῷ τρόπῳ διε-
νόησαν· καὶ ὁδὸν οἶδα τῶν περιγενομένων, ὥτινι ἔχ-
υπέσβεψαν, κατὰ λόγον αἱ ὑποσροφαὶ γενόμεναι.
Καὶ διεσώζοντο πάντες ὅς ἐγὼ οἶδα, οἷσιν ἂν ὑπο-
σροφαί, διὰ τῶ εἶδος τέττε γυνοῖατο· ὁδὲ τῶν δια-
νοσησάντων διὰ τέττε τῶ τρόπῳ ὁδὲν οἶδα ὑποσροφὴν

γενομένην

rimis autem quinto die decre-
vit, septem intermisit & post re-
ditum die quinto judicatio fa-
cta est. Quibusdam etiam sep-
timo die decrevit, diebus sep-
tem intermisit, & ex recidivā
die tertio judicatio facta est.
Nonnullis quoque morbus die
septimo judicatus est, cūque
diebus tribus intermisisset, sep-
timo decrevit. Aliquibus die
sexto morbus decrevit, atque
ubi dies sex intermisisset tribus
diebus prehendit, quos etiam
ubi uno die reliquisset, altero
rursus prehendit & judicatus

est, quemadmodum Evagonti
Daitharsis filio contigit. Aliis
sexto die decrevit, septem in-
termisit, & ex repetitione die
quarto judicatus est, quale quid
Aglaidæ filiæ usuenit. Pluri-
mi igitur eorum qui tunc ægro-
târunt hunc habuerunt morbi
tenorem, atque haud scio an
eorum cuiquam qui superfue-
runt ritè factæ morborum re-
versiones non recurrerent, om-
nesque, quod sciam servaban-
tur quibus hoc recidivæ genus
contigit, neque hoc modo ægro-
tantium cuiquam morbum rur-
sus

γενομένην πάλιν. Ἐθνησκον δὲ ἐν τοῖσι νησθήμασι
τῷτοισιν οἱ πλείστοι, ἐκλαῖοι· οἷον Επαμινώνδας, καὶ
Σίληνός, καὶ Φιλίσκος ὁ Ἀνταγόρου.

19. Οἷσι δὲ τὰ παρὰ τὰ ὦτα γενοῖσθαι, ἔκρινε
μὲν εἰκοσαίοισι· κατέσθη δὲ πᾶσιν, οἷσιν ἐκ ἐξεπύη-
σεν, ἀλλ' ἐπὶ κύσιν ἐτράπετο. Κρατισώνακτι, ὃς πα-
ρὰ Ἡρακλεῖ ὤκει, καὶ Σκύμνῳ τῷ γναφείῳ θεραπεύειν,
ἐξεπύησεν· ἀπέθανον. Οἷσι δ' ἔκρινεν ἐδομαίοισι,
διέλιπεν ἑννέα· ὑπέσχετο· ἔκρινεν ἐκ τῆς ὑποστρο-
φῆς τετραείοισι. Οἷσι δ' ἔκρινεν ἐδομαίοισι, διέλι-
πεν ἕξ, εἴθ' ὑπέσχετο, καὶ ἐδομαίοισιν ἔκρινεν,
οἷον Φανοκρίτῳ, ὃς κατέκειτο παρὰ Γνάθωνι τῷ γρα-
φεῖ. Ὑπὸ δὲ χειμῶνα περὶ ἡλίας τροπᾶς χειμερι-
νὰς καὶ μέχρ' ἰσημερίης, παρέμενον μὲν οἱ καῦσοι καὶ
τὰ φρενιῖκά· καὶ ἔθνησκον πολλοί. Αἱ μέντοι κρί-
σιες μετέπεσον· καὶ ἐκρίνετο τοῖσι πλείστοισιν ἕξ ἄρ-
χῆς

fus repetivisse memini. Mori-
ebantur autem plurimi ex his
morbis sexto die, velut Epami-
nondas, Silenus, & Philiscus
Antagoræ filius.

19. Quibus tubercula ad au-
res enascebantur, ea die vige-
simo decernebant. Sedata au-
tem sunt iis omnibus, quibus non
suppurarunt, ad vesicam tamen
sefe converterunt. Cratistona-
xi, qui ad Heraclium decum-
bebat, & Scymni fullonis an-
cillæ suppurarunt; & perierunt.
Nonnullis verò morbus die sep-

timo decrevit, novem intermi-
sit diebus, reversus est, & ex
recidivâ quarto die judicatus est.
Phanocritus, qui apud Gnatho-
nem pictorem decumbebat, sep-
timo die judicatione est absolu-
tus. Sub hyemem verò circa
brumale solstitium ad æquino-
ctium usque, febres ardentes &
phrenitides perdurabant, multi-
que peribant. Judicationes ta-
men variè ceciderunt, plurimis-
que quinto ab initio die mor-
bus decrevit, quarto intermisit,
repetiit, & ex recidivâ quinto
die

χῆς πεμπταίοισι· διέλιπε τετραταίοισι· ὑπέσρεψεν·
 ἐκ δὲ τῆς ὑποστροφῆς, ἔκρινε πεμπταίοισι· τὸ δὲ
 ζῦμπαν τεσσαρεσκαδεκαταίοισι. Ἐκρίνε δὲ παιδίοισιν
 ἕτω τοῖσι πλείοισιν, ἅτῳ καὶ πρεσβυτέροισιν. Ἐσι
 δ' οἷσιν ἔκρινεν ἑνδεκαταίοισι, ὑπέσρεφε τεσσαρεσκαδε-
 κάτῃ· ἔκρινε τελείως εἰκοσῇ. Εἰ δέ τινες ἐπερρί-
 γαν περὶ τὴν εἰκοσὴν, τελέοισιν ἔκρινε τεσσαρακοσῇ.
 Ἐπερρίγαν δ' οἱ πλείοι περὶ κρίσιν τὴν ἐξ ἀρχῆς·
 οἱ δ' ἐπιρρίγώσαντες ἐξ ἀρχῆς περὶ κρίσιν, καὶ ἐν τῇ-
 σιν ὑποστροφῇσιν ἅμα κρίσει ἐπερρίγαν. Ἐπερρίγαν
 δ' ἐλάχιστοι μὲν τὸ ἥρος, θέρεος πλείους, Φθινοπώρῃ
 ἔτι πλείους, ὑπὸ δὲ χειμῶνα πολὺ πλείοι. Αἱ δ'
 αἰμορράγλαι ὑπέληγον.

ΤΜΗΜΑ

die judicatio facta est, omnino
 diebus quatuordecim. Atque
 hunc in modum pueris plurimis,
 quinetiam natu grandioribus ju-
 dicatio facta est. Nonnullis
 verò undecimo die morbus de-
 crevit, decimo quarto repetiit,
 perfectéque vigesimo judicatus
 est. Quòd si qui vigesimo no-
 vo insuper rigore corripentur,
 iis quadragesimo die morbus
 decrevit. Plerique autem om-

nes sub primam judicationem
 denuo rigeabant. Quinetiam qui-
 dam per exordia sub judicium
 ipsum novo rigore correpti, ad-
 huc in ipsis morborum reverfi-
 onibus unà cum judicatione ri-
 guerunt. Vere autem rigeabant
 omnino pauci, æstate plures,
 per autumnum adhuc plures,
 sub hyemem longè plurimi. At
 sanguinis è naribus profluvia
 cessarunt.

SECTIO

ΤΜΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ.

20. **Τ**Α δὲ περὶ τὰ νοσήματα, ἐξ ὧν διεγινώσκομεν μαθόντες ἐκ τῆς κοινῆς φύσιος ἀπάντων, καὶ τῆς ἰδίας ἐκάστω, ἐκ τῶ νοσήματος, ἐκ τῶ νοσήτου, ἐκ τῶν προσφερομένων, ἐκ τῶ προσφέρουτος (ἐπὶ τὸ ῥῆμα γὰρ καὶ χαλεπώτερον, ἐκ τῶν) ἐκ τῆς κατὰ φύσιν ὁλῆς, καὶ κατὰ μέρος τῶν ὁργάνων καὶ χώρης ἐκάστω, ἐκ τῶ ἔθους, ἐκ τῆς διαίτης, ἐκ τῶν ἐπιτηδευμάτων, ἐκ τῆς ἡλικίας ἐκάστω· λόγοισι, τρόποισι, σιγῇ, διακινήμασιν, ὕπνοις, ἔχ ὕπνοις, ἐνυπνιοσί τις, καὶ ὅτε τιλμοῖσι, κνησμοῖσι, δακρυόεισι· ἐκ τῶν παροξυσμῶν· διαχωρήμασιν, ἄροις, πλύαλοις, ἐμέτοις. Καὶ ὅσαι ἐξ οἷων εἰς οἷα διαδοχαὶ νοσημάτων

των

SECTIO TERTIA.

20. **Q**uam in his, quæ ad morbos spectant, dignotio faciendâ sit faciliè discemus, ex communi omnium & cuiusque propriâ naturâ, ex morbo & ægroto, ex his, quæ offeruntur, & eo, qui offert. Nam & ex his melius vel gravius se habent. Præterea ex universali ac particulari aeris conditione, & regionis cuiusque, ex consuetudine, victus

ratione, vitæ genere, ex cuiusque ætate, ægri sermonibus, moribus, silentio, imaginationibus, somnis, vigiliis, ex insomniis, quæ qualia & quando obveniant videndum est, vellationibus, pruribus, lachrymis, ex accessionibus, dejectionibus, urinis, sputis, vomitionibus. Videndæ sunt etiam quæcunque fiunt morborum vicissitudines, & ex quibus in quos succedant, & quinam abscissus perniciem aut solutionem portentant. Sed & fudor, rigor, perfrictio,

χῆς πεμπταίοισι· διέλιπε τέταρταίοισι· ὑπέσρεψεν·
 ἐκ δὲ τῆς ὑποστροφῆς, ἔκρινε πεμπταίοισι· τὸ δὲ
 ζύμπαν τεσσαρεσκαδεκαταίοισι. Ἐκρίνε δὲ παιδίοισιν
 ἕτω τοῖσι πλείοισιν, ἅταρ καὶ πρεσβυτέροισιν. Ἐστὶ
 δ' οἷσιν ἔκρινεν ἑνδεκαταίοισι, ὑπέσρεφε τεσσαρεσκαδε-
 κάτῃ· ἔκρινε τελείως εἰκοσῇ. Εἰ δὲ τινες ἐπερρί-
 γαν περὶ τὴν εἰκοσὴν, τελέοισιν ἔκρινε τεσσαρακοσῇ.
 Ἐπερρίγαν δ' οἱ πλείοι περὶ κρίσιν τὴν ἐξ ἀρχῆς·
 οἱ δ' ἐπιρρίγωσαντες ἐξ ἀρχῆς περὶ κρίσιν, καὶ ἐν τῇ-
 σιν ὑποστροφῇσιν ἅμα κρίσει ἐπερρίγαν. Ἐπερρίγαν
 δ' ἐλάχιστοι μὲν τῷ ἥρως, θέρεος πλείους, φθινοπώρῃ
 ἔτι πλείους, ὑπὸ δὲ χειμῶνα πολὺ πλείοι. Αἱ δ'
 αἰμορραγίαι ὑπέληγον.

ΤΜΗΜΑ

die judicatio facta est, omnino
 diebus quatuordecim. Atque
 hunc in modum pueris plurimis,
 quinetiam natu grandioribus ju-
 dicatio facta est. Nonnullis
 verò undecimo die morbus de-
 crevit, decimo quarto repetiit,
 perfectéque vigesimo judicatus
 est. Quòd si qui vigesimo no-
 vo insuper rigore corripenterentur,
 iis quadragesimo die morbus
 decrevit. Plerique autem om-

nes sub primam judicationem
 denuo rigeabant. Quinetiam qui-
 dam per exordia sub judicium
 ipsum novo rigore correpti, ad-
 huc in ipsis morborum reverfi-
 onibus unà cum judicatione ri-
 guerunt. Vere autem rigeabant
 omnino pauci, æstate plures,
 per autumnum adhuc plures,
 sub hyemem longè plurimi. At
 sanguinis è naribus profluvia
 cessarunt.

SECTIO

ΤΜΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ.

20. **Τ**Α δὲ περὶ τὰ νοσήματα, ἐξ ὧν διεγινώσκομεν μαθόντες ἐκ τῆς κοινῆς φύσιος ἀπάντων, καὶ τῆς ἰδίας ἐκάστω, ἐκ τῶ νοσήματος, ἐκ τῶ νοσήοντος, ἐκ τῶν προσφερομένων, ἐκ τῶ προσφέροντος (ἐπὶ τὸ ῥῆμα γὰρ καὶ χαλεπώτερον, ἐκ τῶν) ἐκ τῆς καλασάσιος ὁλης, καὶ κατὰ μέρη τῶν ὁρατῶν καὶ χύρης ἐκάστης, ἐκ τῶ ἔθεος, ἐκ τῆς διαίτης, ἐκ τῶν ἐπιτηδεύματων, ἐκ τῆς ἡλικίας ἐκάστω· λόγοισι, τρόποισι, σιγῇ, διανοήμασιν, ὕπνοις, ἔχ ὕπνοις, ἐνυπνίοισι τι, καὶ ὅτε τιλμοῖσι, κνημοῖσι, δακρυόισιν· ἐκ τῶν παροξυσμῶν· διαχωρήμασιν, ἄροις, πλύαλοις, ἐμέτοις. Καὶ ὅσαι ἐξ οἷων εἰς οἷα διαδοχαὶ νοσημάτων

των

SECTIO TERTIA.

20. **Q**Uænam in his, quæ ad morbos spectant, dignotio faciendâ sit facilè discemus, ex communi omnium & cuiusque propriâ naturâ, ex morbo & ægroto, ex his, quæ offeruntur, & eo, qui offert. Nam & ex his meliùs vel graviùs se habent. Præterea ex universali ac particulari aeris conditione, & regionis cuiusque, ex consuetudine, victûs

ratione, vitæ genere, ex cuiusque ætate, ægri sermonibus, moribus, silentio, imaginationibus, somnis, vigiliis, ex insomniis, quæ qualia & quando obveniant videndum est, vellationibus, pruritibus, lachrymis, ex accessionibus, dejectionibus, urinis, sputis, vomitionibus. Videndæ sunt etiam quæcunque fiunt morborum vicissitudines, & ex quibus in quos succedant, & quinam abscessus perniciem aut solutionem portendant. Sed & sudor, rigor, perfrictio,

των, καὶ ἀποσάσεις ἐπὶ τὸ ὀλέθριον καὶ κρίσιμον· ἰδρώς, ψύξις, ῥίγος, βῆξ, πιαρμοί, λυγμοί, πνεύμαλα, ἐρεύξεις· φύσαι σιγώδες, ψοφώδες· αἱμορράγαι, αἱμορροΐδες· ἐκ τούτων, καὶ ὅσα διὰ τούτων, σκεπτόμεθα.

21. Πυρετοὶ ζυνεχές· οἱ μὲν ἡμέρην ἔχουσι, νύκτα διαλείπουσιν· οἱ δὲ νύκτα ἔχουσιν, ἡμέρην διαλείπουσιν. Ἡμιρηλαῖοι, τριηλαῖοι, τετραηλαῖοι, πεμπταῖοι, ἑβδομαῖοι, ἐνάτηλαῖοι. Εἰσὶ δὲ ὀξυτάται μὲν καὶ μέγισται καὶ χαλεπώταται νύκτοι, καὶ θανατωδέςαται, ἐν τῷ ζυνεχεῖ πυρετῷ. Ασφαλέστατος δὲ πάντων, καὶ ῥηϊστός καὶ μακρότατος ὁ τετραηλαῖος· ὃ γὰρ μόνον αὐτὸς ἀφ' ἑωυτοῦ τοιοῦτος ἐστίν, ἀλλὰ καὶ νοσημάτων μεγάλων ἄλλων ῥύεται. Ἐν δὲ τῷ ἡμιρηλαίῳ καλεομένῳ, ζυμπίπτει μὲν καὶ ὀξεία νοσήμαλα γίνεσθαι· καὶ ἔστι τῶν λοιπῶν ἕτος θανατωδέςατος. Ἀτὰρ καὶ
Φθινώδες,

perfrictio, tussis, sternutationes, singultus, spiritus, eructationes, flatus silentes, strepitum cientes, sanguinis eruptiones, ora venarum ex ano sanguinem fundere solita, (Græci hæmorrhoidas dicunt.) Atque ex his quæ per hæc contingunt consideranda sunt.

21. Febrium hæc quidem sunt continuæ, quæ quidem interdiumprehendunt, noctu intermittunt, aut noctuprehendunt, interdiumintermittunt. Sunt & semiter-

tianæ, tertianæ, quartanæ, quintanæ, septimanæ & nonanæ. In febre autem continuâ morbi sunt valde præcipites, maximæ & gravissimæ, præcipuèque lethales. At omnium est tutissima quartana, placidissima & longissima. Non enim solum per se ipsa talis est, verum etiam ab aliis magnis morbis vindicat. In eâ verò quæ semitertiana dicitur, tum morbi acuti accidunt, tum etiam præter cæteras ista præcipuè lethalis est.

Quinetiam

Φθινώδεις, καὶ ὅσα ἄλλα μακρότερα νοσήματα νοσέ-
ουσιν, ἐπὶ τῷ τῷ μάλιστα νοσέουσι. Νυκτερινὸς δὲ λίην
θαναλώδης, μακρὸς δὲ ἡμερινὸς μακρότερος· ἔστι
δὲ οἷσι ῥέπει καὶ ἐπὶ τὸ Φθινώδεις. Εἰδομαῖος μα-
κρὸς, δὲ θαναλώδης· ἐναλῖτος μακρότερος, καὶ δὲ θανα-
λώδης. Τριταῖος ἀκρίβης ταχυκρίσιμος, καὶ δὲ
θαναλώδης. Οὗ δὲ γε πεμπταῖος, πάντων μὲν κά-
κιστος· καὶ γὰρ πρὸ Φθίσιος, καὶ ἤδη Φθίνουσιν ἐπιγι-
νόμενος, κτείνει.

22. Εἰσὶ δὲ τρόποι καὶ καλασάσεις, καὶ παροξυσμοὶ
τελέων ἐκάστω τῶν πυρέων, ὁμοίως ξυνεχέων καὶ δια-
λιπόντων· ἀντίκα γὰρ ξυνεχής ἐστίν, οἷσιν ἀρχόμε-
νος ἀνθεῖ καὶ ἀκμάζει μάλιστα, καὶ ἀνάγει ἐπὶ τὸ χαλε-
πώτερον· περὶ δὲ κρίσιν, καὶ ἄμα κρίσει, ἀπολε-
πτύνεται. Ἔστι δὲ οἷσιν ἀρχεται μαλακῶς, καὶ ὑπο-
βύχιος· ἐπαναδιδόει δὲ καὶ παροξύνεται καθ' ἡμέραν
ἐκάστην·

Quinetiam tabes & quicunque
alii morbi longi affigunt, in hac
potissimum detinent. Noctur-
na non admodum lethalis est,
longa tamen. Diurna longior,
nonnullis autem ad tabem ver-
git. Septimana longa est, non
tamen lethalis. Nonana hac
adhuc longior, sed non le-
thalis. Tertianae exacta celerem
habet judicationem, neque le-
thalis est. Quintana autem om-
nium est pessima. Haec nempe
ante tabem, aut jam contabef-

centibus ubi supervenerit, pe-
rimit.

22. Insunt autem in singulis
hisce febribus, tum continuis,
tum intermittentibus, formae,
constitutiones, & accessiones hu-
jusmodi. Videlicet quidem
continua quibusdam, ubi incæ-
pit, floret & viget maximè, &
in gravius tendit, circa judici-
um verò in ipsoque judicio ex-
tenuatur. Nonnullis verò le-
niter ac latenter incipit, incre-
scit autem in dies exacerbatur-
que,

ἐκάστην· περὶ δὲ κρίσιν, καὶ ἅμα κρίσει, ἄλλως ἐξελαμψεν. Ἔστιν οἷσιν ἀρχόμενος πρηγῶς ἐπιδιδόει καὶ παροξύνεται, καὶ μέχρι τινος ἀκμάσας, πάλιν ὑφίσταται μέχρι κρίσεως, καὶ περὶ κρίσιν. Ξυμπίπτει δὲ ταῦτα γίνεσθαι ἐπὶ παντὸς πυρετοῦ, καὶ παντὸς νοσήματος. Δεῖ δὲ τὰ διαλήματα σκοπεύμενον ἐκ τῶν προσφέρειν. Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ἐπίκαιρα σημεῖα τῶτοις ἐστὶν ἠδελφισμένα· περὶ ὧν τὰ μὲν περὶ γέγραπται, τὰ δὲ γεγράψεται. Πρὸς ἃ δεῖ διαλογίζομενον δοκιμάζειν καὶ σκοπεῖσθαι, τίνι τῶν ὀξὺ καὶ θανατωδές, ἢ περιεσσηκός, καὶ τίνι προσαρτέον, ἢ ὄχι, καὶ πότε, καὶ πόσον, καὶ τί τὸ προσφερόμενον ἔσται.

23. Τὰ δὲ παροξυνόμενα ἐν ἀρτίῃσι, κρίνεται ἐν ἀρτίῃσιν· ὧν δὲ οἱ παροξυσμοὶ ἐν περισσῇσι, κρίνεται ἐν περισσῇσιν. Ἔστι δὲ πρώτη κρίσιμος τῶν περιόδων

que, sed sub iudicium in ipsoque iudicio abunde emicat. Est ubi ex moderatis initiis augetur & exacerbatur, & simulatque aliquantisper vigorem acceperit, ad iudicium usque sub ipsumque iudicium rursus se remittit. Atque hæc in omnem febrem, omnemque morbum cadere solent. Ex his autem bene subducit ratione victum offerre necesse est. Jam quoque multa alia præcipua signa his sunt cognata, de quibus partim aliquando scriptum est, partim verò scri-

betur. Quæ tecum animo reputanti, perpendendum confiderandumque quodnam præceps periculum & mortem portendat, aut quodnam superfluum ægrum fore indicet, & cuinam admovendus cibus, necne, & quando, & quantus, & quinam cibus futurus sit.

23. Quæ diebus paribus invasiones habent, ea diebus paribus decernunt. Quorum verò accessiones imparibus diebus fiunt, ea imparibus judicantur. Circuituum autem qui diebus paribus.

περιόδων, ἐν τῇσιν ἀρρίθμῳ κρινουσῶν, δ'. ε'. η'. ι. ιδ'.
 κή. λ'. λδ'. μή. ξ'. π'. ρ'. Τῶν δὲ ἐν τῇσι περισσῇσι
 κρινουσῶν περιόδων πρώτη, γ'. ε'. ζ'. θ'. ιά. ιζ'. κά. κζ'.
 λά. Εἰδέναι δὲ χρῆ, ὅ, τι ἦν ἄλλως κριθῇ ἔξω τῶν
 προγεγραμμένων, ἐσομένας ὑποστροφὰς σημαίνειτο,
 καὶ γένοιτο ἂν ὁλέθρια. Δεῖ δὲ προσέχειν τὸν νῦν, καὶ
 εἰδέναι ἐν τοῖσι χρόνοισι τέτοισι, τὰς κρίσιαις ἐσομέ-
 νας ἐπὶ σωτηρίῃ, ἢ ὁλέθριον, ἢ ῥοπαὺς ἐπὶ τὸ ἄμει-
 νον, ἢ τὸ χεῖρον. Πλανῆτες δὲ πυρετοί, καὶ τετρα-
 ταῖοι, καὶ πεμπταῖοι, καὶ ἑξδομαῖοι, καὶ ἐναῖατοι, ἐν
 ῥῇσι περιόδοις κρίνονται, σκεπτόμενοι.

APPΩΣΤΟΙ

paribus judicant, primus est de-
 cretorius quartus, sextus, octa-
 vus, decimus, decimus quartus,
 vigesimus octavus, trigesimus,
 trigesimus quartus, quadragesi-
 mus octavus, sexagesimus, octo-
 gesimus, & centesimus. Circu-
 itum verò qui diebus impari-
 bus judicant, primus est tertius,
 quintus, septimus, nonus, un-
 decimus, decimus septimus,
 primus & vigesimus, septimus
 & vigesimus, & trigesimus pri-
 mus. Considerandum autem

est quòd si quid aliter extra hos
 præscriptos dies decernat, reci-
 divas fore perniciemque por-
 tendi. Animumque advertere
 & nòsse oportet, his in tempò-
 ribus futuras judicationes ad
 salutem aut perniciem tendere,
 vel momenta in melius aut de-
 terius facere. Prætereaque vi-
 dendum est, quibusnam circui-
 tibus febres errantes, quartanæ,
 quintanæ, septimanæ, nonanæ,
 judicationes subeant.

ΑΡΡΩΣΤΟΙ ΤΕΣΣΑΡΕΣ ΚΑΙ ΔΕΚΑ.

Πρώτος.

24. **Φ**ίλισκος ὥκει παρὰ τὸ τεῖχος· κατεκλίθη
τῇ πρώτῃ· πυρελὸς ὄξυς· ἰδρωσεν ἐν
νύκτι ἐπιτόνως. Δευτέρῃ, πάντα παρωξύνθη· ὁψέ
δὲ ἀπὸ κλυσμαλίας καλῶς διήλθε· νύκτι δὲ ἡσυχίης.
Τρίτῃ πρωί, καὶ μέχρι μέσων ἡμέρας, ἔδοξε γενέσ-
θαι ἀπύρετος· πρὸς δείλῃν δὲ πυρελὸς ὄξυς, μετὰ
ιδρωτός· διψώδης· γλῶσσα δὲ ἐπεξηραίνετο· μέ-
λανα ἔρησεν· νύκτι δυσφόρος· ἐκ ἐκοιμήθη· πάντα
παρέκρεσε. Τετάρτῃ, πάντα παρωξύνθη· ἔρα μέ-
λανα· νύκτι εὐφορώτερην· ἔρα εὐχρεέστερα. Πέμπτῃ,
περὶ μέσον ἡμέρας, μικρὸν ἀπὸ ρινῶν ἔσαξεν ἄκρη-
ταν· ἔρα δὲ ποικίλα, ἔχοντα ἐνακωρήματα εἰς οὐγγύ-
λα, γονοειδέα, δισπαρμένα· ἔχ' ἰδρῶτο. Προσθε-
μένῳ

ÆGROTI QUATUORDECIM.

Primus.

24. **P**hilifeus, qui propter mor-
bia habitabat, primo die
decubuit, eumque febris acuta
prehendit, cum sudoribus & no-
cte laboriosa. Postridie ingrave-
sentibus omnibus, ex alvi dilu-
tione meliusculè habuit, cum
nocte quietâ. Die tertio, mane
& ad meridiem usque, liber à
febre esse visus est, ad vesperam

verò febris acuta invasit cum
sudore & siti, lingua inaruit, ni-
grum lotium reddidit, nox gra-
vis & molesta fuit, non dormi-
vit prorsusque deliravit. Quar-
to, graviora evaserunt omnia,
urinæ nigræ, nox facilior fuit,
& urinæ melius coloratæ. Quin-
to, circa meridiem parum idque
sincerum è naribus stillavit, u-
rinæ variæ, in quibus sublimia
quædam innatantia rotunda, ge-
nituali femini similia, dispersa
inerant, neque residebant. Huic
supposita

μένω δὲ βάλανον, Φυσώδεα σμικρὰ διήλθε· νύκτα
ἐπιτόνως· ὕπνοι σμικροί· λόγοι· λήρος· ἄκρεα
πάντοθεν ψυχρὰ, καὶ ἐκ ἔτι ἐπαναθερμαινόμενα·
ἔρρησε μέλανα· ἐκοιμήθη σμικρὰ· πρὸς ἡμέρην ἄ-
φρωνος· ἰδρῶσε ψυχρόν· ἄκρεα πελιδνά. Περὶ δὲ
μέσον ἡμέρης, ἐκλαῖος ἀπέθανε. Τῷ δὲ πνεῦμα δια-
τέλεος, ὥσπερ ἀνακαλεσθέν, ἀραιὸν, μέγα· σπλὴν
ἐπὶ ῥῆθι περιφέρει κυρτώματι· ἰδρῶτες ψυχροὶ διὰ τέ-
λεος. Οἱ παροξυσμοὶ ἐν ἀρετήσιν.

Α Ρ Ρ Ω Σ Τ Ο Σ Δ Ε Υ Τ Ε Ρ Ο Σ.

25. Σιληνὸς ᾧκει ἐπὶ τῇ Πλαταμῶνος, πλησίον
τῶν Ευαλκίδεος· ἐκ κόπων καὶ ποτῶν, καὶ
γυμνασίων ἀκαίρων, πῦρ ἔλαβε. Ἡρξάτο δὲ πο-
νεῖν καὶ ὀσφύν, καὶ κεφαλὴν εἶχε βάρος· καὶ τρα-
χήλα

suppositâ glande, flatuosa pauca
prodierunt, nox gravis fuit,
homini parvi, verba cum delirio,
extrema undique frigida,
quæ nec etiam ad calorem am-
plius revocari poterant, urinam
nigram reddidit, aliquantulum
dormivit, sub diem vox defecit,
sudor frigidus obortus est, sum-
mitates livescebant. Die sexto
circa meridiem obiit. Spiratio
huic perpetuò quasi intro revo-
canti & ingeminanti rara &
magna fuit; lien in gibbositatem
rotundam sublatu est, & ad fi-

nem usque sudores frigidi per-
severârunt. Accessiones diebus
paribus invaserunt.

ÆGER SECUNDUS.

25. Silenum, qui in Platamo-
ne habitabat, juxta Eu-
alcidis ædes, ex laboribus, com-
potationibus, & exercitationibus
intempestivis, ignis, hoc est, fe-
bris vehementissimaprehendit.
Coepit autem ex lumbis labo-
rare, & capitis gravitate teneri,
cum cervicis distensione. Pri-
mo

χήλα ἦν ξύλασις. Ἀπὸ δὲ κοιλῆς, τῇ πρώτῃ, χολώδεα, ἄκρηλα, ἔπαφρα, καλικορέα πολλὰ διήλθεν· ἔρα μέλανα, μέλαιναν τὴν ὑπόστασιν ἔχοντα· διψώδης· γλῶσσα ἐπίξηρος· νυκτὸς ἔδὲν ἐκοιμήθη. Δευτέρῃ, πυρετὸς ὀξύς· διαχωρήματα πλείω, λεπτότερα, ἔπαφρα· ἔρα μέλανα· νύκτα δυσφύως· μικρὰ παρέκρουσε. Τρίτῃ, πάντα παρωξύνθη· ὑποχονδρεῖς ξύλασις ἐξ ἀμφοῖν παραμῆκης πρὸς ὀμφαλὸν, ὑπολάπαρος· διαχωρήματα λεπτά, ὑπομέλανα· ἔρα θολερὰ, ὑπομέλανα· νυκτὸς ἔδὲν ἐκοιμήθη· λόγοι πολλοί, γέλως, ὥδῃ· κατέχειν ἐκ ἡδύνατο. Τετάρτῃ, διὰ τῶν αὐτῶν. Πέμπτῃ, διαχωρήματα ἄκρηλα, χολώδεα, λεῖα, λιπαρά· ἔρα λεπτά, διαφανέα· σμικρὰ κατενόει. Ἑκτῇ, περὶ κεφαλὴν σμικρὰ ἐφίδρωσεν· ἄκρεα ψυχρά, πελιδνά· πολὺς βληστισμός· ἀπὸ κοιλῆς ἔδὲν διήλθεν·

ἔρα

mo die ex alvo biliosa, syncera, spumantia, abunde saturata & affatim colorata multa prodire. Urinæ nigræ, in quibus nigra subsidebant, sitibundus erat, lingua insuper arida, nocte nihil dormivit. Altero die, febris acuta fuit, dejectiones plures, tenuiores, spumantes, urinæ nigræ, nox inquiet & gravis, aliquantulum deliravit. Tertio, omnia graviora evasere, precordiorum contentio utrimque ad umbilicum promissa, sub-

mollis, dejectiones tenues, nigricantes, urinæ turbidæ, nigræ, nox infomnis, verba multa, risus, cantus, continere se non potuit. Quarto, eadem affligebant omnia. Quinto, per alvum secessere syncera, biliosa, lævia, pinguis, urinæ tenues, pellucidæ, paulum ad intelligentiam rediit. Sexto, circa caput tenuis & paucus sudor obortus est cum extremorum frigore & livore, multa corporis incontinentia & jactatio, nihil demisit alvus,

ἄκρα ἐπέστη· πυρετὸς ὀξύς. Ἐξοδόμη, ἄφρωνος· ἄ-
 κρεα ἔκ ἔτι ἀνθερμαίνετο· ἔρησεν ἑδέν. Οὐδόμη,
 ἰδρωσε δι' ὅλα ψυχρόν· ἐξανθήματα μετὰ ἰδρωτός
 ἐρυθρά, τρυγγύλα, σμικρά, οἷον ἰονθοί, παρέμενεν·
 ἔκ ἀφίστατο. Ἀπὸ δὲ κοιλίης ἐρεθισμῷ σμικρῷ κό-
 πρωνα λεπτὰ, οἷα ἀπέπτα, πολλὰ διήει μετὰ πόνη·
 ἔρει μετὰ ὀδύνης δακνώδεα· ἄκρεα σμικρὰ ἀνθερ-
 μαίνετο· ὕπνοι λεπτοί, κωμαλώδεις· ἄφρωνος· ἄκρα
 λεπτὰ, διαφανέα. Ἐνάτη, διὰ τῶν αὐτῶν. Δε-
 κάτη, πολλὰ ἔκ ἐδέχετο· κωμαλώδης· οἱ δὲ ὕπνοι
 λεπτοί· ἀπὸ δὲ κοιλίης ὁμοία· ἔρησεν ἀθρόον, ὑπο-
 παχὺ, κείμενον· ὑπόσασις κριμνώδης, λευκή· ἄ-
 κρεα πάλιν ψυχρά. Ἐνδεκάτη, ἀπέθανεν. Ἐξ
 ἀρχῆς τάτῳ διὰ τέλεος, πνεῦμα μέγα, ἀραιόν· ὑ-
 ποχονδρῆς

alvus, urinæ restiterunt, febris
 acuta. Septimo, voce defectus
 est, corporis summa non am-
 pliùs ad calorem revocari pote-
 rant, nihil minxit. Octavo, su-
 dor frigidus per omnia membra
 diffusus est, cum pustulis ru-
 bentibus, rotundis, parvis, va-
 ris non absimilibus, quæ per-
 manebant, neque abscessum fa-
 ciebant. Alvus verò parum
 concitata, stercora tenuia, cru-
 dis similia, multa non sine labo-
 re demisit, urina cum dolore
 mordax reddebatur, corporis
 summa paulisper ad calorem

reducebantur, fomni exigui e-
 rant ac veluti sopores, vox de-
 fecit, urinæ tenues & perspicuæ.
 Nono eadem fere omnia. De-
 cimo potum non capiebat, so-
 pore detinebatur, fomni autem
 exigui erant. Ab alvo similia
 prodibant, minxit affatim sub-
 crassum in matellâ depositum.
 Quod subsederat, hordei tosti
 non exactè moliti crassioribus
 frustulis simile erat, album,
 summa corporis iterum frigida.
 Undecimo die, obiit. Huic per
 exordia ad extremum usque spi-
 ratio magna & rara fuit, & con-
 tinens.

ποχονδρείς παλμὸς ξυνεχής. Ηλικίη, ὡς περὶ
ἔτεα εἴκοσι.

ΑΡΡΩΣΤΟΣ ΤΡΙΤΟΣ.

26. **Η**ΡΟΦΩΝΙ πυρετὸς ὀξύς. Ἀπὸ κοιλίης ὀλί-
γα, τεινεσμώδεα κατ' ἀρχάς· μετὰ δὲ
ταῦτα λεπτὰ διήει, χολώδεα, ὑπόσυχνα· ὕπνοι δὲ
ἐνήσαν· ἔρα μέλανα, λεπτὰ. Πέμπτῃ, πρῶτ' κώ-
φωσις· παρῶξύνθη πάντῃ· σπλὴν ἐπήρθη· ὑποχον-
δρείς ξύλῃσιν· ἀπὸ κοιλίης ὀλίγα, μέλανα διήλθε·
παρεφρόνησεν. Ἐκτῇ, ἐλήρει· ἐς νύκτα ἰδρώς· ψύ-
ξις· λῆρος παρέμενεν. Ἑβδόμῃ, περιέψυκτο· δι-
ψώδης· παρέκρυσσε· εἰς νύκτα καλινόει· καλικοιμή-
θη. Ογδόῃ, ἐπύρεσσε· σπλὴν ἐμειβτο· καλινόει
πάντῃ· ἤλγησε κατὰ βρεῶνα· ἔπαρμα τὸ πρῶτον
σπληνὸς

tinens præcordiorum palpita-
tio. Ætatis annum agebat ferè
vigefimum.

ÆGER TERTIUS.

26. **Η**ΕΡΟΦΟΝΤΗΜ febris acu-
taprehendit, alvus cir-
ca initia pauca, & cujufmodi
in crebrâ & inani egerendi vo-
luntate folent, demifit, deinde
verò tenuia, biliofa & copiofa.
Somnum nullum capiebat, u-
rinæ nigræ & tenues erant.

Quinto die, mane furditas ob-
venit, exafperata funt omnia,
lien fublatus intumuit, cum
præcordiorum contentione, ex
alvo pauca & nigra percurre-
bant, defipuit. Sexto, delirabat,
fub noctem fudor obortus eft,
frigus, delirium perfeverabat.
Septimo, corporis fuma per-
frixerunt, fiticulofus fuit, deli-
ravit, fub noctem ad mentem
rediit, dormivit. Ογταβο, febric-
citavit, lien imminuebatur, pror-
fùs ad intelligentiamrediit. Ad
inguen

σπληνὸς κατ' ἴξιν, ἔπειτα οἱ πόνοι εἰς ἀμφοτέρους
κνήμας· νύκτι εὐφρόως· ἔρα εὐχράερα, ὑπόσα-
σιν εἶχε σμικρὴν λευκὴν. Ἐνάτη, ἰδρωσεν· ἐκρί-
θη· διέλιπε. Πέμπτη, ὑπέσβεψεν· αὐτίκα δὲ
σπλὴν ἐπήρθη· πυρετὸς ὀξύς· κώφωσις πάλιν.
Μετὰ δὲ τὴν ὑποσφοπὴν, τρίτη, σπλὴν ἐμειξτο· κώ-
φωσις ἥσσον· σκέλεα ἐπωδύνως· νύκτι ἰδρωσεν.
Ἐκρίθη ἐπτακαιδεκάτη, ἔδὲ παρέκρυσεν ἐπὶ τῇ ὑπο-
σφοπῇ.

ΑΡΡΩΣΤΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ.

27. **Ε**Ν Θάσῳ Φιλίνε γυναῖκα, θυγατέρα τε-
κῶσαν, καὶ κατὰ φύσιν καθάρσιος γινο-
μένης, καὶ ἄλλα κέφως διάγυσαν, τεσσαρεσκαίδε-
κάτην ἔδσαν μετὰ τὸν τόκον, πῦρ ἔλαβε μετὰ ῥί-
γους.

guen doluit, primùmque ei tu-
mor subortus est, quâ lien è di-
recto respondebat, deinde dolor
ad utramque tibiam transiit, nox
facilis, urinæ meliùs coloratæ,
in quibus quædam alba subside-
bant. Die nono, sudore obor-
to morbus decrevit, intermisit.
Quinto post reversus est die, si-
mulque lien in tumorem subla-
tus est, febris acuta, rursusque
surditas. Tertio post recidivam
die imminuebatur lienis tumor,
minorque surditas erat, dolor

crura invasit, noctu sudore o-
borto ad decimum septimum
diem judicatus est, neque in
morbi reversione deliravit.

ÆGER QUARTUS.

27. **P**hilini uxorem in Thaso,
quæ filiam pepererat,
cùm ex naturæ præscripto pur-
gationes procederent, cætera-
que leviter haberet, decimo
quarto post partum die, ignis,
hoc est, febris vehementissima,

M

cum

γέος. Ἠλγες δὲ ἀρχομένη καρδίῃ, καὶ ὑποχόνδριον
δεξιόν· γυναικείων πόνοι· καθαρεῖς ἐπαύσατο· προσ-
θεμένη δὲ, ταῦτα μὲν ἐκκρίσθη. Κεφαλῆς δὲ, καὶ
τραχήλε, καὶ ὀσφύος πόνοι παρέμενον· ὕπνοι δὲ ἐ-
νήσαν· ἄκρεα ψυχρά· διψώδης· κοιλίη ξυνεκαύθη·
σμικρὰ διήει θύρα λεπτά, ἄχροα κατ' ἀρχάς. Ἐκ-
ταίῃ ἐς νύκτα παρέκρυσσε πολλὰ, καὶ πάλιν καλινόμεν.
Ἐξδόμῃ, διψώδης· διαχωρήματα χολώδεα, καλακο-
ρέα. Ογδόῃ, ἐπερρίγωσε· πυρετὸς ὀξύς· σπασμοὶ
πολλοί, μετὰ πόνον· πολλὰ παρέλεγεν· ἐξάνιστο
βάλλαντον προσθεμένη. Πολλὰ διήλθε μετὰ περιττόν
χολώδες· ὕπνοι δὲ ἐνήσαν. Ἐνάτῃ, σπασμοί.
Δεκάτῃ, σμικρὰ καλινόμεν. Ἐνδεκάτῃ, ἐκοιμήθη· πάν-
των ἀνεμνήσθη, ταχὺ δὲ πάλιν παρέκρυσσε. Ουρεὶ
δὲ μετὰ σπασμῶν ἀθρόον, πάλυ, ὀλιγάκις ἀναμιμνη-
σκόντων,

cum rigore prehendit. Huic circa exordia oris ventriculi dolor contigit & præcordiorum dextrorum, locorum muliebrium dolores, purgatio defecit. Ex subdito autem pello ista quidem allevata sunt, capitis verò & cervicis lumborumque dolores perseverabant, somni non aderant, extrema frigida, sitibunda erat, alvus adusta pauca demittebat. Urinæ tenues, & per initia decolores. Sexto die ad noctem multum deliravit, rursusque ad intelligentiam rediit. Septimo siticulosa, de-

jectiones biliosæ, in plenum & affatim coloratæ. Octavo, novo rigore suborto febris acuta prehendit, convulsionες multæ non sine dolore, multum deliravit. Glande subdita ad desidendum exsurrexit, multaque prodierunt cum bilioso affluxu. Somnum capere non poterat. Nono convulsionες, decimo aliquantulum mente constabat, undecimo dormivit, omnia in memoriam subierunt, sed statim rursus deliravit. Convulsa autem urinam confertim multam reddidit, raro ab iis qui assidebant admo-

σκόνην, παχὺ, λευκόν· οἷον γίνεσθαι ἐκ τῶν καθισα-
μένων, ὅταν ἀναλαραχθῇ κείμενον πηλὺν χρόνον·
ὃ καθίστατο· χρώμα, καὶ πάχος ἵκελον οἷον γίνεσθαι ὑπο-
ζυγίε· τοιαῦτα ἔρει, οἷα καὶ γὰρ εἶδον. Περὶ δὲ
τεσσαρεσκαιδεκάτην ἔβση, παλμοὶ δὲ ὅλβ τῷ σώ-
ματος· λόγοι πολλοί· σμικρὰ κατενόει, διὰ ταχέ-
ων δὲ πάλιν παρεκρεσε. Περὶ δὲ ἐπτακαιδεκάτην
ἔβσα ἦν ἄφρωνος. Εἰκοσῇ, ἀπέθανε.

ΑΡΡΩΣΤΟΣ ΠΕΜΠΤΟΣ.

28. **Ε**Πικράτεος γυναῖκα, ἣ κατέκειτο παρὰ Ἀρ-
χιγέτην, περὶ τόκον ἤδη ἔβσαν, ῥίγος
ἔλαβε ἰσχυρῶς· ἔκ ἐθερμάνθη, ὡς ἔλεγον· καὶ τῇ
ὑσεραῇ τοιαῦτα. Τρίτῃ δὲ, ἔτεκε θυγατέρα, καὶ
τ' ἄλλα πάντα κατὰ λόγον ἦλθε. Δευτέρῃ μετὰ
τόκον,

nita, crassam, albam (quale
quid in subsidentibus urinis vi-
situr, quæ longo intervallo in
matulâ depositæ & reservatæ re-
turbantur) eaque non subside-
bat, sed colore & crassitudine
veterini generis urinas referebat.
Atque istiusmodi fuerunt urinæ,
quas videre licuit. Ad decimum
quartum diem totum corpus
palpitationes occupârunt, mul-
tùm loquebatur, aliquantulùm
mente constabat, sed confestim
rursus desipuit. Circa decimum

septimum voce defecta est, vi-
gesimo obiit.

ÆGER QUINTUS.

28. **Ε**Picratis uxor, quæ apud
Archigeten decumbe-
bat, cùm jam partus instaret,
vehementi rigore correpta est,
nec (ut aiebant) incaluit, & po-
stridie eadem adsuerunt. Ter-
tio die filiam peperit, cæteraquæ
omnia rite atque ordine proces-
serunt. Altero à partu die eam
febris

γεος. Ηλγες δὲ ἀρχομένη καρδίην, καὶ ὑποχόνδριον
δεξιόν· γυναικείων πόνοι· καθαρσις ἐπαύσατο· προσ-
θεμένη δὲ, ταῦτα μὲν ἐκκρίσθη. Κεφαλῆς δὲ, καὶ
τραχήλε, καὶ ὀσφύος πόνοι παρέμενον· ὕπνοι δὲ ἐ-
νήσαν· ἄκρεα ψυχρά· διψώδης· κοιλίη ξυνεκαύθη·
σμικρὰ διήει θρα λεπτὰ, ἄχροα κατ' ἀρχάς. Εκ-
ταίη ἐς νύκτα παρέκρεσε πολλὰ, καὶ πάλιν καίενόει.
Ἐξοδμή, διψώδης· διαχωρήματα χολώδεα, καλακο-
ρέα. Ογδόη, ἐπερρίγωσε· πυρετὸς ὀξύς· σπασμοὶ
πολλοὶ, μετὰ πόνον· πολλὰ παρέλεγεν· ἐξανίστατο
βάλλαντον προσθεμένη. Πολλὰ διήλθε μετὰ περιττόν
χολώδεος· ὕπνοι δὲ ἐνήσαν. Ἐνάτη, σπασμοί.
Δεκάτη, σμικρὰ καίενόει. Ἐνδεκάτη, ἐκοιμήθη· πάν-
των ἀνεμνήσθη, ταχὺ δὲ πάλιν παρέκρεσεν. Ουρεὶ
δὲ μετὰ σπασμῶν ἀθρόον, πρὸν, ὀλιγάκις ἀναμνη-
σκόντων,

cum rigoreprehendit. Huic circa exordia oris ventriculi dolor contigit & præcordiorum dextrorum, locorum muliebrium dolores, purgatio defecit. Ex subdito autem pello ista quidem allevata sunt, capitis verò & cervicis lumborumque dolores perseverabant, somni non aderant, extrema frigida, sitibunda erat, alvus adusta paucata demittebat. Urinæ tenues, & per initia decolores. Sexto die ad noctem multum deliravit, rursusque ad intelligentiam rediit. Septimo siticulosa, de-
jectiones biliosæ, in plenum & affatim coloratæ. Octavo, novo rigore suborto febris acutaprehendit, convulsiones multæ non sine dolore, multum deliravit. Glande subditâ ad desidendum exsurrexit, multaque prodierunt cum bilioso affluxu. Somnum capere non poterat. Nono convulsiones, decimo aliquantulum mente constabat, undecimo dormivit, omnia in memoriam subierunt, sed statim rursus deliravit. Convulsa autem urinam confertim multam reddidit, raro ab iis qui affidebant admo-
nita,

σκόνην, παχὺ, λευκόν· οἷον γίνεσθαι ἐκ τῶν καθισα-
μένων, ὅταν ἀναβραχθῇ κείμενον πάλιν χρόνον·
ὃ καθίστατο· χρώμα, καὶ πάχος ἵκελον οἷον γίνεσθαι ὑπο-
ζυγίς· τοιαῦτα ἔρει, οἷα καὶ γὰρ εἶδον. Περὶ δὲ
τεσσαρεσκαιδεκάτην ἔβση, παλμοὶ δὲ ὅλα τῇ σώ-
ματι· λόγοι πολλοί· σμικρὰ κατενόει, διὰ ταχέ-
ων δὲ πάλιν παρεκρυσσε. Περὶ δὲ ἐπτακαιδεκάτην
ἔβσα ἦν ἄφρωνος. Εἰκοστῇ, ἀπέθανε.

ΑΡΡΩΣΤΟΣ ΠΕΜΠΤΟΣ.

28. **Ε**Πικράτεος γυναῖκα, ἣ κατέκειτο παρὰ Ἀρ-
χιγέτην, περὶ τόκον ἤδη ἔβσαν, ῥίγος
ἔλαβε ἰσχυρῶς· ἐκ ἐθερμάνθη, ὡς ἔλεγον· καὶ τῇ
ὑστεραίᾳ τοιαῦτα. Τρίτῃ δὲ, ἔλεξε θυγατέρα, καὶ
τ' ἄλλα πάντα κατὰ λόγον ἦλθε. Δευτέρῃ μετὰ
τόκον,

nita, crassam, albam (quale
quid in subsiditibus urinis vi-
situr, quæ longo intervallo in
matulâ depositæ & reservatæ re-
turbantur) eaque non subside-
bat, sed colore & crassitudine
veterini generis urinas referebat.
Atque illiusmodi fuerunt urinæ,
quas videre licuit. Ad decimum
quartum diem totum corpus
palpitationes occupârunt, mul-
tùm loquebatur, aliquantulùm
mente constabat, sed confestim
rursus desipuit. Circa decimum

septimum voce defecta est, vi-
gesimo obiit.

ÆGER QUINTUS.

28. **Ε**Picratis uxor, quæ apud
Archigeten decumbe-
bat, cùm jam partus inflaret,
vehementi rigore correpta est,
nec (ut aiebant) incaluit, & po-
stridie eadem adfuerunt. Ter-
tio die filiam peperit, cæteraquæ
omnia rite atque ordine proces-
serunt. Altero à partu die eam
febris

τόκον, ἔλαβε πυρετὸς ὀξύς· καρδίας πόνος, καὶ γυναικείων. Προσθεμένη δὲ, ταῦτα μὲν ἐκκρίσθη· κεφαλῆς δὲ, καὶ τραχήλου, καὶ ὀσφύος πόνος· ὕπνοι δὲ ἐνήσαν. Ἀπὸ δὲ κοιλῆς ὀλίγα, χολώδεα, λεπτὰ διήει ἄκρηλα· ἔρα λεπτὰ ὑπομέλανα. Ἀφ' ἧς δὲ ἐλάμβανε πῦρ, ἐς νύκτα ἐκλαίη παρεκρυσσε. Ἐβδόμη, πάντα παρωξύνθη· ἄγρυπνος· παρέκρυσσε· διψώδης· διαχωρήματα πάντα χολώδεα, καλακορέα. Ογδὴ ἐπερρίγωσεν· ἐκοιμήθη πλείω. Ἐνάτη, δια τῶν αὐτῶν. Δεκάτη, σκέλεα ἐπιπόνως ἤλγει· καρδίας πάλιν ὀδύνη· καρηθαρή· δ' παρέκρυσσεν· ἐκοιμᾶτο μᾶλλον· κοιλή ἐπέστη. Ἐνδεκάτη, ἔρυσσεν εὐχρωώτερα, συχνὴν ὑπόσασιν ἔχοντα· διήγε καφότερον. Τεσσαρεσκαιδεκάτη, ἐπερρίγωσε· πυρετὸς ὀξύς. Πεντεκαιδεκάτη, ἤμεσε χολώδεα, ξανθὰ, ὑπόσυχνα· ἰδρωσεν ἄπυρος· ἐς νύκτα δὲ πυρετὸς

febris acutaprehendit, cum oris ventriculi & locorum muliebrium dolore. Quæ quidem omnia ex subdito peflo allevata sunt, sed tum capitis, tum cervicis ac lumborum dolor invasit, neque somni ulli aderant. Ex alvo pauca, biliosa, tenuia & sincera demisit, cum urinis tenuibus & nigricantibus. Sexto postquam febris corripuit die, sub noctem deliravit. Septimo, exasperata sunt omnia, cum pervigilio desipuit, sitibunda fuit, ex alvo biliosa omnia abunde-

que colorata secefferunt. Octavo, rursus suborto rigore liberalius quievit. Nono, iisdem perseverantibus; decimo molestus crurum rursusque oris ventriculi dolor invasit cum capitis gravitate & absque delirio, aliquantò plus dormivit, alvus substitit. Undecimo, melius coloratas urinas cum copioso sedimento reddidit, leviùs habuit. Decimo quarto, suborto novo rigore febris acutaprehendit. Decimo quinto, biliosa, flava, subfrequentia vomitione refusa

ρεῖτος ὄξυς· ἔρα πάχος ἔχοντα· ὑπόσασις λευκή.
 Εξκαιδεκάτη, παρωξύνθη νύκτα, καὶ δυσφώρας· ἔχ
 ὑπνώσε· παρέκρυσεν. Οἰλωκαιδεκάτη, δηλώδης·
 γλῶσσα ἐπεκαύθη· ἔχ ὑπνώσε, παρέκρυσσε πολλά·
 σκέλεα ἐπωδύνως εἶχε· περὶ δὲ εἰκοσὴν, πρῶτ' σμι-
 κρὰ ἐπερρίγωσε· κωμαῖώδης· δι' ἡσυχίης ὑπνώσε·
 ἡμεσε χολώδεα, ὀλίγα, μέλανα· ἐς νύκτα κώφω-
 σις. Περὶ δὲ πρώτην καὶ εἰκοσὴν, πλευρῶ ἀριστερῇ
 βάρος δι' ὅλα μετ' ὀδύνης· σμικρὰ ἐπέβησεν.
 Οὖρα δὲ πάχος ἔχοντα, θολερὰ, ὑπέρυθρα· κεί-
 μενα δ' καθίστατο· τὰ δ' ἄλλα καφολέως· ἐκ ἄπυ-
 ρος. Αὐθις ἐξ ἀρχῆς φάρυγγα ἐπωδύνως· ἔ-
 ρευθος· κίων ἀνεσπασμένος· ῥεῦμα δριμύ, δακνῶ-
 δες, ἀλμυρῶδες διὰ τέλεος παρέμενε. Περὶ δὲ εἰ-
 κοσὴν ἐξιδόμην, ἄπυρος· ἔρροισιν ὑπόσασις· πλευρὸν
 ὑπῆλγε.

sa sunt, ex sudore febris reli-
 quit. Sub noctem febris acuta,
 urinæ crassæ, quæ album habebant
 sedimentum. Quibus decimo sexto
 ad noctem ingravescens habuit,
 molestè habuit, non dormivit, deliravit.
 Decimo octavo, sitibunda fuit, lingua
 retorrída, non dormivit, multum
 deliravit, crurum dolor infestavit.
 Ad vigesimum, mane parvo suborto
 rigore sopor tenuit, placidè dormivit,
 biliosa pauca, nigra vomuit, sub
 noctem surditas oborta est. Cir-

citer verò vigesimum primum,
 sinistrum latus undique gravitas
 cum dolore occupavit, parvâ
 insuper subortâ tussî; urinæ
 crassæ, turbulentæ, subrubræ,
 quæ depositæ non subsederunt.
 Cætera verò leviùs habuit, neque
 à febre immunis fuit. Statim per
 exordia faucium dolor & rubor
 adfuit, columella contracta fuit,
 fluxio acris, mordax & salsa ad
 extremum perseveravit. Ad
 vigesimum septimum diem, febre
 libera, urinæ cum sedimento
 aderant, latus

ὑπῆλγε. Περὶ δὲ τετάρτην καὶ τριακοστὴν, πῦρ ἐλάβ-
βετο· κοιλίῃ χολώδεσιν ὑπελαράχθη. Ἡμεσε τῇ
τεσσαράκοστῇ ὀλίγα χολώδεα. Ἐκρίθη· τελέως ἄ-
πυρος τῇ ὀγδοηκοστῇ.

ΑΡΡΩΣΤΟΣ ΕΚΤΟΣ.

29. **Κ**Λεονακλίδην, ὃς κατέκειτο ἐπάνω τῷ Ἡρα-
κλείῳ, πῦρ ἔλαβε πεπλανημένως· ἤλγει
δὲ καὶ κεφαλὴν ἐξ ἀρχῆς, καὶ πλευρὸν ἀριστερόν· καὶ
τῶν ἄλλων πόνοι, κοπιώδεα τρόπον. Οἱ πυρεταὶ
παροξυνόμενοι, ἄλλοτε * ἁλλοίως ἀτάκτως· ἰδρωτές,
ἅτε μὲν, ὅτε δ' ἔ. Τὰ μὲν πλείστα ἐπεσήμαινον
οἱ παροξυσμοί, ἐν κρισίμοις μᾶλλον. Περὶ δὲ εἴ-
κοστὴν τετάρτην, χεῖρας ἄκρας ἐψύχετο· ἡμεσε χα-
λώδεα,

aliquantulum doluit. Ad tri-
gesimum verò quartum febris
corripuit, alvum biliosa contur-
bavit. Quadragesimo, pauca
biliosa vomuit. Octogesimo,
judicatione prorsus est absolu-
ta & febre liberata.

ÆGER SEXTUS.

29. **Κ**Leonaetidem, qui supra
Heraclium decumbebat,
ignis, hoc est, febris vehemens,

vago & incerto quodam ordine
prehendit. Capitis & lateris si-
nistri circa initia dolor adfuit,
cæterorumq; membrorum per-
inde ac ex lassitudine labores.
Februm accessiones aliæ sub-
inde absque ullo ordine, & nunc
quidem sudores, nunc verò mi-
nimè. Februm insultus, ut
plurimum, diebus decretoriis fe-
rè invadebant. Ad vigesimum
quartum diem extremæ manus
frigescebant, vomitione refusa
sunt

* Legunt omnes, ἁλλοίως. Etiam cap. 4. p. 6. ubi cæteri legunt
ἄλλοι ὧς, Lindanus habet ἁλλοίως. Quæ fortasse verior est Lectio.

λάδεα, ξανθὰ, ὑπόσυχνα, μετ' ὀλίγον δὲ ἰώδεα·
 πάντων ἐκφίσθη. Περὶ δὲ τριακοσὴν ἑόντι, ἤρξατο
 ἀπὸ ρινῶν αἰμορραγεῖν ἐξ ἀμφοτέρων, καὶ ταῦτα πε-
 πλανημένως κατ' ὀλίγον μέχρι κρίσιος· ἐκ ἀπόσιος
 δέ, ἔδὲ διψώδης παρὰ πάντα τὸν χρόνον, ἔδε ἄγρυ-
 πνος· ἔρα δὲ λεπτὰ, ἐκ ἄχροα. Περὶ δὲ τεσσαρα-
 κοσὴν ἑὼν, ἔρησεν ὑπέρυθρα, ὑπόσασιν πολλήν,
 ἐρυθρὴν ἔχοντα· ἐκφίσθη· μετὰ δὲ ταῦτα ποιη-
 λως τὰ τῶν ἔρων, ὅτε μὲν ὑπόσασιν εἶχεν, ὅτε δὲ
 ἔ· Ἐξηκοστῇ, ἔροισιν ὑπόσασις πολλή, καὶ λευκή, καὶ
 λείη· ξυνέδωκε πάντα· πυρετοὶ διέλιπον· ἔρα δὲ
 πάλιν λεπτὰ μὲν, εὐχροα δέ· Ἐβδομηκοστῇ ἄπυ-
 ρος, διέλιπεν ἡμέρας δέκα· Ὀγδοηκοστῇ, ἐπερρίγω-
 σε· πυρετὸς δὲ ὅς τις ἔλαβεν· ἰδρωσε πολλῶ· ἔροισιν
 ὑπόσασις ἐρυθρὴ, λείη· Τελείως ἐκρίθη.

APPΩΣΤΟΣ

sunt biliosa, flava, subfrequentia, non longè verò post, virulenta, quibus omnibus levatus est. Circiter trigesimum, sanguis fluere ex utràque nare coepit, idque inconstanter paulatim ad judicationem usque, sed nec cibum aversabatur, nec siticulosus toto tempore fuit, neque verò insomniâ torquebatur, urinæ tenues, non tamen decolores erant. Ad quadragessimum verò, subrubra minxit, cum sedimento multo rubro, levius habuit. Post quæ variè

se habuerunt urinæ, ut quæ interdum sedimentum haberent, interdum verò nequaquam. Sexagesimo, urinis sedimentum multum, album & læve adfuit, remissa sunt omnia, febris intermisit. Urinæ verò iterum tenues quidem, boni coloris tamen. Die septuagesimo à febre liber fuit, quæ dies decem intermisit. Octogesimo, rigore oborto febris acutaprehendit, sudor multus, urinis sedimentum rubrum, læve adfuit. Quibus perfecta judicatio successit.

ÆGER.

ΑΡΡΩΣΤΟΣ ΕΒΔΟΜΟΣ.

30. **Μ**Ετωνα πῦρ ἔλαβεν· ὁσφύος βάρος ἐπώ-
 δυνον. Δευτέρῃ, ὕδωρ πιόνῃι ὑπόσυχνον,
 ἀπὸ κοιλῆς καλῶς διήλθε. Τρίτῃ, κεφα-
 λῆς βάρος· διαχωρήματα λεπτὰ, χολώδεα, ὑπέ-
 ρυθρα. Τετάρτῃ, πάντα παρωξύνθη· ἐρρύη ἀπὸ
 δεξιᾷ μυκλήρος αἷμα δις κατ' ὀλίγον· νύκτι δυσφά-
 ρως· διαχωρήματα ὅμοια τῇ τρίτῃ· ἔρα ὑπομέ-
 λανα εἶχεν ἐναιώρημα ὑπόμελαν ἐόν, διεσπασμέ-
 νον· ἔχιδνέειο. Πέμπτῃ, ἐρρύη λαῦρον ἐξ ἀριστε-
 ρᾷ ἄκρην· ἰδρωσεν· ἐκρίθη. Μετὰ δὲ κρίσιν,
 ἄγρυπνος παρέλεγεν· ἔρα λεπτὰ, ὑπομέλانا.
 Δελροῖσιν ἐχρήσατο κατὰ κεφαλῆς· ἐκοιμήθη· κα-
 ΤΕΝΟΕΙ.

ÆGER SEPTIMUS.

30. **Μ**Εtonem ignis, hoc est,
 febris vehemens, pre-
 hendit cum lumborum gravita-
 te & dolore. Postridie ex libe-
 raliore aquæ potu alvus rectè
 demisit. Tertio, capitis gravi-
 tas tenuit, dejectiones tenues,
 biliosæ, aliquantulum rubentes
 prodierunt. Quarto, exasperata
 sunt omnia, bis ex nare dextrâ
 sanguis paulatim effluxit, nox

laboriosa, dejectiones eadem,
 quæ die tertio, urinæ nigrican-
 tes, quæ sublime quiddam in
 medio innatans, subnigrum di-
 vulsum, nec subsistens habebant.
 Quinto die ex nare sinist-
 râ liberaliter sanguis sincerus
 effluxit, sudore oborto judica-
 tus est. Post judicationem au-
 tem cum pervigilio præter ra-
 tionem loquebatur, urinæ te-
 nues & nigricantes erant. Post
 capitis perfusiones quievit, men-
 te constitit. Huic morbus non
 revertit

τενόει. Τάτω ἔχ ὑπέστρεψεν· ἀλλ' ἡμορράγησε
πολλάκις, καὶ μετὰ κρίσιν.

ΑΡΡΩΣΤΟΣ ΟΓΔΟΟΣ.

31. **Ε**Ρασινόν, ὃς ᾧκει παρὰ Βοώτε χαράδρην,
πῦρ ἔλαβε μετὰ δειπνον· νύκλα, ταραχώ-
δης. Ημέρην τὴν πρώτην, δι' ἡσυχίης· νύκλα, ἐπι-
πόνως. Δευτέρῃ, πάντα παρωξύνθη· ἐς νύκλα πα-
ρέκρυσσε. Τρίτῃ, ἐπιπόνως· παρέκρυσσε πολλά.
Τετάρτῃ, δυσφορώτατα· ἐς δὲ τὴν νύκλα ἔθεν ἔκοι-
μήθη· ἐνύπνια, καὶ λογισμοί· ἔπειτα χεῖρω, μεγάλα,
καὶ ἐπίκαιρα· φόβος, δυσφορία. Πέμπτῃ, πρώτ'
καλήρητο, καὶ καλενοῖ πάντα· πάλυ δὲ πρὸ μέσση ἡ-
μέρης ἐξεμάνη· καλέχειν ἐκ ἡδύνατο· ἄκρα ψυ-
χρὰ ὑποπέλια· ἔρα ἄπεπτα. Απέθανε περὶ ἡλίου
δυσμάς.

revertit, verum etiam post judi-
cationem crebro sanguis e na-
ribus erupit.

ÆGER OCTAVUS.

31. **Ε**Rasium, qui ad Bootæ
torrentem habitabat, fe-
bris à cenâ vehemens corripuit,
noctem turbulentam transegit.
Primus dies quietus fuit, nox
laboriosa. Postridie, ingrave-
scentibus omnibus sub noctem
deliravit. Tertio die, laboriose

habuit, multum deliravit. Quar-
to, gravissimè, per noctem ve-
rò nihil dormivit, somnia ade-
rant & ratiocinationes, deinde
deteriora, magna & imprimis
animadvertenda, timor & mag-
na corporis incontinentia. Quin-
to, manè compositus erat, om-
ninoque ad intelligentiam redi-
erat. Ad meridiem verò valdè
infanivit, neque se cohibere po-
terat, summa corporis frigida
& liventia, urinæ crudæ, sub
solis occasum defunctus est.
Huic

δυσμάς. Τάτω οἱ πυρεῖοι διὰ τέλεος ζὺν ἰδρῶτι·
ὑποχόνδρια μελέωρα· ζύνιασις μετ' ὀδύνης. Ουρα
δὲ μέλανα, ἔχοντα ἐναιωρήματα τρογγύλα· ἐχί-
δρῦλο· ἀπὸ δὲ κοιλίης κόπρανα διήει· δῖψα διὰ
τέλεος ἔλιν· σπασμοὶ δὲ πολλοὶ ζὺν ἰδρῶτι, πε-
ρὶ θάνατον.

Α Ρ Ρ Ω Σ Τ Ο Σ Ε Ν Α Τ Ο Σ.

32. **Κ**ρίτωνι ἐν Θάσῳ, ποδὸς ὀδύνη ἤρξατο ἰσχυ-
ρῇ, ἀπὸ δακτύλου τῆ μεγάλης, ὀρθοσάδην
περιόντι· κατεκλίθη αὐθημερόν· φρεϊκώδης, ἀσώδης,
μικρὰ ὑποθερμαινόμενος· νύκτα παρεφρόνησε. Δευ-
τέρῃ, οἷδημα δι' ὅλα τῆ ποδὸς καὶ περὶ σφυρόν
ὑπέρυθρον μετὰ ζυνίασιος· φλυκταινίδια μέλανα·
πυρετὸς ὀξύς· ἐξεμάνη· ἀπὸ δὲ κοιλίης, ἀκρητῆ,
χολώδεα,

Huic ad extremum usque febres
cum sudore aderant, præcor-
diorum tumor & contentio non
sine dolore. Urinæ verò ni-
græ, sublimia quædam in me-
dio inhatantia rotunda habe-
bant, neque subsidebant, & ex
alvo stercora demissa sunt. Si-
tis continua non magna tamen.
Convulsiones cum sudore sub
mortem multæ.

ÆGER NONUS.

32. **I**N Thaso, Critoni erecto
& obambulanti pes vehe-
menter dolere ex pollice cœ-
pit, eodem die decubuit cum
horrore & stomachi fastidio ali-
quantulum incallescens, sub no-
ctem desipuit. Postridie per to-
tum pedem & ad talum tumor
subruber & contentus, pustula
parvæ nigra, febris acuta, insa-
niâ correptus est. Ex alvo me-
re

χολώδεα, ὑπόσυχνα διήλθεν. Απέθανεν, ἀπὸ τῆς ἀρχῆς δευτεράτος.

ΑΡΡΩΣΤΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ.

33. **Τ**ΟΝ Κλαζομένιον, ὃς κατέκειτο παρὰ τὸ Φρυγιδεω Φρέαρ, πῦρ ἔλαβεν· ἤλγει δὲ κεφαλὴν, τράχηλον, ὁσφὺν ἐξ ἀρχῆς. Αὐτίκα δὲ κώφωσις· ὕπνοι ἐκ ἐνήσαν· πυρετὸς ὀξὺς ἔλαβεν· ὑποχόνδριον ἐπῆρτο μετ' ὄγκου· ἐλὶν σὺνλασις· γλῶσσα ξηρὴ. Τετάρτῃ, ἐς νύκτα παρεφρόνησε. Πέμπτῃ ἐπιπόνως, καὶ πάντα παρωξύνθη. Περὶ δὲ ἑνδεκάτῃ, σμικρὰ ἐνέδωκεν. Απὸ δὲ κοιλίης ἐξ ἀρχῆς καὶ μέχρι τεσσαρεσκαίδεκάτης λεπτὰ, πολλὰ, ὑδατόχροα διήει. Εὐφρόως τὰ περὶ διαχώρησιν διήγεν· ἔπειτα κοιλίῃ ἐπέση. Οὐρα διὰ τέλεος.

rè biliosa plurima processerunt. Postridie, ex quo laborare coeperat, mortuus est.

ÆGER DECIMUS.

33. **Κ**Λαζομένιος qui ad Phrygicidæ puteum decumbebat, igne, h. e. vehementissimâ febre correptus, per exordia ex capite, cervice & lumbis dolere coepit. Confestim furditas invaluit, neque somni aderant, febris acutaprehendit,

præcordium in tumorem sublatum fuit, neque valde contentum, lingua arida. Die quarto, sub noctem deliravit. Quinto, cum molestiâ exasperata sunt omnia, ad undecimum verò aliquantulum remisit, alvus ab initio ad decimum quartum usque, multa, tenuia, aquæ similia transiit. Quod ad dejectiones attinet, commodè habebat, deinde alvus suppressa est. Urinæ per totum morbum tenues quidem, boni tamen coloris.

τέλος λεπτά μὲν, εὐχρεα δὲ, καὶ πολὺ εἶχεν ἐναυ-
ώρημα ὑποδιεσπασμένον· ἔχ' ἰδρύετο. Περὶ δὲ
ἐκλήν καὶ δεκάτην, ἔρησεν ὀλίγω παχύτερα· εἶχε
σμικρὴν ὑπόσασιν· ἐκέφισεν ὀλίγω· καλινόμεν μάλ-
λον. Επτακαίδεκάτη δὲ, πάλιν λεπτά· παρὰ δὲ τὰ
ἑαλα ἀμφοτέρω, ἐπῆρθη ζὺν ὀδύνη· ὕπνοι δ' ἐνῆσαν·
παρελήρει· περὶ δὲ τὰ σκέλεα ἐπωδύνως εἶχε.
Εἰκοστῇ ἄπυρος, ἐκρίθη· ἔχ' ἰδρωσε· πάντα καλιν-
όμεν. Περὶ δὲ ἐξδόμην καὶ ἐικοσὴν, ἰσχυρὰ ὀδύνη δεξιᾷ
ἰσχυρῶς, διὰ ταχέων ἐπαύσατο. Τὰ δὲ παρὰ τὰ
ἑαλα, ἔτε καθίστατο, ἔτε ἐξεπύει, ἤλγεε δέ. Περὶ
δὲ τὴν πρώτην καὶ τριακοσὴν, διάρροια πολλοῖσιν
ὑδαλώδεσι μετὰ δυσεντερικῶδων· ἔρα παχέα ἔρει·
καλῆσεν τὰ παρὰ τὰ ὠτα. Περὶ δὲ τὴν τεσσαρακοσὴν,
ὀφθαλμὸν δεξιὸν ἤλγει· ἀμειλύτερον ἑώρα· καλῆσεν.

APPΩΣΤΟΣ

loris erant, & sublime quiddam in medio innatans multum, non nihil dispersum habebant, neque subsidebant. Ad decimum sextum, paulò crassiores urinas reddidit, quibus paulum inerat sedimenti, non nihil allevatus est, meliùsque sibi constabat. Decimo septimo, rursus tennes profluxerunt, secundum utramque aurem tumor cum dolore subortus est, somni non aderant, delirabat, crurum dolore vexabatur. Vigesimo, judicatione à febre vindicatus est, non sudavit, omninoque ad intelligentiam rediit. Circa vi-

gesimum septimum, vehemens coxendicis dolor obortus statimque sedatus est. Quæ autem ad aures erant tubercula neque conquiescebant, neque suppurabant, verum dolebant. Ad trigessimum primum, ex alvi profluvio, aquosa excrementa multa & cujuscumque in difficultate intestinorum esse solent, prodierunt, crassas urinas reddidit, tubercula circa aures conquieverunt. Circa quadragesimum verò, oculi dextri dolor subortus est, hebetior visus fuit, constitit.

ΑΡΡΩΣΤΟΣ ΕΝΔΕΚΑΤΟΣ.

34. **Τ**ΗΝ Δρομεάδεω γυναῖκα, θυγατέρα τεκῶσαν, καὶ τῶν ἄλλων πάντων γενομένων κατὰ λόγον, δευτεραίην ἔσχεν, ῥίγος ἔλαβεν· πυρετὸς δὲ ζῦς. Ἡρξάτο δὲ πονέειν τὴν πρώτην, περὶ ὑποχόνδριον· ἀσώδης, Φρικώδης, ἀλύεσσα, καὶ τὰς ἐχομένας ἐχῦπνωσε· πνεῦμα ἀραιὸν, μέγα, αὐτίκα ἀνεσπασμένον. Δευτέρα, ἀφ' ἧς ἐρρίγωσε, ἀπὸ κοιλίης καλῶς κόπρανα διήλθεν· ἔσχα παχέα, λευκά, θολερά· οἷα γίνεσθαι ἐκ τῶν καθισαμένων, ὅταν ἀναλαραχθῇ κείμενα χρόνον παλύν· ἔκαστος καθίστατο· νύκτα δὲ ἐκοιμήθη. Τρίτη, περὶ μέσον ἡμέρης ἐπερρίγωσε· πυρετὸς δὲ ζῦς· ἔσχα ὅμοια· ὑποχονδρεῖς πόνοι· ἀσώδης· νύκτα δυσφώρας, ἐκ ἐκοιμήθη· ἰδρωσε δὲ ὅλα ὑπόψυχα,

ÆGER UNDECIMUS.

34. **D** Romeadæ conjugem postquam filiam peperisset, cæteraque omnia rite atque ordine procederent, postridie rigor cum febre acutâprehendit. Primo statim die præcordii dolor invasit, non sine stomachi fastidio, horrore, magnâque corporis incontinentiâ, neque iis, qui post consecuti sunt, diebus somnum capere potuit. Spiratio rara, magna,

subitôque revulsa, ac velut retracta fuit. Postridie ejus diei quo rigor cepit, ex alvo commodè stercora processerunt, urinæ, crassæ, albæ, turbulentiæ, cujusmodi esse solent quæ subsederunt, ubi in matellâ multo tempore depositæ returbantur, neque subsidebant, noctu nihil dormivit. Tertio, ad meridiem novo suborto rigore febris acutaprehendit, urinæ similes, præcordii dolor, stomachi fastidium & nausea aderant, nox difficilis fuit, neque dormivit

ὑπόψυχρα, ταχὺ δὲ πάλιν ἀνεθερμάνθη. Τετάρτῃ, περὶ μὲν ὑποχόνδρια, μικρὰ ἐκκρίσθη· κεφαλῆς δὲ βάρος μετ' ὀδύνης ὑπεκαρώθη· ἔσχαζε μικρὰ ἀπὸ ῥινῶν· γλῶσσα ἐπίξηρος, διψώδης· ἔρα λεπτὰ, ἐλαιώδεα· σμικρὰ ἐκοιμήθη. Πέμπτῃ, διψώδης, ἀσώδης· ἔρα ὅμοια· ἀπὸ κοιλίης ὕδεν· περὶ δὲ μέσον ἡμέρης, πολλὰ παρέκρυσσε, καὶ πάλιν ταχὺ σμικρὰ κατένδει· ἀνισταμένη ὑπεκαρώθη· ψύξις μικρὰ· νυκτὸς ἐκοιμήθη· παρέκρυσσεν. Ἑκτῇ, πρῶτ' ἐπερρίγωσε, ταχὺ δὲ διεθερμάνθη· ἰδρωσε δι' ὅλα· ἄκρα ψυχρά· παρέκρυσσε· πνεῦμα μέγα, ἀραιόν. Μετ' ὀλίγον σπασμοὶ ἀπὸ κεφαλῆς ἤρξαντο· ταχὺ ἀπέθανεν.

APPΩΣΤΟΣ

mivit, sudor per totum corpus frigidus diffusus est, statim tamen rursus ad calorem rediit. Quarto, præcordii dolor aliquantum remisit, sed unâ cum dolore capitis gravitas adfuit, sopore nonnihil detenta est, nares paucum stillârunt sanguinem, lingua valde resiccata, sitibunda fuit, urinæ tenues, oleosæ, parum dormivit. Quinto, siticulosa, nauseabunda, urinæ eadem, ex alvo nihil secessit, cir-

ca meridiem valde deliravit. Confestimque rursus parum ad intelligentiam rediit, ubi surrexisset sopore detenta est, paulum perfrixit, nocte dormivit, deliravit. Sexto, die mane novus subortus est rigor celeriterque recaluit, sudor toto corpore dimanavit, extrema frigescebant, deliravit, spiratio magna & rara fuit. Paulò pòst convulsionibus à capite subortis celeriter defuncta est.

ΑΡΡΩΣΤΟΣ ΔΩΔΕΚΑΤΟΣ.

35. **Α**Νθρωπος θερμαινόμενος ἐδείπνησε, καὶ ἔπιε πλέον· ἤμεσε πάντα νυκλὸς· πυρελὸς ὄξυς· ὑποχονδρίαι δεξιᾷ πόνος· φλεγμονὴ ὑπολάπαρος ἐκ τῆ εἴσω μέρους· νύκτα δυσφώρας. Οὐρα δὲ κατ' ἀρχὰς πύχος ἔχοντα, ἐρυθρὰ, κείμενα καὶ καθίστατο· γλῶσσα ἐπίξηρος· καὶ λήην διψώδης. Τετάρτη, πυρελὸς ὄξυς· πόνος πάντων. Πέμπτη, ἔρησε λεῖον, ἐλαιώδες, παλὺ· πυρελὸς ὄξυς. Ἑκτὴ, δείλης πολλὰ παρέκρυσεν, καὶ εἰς νύκτα ἐκοιμήθη. Ἑβδομή, πάντα παρωξύνθη· ἔρα ὅμοια· λόγοι πολλοί· κατέχειν καὶ ἡδύνατο. Ἀπὸ δὲ κοιλίης ἐρεθισμῷ ὑγρὰ τεραχώδεα διήλθε, μετὰ ἐλμύνθων. Νύκτα ὁμοίως ἐπιπόνως· πρωτὶ δὲ ἐρρίγωσε· πυρελὸς ὄξυς

ÆGER DUODECIMUS.

35. **I**ncallescens quidam cœnavit bibitique largius, nocte omnibus vomitu refusus febris acutaprehendit cum præcordii dextri dolore, inflammatio subinanis ad interna vergebat, nox molesta & difficilis fuit. Urinæ verò per initia crassæ, rubræ, quæ in matulâ depositæ non subsidebant, lingua valde resiccata, non admodum erat

sticulosus. Quarto die, febris acuta invasit, undique dolores urgebant. Quinto, minxit læve, oleosum, multum, febris acuta detinebat. Sexto, ad vesperam plurimum deliravit, neque nocte dormivit. Septimo, exasperata sunt omnia, urinæ similes erant, verba multa profundebat, neque se continere poterat. Ex alvo irritata, liquida & turbulenta cum lumbricis secesserunt, nox perinde laboriosa fuit. Manè verò ex rigore

ὄξυς· ἰδρωσε θερμῶ· ἄπυρος ἔδοξε γενέσθαι· ἔ-
πολὺ ἐκοιμήθη· ἐξ ὕπνου, ψύξις, πτυαλισμός· δέι-
λης πολλὰ παρέκρυσσε. Μετ' ὀλίγον δὲ ἡμεσε μέ-
λανα, ὀλίγα χολώδεα. Ἐνάτη, ψύξις· παρε-
λήρει πολλά· ἔχ ὕπνωσε. Δεκάτη, σκέλεα ἐπω-
δύνως· πάντα παρωζύνθη· παρελήρει. Ἐνδεκάτη,
ἀπέθανεν.

ΑΡΡΩΣΤΟΣ ΤΡΙΣΚΑΙΔΕΚΑΤΟΣ.

36. **Γ**υναῖκα, ἣ καλέκειλο ἐν ἀκτῇ, τρίμηνον πρὸς
ἐωσπὴν ἔχουσα, πῦρ ἔλαβε· αὐτίκα τε ἤρ-
ξατο πονέειν ὁσφύν. Τρίτη, πόνος τραχήλα, κε-
φαλῆς, καὶ κληῖδα καὶ χεῖρα δεξιήν. Διὰ ταχέων
δὲ γλώσσα ἠφώνει· δεξιὴ χεὶρ παρέθη μετὰ
σπασμῷ, παραπληκτικὸν τρόπον· παρελήρει πᾶντα·
νύκτα

gore febris prehendit acuta, fu-
dor calidus subsecutus est, ex
quo sine febre esse visus est,
non multum quievit. Ex som-
no perfrectio, crebra sputatio,
ad vesperam multum deliravit.
Paulo post verò nigrorum, pau-
corum biliosorum vomitus est
subsecutus. Nono, perfrectio,
magnum delirium, neque dor-
mivit. Decimo, crurum dolor
invasit, ingravescebant omnia,
desipuit. Undecimo mortuus
est.

ÆGER DECIMUS TERTIUS.

36. **M**ulier quædam quæ in
littore decumbebat,
trimestri fœtu gravida, igne, hoc
est, vehemente febre, correpta
est, statimque ex lumbis dolor
invasit. Die tertio, cervicem,
caput, circa jugulum manum-
que dextram dolor occupavit.
Celeriter verò lingua voce de-
fecta est, manus dextra non si-
ne convulsione elanguit, quale
quid in partum resolutionibus

νύκτι δυσφύρως· ἐκ ἐκοιμήθη. Κοιλίῃ ἐταράχθη, χολώδεσιν, ἀκρήτοισιν, ὀλίγοισι. Τελέρῃ, γλῶσ-
σα φωνῆς ἐλύθη· σπασμοὶ τῶν αὐτῶν· πόνοι πάν-
των παρέμενον· καὶ ὑποχόνδριον ἔπαρμα ζὺν ὁδύ-
νη· ἐκ ἐκοιμᾶτο· παρέκρυσσε πάντα· κοιλίῃ ταρα-
χώδης· ἔρα λεπία, ἐκ εὐχρῶα. Πέμπτῃ, πυρετὸς
ὀξύς· ὑποχόνδριος πόνος· παρέκρυσσε πάντα· διαχω-
ρήματι χολώδεα· ἐς νύκτι ἰδρωσεν, ἄπυρος. Ἑκτῇ,
καλενόμεν· πάντων ἐκκρίσθη· περὶ δὲ κληίδα ἀρισε-
ρήν, πόνος παρέμενε· διψώδης· ἔρα λεπία· ἐκ
ἐκοιμήθη. Ἑβδόμῃ, τρόμος· ὑπεκαρώθη· σμικρὰ
παρέκρυσσεν· ἀλγήματα καὶ κληίδα, καὶ βραχίονα
ἀρισερόν παρέμενε· τὰ δ' ἄλλα διεκρίσθη· πάντα
καλενόμεν· τρεῖς δὲ διέλιπεν ἄπυρος. Ἐνδεκάτῃ,
ὑπέσβεψεν·

levibusque siderationibus con-
tingere solet, deliravit prorsus,
nox difficilis & laboriosa fuit,
neque dormivit, ex conturbatâ
alvo biliosa, sincera & pauca
secesserunt. Quarto, linguæ
vox soluta, eorundem convul-
siones & undique dolores per-
durabant, præcordia cum tumo-
re dolor occupavit, somnum
non capiebat, prorsus deliravit,
alvi perturbatio aderat, urinæ
que tenues nec probati coloris
reddebantur. Quinto, febris a-
cutaprehendit cum præcordio-
rum dolore, penitus deliravit,

alvi recrementa biliosa erant,
sub noctem sudor obortus est
& à febre vindicata. Sexto, ad
mentem rediit, allevârunt om-
nia, ad jugulum verò sinistrum
perseverabat dolor, sitibunda e-
rat, urinas tenues reddidit, ne-
que quievit. Septimo, tremor
corripuit, aliquantulum sopo-
rata est, nonnihil deliravit, ju-
guli & brachii sinistri dolores
perseveraverunt, cætera verò al-
levârunt, ad se planè rediit.
Tribus autem diebus defecit fe-
bris ab eâque immunis visa est.
undecimo rediit, & novo infu-

ὑπέσρεψεν· ἐπεβρίγωσε· πῦρ ἔλαβε. Περὶ δὲ
 τεσσαρῶσκαὶ δεκάτην, ἡμεσε χολώδεα, ξανθὰ, ὑπό-
 συχνα· ἰδρωσεν· ἄπυρος ἐκρίθη.

ΑΡΡΩΣΤΟΣ ΤΕΣΣΑΡΕΣΚΑΙ ΔΕΚΑΤΟΣ.

37. **Μ**ελιδίη, ἣ καλέκετο παρὰ τὸ τῆς Ἡης
 ἱερὸν, ἠρξατο κεφαλῆς, καὶ τραχήλου, καὶ
 στήθεος πόνος ἰσχυρός· αὐτίκα δὲ πυρετὸς ὄξυς ἔλα-
 βε. Γυναικεῖα δὲ σμικρὰ ἐπεφαίνετο· πόνοι τριῶν
 πάντων συνεχέες. Εὐκρίνη, κωματώδης, ἀσώδης, Φρι-
 κώδης· ἐρύθημα ἐπὶ γνάθων· σμικρὰ παρέκρυσεν.
 Ἐβδόμη, ἰδρωσε· πυρετὸς διέλιπεν· οἱ πόνοι παρέ-
 μενον· ὑπέσρεψεν· ὕπνοι σμικροί. Οὐρα διὰ τέ-
 λους, εὐχρῶα μὲν, λεπτὰ δὲ· διαχωρήματα λεπτὰ,
 χολώδεα, δακνώδεα, κάρηα ὀλίγα, μέλανα, δυσώ-
 δεα

per orto rigore febris vehemens
 corripuit. Ad decimum verò
 quartum diem, biliosa, flava, cre-
 brâ vomitione sunt refusa, obor-
 toque sudore à febre judicatione
 est liberata.

ÆGER DECIMUS QUARTUS.

37. **Μ**Elidia, quæ ad Junonis
 ædem decumbebat, ex
 capite, cervice, & pectore ve-
 iementer dolere cœpit, confe-
 timque febris acutaprehendit.

Menstruæ verò purgationes
 paucae visæ sunt, horumque
 omnium continentes erant do-
 lores. Sexto die, profundus
 eam sopor corripuit, stomachi
 fastidium & æstuatior, horror,
 malarum rubor, deliravit. Sep-
 timo, profuso sudore febris in-
 termisit, dolores perseverabant,
 febris rediit, somni parvi ade-
 rant. Urinæ per totum mor-
 bum laudabilis fuere coloris,
 cæterum tenues. Alvi recre-
 menta tenuia, biliosa, morda-
 cia

δεα διήλθεν. Ουροισιν ὑπόσασις λευκή, λείη· ἰδρω-
σεν. Εκριθῇ τελέως ἑνδεκαλίαν.

cia admodum pauca, nigra, sudor dimanavit, die undecimo
graveolentia prodierunt. In u- judicatione integrè est abso-
lutinis subsederunt alba & lævia, luta.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ
ΕΠΙΔΗΜΙΩΝ
ΤΟ ΤΡΙΤΟΝ.

HIPPOCRATIS
DE
MORBIS VULGARIBUS
LIBER TERTIUS.

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ.

Ἀρρώστος Πρῶτος.

Ι. ΠΥθίων, ὃς ὤκει παρὰ Γῆς ἱερὸν· ἤρξατο
τρόμος ἀπὸ χειρῶν. Τῇ πρώτῃ, πυρε-
τὸς ὀξύς, λήρος. Δευτέρῃ, πάντα παρῶξύνθη.
Τρίτῃ, τὰ αὐτά. Τετάρτῃ, ἀπὸ κοιλίης ὀλίγα,
ἄκρηλα, χολώδεα διήλθε. Πέμπτῃ, πάντα παρῶ-
ξύνθη.

SECTIO PRIMA.

Aeger Primus.

Ι. Pŷthio ad Telluris ædem
habitabat. Huic statim

febris acuta, & mentis vacilla-
tio cœpit. Quæ omnia postri-
die exasperata sunt, & tertio ea-
dem perseveravere. Quarto, ex
alvo pauca, sincera, biliosa
transmissa sunt. Quinto, in-
valuerunt

ξύνθη· ὕπνοι λεπτοί· κοιλίη ἔση. Ἐκλή, πῆυελα ποικίλα, ὑπέρυθρα. Ἐδδόμη, σόμα παρειρύσθη. Ογδόη, πάντα παρωξύνθη· τρόμοι καὶ πάλιν παρέμενον· θρα δὲ κατὰρχας μὲν καὶ μέχρι τῆς ὀγδόης, λεπτὰ, ἄχροα, ἐναιώρημα εἶχον ἐπινέφελον. Δεκάτη, ἰδρωσε· πῆυελα ὑποπέποντα· ἐκρίθη. Καὶ θρα ὑπόλεπτα περὶ κρίσιν. Μετὰ δὲ κρίσιν, τεσσαρακοστῇ ἡμέρῃ ὕστερον ἐμπύημα περὶ ἔδρην, καὶ τραγγαριώδης ἐγένετο ἀπόσασις.

ΑΡΡΩΣΤΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ.

2. **Ε**ρμοκράτην, ὃς κατέκειτο παρὰ τὸ καινὸν τεῖχος, πῦρ ἔλαβεν. Ἡρξατο δὲ ἀλγέειν κεφαλῇ, ὀσφύν· ὑποχονδρεῖς ἐνλασις ὑπολάπαρος·
γλῶσσα

valuerunt omnia, tremores per-
severarunt, somni exigui ade-
rant, alvus constitit. Sexto, sputa
fuerunt varia, aliquantulum ru-
bra. Septimo, os perperam di-
stractum est. Octavo, ingra-
vescentibus omnibus etiamnum
tremores permanebant. Urinæ
verò à principio quidem & ad
octavum usque diem tenues,
decolores, sublime quiddam in
medio innatans nubilum habebant.
Decimo, sudoribus pro-
vocatis paulumque maturiori-
bus redditis sputis judicatus est,
& sub iudicium ipsum urinæ a-

liquantisper tenues visæ sunt.
Post judicationem verò, qua-
dragesimo tandem die, circa se-
dem suppuratio facta est, & in
franguriam abscessus transit.

ÆGER SECUNDUS.

2. **Η**ermocrates qui secun-
dum novum murum
decumbebat, igne, hoc est, ve-
hementissimâ febre correptus
est. Cœpit ex capite lumbisque
dolere, præcordia molliter con-
tendebantur. Lingua verò per
exordia deusta fuit, confestim
que

γλῶσσα δὲ ἀρχομένῳ ἐπεκαύθη· κώφωσις αὐτίκα· ὕπνοι δὲ ἐνήσαν· διψώδης δὲ λίαν. Οὖρα παχέα, ἐρυθρά, κείμενα δὲ καθίστατο· ἀπὸ δὲ κοιλίης δὲ ὀλίγα ξυλκεκαυμένα διήει. Πέμπτη, ἔρησε λεπτά· εἶχεν ἐναιώρημα· ἔχ' ἰδρυτο· ἐς νύκτα παρέκρυσσε. Ἑκτὴ, ἰκτεριώδης· πάντα παρωξύνθη· δὲ καλινόει. Ἑβδόμη, δυσφόρως· ἔρα λεπτά, ὅμοια· ταῖς ἐπομέναις παραπλησίως. Περὶ δὲ ἐνδεκάτην ἐόντι, πάντα ἔδοξε καφισθῆναι· κῶμα ἤρξατο· ἔρα παχύτερα, ὑπέρυθρα, κάτω λεπτά, δὲ καθίστατο· ἡσυχῇ καλινόει. Τεσσαρεσκαίδεκάτη, ἄπυρος· ἔχ' ἰδρωσεν· ἐκοιμήθη· καλινόει πάντα· ἔρα παραπλήσια. Περὶ ἐπτακαίδεκάτην ἐόντι, ὑπέσβεψεν· ἐ-θερμάνθη· τὰς ἐπομένας, πυρετὸς δ' ἐξύς· ἔρα λεπτά. Πάλιν δὲ εἰκοστῇ ἐκρίθη, ἄπυρος· ἔχ' ἰδρω-
σεν.

que furditas obnata est, somni non aderant, sed nec admodum sitibundus erat. Urinas crassas, rubras, quæ in matellâ depositæ non subsidebant, reddidit. Ex alvo verò exusta non pauca demissa sunt. Quinto die, urinas minxit tenues, suspensum quid in medio habentes, neque subsidentes. Sub noctem desipuit. Sexto, aurigine tentatus est, ingravescabant omnia, neque sibi satis constabat. Septimo, molestè habuit, urinae tenues, similes erant, identidem subsi-

quentibus diebus se gessit. Ad undecimum autem diem allevari omnia visa sunt. Sopor coepit, urinae crassiores, subrubrae, deorsum tenues erant, neque subsidebant. Paulisper ad intelligentiam rediit. Decimo quarto, à febre immunis fuit, non sudavit, dormivit, prorsus mente constabat, urinae eadem. Ad decimum septimum, revertit morbus, incaluit, deinceps febris erat acuta, urinae tenues. Rursus autem vigesimo die judicatus est, à febre immunis fu-

σεν. Απόσιτος παρὰ πάντα τὸν χρόνον· καλινόει· διαλέγεσθαι ἔκ ἡδύνατο· γλῶσσα ἐπίζηρος· ἔκ ἡδίψῃ· καλικοιμᾶτο μικρὰ κωμαλώδης. Περὶ δὲ εἰκοσὴν καὶ τελέστην, ἐπεθερμάνθη· κοιλίῃ ὑγρῇ, πολλοῖσι, λεπτοῖσι ῥέεσα· καὶ τὰς ἐπομένας, πυρετὸς ὀξύς· γλῶσσα ξυνεκαύθη. Ἐξδόμῃ καὶ εἰκοσῇ, ἀπέθανε. Τῷ καὶ φῶσις διὰ τέλος παρέμενεν· ἔρεα παχέα, καὶ ἐρυθρά, ὃ καθιστάμενα, ἢ λεπτὰ καὶ ἄχρσα, καὶ ἐναιώρημα ἔχοντα· γεύεσθαι δὲ ἔκ ἡδύνατο.

ΑΡΡΩΣΤΟΣ ΤΡΙΤΟΣ.

3. **Ο** καλακείμενος ἐν τῷ Δεάλκῃ κήπῳ, κεφαλῆς βάρους, καὶ κρόταφον δεξιὸν ἐπωδύνως εἶχε χρόνον πάλυν· μετὰ δὲ προφάσιος, πῦρ ἔλαβε· κατεκλίθη. Δευτέρῃ, ἐξ ἀριστερῶ ὀλίγον ἄκρητον ἐρρήνη

it, neque sudavit. Hoc toto tempore cibum averfabatur, mente constabat, loqui non valebat, lingua rescicabatur, non sitiebat, sopore tentatus aliquantulum dormivit. Circiter verò quartum & vigesimum, denuo incaluit, alvus fluida, liquida & tenuia multa demisit, & proximis deinceps diebus febris acutaprehendit, lingua exusta est. Septimo & vigesimo obiit. Hujc per totum morbum, surditas permansit, urinæ crassæ & rubræ non subsidebant,

aut tenues & decolores, & suspensum quid in medio innatans habebant. Cibum verò capere non valebat.

ÆGER TERTIUS.

3. **Q**uidam in Dealcis hortis decumbens, ex longo intervallo capitis gravitate & temporis dextri dolore confictatus, ex levi verò occasione, igne, hoc est, vehementi febre, correptus decubuit. Postridie ex sinistram nare paucus sincerus sanguis

ἐρρύη αἷμα· ἀπὸ δὲ κοιλίης κόπρανα καλῶς διήλθεν·
 ἔρα λεπτὰ, ποικίλα, ἐναιωρήματα ἔχοντα σμικρὰ,
 οἷον κρίμνα, γονοειδέα. Τρίτῃ, πυρετὸς οἷος· δια-
 χωρήματα μέλανα, λεπτὰ, ἔπαφρα· ὑπόσασις
 πελιδνὴ διαχωρήμασιν· ὑπεκαρῆτο· ἐδυσφόρει πε-
 ρὶ τὰς ἀναστάσις· ἔροις ὑπόσασις πελιδνὴ, ὑπό-
 γλισχος. Τετάρτῃ, ἡμεσε χολώδεα, ξανθὰ, ὀλί-
 γα· διαλιπὼν ὀλίγον, ἰώδεα. Εξ ἄριστος ὀλίγον
 ἄκρητον ἐρρύη· διαχωρήματα ὅμοια, ἔρα ὅμοια·
 ἐφίδρωσε περὶ κεφαλὴν, καὶ κληίδα· σπλὴν ἐπήρθη·
 μηρὲ ὀδύνη κατ' ἴξιν· ὑποχονδρεῖς δεξιᾷ ξύνλασις
 ὑπολάπαρος· νυκτὸς ἐκ ἐκοιμήθη, παρέκρυσσε σμι-
 κρά. Πέμπτῃ, διαχωρήματα πλείω, μέλανα, ἔπα-
 φρα· ὑπόσασις μέλαινα διαχωρήμασι· νύκτα ἐχ
 ὑπνωσε, παρέκρυσσε. Ἑκτῇ, διαχωρήματα μέλανα,
 λιπαρὰ,

fanguis effluxit. Alvus autem paucis, vomitione rejecit, pau-
 ster cora probè demisit. Urinæ lūmque intermittens, virulen-
 tenues, in quibus varia inerant ta. Ex nare sinistrā paucus sin-
 suspensa quadam in medio in- cerus sanguis defluxit, dejecti-
 natantia, hordei tosti non ex- ones eadem urinæque erant,
 acte moliti crassioribus frustulis paucus tenuisque sudor circa
 ferè similia, genitaleque semen caput & jugulum obortus est,
 referentia. Tertio die, febris lien sublatus intumuit, femur
 acutaprehendit, dejectiones ni- è directo respondens dolor pre-
 græ, tenues, spumantes proces- hendit. Præcordiorum dextro-
 sere, & quæ in iis secessibus rum contentio submollis fuit,
 subsidebant, livida erant, sopo- nocte non dormivit, aliquantu-
 re aliquantulum premebatur; lum deliravit. Quinto, deje-
 cum defurgeret, molestè habeb- ctiones fuere copiosiores, ni-
 bat. Quæ in urinis subsidebant græ, spumantes, in quibus sub-
 livida & aliquantisper glutinosa sidebant nigra, nocte nihil dor-
 erant. Quarto, biliosa, flava, mivit, desipuit. Sexto, dejecti-
 ones

λιπαρά, γλίσχρα, δυσώδεα· ὑπνωσε· καλενόει
 μάλλον. Ἑξδόμη, γλώσσα ἐπίξηρος· διψώδης·
 ἔκ ἐκοιμήθη· παρέκρυσεν· ἔρα λεπιά, ἔκ εὐχροα.
 Ογδόη, διαχωρήματα μέλανα, ὀλίγα, συνεσηκότε·
 ὑπνωσε· καλενόει· διψώδης ἔ λίην. Ἐνάτη, ἐπερ-
 βίγωσε· πυρετός δξύς· ἰδρωσε· ψύξις· παρέκρυσσε
 δεξιῶ Ἰλλαινε· γλώσσα ἐπίξηρος· διψώδης, ἄγρυ-
 πνος. Δεκάτη, περὶ τὰ αὐτά. Ἐνδεκάτη, καλε-
 νόει δι ὄλγ πάλια· ἄπυρος· ἰδρωσεν· ἔρα λεπιά,
 περὶ κρίσιν. Δύο διέλιπεν, ἄπυρος· ὑπέστρεψεν
 τεσσαρεσκαίδεκάτη. Αὐτίκα δὲ νύκτα ἔκ ἐκοιμήθη,
 πάλια παρέκρυσσε. Πεντεκαίδεκάτη, ἔρον θολερὸν,
 οἶον ἐκ τῶν καθεσηκότεων γίνεσθαι, ὅταν ἀναλαραχθῇ·
 πυρετός δξύς· πάλια παρέκρυσεν· ἔκ ἐκοιμήθη·
 γένεσθαι καὶ κνήμας ἐπώδυνα εἶχεν· ἀπὸ δὲ κοιλῆς
 βάλανον

ones nigrae, pingues, glutinosae, foetidae erant, dormivit, meliusque mente constabat. Septimo, lingua valde resiccata, sitibundus erat, non dormivit, deliravit, urinas tenues neque probe coloratas reddidit. Octavo, alvi recrementa nigra, pauca, coacta; quievit, ad sese rediit, neque valde siticulosus fuit. Nono, oborto rigore febris acuta invasit, insudavit, perfrixit, deliravit, dexter oculus perversus est, lingua resiccata, siticulosus erat & insomnis.

Decimo, in iisdem versabatur. Undecimo, prorsus per omnia mente constabat, febre liber, insudavit, urinae tenues ad judicationem visae sunt. Duos dies a febre integer remansit, quae decimo quarto repetiit, mox vero nocte non quievit, omnino desipuit. Decimo quinto, urinam turbidam reddidit, cujusmodi sit ex his quae ubi subsederunt, commoventur, febris acutaprehendit, penitus desipuit, non quievit, genua & tibiae dolor occupavit. Ab alvo

S

autem

βάλανον προσθεμένῳ, μέλανα κόπρανα διήλθεν. Εξκαιδεκάτῃ, ἔρα λεπτά, εἶχε δὲ ἐναιώρημα ἐπινέφελον· παρέκρυσεν. Επτακαιδεκάτῃ, πρῶτ' ἄκρεα ψυχρά· περιεσέλλετο· πυρετὸς ὀξύς· ἰδρωσε δι' ὅλα· ἐκκρίσθη. Καθενόει μᾶλλον· ἐκ ἄπυρος· διψώδης· ἤμεσε χολώδεα, ξανθὰ, ὀλίγα. Ἀπὸ δὲ κοιλίης κόπρανα διήλθε, μετ' ὀλίγον δὲ μέλανα, ὀλίγα, λεπτά· ἔρα λεπτά, ἐκ εὐχροα. Οκτωκαιδεκάτῃ, ἐκ καθενόει· καμαλώδης. Εννεακαιδεκάτῃ, διὰ τῶν αὐτῶν· ἔρα λεπτά. Εἰκοσῇ, ὑπνωσε· καθενόει πάντα· ἰδρωσεν ἄπυρος· ἐκ ἐδίψα· ἔρα δὲ λεπτά. Εἰκοσῇ πρώτῃ, σμικρὰ παρέκρυσεν· ὑπεδίψα· ὑποχονδρὶς πόνος, καὶ περὶ ὀμφαλὸν παλμὸς διὰ τέλεος. Εἰκοσῇ τελέρῃ, ἔροισιν ὑπόσασις· καθενόει πάντα. Εἰκοσῇ ἐβδόμῃ, ἰσχίς δεξιᾷ ὀδύνη· ἔρα λεπτά, καὶ εἶχον

autem ex glande supposita, stercora nigra exierunt. Decimo sexto, urinæ tenues sunt redditæ, quæ suspensum quiddam in medio innatans nubilosum habebant, deliravit. Decimo septimo, mane extrema frigescabant, tegumentis convolutus est, graviter febricitavit, sudore per totum corpus dimanante allevatus est, paulò plus intelligebat, neque febre liber, sitibundus erat. Vomitione refusa sunt biliosa, flava, pauca. Ex alvo verò stercora prodierunt, ac mox paulò nigra, pauca, tenuia. Urinæ tenues, neque lau-

dabilis erant coloris. Decimo octavo, sopore detentus est, neque ad intelligentiam redierat. Decimo nono, eadem perseveraverunt, urinæ tenues erant. Vigesimo, dormivit, in totum mente constabat, sudore correptus à febre immunis fuit, nec sitivit. Urinæ verò tenues erant. Altero & vigesimo, paululùm desipuit, nonnihil sitivit, præcordiorum dolor & continens ad umbilicum palpitatio occupavit. Quarto & vigesimo, in urinis subsidentia inerant, penitus mente constabat. Vigesimo septimo, coxendicis dextri dolor

εἶχον ὑπόσασιν· τὰ δ' ἄλλα εἶχεν ἐπιεικέσῃα.
Περὶ δὲ εἰκοστὴν ἐνάτην, ὀφθαλμοὶ δεξιῷ ὀδύνη· θώρα
λεπτή. Τεσσαρακοστῇ, διεχώρησε φλεγματώδεα,
λευκὰ, ὑπόσυχνα· ἰδρώσε πολλῷ δὲ ὄλκ· τελέως
ἐκρίθη.

ΑΡΡΩΣΤΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ.

* 4. **Ε**Ν Θάσῳ, Φιλίστης κεφαλὴν ἐπόνεε χρόνον
πρὸν· καί ποτε καὶ ὑποκαρῶθεις, κατεκλί-
θη. Ἐκ δὲ πότων πυρετῶν ζυνεχέων γενομένων, ὁ
πόνος παρῳξύνθη· νυκτὸς ἐπεθερμάνθη τὸ πρῶτον.
Τῇ πρώτῃ, ἡμεσε χολώδεα, ὀλίγα, ξανθὰ τὸ πρῶ-
τον· μετὰ δὲ ταῦτα, ἰώδεα πλείω· ἀπὸ δὲ κοιλίης
κόπρανα

dolor cepit, urinas tenues red-
didit in quibus subsidencia ine-
rant, de reliquo verò placidif-
simè habuit. Ad vigesimum
nonum, oculus dexter doluit,
urinæ tenues redditæ sunt. Qua-
dragesimo, pituitosa, alba, co-
pioſa, alvus dejecit, sudore
multo ex toto corpore diffiuen-
te, perfectâ judicatione est ab-
solutus.

ÆGER QUARTUS.

4. **P**hilistes in Thaso ex lon-
go intervallo capite do-
lebat, tandemque etiam altissi-
mo sopore aliquantulum corre-
ptus decubuit. Obortis autem
ex comessationibus febribus as-
fiduis, ingravescebat dolor, no-
cte primùm incaluit. Primo
die, biliosa, pauca, vomitione
refudit, flava primùm, deinde
verò æruginosa plurima. Ab
alvo autem stercora exierunt,
nox

* Inter ægrotum tertium & quartum libri omnes interpositum ha-
bent, Τμήμα δόληρον: cui nullum hic esse locum nemo non videt.

κόπρανα διήλθε· νύκτα δυσφόρως. Δευτέρη, κώ-
 Φωσις· πυρετὸς ὀξύς· ὑποχόνδριον δεξιὸν συνετά-
 θη· ἔρρεπεν ἐς τὰ ἔσω· ὄρα λεπτά, διαφανέα,
 εἶχεν ἐναιώρημα γονοειδές, σμικρὸν· ἐξεμάνη,
 περὶ μέσον ἡμέρης. Τρίτη, δυσφόρως. Τετάρ-
 τη, σπασμοί· παρωξύνθη πάντα. Πέμπτη, πρῶτ'
 ἀπέθανεν.

Α Ρ Ρ Ω Σ Τ Ο Σ Π Ε Μ Π Τ Ο Σ.

5. **X**Αιρίωνα, ὃς κατέκειτο παρὰ Δημαινέτῳ,
 ἐκ ποτὶ πῦρ ἔλαβεν· αὐτίκα δὲ κεφαλῆς
 βάρος ἐπάθονον· ἄκ' ἐκκοιμάτο· κοιλίη ταραχώδης,
 λεπτοῖσιν, ὑποχολώδεσι. Τρίτη, πυρετὸς ὀξύς·
 κεφαλῆς τρόμος, μάλισα δὲ χείλεος τῷ κάτω·
 μετ' ὀλίγον δὲ, ῥίγος, σπασμοί· πάντα παρέκρη-

nox implacida fuit. Postridie,
 surditas obvenit, febris acuta
 cum præcordiorum dextrorum
 contensione, quæ intro verge-
 bant. Urinas tenues & per-
 spicuas reddidit, in quibus sus-
 pensum quiddam in medio in-
 natans paucum, semini genita-
 li simile inerat. Circa meri-
 diem vehementer insanivit. Die
 tertio, permolescē habuit. Quar-
 to, convulsionibus exagitatus
 est, exasperata sunt omnia. Quin-
 to, sub tempus matutinum de-
 functus est.

ÆGER QUINTUS.

5. **C**Harion, qui apud De-
 manetum decumbebat,
 ex potu, igne, hoc est, febre ve-
 hementissimâ correptus est, sta-
 timque capitis gravitas cum do-
 lore occupavit, non dormivit,
 alvus perturbata secessus tenues
 & aliquantulum biliosos demit-
 sit. Tertio die, febris acuta in-
 vasit & capitis tremor, præci-
 puè verò labri inferioris, paulò-
 que post rigor, convulsiones,
 omnino

σε· νύκτα δυσφόρως. Τετάρτη, δι' ἡσυχίης·
 μικρὰ ἐκοιμήθη· παρέλεγε. Πέμπτη, ἐπιπόνως·
 πάντα παρωξύνθη· λήρος· νύκτα δυσφόρως· ἐκ
 ἐκοιμήθη. Ἑκτη, διὰ τῶν αὐτῶν. Ἑβδόμη,
 ἐπεβρίγωσε· πυρελὸς ὀξύς· ἴδρωσε δι' ὅλη· ἐκρίθη.
 Τῷ δια τέλεος ἀπὸ κοιλῆς διαχωρήματα χολώδεα,
 ὀλίγα, ἀκρῆλα· ἔρα λεπτὰ, εὐχροα, ἐναιώρημα
 ἐπινέφελον ἔχοντα. Περὶ ὀγδόην, ἔρησεν εὐχρωά-
 τερα, ἔχοντα ὑπόσασιν λευκὴν, ὀλίγην· καλενόμεν·
 ἀπύρετος, διέλιπεν. Ἑνάτη, ὑπέσρεψε. Περὶ δὲ
 τεσσαρεσκαίδεκάτην, πυρελὸς ὀξύς· ἴδρωσεν. Ἐξ-
 καίδεκάτη, ἡμεσε χολώδεα, ξανθὰ, ὑπόσυχνα.
 Ἐπτακαίδεκάτη, ἐπεβρίγωσε· πυρελὸς ὀξύς· ἴδρω-
 σεν· ἄπυρος, ἐκρίθη. Οὕτω μετὰ ὑποσροφῆν καὶ
 κρίσιν, εὐχρωώτερα, ὑπόσασιν ἔχοντα. Οὐδὲ πα-
 ρέκρυσεν

omnino desipuit, nox molesta fuit. Quarto, quievit, paulisper dormivit, deliravit. Quinto, laboriosè habuit, exasperata sunt omnia, delirium, nox molesta, non dormivit. Sexto, eadem perseverare. Septimo, novo suborto rigore febris acuta apprehendit, & per omnia membra diffuso sudore judicatus est. Huic per totum morbum ex alvo dejectiones biliosæ, paucae, sines erant, boni coloris, quæ sublime quiddam in medio innatans nubilosum habebant.

Ad octavum, urinas melioris coloris, in quibus subsidentia inerant candida & pauca, reddidit, ad intelligentiam rediit, à febre immunis fuit, quæ nono repetiit. Ad decimum quartum autem, graviter febricitavit, insudavit. Decimo sexto, biliosa, flava, copiosa, vomitione rejecit. Decimo septimo, novo desuper orto rigore febris acuta invasit, & sudore dimanante à febre judicatione absolutus est. Urinæ post morbi reversionem & judicationem melioris erant coloris, atque in his

ρέκρυσεν ἐν τῇ ὑποσφοφῇ. Οὐλωκαιδεκάτη, ἐθερ-
μαίνετο σμικρά· ἐπεδίψα· ὄρα λεπτά, ἐναιώρημα
ἐπινέφελον· σμικρά παρέκρυσσε. Περὶ ἐννεακαι-
δεκάτην, ἄπυρος· τράχηλον ἐπωδύνως εἶχεν· ἄροισιν
ὑπόσασις. Τελέως ἐκρίθη εἰκοστῇ.

ΑΡΡΩΣΤΟΣ ΕΚΤΟΣ.

6. **Τ**ΗΝ Εὐρυάνακλος θυγατέρα παρθένον, πῦρ
ἔλαβεν. Ἦν δὲ ἄδιψος διὰ τέλεος· γεύ-
ματα δ' προσεδέχετο· ἀπὸ δὲ κοιλῆς σμικρά διήει·
ὄρα λεπτά, ὀλίγα, καὶ εὐχρεα. Ἀρχομένῃ δὲ τῇ
πυρετῇ, περὶ ἔδρην ἐπόνεεν. Ἐκλαίῃ δὲ ἔδσα, ἄ-
πυρος· ὅχ' ἰδρωσεν· ἐκρίθη· τὸ δὲ περὶ τὴν ἔδρην
σμικρά ἐξεπύησεν, ἐρράγη ἅμα κρίσει. Μετὰ δὲ
κρίσιν,

his subsidencia inerant, neque
per recidivam mentis alienatio
adfuit. Decimo octavo, paulu-
m incaluit, atque insuper fiti-
bundus; urinæ tenues, sublimē
quiddam in medio innatans um-
bilosum habebant; aliquantulum
deliravit. Ad decimum nonu-
m, à febre immunis fuit, cer-
vicis dolor occupavit, urinis
subsidencia inerant. Vigesimo,
perfectâ judicatione absolutus
est.

ÆGER SEXTUS.

6. **Ε**Uryanaclis filiam virgi-
nem, ignis, hoc, est febris
vehementissima, prehendit. Si-
ne siti autem perpetuò perman-
sit, neque cibos ullos admitte-
bat. Alvus pauca demisit, uri-
næ tenues, paucae, neque probi
coloris erant. Incipiente autem
febre, ad sedem dolor erat.
Sexto verò die, à febre im-
munis fuit, non sudavit, ju-
dicata est. Quod ad sedem e-
natum erat paululum suppura-
vit,

κρίσιν, ἐβδομαίῃ ἔβσα, ἐρρίγωσε· σμικρὰ ἐπε-
θερμάνθη· ἰδρώσε. Μετὰ δὲ κρίσιν ὀγδοαίῃ ἔβσα,
ἐρρίγωσεν ἔ· πολλά· ὕπερον δὲ ἄκρεα ψυχρὰ αἰεῖ.
Περὶ δεκάτην, μετὰ τὸν ἰδρῶτα τὸν γενόμενον, πα-
ρέκρυσσε· καὶ πάλιν ταχὺ καλινόει. Εἰλεγον δὲ γευ-
σαμένην βότρυος, ταῦτα παθεῖν. Διαλιπῆσα δὲ
δυωκαίδεκάτην, πάλιν πολλά παρελήρει· κοιλίῃ
ἐταράχθη χολώδεσιν, ὀλίγοισι, καὶ ἀκρήτοισι,
λεπτοῖσι, δακνῶδεσι· πυκνὰ ἀνίστατο. ΑΦ' ἧς δὲ
παρέκρυσσε τὸ ὕπερον, ἀπέθανεν ἐβδόμῃ. Αὕτῃ ἀρ-
χομένῃ τῷ νοσήματος, ἤλγεε φάρυγγα, καὶ διὰ τέ-
λεος ἔρευθος εἶχε· καὶ γαργαρεὼν ἀνεσπασμένους
ρεύματα πολλά, σμικρὰ, λεπτὰ, δριμέα· ἔβησσε·
πέποντα ἔδεν* ἀνῆγε· ἀπόσιτος πάντων, παρὰ πάντα
τὸν

vit, simulque judicatione disru-
ptum est. A judicatione sep-
timo die, rigore correpta ali-
quantulum incaluit, sudavit.
Octavo verò post judicationem
die, non admodum rigit, po-
steaque extremorum frigus sem-
per adfuit. Ad decimum, post
eum quem habuerat sudorem,
deliravit, rursusque statim ad
mentem rediit. Ista autem (ut
ferebant) ex degustatâ uvâ huic
contigerant. Ubi autem duo-
decimum diem intermisset, al-
plurimum rursus desipiebat. Al-

vus conturbata, biliosa, pauca &
sincera, tenuia, mordacia reddi-
dit, crebrò defurgebat. Septimo
verò die, ex quo postremum deli-
rasset, mortua est. Hæc ab ip-
so morbi exordio ex faucibus
doluit, & continuum ruborem
habuit, gurgulioque retractus
est, destillationes multæ, parvæ,
tenuis, acres aderant. Tussie-
bat, neq; concoctum quicquam
educebat. Toto morbi tem-
pore omnis generis cibos aver-
sata est; neque quicquam ap-
petivit, non sitiit, neque quic-
quam

* Πέποντα ἔδεν, ita habent omnes impressi. Quid si legamus, πίν-
οντα ἔδεν.

τὸν χρόνον, εἰδ' ἐπεθύμησεν εἰδένος· ἄδαφος, εἰδ' ἐπινεν εἰδέν ἄξιον λόγου· σιγῶσα, εἰδέν διελέγετο· δυσθυμὴ ἀνελπίζως ἐωλύης εἶχεν. Ἦν δέ τι καὶ ζυγγενικόν, Φθινῶδες.

ΑΡΡΩΣΤΟΣ ΕΒΔΟΜΟΣ.

7. **Κ**υναγχική, ἢ παρὰ τὰ Αἰρισιῶνος ἦν, πρῶτον ἀπὸ γλώσσης ἤρξατο· ἀσαφής ἢ φωνή· γλώσσα ἐρυθρή, ἐπεξηράνθη. Τῇ πρώτῃ, Φρικώδης, ἐπεθερμάνθη. Τρίτῃ, ῥίγος, πυρετός ὀξύς· οἰδήμα ὑπέρευθρον, σκληρόν, τραχήλῳ καὶ ἐπὶ στήθος ἐξ ἀμφοτέρων· ἄκρα ψυχρά, πελιδνά· πνεῦμα μελέωρον· πόλον διὰ ῥινῶν ἐχεῖτο· καλαπίνειν ἐκ ἡδύνατο· τὰ διαχωρήματα, καὶ ὄρα ἐπέση. Τετάρτῃ, πάντα παρωξύνθη. Πέμπτῃ, ἀπέθανε, κυναγχική.

ΑΡΡΩΣΤΟΣ

quam effatu dignum bibit, taciturna erat, nihil loquebatur, mœror & animi desperatio inerant. Erat autem nativa quædam ac congenita ad tabem propensio.

ÆGER SEPTIMUS.

7. **Q**Uæ apud Aristionem erat & anginâ conflictabatur, primum & linguâ labore cœpit. Vox obscure se pro-

debat, lingua rubens & resiccata erat. Primo die, horruit, incaluit. Tertio, rigor, febris acutaprehendit, colli tumor subbruber, durus, & in pectus utraq̃ue ex parte imminabat, extrema frigida, livida, spiratio sublimis, potus per nares refluebat, neque devorare quicquam poterat, dejectiones & urinæ restiterunt. Quarto, exasperata sunt omnia. Quinto, anginâ periiit.

ÆGER

ΑΡΡΩΣΤΟΣ ΟΓΔΟΟΣ.

8. **Τ**Ο μειράκιον, ὃ κατέκειτο ἐπὶ ψευδέων ἀγ-
 ρῇ, πῦρ ἔλαβεν ἐκ κόπων καὶ πόνων, καὶ
 δρόμων παρὰ τὸ ἔθος. Τῇ πρώτῃ, κοιλίη ταρα-
 χώδης, χολώδεσι, λεπτοῖσι, πολλοῖσιν· ἔρα λε-
 πτὰ, ὑπομέλανα· ἔχ ὑπνωσε· διψώδης. Δευτέ-
 ρη, πάντα παρωξύνθη· διαχωρήματα πλείω ἀκαιρό-
 τερα· ἔχ ὑπνωσε· τὰ τῆς γνώμης ταραχώδεα·
 σμικρὰ ὑφιδρώσε. Τρίτῃ, δυσφώρας· διψώδης,
 ἀσώδης· πελὺς βλησρισμός, ἀπορίη· παρέκχευεν·
 ἄκρεα πελιδνά, καὶ ψυχρά· ὑποχονδρίαι ἐνλασις
 ὑπολάπαρος ἐξ ἀμφοτέρων. Τετάρτῃ, ἔχ ὑπνω-
 σεν· ἐπὶ τὸ χειρόν. Εξδόμῃ, ἀπέθανεν. Ηλικίῃ
 περὶ ἑτεὰ εἴκοσι.

ΑΡΡΩΣΤΟΣ

ÆGER OCTAVUS.

8. **Q**UI ad Mendacium fo-
 rum decumbebat adole-
 scens, ex lassitudinibus, labori-
 bus ac cursibus præter consue-
 tudinem, igne, hoc est, febre
 vehementissimâ, correptus est.
 Primo die, conturbata alvus,
 biliosa, tenuia, multa reddidit.
 Urinæ tenues & nigricantes e-
 rant, somnum non cepit, siti-
 bundus fuit. Postridie, exaspe-

rata sunt omnia; dejectiones
 plures erant & importuniores,
 neque dormivit, mens pertur-
 bata fuit, aliquantulum insuda-
 vit. Tertio, inquietè habuit,
 sitibundus, nauseabundus, mul-
 ta corporis jactatio & angustia,
 deliravit; extrema livida & fri-
 gida, præcordiorum contentio
 submollis utrinque. Quarto,
 somnum non cepit, pejus ha-
 buit, septimo obiit. Ætas erat
 annorum prope viginti.

ΑΡΡΩΣΤΟΣ ΕΝΑΤΟΣ.

9. **Η** παρὰ Τισαμένῳ γυνὴ καλέκειτο, ἥ τὰ εἰ-
 λεώδεα δυσφόρως ὥρμησεν· ἔμελοι πολ-
 λοί· τὸ πόθον καλέχειν ἐκ ἡδύνατο· πόνοι περὶ ὑπο-
 χόνδρια· καὶ ἐν τοῖσι κάτω κατὰ κοιλίην, πόνοι·
 τρόφοι ξυνεχές· διψώδης· ἐπεθερμαίνετο· ἄκρεα
 ψυχρὰ διὰ τέλος· ἀσώδης, ἄγρυπνος· ὄρα ὀλί-
 γα, λεπτά· διαχωρήματα, ὡμὰ, λεπτά, ὀλίγα·
 ὠφελέειν ἐκ ἔτι ἡδύνατο. *Απέθανεν.*

ΑΡΡΩΣΤΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ.

10. **Γ**υναῖκα, ἐξ ἀποφθορῆς νηπίε, τῶν περὶ Παν-
 τιμίδην, τῇ πρώτῃ πῦρ ἔλαβεν· ἡ γλῶσ-
 σα ἐπίξηρος· διψώδης, ἀσώδης, ἄγρυπνος· κοι-
 λή

ÆGER NONUS.

9. **M**ulier ad Tisamenum
 molestis volvuli casibus
 appetita fuit, multis vomitioni-
 bus conflictabatur, potum con-
 nere non poterat. Dolores
 circa præcordia aderant, qui in
 inferioribus secundum ventrem
 locis cum torminibus assiduis
 urgebant. Non sitiebat, incale-
 scebat, extrema perpetuò frige-
 scbant, stomachi fastidio labo-

rabat, vigil erat. Urinas pau-
 cas, tenues reddidit. Alvi re-
 crementa cruda, tenuia, pauca.
 Nil ampliùs juvare poterat ;
 defuncta est.

ÆGER DECIMUS.

10. **E**X his quæ circa Panti-
 miden erant, mulier
 quædam ex infantuli fœtus ab-
 ortione, primo die igne, hoc
 est, febre vehementissimâ, corre-
 pta est. Lingua resiccata, siti-
 culosa

λή ταραχώδης λεπτοῖσι, πολλοῖσιν, ὡμοῖσι. Δευ-
τέρῃ, ἐπερρίγωσε· πυρελὸς ὄξυς· ἀπὸ κοιλῆς πολ-
λά· ἔχ ὑπνωσε. Τρίτῃ, μείζους οἱ πόνοι. Τε-
τάρτῃ, παρέκρεσεν. Εξδόμῃ, ἀπέθανεν. Ἡ κοι-
λή διὰ παντὸς ὑγρῇ, διαχωρῆμασι πολλοῖσι, λε-
πτοῖσιν, ὡμοῖσιν· ἔρα ὀλίγα, λεπτά.

Α Ρ Ρ Ω Σ Τ Ο Σ Ε Ν Δ Ε Κ Α Τ Ο Σ .

II. **Ε**Τέρην, ἐξ ἀποφθορῆς περὶ πεντάμηνον, πῦρ
ἔλαβεν. Αρχομένη δὲ, κωμᾶλώδης ἦν,
καὶ ἄγρυπνος πάλιν· ὁσφύος ὀδύνη, κεφαλῆς βάρος.
Δευτέρῃ, κοιλίῃ ἐπέλαράχθη ὀλίγοις, λεπτοῖσιν,
ἀκρήτοις τὸ πρῶτον. Τρίτῃ, πλείω, χεῖρω·
νυκλὸς ἐκ ἐκοιμήθη. Τετάρτῃ, παρέκρεσε· φόβος,
δυσθυμία,

culosa erat, æstuabunda cum
insomniâ. Alvus conturbata
ex multis tenuibus & crudis.
Postridie, novo oborto rigore,
febris acutaprehendit, venter
multa reddidit, non dormivit.
Tertio die, inaugebantur dolo-
res: quarto, deliravit: septimo,
defuncta est. Alvus per totum
morbum recrementis multis te-
nuibus, crudis fluxit, urinæ pau-
cæ, tennes erant.

ÆGER UNDECIMUS.

II. **Α**Lteram ex obortivo sæ-
tu circiter quintum
mensẽ, ignis, hoc est, febris
vehementissima,prehendit. Per
exordia verò sopore rursusque
insomniâ detinebatur cum lum-
borum dolore & capitis gravi-
tate. Secundo die, alvus tur-
bata est, primumque pauca, te-
nuia & sincera deiecit. Ter-
tio, plura & pejora, nocte nihil
dormivit. Quarto, mens emo-
ta

δυσθυμία, δεξιῶ ἔλλαινε· ἰθρῶσε, περὶ κεφαλὴν, ὀλίγῳ ψυχρῶ· ἄκρεα ψυχρά. Πέμπτῃ, πάντα παρῶξυνθη· πολλὰ παρέλεγε, καὶ πάλιν ταχὺ κατενόει· δίψος· ἄγρυπνος· κοιλὴ πᾶσι τοῖσιν ἀκαίροισι διὰ τέλεος· ἔφα ὀλίγα, λεπτὰ, ὑπομέλανα· ἄκρεα ψυχρά, ὑποπέλιθνα. Ἑκτῇ, διὰ τῶν αὐτῶν. Ἑξδόμῃ, ἀπέθανεν.

ΑΡΡΩΣΤΟΣ ΔΩΔΕΚΑΤΟΣ.

12. **Γ**ΥΝΑΪΚΑ, ἥ τις κατέκειτο ἐπὶ ψευδέων ἀγορῇ, τότε τεκῆσαν πρῶτον ἐπιπόνως ἄρσεν, πῦρ ἔλαβεν. Αὐτίκα ἀρχομένη, διψώδης, ἀσώδης· καρδίην ὑπήλγει· γλῶσσα ἐπίξηρος· κοιλὴ ἐπελαράχθη λεπτοῖσιν, ὀλίγοισιν· ἔχ ὑπνωσε. Δευτέρῃ, σμικρὰ ἐπερρίγωσε· πυρετὸς ὀξύς· μικρὰ περὶ

ta fuit, metus atque animi agritudo inerat, dexter oculus per-versus est, sudor paucus & frigidus circa caput dimanavit, extremitates frigidae. Quinto, exasperata sunt omnia, multum deliravit confestimque rursus ad intelligentiam rediit; suiculosa erat, infomnis. Alvus per totum morbum multis & intempestivis fluxit. Urinae paucae, tenues, nigrescentes erant: extrema frigida, sublivida. Sexto, eadem perseverarunt. Septimo, extincta est.

ÆGER DUODECIMUS.

12. **Q**Uæ in Mendacium foro decumbebat, tum primum laboriosè masculum enixa, igne, hoc est, febre vehementissimâ, correpta est. Statim per exordia sitibunda, ex stomachi fastidio & oris ventriculi dolore laborabat, lingua resiccata erat, alvus tenuibus, paucis, perturbata fuit, neque somnum cepit. Postridie, novo aliquantulum suborto rigore febris

περὶ κεφαλὴν ἰδρωσε ψυχρῷ. Τρίτῃ, ἐπιπόνως ἀπὸ κοιλίης ὤμα, λεπτὰ, πολλὰ διήει. Τέταρτῃ, ἐπερρίγωσε· πάντα παρωξύνθη· ἄγρυπνος. Πέμπτῃ, ἐπιπόνως. Ἑκτῇ, διὰ τῶν αὐτῶν· ἀπὸ κοιλίης δὲ ἦλθε ὑγρὰ πολλά. Ἑβδόμῃ, ἐπερρίγωσε· πυρετὸς ὀξύς· δίψα πολλή· βλητρισμός· περὶ δειλὴν, ἰδρωσε δι' ὅλα ψυχρῷ· ψύξις· ἄκρεα ψυχρὰ, ἔκ ἔτι ἀνθερμαίνειο· καὶ πάλιν εἰς νύκτα ἐπερρίγωσεν· ἄκρεα ἔκ ἀνθερμαίνοντο· ἔχ ὑπνωσε· σμικρὰ παρέκρεσε, καὶ πάλιν ταχὺ κατενόει. Ογδόῃ, περὶ μέσον ἡμέρης ἀνθερμάνθη· διψώδης, κωματώδης, ἀσώδης· ἡμεσε χολώδεα, μικρὰ, ὑπόξανθα· νύκτα δυσφόρως· ἔκ ἐκοιμήθη· ἔρησε πάλυ ἀθρόον, ἔκ εἰδύα. Ἐνάτῃ, ξυνέδωκε πάντα· κωματώδης πρὸς δειλὴν· σμικρὰ ἐπερρίγωσεν· ἡμεσε μικρὰ,

bris acuta prehendit, modicus circa caput sudor frigidus dimanavit. Tertio, non sine dolore ab alvo cruda, tenuia, multa demissa sunt. Quarto, novus obortus est rigor, exasperata sunt omnia, pervigil fuit. Quinto, molestè habuit. Sexto, eadem perseverarunt. Ex alvo verò liquida multa secescere. Septimo, novo suborto rigore febris acuta corripuit, sitis multa aderat, & incontinens corporis jactatio. Ad vesperam frigidus toto corpore diffusus est sudor, perfrinxit, extre-

μικρά, χολώδεα. Δεκάτη, ῥίγος· πυρετὸς παρω-
ξύνθη· ὄχ' ὑπνωσεν ὀδόν· πρωτὶ, ἔρησε πάλυ, ὑπό-
σασιν ὄκ' ἔχον· ἄκρεα ἀνεθερμάνθη. Ενδεκάτη,
ἤμεσεν ἰώδεα, χολώδεα· ἐπερῖρίγωσεν ὃ μετὰ πάλυ,
κ'· πάλιν ἄκρεα ψυχρά· ἐς δείλην, ἰδρῶς, ῥίγος·
ἤμεσε πολλά· νύκτα, ἐπιπόνως. Δωδεκάτη, ἤμε-
σε πολλά, μέλανα, δυσώδεα· λυγμὸς πάλυς· δι-
ψος ἐπιπόνως. Τρισκαιδεκάτη, μέλανα, δυσώδεα,
πάλυ ἤμεσε· ῥίγος· περὶ δὲ μέσον ἡμέρης,
ἄφωνος. Τεσσαρεσκαιδεκάτη, αἷμα διὰ ῥινῶν·
ἀπέθανε. Ταύτη διὰ τέλεος, κοιλίη ὑγρή· Φρι-
κώδης. Ηλικίη, περὶ ἔτεα ἐπτακάδεκα.

ΤΜΗΜΑ

aliquantulum rigore, pauca, bi-
liosā, vomuit. Decimo rigor,
febrilis insultus, neque quic-
quam quievit. Mane urinam
multam, in quā nulla subsiden-
tia inerant, reddidit, extrema
recaluerunt. Undecimo, vo-
muit virulenta, biliosa, non ita
multo post rigore correpta est,
rursusque extrema frigescebant.
Sub occasum sudor, rigor, vo-
muit multum, noctem molestè
tulit. Duodecimo, multa, ni-
gra, foetida vomuit, singultus
multus adfuit, & sitis molesta.
Decimo tertio, rigore correpta,
nigra, graveolentia, multa vo-
mitu effudit. Circa meridiem
verò voce defecta est. Decimo
quarto, sanguis per nares efflu-
xit; defuncta est. Huic per to-
tum morbum alvus lubrica, &
horroris sensus adfuit. Ætas
erat annorum ferè septende-
cim.

SECTIO

Τ Μ Η Μ Α Δ Ε Υ Τ Ε Ρ Ο Ν.

Καλᾶσαις Λοιμώδης*.

13. **Ε**ΤΟΣ νότιον, ἔπομβρον· ἄπνοια διὰ τέ-
 λεος· αὐχμῶν δὲ γενομένων, τῆς ὑπό-
 προσθεν χράνους ἐπ' ἐνιαυτὸν, ἐν νοίοισι, περὶ Αρκ-
 τῶρον, ὑδάλα παλλά. Φθινόπωρον, σκιῶδες, ἐπινέ-
 Φελον· ὑδάτων πλήθεα. Χειμῶν νότιος, ὑγρὸς,
 μαλακός. Μετὰ δὲ ἡλίε τροπὰς ὕερον πολλῷ,
 πλησίον ἰσημερίης, ὀπισθοχειμῶνες· καὶ ἤδη περὶ
 ἰσημερίην, βόρεια, χιονώδεα, ὃ παλὺν χρόνον.
 Εὰρ πάλιν νότιον, ἄπνοον· ὑδάλα πολλὰ διὰ τέλεος
 μέχει

SECTIO SECUNDA.

Status Pestilens.

13. **A**Nnus Austrinus, imbribus abundans, atque in totum à ventis tranquilluss fuit. Quum autem paulò superiori- bus anni temporibus, iustò ma- jores ficcitates viguissent, sub Arcturum, spirantibus austris, etum, aquæ multæ & continen- tes

* Λοιμώδης hic non est propriè *pestilens* & *contagiosus*, siquidem in his morbis ab Hippocrate descriptis nullum est *contagii* vestigium: sed ut *Galenus* innuit, aliud non est, quàm *Επιδημία ἐλπίδα*. Qui- cunque enim uno in loco morbus multos simul invaserit, simulque hoc habeat ut multos perimat, *pestis* fit. Com. 3. in 3. Epid. Sed ip- se Titulus *Galenus* paululùm suspectus est.

μέχρι Κυνός. Θέρος, αἴθριον, θερμόν· πνίγεα
μεγάλα. Ετησιάζε σμικρά, διεσπασμένως ἔπνευ-
σαν· πάλιν δὲ περὶ Ἀρκήϊον ἐν βορείοισιν ὑδαῖα
πολλά. Γενομένης δὲ τῆς ἔτεος ὅλης νοῖς, καὶ ὑγρῶς,
καὶ μαλθακῶς, κατὰ μὲν τὸν χειμῶνα, διήγον ὑγι-
ρῶς, πλὴν τῶν Φθινώδεων, περὶ ὧν γεγράφεται.

14. Πρὸ δὲ τῆς ἡρος ἅμα τοῖσι γενομένοισι ψύ-
χεσιν, ἐρυσσιπέλαλα πολλά, τοῖσι καὶ μετὰ προφά-
σιος, τοῖσι δ' ἔ· κακοήθεια, πολλὰς ἐκλείναν. Πολ-
λοὶ Φάρυγγας ἐπόνθησαν· Φωναὶ κακόμεναι· καῦσοι
Φρενιτικοί· σόμαλα ἀφθώδεα· αἰδοίοις Φύμαλα·
ὀφθαλμιαί· ἀνθρακες. Κοιλιαὶ ταραχώδεις· ἀπό-
σιτοι, διψώδεις· οἱ μὲν, οἱ δ' ἔ· θῆρα ταραχώδεα,
πελλα, κακά. Κωμαλώδεις ἐπὶ πελῶ, καὶ πάλιν
ἄγρυπνοι· ἀκρυσταὶ πελλαί· δύσκηρα· ὑδρωπες·
Φθινώδεις·

tes ad Canem usque. Æstas fe-
rena, calida, æstus præfocantes
magni. Anniversarii venti (E-
tessas vocant) pauci disjunctim
spiravere. Sub Arcturum rur-
sus spirantibus Aquilonibus, a-
quæ multæ. Existente igitur
anno austrino, humido & leni,
hyeme quidem salubriter age-
bant, præter tabidos, de quibus
mox scribetur.

14. Ante ver autem unà cum
frigoribus consecutis ignes fa-
cti plurimi, partim quidem ali-
quâ de causâ, partim quidem

sine eâ contingebant, atque hi
maligni quidem multos sustule-
runt. Multi ex faucibus labo-
rabant, voces vitiatæ erant, fe-
bres ardentes unâ cum phreni-
tide, serpentia oris ulcera, pu-
dendorum tubercula, lippitudi-
nes, carbunculi. Alvi perturb-
atæ, cibos averfabantur, & hi
quidem partim siticulosi, partim
sine siti erant. Urinæ turbu-
lentæ, multæ, malæ reddebant-
ur. Sopore ut plurimum de-
tinebantur, rursusque pervigiles.
Morborum solutiones profusæ
nullæ

φθινώδεις πολλοί. Τὰ μὲν ἐπιδημήσαντα νοσήμα-
τα, ταῦτα. Ἐκάστῃ δὲ τῶν ὑπογεγραμμένων εἰδέων,
ἦσαν οἱ κάμνοντες, καὶ ἔθνησκον πολλοί· ζυνέπιπτε
δὲ ἐφ' ἑκάστοισι τῶν ὧδε. Πολλοῖσι μὲν τὸ
ἐρυσίπελας μετὰ προφάσιος ἐπὶ τοῖσι τυχεύσι, καὶ
πάνυ ἐπὶ σμικροῖσι τραυματίοισιν, ἐφ' ὅλῳ τῷ σώ-
ματι· μάλιστα δὲ, τοῖσι περὶ ἐξήκοντα ἔτεα περὶ
κεφαλὴν, εἰ καὶ σμικρὸν ἀμεληθεῖη. Πολλοῖσι δὲ
καὶ ἐν θεραπείῃ ἔχουσι, μεγάλαι φλεγμοναὶ ἐγίνοντο· καὶ
τὸ ἐρυσίπελας, πολὺ, ταχὺ πάντοθεν ἐπενέμετο.
Τοῖσι μὲν ὃν πλείοσιν αὐτῶν ἀποσάσεις ἐς ἐμ-
πυήματα συνέπιπτον· σαρκῶν, καὶ νεύρων, καὶ ὀστέων
ἐκπλώσεις μεγάλαι. Ἦν δὲ καὶ τὸ ῥεῦμα τὸ ζυνισά-
μενον ὃ πῦρ ἴκελον, ἀλλὰ σηπεδὼν τις ἄλλη, καὶ
ῥεῦμα πάλυ καὶ ποικίλον. Οἷσι μὲν ὃν περὶ κεφα-
λὴν τῶν τι ζυμπίπῃ γίνεσθαι, μαδίσιές τε ὅλης
τῆς

nullæ partimque difficiles, aquæ ipsas, magnæ inflammationes
inter cutem, tabidi multi. Atq; contingebant, multusque ignis
hi quidem morbi populariter facer celeriter ubique populaba-
vulgabantur. Ex enumerato- tur. Horum igitur plurimis ab-
rum autem generum unoquoq; scellus ad suppurationes verte-
laborabant multi & moriebant- bant, carniūque & ossium ac
tur plurimi, eorumque singulis nervorum ex decidentia mutila-
hunc in modum accidit. Multis tionibus magnæ fiebant. Neq;
certè ignis sacri occasio ex con- verò contracta fluxio puri erat
temnendis valdeque parvis ul- affinis, sed aliud quoddam pu-
cusculis toto corpore oblata est, tredinis & fluxionis multæ ac
præcipuè verò sexagenariis cir- variæ genus. Quibus itaque
cum caput, vel si quid paulu- circa caput huiusmodi aliquid
lum negligetur. Nonnullis contigit, totius capitis & menti
autem, etiam inter curationes glabrationes, ossiumque denu-
Y dationes

τῆς κεφαλῆς ἐγίνοντο, καὶ τὰ γενεῖς· καὶ ὁσέων ψυ-
λῶμαλα, καὶ ἐκπλώσιες, καὶ πολλὰ ρεύμαλα. Ἐν πυ-
ρεῖοις τε ταῦτα, καὶ ἄνευ πυρετῶν· ἦν δὲ ταῦτα
φοβερώτερα, ἢ κακίω. Οἷσι γὰρ ἐς ἐμπύημα ὁ
τῶν τοιούτων ἀφίκοντο πεπασμός, οἱ πλείστοι τῶν
ἐσώζοντο· οἷσι δὲ ἢ μὲν φλεγμαὴ καὶ τὸ ἐρυσίπελας
ἀπέλθοι, τοιαύτην δὲ ἀπόσασιν μηδεμίαν ποιήσαιτο,
τῶν ἀπάλλυντο πολλοί. Ομοίως δὲ καὶ ὅποι ἄλλη
τὰ σώματος πλανηθῇ, ξυνέπιπτε ταῦτα. Πολλοῖσι
μὲν γὰρ βραχίων, καὶ πῆχυς ὅλος περιεῖρή· οἷσι
δ' ἐπὶ τὰ πλευρὰ ταῦτα ἐκακῆτο, ἢ τῶν ἐμπροσ-
θεν τι ἢ τῶν ὀπισθεν· οἷσι δὲ ὅλος ὁ μῆρος, ἢ τὰ
περὶ κνήμην ἐψιλῆτο, καὶ πᾶς ὅλος. Ἦν δὲ πάν-
των χαλεπώτατον τῶν τοιούτων, ὅτε περὶ ἥξην καὶ αἰ-
δοῖα γενοίατο. Καὶ τὰ μὲν περὶ ἔλκεα καὶ μετὰ
προφάσιος τοιαῦτα. Πολλοῖσι δὲ ἐν πυρετοῖσι καὶ
πρὸ

dationes & prolapsus accide-
runt, multaque fluxiones fie-
bant, istaque partim in febribus,
partim sine his aderant. Atque
hæc terrorem potius quam pe-
riculum denunciabant. Quibus
nanque talium maturatione res
ad suppurationem devenit, eo-
rum plerique superstites evade-
bant. At verò quos inflammatio
quidem facere; ignis reliquerat,
nullumq; hujusmodi abscessum
creaverat, ii frequentes periere.
Similiter quoque & quâcunque
corporis parte oberrârunt, ista

contigerunt. Multis siquidem
brachium ac cubitus totus de-
fluebat. Nonnullis verò ista
latera malè vexabant, aut ante-
riorum aut posteriorum aliquid.
Est ubi etiam femur integrum,
aut tibia, aut pes totus denuda-
bantur. Horum autem omni-
um gravissimè urgebant quæ
circum pubem pudendaque con-
tingebant. Atque ea quidem
fuit eorum, quæ cum ulcere aut
occasione aliquâ externâ conti-
gerunt, conditio. Multis autem
unâ cum febribus ipsis, aut ante
febrem,

πρὸ πυρελῖδ, καὶ ἐπὶ πυρελοῖσι ξυνέπιπτεν. Ἦν δὲ καὶ
 τῶν ὅσα μὲν ἀπόσασιν ποιήσαιτο διὰ τῆ ἐκπυή-
 ματος, ἢ κατὰ κοιλήν ταραχή τις ἐπίκαιρος, ἢ χρη-
 σῶν ἔρων διάδοσις γένοιτο, διὰ τῶν λελύσθαι· οἷσι
 δὲ μηδὲν τῶν ξυμπίπτοι, ἀσήμως δὲ ἀφανίζο-
 μένων, θανατῶδεα γίνεσθαι. Πολὺ μὲν ὅν τοῖσι
 πλείοσι ξυνέπιπτε τὰ περὶ τὸ ἐρυσίπελας, τῆ ἥρος·
 παρέπετο δὲ καὶ διὰ τῆ θέρους, καὶ ὑπὸ φθινόπωρον.
 Πολλὴ δὲ ταραχὴ τισι, καὶ τὰ περὶ τὸν φάρυγγα
 φύμαλα, καὶ φλεγμοναὶ γλώσσης, καὶ τὰ παρ' ὁδόντας
 ἀποσήμαλα. Φωναὶ τε πολλοῖσιν ἐπεσήμαινον, κα-
 κήμεναι καὶ κατίλλασθαι*. πρῶτον μὲν φθινώδεσιν
 ἀρχομένοισιν, ἀτὰρ καὶ τοῖσι καυσώδεσι, καὶ τοῖσι
 φρενιτικοῖσιν.

15. Ηρξαντο

febrem, atque etiam post febres
 ipsas inciderunt. Illud verò ip-
 sis inerat, ut quæcunque per
 suppurationem abscederent, si
 vel insignis aliqua alvi pertur-
 batio, aut probarum urinarum
 transmissio extitisset, per ea ip-
 sa solutio procederet: sin qui-
 busdam nihil horum contigisset,
 temereque & sine ullâ solutio-
 nis significatione evanescerent,
 ea mortem inferebant. Longè
 igitur plurimos facer ignis ve-

rè appetivit, qui & per æstatem
 & sub autumnum conseqneba-
 tur. Magna verò perturbatio
 quibusdam inerat, & ad fauces
 tubercula, linguæque inflamma-
 tiones, & quæ secundum dentes
 abscederent. Multisque vocis
 vitiata & præpedita facta est sig-
 nificatio, potissimè quidem his
 qui tabescere cœpissent, atque
 etiam febre ardente detentis &
 phreneticis.

15. Cœ-

* Alii legunt κατὰλίπασθαι, aut κατὰλαίναςθαι, alii κατὰλῦσαι.
 Vide Foësum.

15. Ηρξαντο μὲν ἔν οι καῦσοι, πρὸ τῆ ἡρος, καὶ τὰ φρενιτικά, μετὰ τὰ γενόμενα ψύχεα· καὶ πλείοι τήνικαῦτα διενόσησαν· ὁξέα δὲ τέτοισι καὶ θαναλώδεα, ξυνέπιπεν. Ἦν δὲ ἡ καλᾶσσις τῶν γενομένων καύσων, ὧδε· ἀρχόμενοι κωμαλῶδες, ἀσώδες, φρικώδες· πυρελὸς ὁξύς· ἔ διψώδες λίην, ἔ παράληροι· ἀπὸ ρινῶν ἔσασε μικρά. Οἱ παροξυσμοὶ τοῖσι πλείοισιν, ἐν ἀρήϊσι. Περὶ δὲ τὸς παροξυσμὰς, λήθη, καὶ ἄφεςις, καὶ ἀφωνίη· ἄκρεά τε τέτοισιν, αἰεὶ μὲν ψυχρότερα ποδῶν καὶ χειρῶν, πάλυ δὲ περὶ τὸς παροξυσμὰς μάλιστα· πάλιν τὲ βραδέως, καὶ ἔ καλῶς ἀνεθερμαίνοντο· καὶ πάλιν καλινόν καὶ διελέγοντο. Καλεῖχε δὲ ἡ τὸ κῶμα ξυνεχές, ἔχ ὑπνώδες· ἡ μετὰ πόνων ἀγρυπνοί. Κοιλίαι ταραχώδες τοῖσι πλείοσι τέτων, διαχωρήμασιν

15. Cœperunt itaque febres ardentes & phrenitides ante ver, post ea quæ præcesserunt frigora, plurimique tunc diu ægrotarunt gravibusque & lethalibus casibus conflictati sunt. Erat autem febrium ardentium quæ obvenerant constitutio hujusmodi. Per initia sopore detinebantur cum stomachi fastidio & horroris sensu, febris acuta, neque magnopere sitiebant aut delirabant. Ex naribus paucus stillavit sanguis. Plurimos accessiones diebus paribus invade-

bant. Atque sub ipsas accessiones oblivio, membrorum exolutio & vocis defectio continebant. His quidem pedes summi & manus frigidiores evadebant, multoque maximè circa accessiones; deinde verò lentè nec probè recalescebant, rursusque ad intelligentiam rediebant & loquebantur. Eos autem aut perpetuus sopor non somnolentus detinebat, aut vigiliæ cum laboribus. Horum plerisque alvus retrimentis crudis, tenuibus, multis turbaba-

ρήμασιν ὡμοῖσι, λεπτοῖσι, πολλοῖσιν· ἔρα πολλά, λεπτά, κρίσιμον ἔδὲ χρηστὸν ἔδὲν ἔχοντα. Οὐδὲ ἄλλο κρίσιμον ἔδὲν τοῖσιν ἔτις ἔχουσιν ἐγάνετο, ἔτε γὰρ ἡμορράγει καλῶς, ἔτε τις ἄλλη τῶν εἰσισμένων ἀπόσασις ἐγίνετο κρίσιμος· ἔθνησιν τε ἕκαστος, ὡς τύχοι πεπλανημένως τὰ πολλὰ, περὶ τὰς κρίσεις. Ἐκ πολλῶν δὲ τινες ἄφωνοι, ἰδρωῖνες πολλοί. Τοῖσι μὲν ὁλεθρίως ἔχουσι, ξυνέπιπτε ταῦτα. Παραπλήσια δὲ καὶ τοῖσι φρενιτικοῖσιν· ἀδιψοὶ δὲ πάνυ ἔτοι ἦσαν· ἔδ' ἐξεμάνη τῶν φρενικῶν ἔδεις, ὥσπερ ἐπ' ἄλλοισιν· ἀλλ' ἄλλη τινὶ καταφορῇ κακῇ νωθεῇ, βαρέως ἀπώλυντο.

16. Ἦσαν δὲ καὶ ἄλλοι πυρετοὶ, περὶ ὧν γεγράφεται. Στόματα πολλοῖσιν ἀφθώδεα, ἐλκώδεα· ρεύματα περὶ τὰ αἰδοῖα πολλά· ἐλκώματα, φύματα,

tur. Urinæ multæ, tenues, neque judicatorii neque boni quicquam habebant. Neque aliud quicquam in ita affectis decernebat, neque enim rite sanguis è naribus profluebat, neq; aliud quicquam eorum, quæ abscedere nata sunt, judicatione tentabatur, moriebaturque unusquisque, uti fors ferebat, vago & incerto ordine, plerumque circa judicationes, quidam verò longius producti cum vocis defectione, nonnulli etiam cum fudoribus. Quæ quidem his, qui

perniciosè haberent, contingebant. Quin & similia phreneticis fiebant. Atque hi omnino sine firi erant. Neque phreneticorum quispiam vehementer insanivit, sicut in cæteris usu venire solet, sed ex malâ aliâ quâdam & languidâ in somnum degravatione graviter peribant.

16. Aliæ insuper etiam febres viguerunt, de quibus mox scribetur. Multis os serpentibus ulceribus affectum ulcerosumve fuit, fluxiones ad pudenda multæ, exulcerationes, tubercula

τα, ἔζωθεν, ἔσωθεν· τὰ περὶ βρεῶνας· ὀφθαλμοὶ
 ὑγραί, μακροχρόνιοι, μετὰ πόνων· ἐπιφύσεις βλε-
 φάρων ἔζωθεν, ἔσωθεν, πολλῶν φρεϊρόντες τὰς ὄψεις,
 ἃς Σῦκα ἐπονομάζουσιν. ΕΦύετο δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων
 ἐλκέων πολλὰ καὶ αἰδοίοισιν· ἄνθρακες πολλοὶ κατὰ
 θέρος, καὶ ἄλλα, ἃ σήψ καλέεσθαι, ἐκθύματα μεγά-
 λα· ἔρπητες πολλοῖσι μεγάλοι. Τα δὲ κατὰ κοι-
 λήν πολλοῖσι πολλὰ, καὶ βλαβερά συνέβαινε. Πρῶ-
 τον μὲν τεινεσμοὶ πολλοῖσιν ἐπιπόνως· πλείοσι δὲ
 παιδοίοισι, καὶ πᾶσιν, ὅσοι πρὸ ἥτης· καὶ ἀπώλλυντο
 τὰ πλείετα τῶν. Λειενηερικοὶ πολλοὶ, δυσενηερι-
 κοί· ὃ δ' ὅτοι λίην ἐπιπόνως· τὰ δὲ χολώδεα, καὶ
 λιπαρά, καὶ λεπτά, καὶ ὑδατώδεα. Πολλοῖσι μὲν
 αὐτὸ τὸ νόσημα ἐς τὸ κατέσκηψεν, ἄνευ τῆ πυ-
 ρεῖων, καὶ ἐν πυρετοῖσι. Μετὰ πόνων εἰσφοί, καὶ
 ἀνειλήσιες

intus & extra circum inguina. Lippitudines humentes, longæ, diuturnæ, non sine doloribus, palpebris foris & intus adnascebantur quædam, quæ multorum aciem perderent, Ficos nominant. Enascebantur verò cum aliis in ulceribus multa, tum in pudendis. Carbunculi æstate multi, atque alia quæ putredinis nomine donantur, pustulæ magnæ. Serpentina ulcera plerisque magna. Quantum autem ad alvum spectabat, plerisque circa eam multa & noxia evenere.

Primum quidem crebræ & inanes egerendi voluntates multis molestæ, imprimis verò pueris atque iis omnibus qui pubertatem nondum attigerant, eorumque plurimi peribant. Multi intestinorum lævitate vexabantur, quidam difficultate intestinorum, neque hi admodum molestè. Alvus autem biliosa, & pinguis, & tenuis, & liquida demittebat, ac multis quidem eo morbus ipse decubuit, tum circa febres, tum in febris. Tormina cum doloribus aderant,

ἀνειλήσιες κακοήθεις · τῶν πολλῶν ἐνόηων τε καὶ ἐπισχόνων διεξοδοί · τὰ τε διεξιόντα, πόνους δ' λύνοντα. Τοῖσι δὲ προσφερομένοισι δυσκόλως ὑπακύνοντα · καὶ γὰρ αἱ καθάρσεις τῆς πλείους προσέβλαπτον. Τῶν δὲ ἔτιως ἐχόντων, πολλοὶ μὲν ὀξέως ἀπώλλυντο · πολλοῖσι δὲ καὶ μακρότερα διήγεν. Ὡς δ' ἐν κεφαλαίῳ εἰρησθαι, πάντες καὶ οἱ τὰ μακρὰ νοσέοντες καὶ οἱ τὰ ὀξέα, ἐκ τῶν κατὰ κοιλίην ἀπέβησκον μάλιστα · πάντας γὰρ, κοιλίῃ συναπῆνεγκεν. Απόσιποι δὲ πάντες μὲν ἐγένοντο καὶ ἐπὶ πᾶσι τοῖσι προεγγραμμένοισιν, οἷς ἐγὼ ἐδεώπορε ἐνέτυχον · πολλοὶ δὲ μάλιστα αὐτοί, καὶ οἱ ἐκ τοιῶτων · καὶ ἐκ τῶν ἄλλων δὲ, οἱ καὶ ὁλεθρίως ἔχουσιν. Διψώδεις, οἱ μὲν, οἱ δὲ ὄ · τῶν ἐν πυρεθοῖσι καὶ τοῖσιν ἄλλοισιν, ἔδεις ἀκαίρως, ἀλλ' ἦν κατὰ ποτὸν διαιτᾶν ὥς ἤθελες. Οὕρα δὲ πολλὰ μὲν, τὰ διεξιόντα ἦν, καὶ ἐκ

rant, itemque convolutiones malignæ. Multis in corpore existentibus ac suppressis exitus. At neque exeuntia dolores tollebant. Atque ad ea quæ adhibebantur non faciliè habebant. Purgationes nempe plurimos magis offendeabant. Eorum verò qui ita habebant plerique quidem subito moriebantur, multi etiam diutius perdurabant. Atque ut semel absolvam, tum qui diuturnis, tum qui acutis tentabantur morbis, ex ventris vitio omnes ferè periere. Omnes nanque venter pariter sustulit. Omnes autem in quos sanè incidi, ob præscriptos omnes morbos quibus vexabantur, cibos equidem averfabantur. Plerique verò præcipuè hi ipsi, & qui eodem modo affecti erant, sed & ex aliis qui etiam perniciosè haberent. Si ticuloſi partim quidem erant, partim verò siti vacui. Ex his quos febris aliaque vexabant, nullus intempestivè potum sumpsit, sed quoad potionem, licebat eam instituere vivendi rationem.

ἐκ τῶν προσφερομένων ποτῶν, ἀλλὰ πολλὸν ὑπερβάλλοντα. Πολλὴ δέ τις καὶ τῶν ἔρων κακότης ἦν τῶν ἀπιόντων. ἔτε γὰρ πάχος, ἔτε πεπασμὸς, ἔτε καθάρσεως χρεσῆς εἶχεν. Ἐπὶ πολλοῖσι γὰρ αἱ κατὰ κύσιν καθάρσεις χρεσαὶ γενόμεναι, ἀγαθόν. ἐσήμαινον δὲ τοῖσι πλείστοις, σύντηξιν, καὶ ταραχὴν, καὶ πόνην, καὶ χρόνην, καὶ ἀκρεσίαν. Κωματώδεις δὲ μάλιστα οἱ φρενιτικοί, καὶ οἱ καυσώδεις ἦσαν. ἀτὰρ καὶ ἐπὶ τοῖσιν ἄλλοις νοσήμασι πᾶσι τοῖσι μεγίστοις, ὅτι μετὰ πυρετῷ γίνοιτο. Διὰ παντὸς δὲ τοῖσι πλείστοις, ἢ βάρυ κῶμα παρείπετο, ἢ μικρὸς καὶ λεπτὸς ὕπνος κοιμᾶσθαι.

17. Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα πυρετῶν ἐπεδήμουν εἶδεα, τριταίων, τεταρταίων, νυκτερινῶν, ξυνεχῶν, μακρῶν, πεπλανημένων, ἀσωδῶν, ἀκαταστάτων. ἅπαντες δὲ ἔτοι, μετὰ πολλῆς ἐγένοντο ταραχῆς.

Κοιλίαι

tionem quam velles. Urinae autem detinebantur, imprimis autem copiosae prodibant, neque potioni ingesta respondebant, verum plurimum superabant, multumque etiam vitiosae erant urinae redditae. Nam neque crassitudinem, neque concoctionem habebant, neque probe expurgabantur. In multis nanque probae per vesicam expurgationes bono sunt. Plurimis vero colliquationem perurbationemque, & dolores, & moram, & judicationis cessationem portendebant. Sopore

autem detinebantur, imprimis quidem phrenitici & qui febre ardente laborabant, quin etiam caeteris in omnibus maximis morbis, quod cum febre contingerent. Omnino vero pleorūque aut gravis sopor comitabatur, aut tenues & parvi fomni.

17. Multa alia praeterea passim vulgata sunt febrium genera, tertianae, quaternae, nocturnae, assidue, diurnae, incertae & vagae, implacidae, inconstantes. Atque haec omnes non sine

Κοιλίαι τε γὰρ τοῖσι πλείστοις ταρχώδεις· Φρι-
κώδεις· ἰδρώτες δ' κρείστοι· καὶ τὰ τῶν ἕρων, ὡς
ὑπογέγραπται. Μακρὰ δὲ τοῖσι πλείστοις τετῶν·
ὁδὲ γὰρ αἱ γινόμεναι τελέουσιν ἀποσάσεις ἔκρινον,
ὥσπερ ἐπὶ τοῖσιν ἄλλοις. Δύσκειρα μὲν πᾶσι
πάντα ἐγίνετο, καὶ ἀκρισίαι, καὶ χρόνια· πολὺ δὲ
μάλιστα τέτροισιν. Ἐκρίνε δὲ τελέων ὀλίγοις, περὶ
ὀγδοήκοντα· τοῖσι δὲ πλείστοισιν, ὡς ἔτυχεν, ἐξέλιπεν.
Ἐθνησκον δὲ τετῶν ὀλίγοι ὑπὸ ὕδρωπος, ὀρθοσάδην.
Πολλοῖσι δὲ καὶ ἐπὶ τοῖσιν ἄλλοις νοσήμασιν, οἰδή-
ματ' ἀπαρώχει· πολὺ δὲ μάλιστα τοῖσι Φθινώδεσι.

18. Μέγιστον δὲ καὶ χαλεπώτατον, καὶ πλείους
ἐκλείνει τὸ Φθινῶδες· πολλοὶ γὰρ τινες ἀρξά-
μενοι κατὰ χειμῶνα, πολλοὶ μὲν κατεκλήθησαν·
οἱ δὲ αὐτέων ὀρθοσάδην ὑπέφερον. Τὸ πρῶτ' δὲ τῆς
ἡρος

ne multâ perturbatione contin-
gebant. Plerisque etenim al-
vus cum horroris sensu turba-
batur, sudores nihil decerne-
bant, urinæque, quales supra de-
scripsimus. Eorum verò ple-
risque hæcerant diuturna. Ne-
que enim decernebant quæ iis
ipsis abscedebant, quod cæ-
teris usu venire solet. Omni-
no quidem omnibus difficiles
erant iudicationes, aut nullæ, aut
diuturnæ, his verò quàm maxi-
mè. Atque horum pauci circa
octogesimum diem iudicatione
absolvebantur, magnâ autem ex

parte iis temerè defecerunt. Ho-
rum etiam pauci ex aquâ inter-
cutem moriebantur erecti &
stantes. Plerosque verò etiam
præter alios morbos tumores
agitabant, ac præ cæteris tabidos.

18. Maximè autem & gra-
vissimè afflixit tabes, plurimosq;
interemit. Nempe cùm mul-
tis ad hyemem cœpisset, hi
magnâ ex parte decubuerunt,
partim verò erecti & stantes
pertulerunt. Incunte autem ve-
re eorum qui decubuerant ple-
rique perierunt, reliquorum ve-
rò nullum tussis reliquerunt,

A a

verum

ἦρος ἔθνησκον οἱ πλείστοι τῶν κατὰ κλιθέντων· τῶν δὲ ἄλλων, ἐξέλιπον μὲν αἱ βῆχες ἔθεν, ὑφίσταντο δὲ κατὰ θέρους· ὑπὸ δὲ τὸ φθινόπωρον, κατὰ κλιθήσαν πάντες, καὶ πολλοὶ ἔθνησκον· μακρὰ δὲ τῶν οἱ πλείστοι διενόσσειον. Ἡρξάτο μὲν ὃν τοῖσι πλείστοις τῶν ἐξαίφνης ἐκ τῶν, κακῶσθαι· Φρικώδεις πυκνά· πολλάκις πυρετοὶ ξυνεχέες, ὀξέες· ἰδρωτές τε ἄκαιροι· πολλοὶ ψυχροὶ διὰ τέλους, πολλὰ ψύξις· καὶ μόλις πάλιν ἀναθερμαίνοντο. Κοιλίαι ποικίλως ἐφασάμεναι, καὶ πάλιν ταχὺ καθυγραίνοντο· καὶ τῶν περὶ πλεύμονα πάντων, διάδοσις κάτω. Πλήθος ἔρων ὁ χρεσίων· ξυνήξεις κακαί· αἱ δὲ βῆχες ἐνήσαν μὲν διὰ τέλους πολλὰ, καὶ πολλὰ ἀνάγειν πέποινα καὶ ὑγρὰ, μετὰ πόνων δὲ ὁ λήν. Ἀλλ' εἰ καὶ ὑπεπόνειον, πάντῃ πρηγῶς πᾶσιν ἢ καθαίρειν ἢ ἀπὸ πλεύμονος ἐγίνετο· φάρυγγες δὲ λήν δακνώδεις,

verum æstate remiserunt. At ferna transmissio. Urinarum sub Autumnum omnes decubuerunt, multique interierunt, eorum verò plerique diu traxerunt. Horum itaque plurimi, ex his derepente pessimè affligi cœperunt, crebri erant horrores, plerumque febres assiduæ, acutæ, sudores etiam intemperativi, multi, continenter frigidi, refrigeratio multa, vixque recalescebant. Alvi variis modis subsistentes, rursusque illico lubricæ, atque eorum quæ pulmones offendebant per in-

illaudatarum abundantia, corporis extenuationes malæ. Tussis autem omninò quidem multæ aderant, multaque cocta & liquida educebant, neque verò admodum laboriosæ. Quod si etiam quadantenus laborarent, rursus tamen valde placidè & molliter omnis ex pulmone purgatio procedebat, fauces non admodum mordebantur, neque falsugines quicquam infestabant. Viscida nihilominus & alba, liquidaque & spumosa multa

νώδεις, ἔδὲ ἀλμυρίδεις ἔδὲν ἡνώχλεον· τὰ μέντοι γλίσχρα, καὶ λευκά, καὶ ὑγρὰ, καὶ ἀφρώδεα πολλὰ ἀπὸ κεφαλῆς καλῆει. Πολὺ δὲ μέγιστον κακὸν παρῆιπελο καὶ τέτοισι καὶ τοῖσιν ἄλλοισι τὰ περὶ τὴν ἀποσιλῆν, καθάπερ ὑποέγραπται· ἔδὲ γὰρ πότων μετὰ τροφῆς ἡδέως εἶχον, ἀλλὰ πάνυ διῆγον ἀδίψως. Βάρρος σώματος· κωμῶδεις· τοῖσι πλείστοισιν αὐτέων οἶδημα, καὶ ἐς ὕδρωπα περιέτταντο· φρικώδεις· παράληροι περὶ θάνατον.

19. Εἶδος δὲ τῶν φθινωδέων ἦν, τὸ λεῖον, τὸ ὑπόλευκον, τὸ φακῶδες, τὸ ὑπέρυθρον, τὸ χαροπὸν, λευκοφλεγμῶδες, πλερυσώδεις, καὶ γυναικεις ἔτω· τὸ μελαγχολικὸν τε, καὶ ὑφαίμον. Οἱ καῦσοι, καὶ τὰ φρενιτικά, καὶ τὰ δυσεντεριώδεα τῶν ἡπλῶ· τεινέσμοι νέοισι· φλεγμῶδεσιν αἱ μακραι διάρροιαι·

multa ex capite descendebant. Longè verò maximum malum hos tum etiam cæteros comitabatur, ciborum fastidium, uti paulò antè scriptum est. Nam neque ad potionem neque ad cibum alacriter habebant, sed valde siti vacui debebant. Corporis gravitas inerat, & sopore detinebantur. Ac ferè omnes tumoribus corripiebantur, & in aquam inter cutem evadebant. Horrore concutiebantur, & sub mortem delirabant.

19. Erat autem tabidorum species ex iis qui glabri erant, subalbidi, lentis colorem referentes, subrubri, cæsiis oculis, pituità albà redundantes, & quibus scoptula aperta alarum instar à tergo extabant atque prominebant, mulieresque eodem modo se habebant. Itidem & qui ad atram bilem generandam essent idonei, & subfanguinei. Atque hos febres ardentes & phrenitides, & intestinorum difficultates tentabant. Juvenes crebræ & inanes egerendi cupiditates,

ροίαι· καὶ τὰ δριμύα διαχωρήματα, καὶ λιπαρὰ πικροχόλοισιν.

20. Ἦν δὲ πᾶσι τοῖσιν ὑπογεγραμμένοισι, χαλεπώτατον μὲν, τὸ ἔαρ, καὶ πλείους ἀπέκλεινε· τὸ δὲ θέρος ῥήϊστον, καὶ ἐλάχιστοι ἀπώλλυντο· τῷ δὲ φθινοπώρῃ, καὶ ὑπὸ Πληιάδα πάλιν ἔθνησκον οἱ πολλοὶ τετραῖται. Δοκέοι δὲ μοι προσωφελῆσαι κατὰ λόγον τὸ γινόμενον θέρος· τὰς γὰρ θερρινὰς νόσους χειμῶν ἐπιγενόμενος λύει, καὶ τὰς χειμερινὰς θέρος ἐπιγενόμενον μεθίστησι. Καὶ τοι αὐτόγε ἐπὶ ἐωυτῷ τὸ γινόμενον θέρος, ὅκιν εὐσαθὲς ἐγένετο, ἀλλ' ἐξαίφνης θερμὸν, καὶ νότιον, καὶ ἄπνοον· ἀλλ' ὅμως πρὸς τὴν ἄλλην καλᾶσασιν μεταλλάξαν, ὠφέλησεν.

21. Μέγα δὲ μέρος ἡγεῖσθαι τῆς τέχνης εἶναι τὸ δύνασθαι σκοπεῖν, καὶ περὶ τῶν γεγραμμένων ὁρθῶς· ὁ γὰρ γνῶς καὶ χρεόμενος τέτοις, ὅκιν ἂν μοι δοκῇ μέγα

tates, pituitosos longa alvi profluvia, acria & pingua ventris recrementa biliosos vexabant.

20. Omnibus autem quos paulò suprâ descripsimus, ver quidem erat molestissimum plurimosq; sustulit. Æstas verò placidissima, minimèque multi perierunt. Per autumnum rursus & sub Vergilias, multi interierunt quartanâ febre detenti. Mihi porrò videtur æstas illa meriò multum profuisse. Æstivos namque morbos succedens

bruma solvit, & brumales adveniens æstas dimovit. Quamquam quæ tunc fuit æstas ex se se non satis suæ naturæ constabat, verum repente calida, austrina, & à ventis silens fuit, nihilominus tamen ad aliam temporis conditionem mutata profuit.

21. Per verò magni in arte æstimo posse de iis, quæ scripsimus, cogitationem rectè suscipere. Eorum namque usum qui calluerit, is mihi non magis

nopere

μέγα σφάλλεσθαι ἐν τῇ τέχνῃ. Δεῖ δὲ καλῶς ἀν-
 θάκειν ἀκριβῶς τὴν καλῶσιν τῶν ὠρέων ἐκάστην,
 καὶ τὸ νόσημα· ἀγαθὸν ὅ,τι κοινὸν ἐν τῇ καλῶσιν
 σι, ἢ ἐν τῇ νόσῳ· κακὸν ὅ,τι κοινὸν ἐν τῇ καλῶ-
 σι, ἢ ἐν τῇ νόσῳ· μακρὸν ὅ,τι νόσημα, καὶ θα-
 νάσιμον· μακρὸν ὅ,τι, καὶ περιεσσηκός· ὅξυ, ὅ,τι
 θανάσιμον· ὅξυ, ὅ,τι περιεσσηκός· τάξιν τῶν κρι-
 σίμων· ἐκ τέτων σκοπεῖσθαι, καὶ προλέγειν ἐκ τέ-
 των εὐπορεῖται. Εἰδότες περὶ τέτων ἔσιν εἰδέναι, ὅς,
 καὶ ὅτε, καὶ ὡς δεῖ διαλεῖν.

ΕΚΚΑΙ-

nopere videtur in arte aberrare posse. Exactè autem tenere oportet propriam cujusque temporum anni conditionem, & statum, morbumque ipsum, & quidnam boni commune sit constitutioni cum morbo, quidnam & mali constitutio, aut morbus inter se commune habeant. Et quisnam morbus diuturnus sit & exitium afferat, aut quisnam diuturnus & ex quo ægri evadant: Et quisnam præceps & exitialis, aut quisnam præceps & salutaris. Atque ex his ipsis tum judicatoriorum dierum series observanda est, tum etiam prædicendi facultas suppetit. Ac in his exercitato proclive est instituendæ victus rationis tempus & modum cognoscere, & quibusnam ea præscribenda sit.

ΕΚΚΑΙΔΕΚΑ ΑΡΡΩΣΤΟΙ.

Πρῶτος.

22. **Ε**Ν Θάσῳ τὸν τῷ Παρίωνος, ὃς κατέκειτο ὑπὲρ Αἰθιομίσια, πυρετὸς ἔλαβεν ὁξύς· κατ' ἀρχὰς δὲ ξυνεχὺς· καυσώδης, διψώδης· ἀρχόμενος κωμῶδης, καὶ αὖθις ἄγρυπνος· κοιλίη ταραχώδης ἐν ἀρχῇσιν· ἔρα λευκά. Εἰλή, ἔρησεν ἐλαιῶδες· παρένευσεν. Εὐδόμη, παρωξύνθη πάντα· ἔδεν ἐκοιμήθη· ἀλλ' ἔρα τὲ ὅμοια, καὶ τὰ τῆς γνώμης ταραχώδεα· ἀπὸ δὲ κοιλίης, χολώδεα, λιπαρὰ διήλθεν. Εἴτα τῇ ὀγδόῃ, σμικρὸν ἀπὸ ῥινῶν ἔσαξεν· ἤμεσεν ἰώδεα, ὀλίγα· σμικρὰ ἐκοιμήθη. Ἐνάτῃ, διὰ τῶν αὐτῶν. Δεκάτῃ, πάντα ξυνέδωκεν. Ἐνδεκάτῃ, ἰδρωσεν, καὶ οἱ ὄλκ· περιέψυξε

ÆGROTI SEXDECIM.

Primus.

22. **P**Arii filius in Thaso, qui supra Dianæ fanum decumbibat, febre acutâ correptus est, statim quidem assiduâ, ardente, siticulâ. Per exordia sopore detinebatur, rursusque vigiliis vexabatur. Alvus inter initia turbulenta, urinæ

albæ. Die sexto, oleosam urinam reddidit, deliravit. Septimo, exacerbata sunt omnia, non dormivit. Quin & urinæ similes & mens perturbata. Ex alvo verò biliosa & pinguis prodire. Octavo deinceps, parum ex naribus stillavit, vomitione refusa sunt virulenta, pauca, aliquantulum quievit. Nonno, eadem perseverare. Decimo, cuncta remiserunt. Undecimo, sudor, sed non toto corpore

ψυξε μὲν, ταχὺ δὲ πάλιν ἀνεθερμάνθη. Δωδεκάτῃ, πυρελὺς δέξυς, διαχωρήματα χολώδεα, λεπτά, πολλά· ἔρρισιν, ἐναιώρημα· παρέκρυσεν. Εἰηκαιοδεκάτῃ, ἐπιπόνως· ὅτε γὰρ ὕπνοι, ὅτε πυρελὺς ἐπέτεινεν. Εἰκοσῇ, ἰδρωσε δι' ὅλη· ἀγρυπνός· διαχωρήματα χολώδεα· ἀπόσιτος, κωμώδης. Εἰκοσῇ καὶ τετάρτῃ, ὑπέσρεψε. Τριακοσῇ καὶ τετάρτῃ, ἄπυρος· κοιλίῃ δ' συνίστατο· καὶ πάλιν ἀνεθερμάνθη. Τεσσαρακοσῇ, ἄπυρος· κοιλίῃ ξυνέστη χρόνον δ' συγχρόν· ἀπόσιτος· σμικρὰ πάλιν ἐπύρεξε, καὶ διὰ παντὸς πεπλανημένως· ἄπυρος, τὰ μὲν, τὰ δ' ἔ. Εἰ γὰρ τοι διαλείποι καὶ διακρυφίσειεν, πάλιν ὑπέσρεψε. Σίταροισί τε πολλοῖσι, καὶ Φαύλοισι προσεχεῖτο· ὕπνοι κακοὶ περὶ τὰς ὑποστροφάς· παρέκρυσεν. Οὖρα πάχος μὲν ἔχοντα ἔρει τήνικαῦτα, ταρσάχωδεα

corpore dimanavit. Corporis quidem summa perfrixerunt, sed mox recaluit. Duodecimo, graviter febricitavit, alvi incrementa biliosa, tenuia, copiosa: In urinis suspensum quid in medio innatans inerat, deliravit. Decimo septimo, per moleste habuit. Nam neque somni aderant, & febris intendebatur. Vigesimo, sudor undique profluit, pervigil fuit, dejectiones biliosae, cibum averfabatur, sopore detentus est. Vigesimo quarto, recidiva contigit. Trigesimo quarto, a febre immunitis fuit, alvus non substitit, moxque recaluit. Quadragesimo, sine febre, alvus non diu substitit, cibum averfabatur, rursus aliquantulum febricitavit, idque perpetuo inordinatè, partim quidem a febre liber, partim vero non. Nam si quando intermitteret allevaretque, statim repetebat. Cibariis etiam multis, villis & vitiosis utebatur. Circa recidivas somni mali, deliravit. Urinae tunc reddebat crassas quidem, verum turbulentas & pravas. Ex alvo coacta, moxque diffuentia demittebantur.

ταραχώδεα δὲ, καὶ πονηρά· καὶ κατὰ κοιλίην συνιστά-
μενα, καὶ πάλιν διαλυόμενα· πυρέτια ξυνεχέα· δια-
χωρήματα πελλὰ, λεπτά. Ἐν δὲ τῇ ἐκατοστῇ καὶ
εἰκοστῇ ἡμέρῃ, ἀπέθανε. Τῷ κοιλίῃ ξυνεχέως ἀπὸ
τῆς πρώτης ὑγρῇ χολώδεσιν, ὑγροῖσι, πολλοῖσιν
ἦν, ἣ ξυνισαμένη ἐν ζέουσι καὶ ἀπέπλοισιν· ὅρα διὰ
τέλεος κακὰ· κωμῶδεα τὰ πλεῖστα μετὰ πάντων·
ἄγρυπνος, ἀπόσιλος· συνεχέως Καῦσος.

ΑΡΡΩΣΤΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ.

23. **Ε**Ν Θάσῳ, τὴν καλακείμενην παρὰ τὸ ψυ-
χρὸν, ἐκ τῶ τόκῳ θυλατέρα τεκῆσαν, καὶ
καθάρσιος μὴ γινομένης, πυρετὸς ὀξὺς Φρικώδης
τριαίην ἔλαβεν. Ἐκ χρόνου δὲ πολλοῦ πρὸ τῶ τόκῳ,
πυρετώδης ἦν κατὰ κλινῆς, ἀπόσιλος· μετὰ δὲ τὸ γε-
νόμενον ῥίγος, ξυνεχές, ὀξέες, Φρικώδεις οἱ πυρε-
τοί·

tebantur. Febriculæ assiduæ a-
derant, dejectiones multæ, te-
nues. Centesimo & vigesimo
die, defunctus est. Huic alvus
ab initio continenter biliofis, li-
quidis, multis diffuebat, aut si
consisteret, fervida & cruda de-
jiciebat. Urinæ per totum mor-
bum malæ. Sopore fere deti-
nebatur, nec sine doloribus, e-
ratque insomnis, cibos aver-
sabat, assidueque febris ardens
vexabat.

ÆGER SECUNDUS.

23. **Q**Uæ in Thaso ad frigi-
dam decumbebat, ubi
filiam enixa est, nec purgatio-
nes irent, eam tertio die, febris
acuta cum horrore sensu cor-
ripuit. Ex longo tamen ante-
partum intervallo ex febre de-
cumbebat, cibumque fastidie-
bat. Post rigorem autem febres
fuerunt assiduæ, acutæ, cum
horrore.

τοί· Ογδὴ, πολλὰ παρέκρουσε, καὶ τὰς ἐχομένας,
καὶ ταχὺ πάλιν καλενοῖ· κοιλίῃ ταραχώδης, πηλ-
λοῖσι, λεπτοῖσιν, ὑδατοχόλοισιν· ἄδιψος. Ενδε-
κάτῃ, καλενοῖ· κωμῶδης δὲ ἦν· ἔρα πολλὰ,
λεπτά, καὶ μέλανα· ἄγρυπνος. Εἰκοστῇ, σμικρὰ
περιέψυξε, καὶ ταχὺ πάλιν ἀνεθερμάνθη· σμικρὰ
παρέλεγεν· ἄγρυπνος· τὰ κάτω κοιλίης, ἐπὶ τῶν
αὐτῶν· ἔρα ὑδατώδεα, πηλλὰ. Εξοσμῇ καὶ εἰκοστῇ,
ἄπυρος· κοιλίῃ ξυνέστη· ἐ πολλῷ δὲ χρόνῳ ὕσερον,
ισχίῳ δεξιῷ ὀδύνη ισχυρὴ, χρόνον πηλύν· πυρετοὶ
πάλιν παρέπτοντο, καὶ ἔρα ὑδατώδεα. Τεσσαρακο-
στῇ, τὰ μὲν περὶ τὸ ισχίον, ἐπεκέφισε· βῆχες δὲ
ξυνεχές, ὕγραί, πολλαί· κοιλίῃ ξυνέστη· ἀπόσιτος·
ἔρα ἐπὶ τῶν αὐτῶν· οἱ δὲ πυρετοὶ, τὸ μὲν ὅλον ἐκ
ἐκλείποντες, πεπλανημένως δὲ παροξυνόμενοι, τὰ
μὲν,

horrore. Octavo, proximisque
diebus multum deliravit, sta-
timque ad intelligentiam rediit.
Alvus perturbata, multa, te-
nuia, aquosa, bile permixta de-
misit, absque siti erat. Unde-
cimo, mente constabat, sopore
tamen detinebatur, urinas mul-
tas, tenues & nigras reddidit,
pervigil erat. Vigesimo, cor-
poris summa paulum perfrixer-
unt, moxque calor rediit, non-
nihil mente mota est, pervigi-
lavit. Alvi dejectiones eadem
perseverarunt, urinæ dilutæ,

multæ. Vigesimo septimo, à
febre immunis fuit, alvus sub-
stitit. Non longè verò post ad
coxendicem dextram vehemens
enatus dolor diu tenuit, febres
rursus subsecutæ, & urinæ aquo-
sæ. Quadragesimo, circa cox-
endicem dolores allevârunt, sed
tussis assiduæ, humidæ, multæ
tenuerunt, alvus suppressa est,
cibum fastidiebat, urinæ eadem.
Febres verò in totum quidem
non desinebant, sed errabundas
& incertas habebant accessiones,
& partim quidem sic, partim ve-

μὲν, τὰ δ' ὅ. Εξηκοστῇ, αἱ μὲν βῆχες ἀσήμεως ἐξέλιπον, ὅτε γάρ τις πτυάλων πεπασμὸς ἐγίνετο, ὅτε ἄλλη τῶν εἰθισμένων ἀπόσασις. Σιαγὼν δὲ, ἡ ἐκ τῶν ἐπὶ δεξιᾷ, καίεσπάσθη· κωμαϊώδης· παρέλεγε πάλιν, καὶ ταχὺ καίενόει· πρὸς δὲ τὰ γεύμαλα, ἀπονεννοημένως εἶχεν· ἡ σιαγὼν μὲν ἐπανήκεν· ἡ κοιλίη δὲ, χολώδεα σμικρὰ διέδωκεν· ἐπύρεσεν ὀξύτέρως· Φρικώδης· καὶ τὰς ἐχομένας ἄφρωνος· καὶ πάλιν καίενόει, καὶ διελέγετο. Καὶ ὀγδοηκοστῇ, ἀπέθανε. Ταύτῃ τὰ τῶν ἔρων διὰ τέλεος ἦν μέλανα, καὶ λεπτὰ, καὶ ὑδαϊώδεα· καὶ κῶμα παρέπιετο· ἄσιτος, ἄθυμος, ἄγρυπνος· ὄρεται, δυσφορεῖται, τὰ περὶ τὴν γνώμην μελαγχολικά

APPΩΣΤΟΣ

sed non prehendebant. Sexagesimo, tussis absque ulla iudicationis significatione defecerant. Neque enim ulla sputorum concoctio extitit, neque aliud quicquam eorum, quæ abscedere solent. Maxilla dextra convulsa est, sopore detinebatur, rursus deliravit, statimque ad mentem rediit. Cæterum à cibis averso erat animo, maxilla quidem loco restituta est, alvus autem bi-

liosæ pauca transmissit, febris intensior fuit, nec sine horrore, proximisque diebus voce defecta est, rursusque ad intelligentiam rediit & sermocinata est, octogesimoque expiravit. Urinæ huic perpetuò nigræ, tenues & dilutæ fuerunt, soporque commitabatur, cibos non sumebat, animum despondebat, pervigil, iracunda, implacida, mens atrabile tentabatur.

ΑΡΡΩΣΤΟΣ ΤΡΙΤΟΣ.

24. **Ε**Ν Θάσῳ, Πυθίῳ, ὃς κατέκειτο ὑπεράνω
 τῇ Ἡρακλείῃ, ἐκ πόνων καὶ κόπων καὶ διαί-
 τῃς γενομένης ἀμελῆς, ῥίγος μέγα, καὶ πυρετὸς ὀξύς
 ἔλαβεν. Γλῶσσα ἐπιζήρος· διψώδης, χολώδης·
 ὄχ' ὑπνώσεν· ὄρα ὑπομέλανα, ἐναιώρημα μετέωρον·
 ὄχ' ἰδρωτο. Δευτέρῃ, περὶ μέσον ἡμέρης, ψύξις
 ἀκρέων, τὰ περὶ χεῖρας καὶ κεφαλὴν μᾶλλον· ἀναυ-
 δος, ἄφρωνος, βραχύπνοος ἐπὶ χρόνον παλύν· ἀνε-
 θερμάνθη· δίψα· νύκτι δὲ ἡσυχίης· ἰδρωσε περὶ
 κεφαλὴν σμικρά· Τρίτῃ, ἡμέρῃ δὲ ἡσυχίης, ὅψε
 περὶ ἡλὶς δυσμάς, ὑπεψύχθη σμικρά· ταραχὴ νυ-
 κτὸς ἐπιπόνως· ὁδὲν ὑπνώσεν· ἀπὸ δὲ κοιλής, μι-
 κρά, ξυνεσηκότα κόπρανα διήλθε. Τετάρτῃ, πρωτὶ
 δὲ

ÆGER. TERTIUS.

24. **P**Ythionem in Thaso, qui
 supra Herculis fanum
 decumbebat, ex laboribus & las-
 titudinibus negligenterque sub-
 ductâ victus ratione, rigor ve-
 hemens & febris acuta prehen-
 dit. Lingua resiccata erat, siti-
 culosus, bile abundans, som-
 num non cepit. Urinæ nigri-
 cantes, sublime quid in medio
 suspensum habebant, neque sub-
 sidebant. Altero sub meridiem

die corporis extremorum frigus
 cepit, præcipuèque circa manus
 & caput, sermone & voce de-
 fectus est, longo intervallo bre-
 vem spiritum traxit, revocatus
 est calor, sitiit, noctem quietam
 duxit, sudor circa caput parum
 motus est. Tertio die, quietè
 habuit, ad vesperam verò sub
 Solis occasum aliquantulum
 perfrixit, perturbatio cum no-
 cte laboriosa, nihil dormivit.
 Ex alvo verò pauca sterora
 coacta transmissa sunt. Quar-
 to, mane quievit, sub meridiem
 autem

δι ἡσυχίης, περὶ δὲ μέσον ἡμέρης πάντα παρωζύν-
θη· ψύξις· ἀναυδος, ἄφωνος· ἐπὶ τὸ χεῖρον·
ἀνθερμανθή· μετὰ χρόνον, ἔρησε μέλανα, ἐναιώ-
ρημα ἔχουλα· νύκτι δι ἡσυχίης· ἐκοιμήθη. Πέμπτῃ,
ἔδοξε κεφισθῆναι· κατὰ δὲ κοιλίην, βάρος μετὰ πό-
νῃ· διψώδης· νύκτι ἐπιπόνως. Ἑκτῇ, πρῶτ' μὲν
δι ἡσυχίης, δειλῆς δὲ οἱ πόνοι μείζους· παρωζύνθη·
ἀπὸ δὲ κοιλίης ὅψ' κλυσμαλίῳ καλῶς διήλθε· νυ-
κτὸς, ἐκοιμήθη. Ἑξόμῃ, ἡμέρῃ, ἀσώδης, ὑπε-
δυσφάρει· ἔρησεν ἐλαιώδες· νυκτὸς ταραχὴ πολλή·
παρέλεfen· ἔδ' ἐν ἐκοιμᾶτο. Οὐδὲν, πρῶτ' μὲν, ἐ-
κοιμήθη σμικρὰ· ταχὺ δὲ, ψύξις, ἀφωνία, λε-
πλὸν πνεῦμα καὶ μινυθώδες· ὅψ' δὲ πάλιν ἀνθερμαν-
θη· παρέκρυσεν· ἦδη δὲ πρὸς ἡμέρην σμικρὰ ἐκ-
φίσθη· διαχωρήματα ἀκρῆλα, σμικρὰ, χολώδεα.

Ενάτῃ

autem exasperata sunt omnia, perfrixit, sermone & voce destitutus est, deterius habuit, tandem recaluit. Urinas reddidit nigras suspensum quiddam in medio innatans habentes, noctu placide habuit, & somnum cepit. Quinto, allevari visus est, ceterum in ventre gravitas cum dolore tenuit, sitibundus fuit, nox molesta. Sexto, mane quidem placide se gessit, sub occasum verò dolores intenderunt, gravius habuit. Vesperī autem ex parvo per alvum infuso venter probe reddidit, no-

ctu somnum cepit. Septimo die, magnā corporis aestuatione & stomachi fastidio conflictabatur, & quādam corporis implacitate tentabatur, oleosam urinam reddidit, noctu turbatio multa, delirabat, somnum nullum capiebat. Octavo, mane quidem aliquantulum dormivit, confestimque perfrixio cepit & vocis defectio, spiratio exilis & imminuta, ad vesperam autem calor rursus rediit, deliravit. Jam verò appetente die paulò levius habuit, alvi recrementa sincera, pauca, biliosa. Nono, sopore

Ενάτη, κωμαίνωδης, ἀσώδης· ὅτε διεφείροτο, ἐλπί-
 ην διψώδης· περὶ δὲ ἡλίῳ δυσμάς, ἐδυσφάσαι, πα-
 ρέειλε· νύκτα κακὴν. Δεκάτη, πρωΐ, ἄφωνος·
 πολλὴ ψύξις, πυρετὸς ὀξύς, πολὺς ἰδρῶς· ἔθανεν.
 Ἐν ἀρρίγῃσιν οἱ πόνοι τέτρω.

ΑΡΡΩΣΤΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ.

25. **Ο** Φρενιτικὸς τῇ πρώτῃ κατὰ κλιθεῖς, ἡμε-
 σεν ἰώδεα, πολλὰ, λεπτὰ· πυρετὸς Φρι-
 κώδης· πολὺς ἰδρῶς, ξυνεχὴς, δι' ὅλη· κεφαλῆς
 καὶ τραχήλου βάρος, μετ' ὀδύνης· ἔρα λεπτὰ· ἐναι-
 ωρήματα σμικρὰ, διεσπασμένα· ἔχ' ἰδρῶτο· ἀπὸ
 δὲ κοιλίης ἐξεκάρπεισεν ἄθροα· πολλὰ παρέχερσεν·
 ἔδὲν ὑπνωσε. Δευτέρῃ, πρωΐ, ἄφωνος· πυρετὸς
 ὀξύς· ἰδρῶσεν· ἔ διέλιπε· παλμοὶ δὲ ὅλη τῇ σώ-
 ματι.

fopore detinebatur, æstuatione buit æruginosa & virulenta,
 & stomachi fastidio tentabatur multa, tenuia, vomitione re-
 cūm excitaretur, neque valde fudit, febris horrore sensu in-
 sitibundus erat. Sub Solis au- signisprehendit, sudor copio-
 tem occasum magna corporis fus, assiduus, toto corpore di-
 inquiete tenebatur, deliravit, manavit, capitis & cervicis gra-
 nox prava. Decimo mane vitas non sine dolore. Urinæ
 vox defecit, frigus multum, fe- tenues, in quibus sublimia quæ-
 bris acuta, magna sudoris co- dam in medio suspensa, parva,
 pia; defunctus est. Hic diebus dispersa inerant, neque subsiste-
 paribus gravius habebat. bant. Ex alvo stercora affatim
 prodierunt, multum deliravit,
 nihil dormivit. Postridie mane
 vox defecit, febris accuta inva-
 sit, sudavit, non intermisit. To-
 tum corpus palpitaciones occu-
 parant,

ÆGER QUARTUS.

25. **Q**ui ex Phrenitide labo-
 rans primo die decu-
 D d

μαλος· νυκλὸς, σπασμοί. Τρίτη, παρωξύνθη πάντα. Τετάρτῃ, ἀπέθανεν.

ΑΡΡΩΣΤΟΣ ΠΕΜΠΤΟΣ.

26, **Ε**Ν Λαρίσση, Φαλακρὸς μηρὸν δεξιὸν ἐπόνησεν ἐξαίφνης· τῶν δὲ προσφερομένων ἔδεν ὡφέλει. Τῇ πρώτῃ, πυρετὸς ὄξυς, καυσώδης· ἀτρεμέως εἶχεν· οἱ δὲ πόνοι ταρεῖπαντο. Δευτέρῃ, τῷ μῆρὲ μὲν ὑφίσταντο οἱ πόνοι, ὁ δὲ πυρετὸς ἐπέτεινεν· ὑπεδυσφόρει· ἔκ ἐκοιμᾶτο· ἄκρεα ψυχρά· ἔρων πληθὺς διήει ὁ χρεσμών. Τρίτῃ, τῷ μῆρὲ μὲν ὁ πόνος ἐπαύσατο· παρακοπὴ δὲ τῆς γνώμης, καὶ ταραχὴ, καὶ πολὺς βλητρισμός. Τετάρτῃ, περὶ μέσον ἡμέρας, ἔθανεν ὀξυτάτως.

ΑΡΡΩΣΤΟΣ

parunt, nocte convulsiones. Tertio die, graviora evaserunt omnia. Quarto, mortuus est.

ÆGER QUINTUS.

26. **C**Alvum in Larissa, ex femore dextro dolor repente occupavit, nihilque adhibitis remediis est profectum. Primo die, febris acuta, ardens, sensimprehendit, comitabanturque dolores. Postridie fæmo-

ris quidem dolores remiserunt, febris autem intensa est, implacitate quâdam corporis tenebatur, somnum non capiebat, corporis summa frigebant, urinarum copia profluxit, sed nec eæ laudabiles erant. Tertio die, femoris quidem dolor cessavit, verum mentis alienatio perturbatioque adfuit. & multa corporis incontinentia jactatioque. Quarto, sub meridiem celerrimè periit.

ÆGER.

ΑΡΡΩΣΤΟΣ ΕΚΤΟΣ.

27. **Ε**Ν Αεδηροισι, Περικλέα νῆσος ἔλαβεν δξύς, ξυνεχῆς, μετὰ πόνον· δίψα πολλή, ἄση· πόσιν καλέχειν ἔκ ἡδύνατο· ἦν δὲ ὑπόσπληνός τε, καὶ καρηθαιρικός. Τῇ πρώτῃ, ἡμορράγησεν ἐξ ἀριστερῆς πηλὺ· ὁ μὲν τοι πυρελὸς ἐπέτεινεν· ἔρησε πολὺ, θολερὸν, λευκόν· κείμενον ἔκαθίσατο. Δευτέρῃ, πάντα παρωξύνθη· τὰ μέντοι ἔρα, παχέα μὲν ἦν, ἰδρυμένα δὲ μάλλον· καὶ τὰ περὶ τὴν ἄσην ἐκάφισεν· ἐκοιμήθη. Τρίτῃ, πυρελὸς ἐμαλάχθη· ἔρων πληθός, πέποννα, πολλὴν ὑπόσασιν ἔχοντα· νύκτα δὲ ἡσυχίης. Τετάρτῃ, περὶ μέσον ἡμέρης ἰδρωσε πολλῶ θερμῶ, δι' ὅλα· ἄπυρος, ἐκρίθη· ἔχ ὑπέσρεψεν. Οξύ.

ΑΡΡΩΣΤΟΣ

ÆGER. SEXTUS.

27. **Α**Bderæ Periclem febris acuta, continua, cum doloreprehendit, sitis multa, æstuatio & stomachi fastidium aderat, potum continere non valebat. Aliquantulum autem tum ex liene tum ex capitis gravitate laborabat. Primo die, sanguis multus ex nare sinistra profluxit. Febris tamen intensior erat, urinas reddidit multas, turbulentas, albas, quæ nec depositæ subsidebant. Postridie

graviora evaserunt omnia. Accertè urinæ quidem crassæ erant; verum quæ magis subsiderent, stomachi fastidium & æstuatio allevata est, dormivit. Tertio die, febris remissa est, urinæ copiosæ; concoctæ, in quibus multum subsidebat, profluxerunt, noctem quietam habuit. Quarto, sub meridiem fudor multus, calidus toto corpore dimanavit, à febre judicatione est absolutus, nec recidivam passus est. Morbus erat acutus.

ÆGER.

ΑΡΡΩΣΤΟΣ ΕΒΔΟΜΟΣ.

28. **Ε**Ν Αδελφίσαισι τὴν παρθένον, ἣ καλέκετο ἐπὶ
 τῆς ἱερῆς. ἀδὲ, πυρελὸς καινώδης ἔλαβεν.
 ἦν δὲ διψώδης, καὶ ἄγρυπνος· κατέβη δὲ τὰ γυναι-
 κεῖα πρῶτον αὐτῇ. Ἐκλή, ἄση πολλή, ἔρρευθε·
 Φρικώδης, ἀλύεσα. Ἐδδόμη, διὰ τῶν αὐτῶν· ἔρα
 λεπτὰ μὲν, εὐχρεα δέ· τὰ περὶ τὴν κοιλίην ἔκ-
 ἠνώχλει. Ουδόη, κώφωσις, πυρελὸς ὀξύς· ἄγρυ-
 πνος, ἀσώδης, Φρικώδης· καλεκεῖ· ἔρα ὁμοία.
 Ἐνάτη, διὰ τῶν αὐτῶν, καὶ τὰς ἐπομένους· ἔτω ἡ
 κώφωσις παρέμενε. Τεσσαρεσδεκάτη, τὰ τῆς
 γνώμης ταραχώδεα· ὁ πυρελὸς ξυνέδωκεν. Ἐπτακαι-
 δεκάτη, διὰ τῶν ρινῶν ἐρρύη πελὺ· ἡ κώφωσις,
 σμικρὰ ξυνέδωκε· καὶ τὰς ἐπομένους, ἄση· κωφό-
 της

ÆGER SEPTIMUS.

28. **A** Bderæ, virginem, quæ ad
 viam sacram decumbe-
 bat, febris ardensprehendit. Si-
 tibunda autem erat & pervigil,
 eique tum primum muliebria
 profluxerunt. Sexto die, vehe-
 mens stomachi fastidium adfuit,
 rubor, horror, cum molestâ
 corporis jactatione. Septimo,
 eadem perseveraverunt. Urinæ
 tenues quidem, verum probati

coloris erant, alvus commo-
 dè habebat. Octavo, surditas,
 febris acuta cepit, insomnis, æ-
 stuabunda, cum horroris sensu,
 mentis erat compos, urinæ ead-
 em. Nono, ac proximis die-
 bus eadem perseverarunt, atq;
 aded permanit surditas. Deci-
 mo quarto, mentis perturbatio,
 febris remissio. Decimo septi-
 mo, multum ex naribus proflu-
 xit, surditas nonnihil est levata,
 proximisque diebus stomachi fa-
 stidium & surditas aderat, & de-
 lira

της ἐνῆν, καὶ παράλῃρος. Εἰκοσῇ, ποδῶν ὀδύνη, κωφότης, παράλῃρος· ἀπέλιπεν· ἡμορράγησε μικρὰ διὰ ρινῶν· ἰδρωσεν, ἄπυρος. Εἰκοσῇ καὶ τετάρτῃ, ὁ πυρετὸς ὑπέστρεψε· κώφωσις πάλιν· ποδῶν ὀδύνη· παρέμεινε παρακοπή. Εἰκοσῇ καὶ ἑβδόμῃ, ἰδρωσε πολλά· ἄπυρος· ἡ κώφωσις ἐξέλιπεν· ἡ τῶν ποδῶν ὑπέμεγεν ὀδύνη. Τὰ δ' ἄλλα τελέως ἐκρίθη.

ΑΡΡΩΣΤΟΣ ΟΓΔΟΟΣ.

29. **Ε**Ν Αἰθίοροιςιν, Ἀναξίωνα, ὃς κατέκειτο παρὰ τὰς Θρηϊκίας πύλας, πυρετὸς ὄξυς ἔλαβεν. Πλευρὰ ὀδύνη δεξιᾷ συνεχής· ἔβησεν ξηρὰ, ἔδ' ἔπλε τὰς πρώτας· διψώδης, ἄγρυπνος· ἔβη εὐχρεα, πολλά, λεπτά. Ἐκλή, παράλῃρος· πρὸς δὲ τὰ θερμάσματ' αὐτῶν ἐνεδίδε. ἑβδόμῃ, ἐπι-

lira erat. Vigesimo, pedum dolor cepit, surditas & delirium intermisit, paucus ex naribus sanguis prorupit, sudoribus à febre liberata est. Quarto & vigesimo, febris repertit, rursusque surditas, pedum dolor perseveravit, mens emota est. Septimo & vigesimo, copiosis obortis sudoribus, à febre immunis fuit, surditas reliquit, pedum dolor aliquantulum tenuit. In reliquo verò, perfecta iudicatione absoluta est.

ÆGER OCTAVUS.

29. **Α**Bderæ Anaxionem ad Threicias portas decumbentem, febris acuta apprehendit, lateris dextri dolor continens tenebat, tussis erat sicca, neque quicquam primis diebus expuebat. Siti cruciabatur atque insomniâ, urinæ probè coloratæ erant, copiosæ & tenues. Sexto die, deliravit. Fetus verò nihil profecerunt. Septimo,

E e

mo,

ἐπιπόνως· ὁ γὰρ πυρελὸς ἐπέτεινεν, οἷτε πόνοι ἔ-
 ζυνεδίδωσαν, αἶτε βῆχες ἠνώχλυν· δύσπνοός τε ἦν.
 Ογδόη, ἀγκῶνα ἔτεμον· ἑρρύει πολλόν, οἶον δεῖ·
 ζυνέδωκαν μὲν οἱ πόνοι, αἱ μὲν τοι βῆχες ζηραὶ
 παρείποντο. Ενδεκάτῃ, ζυνέδωκαν οἱ πυρελοί· σμι-
 κρὰ περὶ κεφαλὴν ἰδρωσεν· ἔτι βῆχες, καὶ τὰ ἀπὸ
 πνεύμονος ὑγρότερα. Επτακαιδεκάτῃ, ἠρξατο σμι-
 κρὰ, πέποννα, πῦειν· ἐκκρίσθη. Εικοσῇ, ἰδρωσεν,
 ἄπυρος· μετὰ δὲ κρίσιν ἐκκρίσθη· διψώδης δὲ ἦν,
 καὶ τῶν ἀπὸ πλεῦμονος ἔχρησαι αἱ καθάρσεις. Ει-
 κοσῇ ἐξδόμῃ, ὁ πυρελὸς ὑπέσχεψεν· ἔησεν, ἀνῆ-
 γε πέποννα πολλά· ἔρροισιν ὑπόσασις πολλή, λευ-
 κή· ἀδιψος ἐγένετο, εὐπνοος. Τριηκοσῇ τελευτῇ,
 ἰδρωσε δι' ὅλα, ἄπυρος· ἐκρίθη πάντα.

APPΩΣΤΟΣ

mo, molestè habuit. Nam & pauca & concocta expuere, alle-
 febris intendebatur, neque do-
 lores remiserant, & tussis infe-
 stabant, & difficilis spiratio ine-
 rat. Octavo, secta in cubito
 vena, multus sanguis, prout de-
 buit, effluxit, dolores certè re-
 miserunt, verùm tussis siccae
 perseverarunt. Undecimo, leni-
 ores fuerunt febres, paucus sudor
 circa caput prodiit, etiamnum
 tussis tenebant, & quæ ex pul-
 mone prodibant liquidiora e-
 rant. Decimo septimo, cœpit
 pauca & concocta expuere, alle-
 vatus est. Vigesimo, sudore
 oborto febre liber fuit, à judi-
 catione verò meliùs habuit. Si-
 tis autem vexabat, nec probæ
 pulmonis expurgationes erant.
 Septimo & vigesimo, rediit fe-
 bris, tussivit, concocta plurima
 eduxit, in urinis alba, multa
 subsidebant, sine siti erat, bene
 spirans. Trigesimo quarto, su-
 dore per totum corpus diffuso,
 febre liberatus, & prorsus est ja-
 dicatione absolutus.

ΑΡΡΩΣΤΟΣ ΕΝΑΤΟΣ.

30. **Ε**Ν Αβδήροις Ηρόπυθος, κεφαλὴν ὀρθοσάδην ἐπιπόνως εἶχεν· ὃ πολλῷ δὲ χρόνῳ ὕσερον, κατεκλιθῆ· ὥκει πλησίον τῆς ἄνω ἀγωγῆς. Πυρελὸς ἔλαβεν καυσώδης, ὀξύς· ἔμελοι τὸ κατ' ἀρχάς, πολλῶν χολιδέων· διψώδης· πολλή δυσφορή· ἔρα λεπτὰ, μέλανα· ἐναιώρημα μελέων, ὅτε μὲν, ὅτε δ' ὄ· νύκτα ἐπιπόνως· πυρελὸς ἄλλοτε ἄλλοίως παροξυνόμενος· τὰ πλείετα ἀτάκτως. Περι δὲ τεσσαρεσκαίδεκάτην, κώφωσις· οἱ πυρελοὶ ἐξέτεινον· ἔρα διὰ τῶν αὐτῶν. Εἰκοσῇ, πολλὰ παρέκρυσσε, καὶ τὰς ἐπομένας. Τεσσαρακοσῇ, διὰ ῥινῶν ἡμορράγησε πρὸς, καὶ καλενόμεναι μάλλον· ἡ κώφωσις ἐνῆν μὲν, ἦσσαν δέ· οἱ πυρελοὶ ξύνεδωκαν·
ἡμορ-

ÆGER NONUS.

30. **A**Bderæ, Heropythus re-ctus & obambulans ex capite doluit, neque verò multò post decubuit. Is habitabat ad superiorem tractum, febris erat ardens, acuta. Statim initio plurima biliosa vomitione refusa sunt, sitis aderat & magna corporis jactatio & incontinentia. Urinæ tenues, nigræ, in quibus interdum quidem su-

spensum quiddam in medio innatans sublime erat, interdum verò non. Nox laboriosa, febrim accessiones subinde variæ, ac plerumque inordinatæ. Sub decimum verò quartum diem obscuruit, febres intendebantur, urinæ eadem. Vigesimo, itemque proximis diebus permultum deliravit. Quadragesimo, multus è naribus sanguis erupit, magisque ad sese rediit, furditas inerat quidem, verum minus vexabat, remiserunt febres..

Conse-

ἡμορράγει τὰς ἐπομένας, πυκνὰ, καὶ κατ' ὀλίγον. Περὶ δὲ τὴν ἑξηκοστὴν, αἱ μὲν αἱμορραγίαι ἀπεπαύσαντο· ἰσχίᾳ δὲ δεξιᾷ ὀδύνη ἰσχυρὴ, καὶ οἱ πυρετοὶ ἐπέτεινον· ἔκ πολλῷ δὲ χρόνῳ ὕπερον, πόνοι τῶν κάτω πάντων. Ξυνέπιπτε δὲ ἡ τὰς πυρετῶν εἶναι μείζους, καὶ τὴν κώφωσιν πολλήν· ἢ ταῦτα μὲν ὑφίεναι καὶ καθίξειν, τῶν δὲ κάτω περὶ ἰσχίᾳ μείζους εἶναι τὰς πόνας. Ἡδὴ δὲ περὶ τὴν ὀγδοηκοστὴν, ξυνέδωκε μὲν πάλιν· ξυνέλιπε δὲ ἑδὲν· θρα τὲ γὰρ εὐχρεα, καὶ πλείους ὑποστάσις ἔχοντα κατέβαιναν· οἱ παράλληροί τε μείους ἦσαν. Περὶ δὲ ἑκατοστὴν, κοιλίῃ πολλοῖσι χολώδεσιν ἐπετραράχθη· καὶ ἦει χρόνον ἔκ ὀλίγον πολλὰ τοιαῦτα· καὶ πάλιν δυσεντερνώδεα μετὰ πόνα, τῶν δὲ ἄλλων βρωσώνη. Τὸ δὲ σύνολον, οἱ τε πυρετοὶ ἐξέλιπον, καὶ ἡ κώφωσις ἐπαύσατο.

Consequentibus diebus crebrò & paulatim sanguis è naribus profluxit. Ad sexagesimum verò diem, desierunt quidem sanguinis è naribus eruptiones, verum coxendicis dextræ vehemens dolor tenuit, ac febres intendebantur. Neque verò multò pòst, inferiorum omnium partium dolores exorti sunt. Contigit autem ut aut febres majores essent, surditasque juncta, aut ista quidem remitterent & allevarent, verum inferiorum ad coxendices partium gravio-

res fierent dolores. Jam verò ad octogesimum remiserunt quidem omnia, verum nihil dereliquit. Nam & urinæ probati coloris, in quibus plura subsidebant, prodierunt, & deliria sunt imminuta. Circiter centesimum, alvus biliosis multis perturbata est, nec paucò tempore talia multa procedebant, tandemque intestinorum difficultas cum dolore vexavit, cætera commodè habebant. In totum autem, tum febres reliquerunt, tum surditas desiiit.

ἐπαύσατο. Ἐν ἑκατοστῇ εἰκοστῇ, τελέως ἐκρίθη.

ΑΡΡΩΣΤΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ.

31. **Ε**Ν Αἰθίοροις, Νικόδημον, ἐξ ἀφροδισίων καὶ
πολῶν, πῦρ ἔλαβεν. Ἀρχόμενος δὲ ἦν
ἀσώδης, καὶ καρδιαλγικός, διψώδης· γλῶσσα ἐπέ-
κλύθη· ἔρα λεπτὰ, μέλανα. Δευτέρῃ, ὁ πυρετὸς
παρῶξυνθη· Φρικώδης, ἀσώδης· ἔδὲν ἐκοιμήθη·
ἡμεσε χολώδεα, ξανθὰ· ἔρα ὅμοια· νύκτι δι' ἡσυ-
χίης· ὑπνωσε. Τρίτῃ, ὑφῆκε πάνη, ρασιώνῃ δὲ
ἦν· περὶ ἥλιε δυσμάς, πάλιν ὑπεδυσφόρει· νύκτι
ἐπιπόνως. Τετάρτῃ, ῥίγος, πυρετὸς παλὺς, πόνοι
πάντων· ἔρα λεπτὰ· ἐναιώρημα. Ἐκτῇ, παρένευσσε
πολλά. Ἐβδομῇ, ρασιώνῃ. Ογδόῃ, τὰ ἄλλα ξυ-
νέδωκε

Centesimo vigesimo, prorsus est
judicatione absolutus est. Fe-
bris erat ardens.

ÆGER DECIMUS.

31. **A**Bderæ, Nicodemus ex
venere & potu febre cor-
reptus est. Per initia autem,
stomachi fastidio & oris ventri-
culi dolore cum siti conflicta-
batur. Lingua exusta est, uri-
næ tenues ac nigrae. Postridie
febris invasit cum horroris sen-
su & stomachi fastidio, nihil

dormivit, biliosa, flava, vomitio-
ne sunt refusa, urinæ eadem
perseverabant, noctem quietam
transegit, somnum cepit. Ter-
tio die, imminuta sunt omnia,
& tranquillitas adfuit. Sub So-
lis occasum rursus corporis im-
placiditate aliquantulum tenta-
tus est, noctem permolestè tulit.
Quarto, rigor cepit, febris
magna omnium dolores ade-
rant, urinæ tenues erant, ac
suspensum quiddam in mediis
innatans habebant. Sexto, mul-
tum deliravit. Septimo, alle-
vatio

νέδωκε πάντα. Δεκάτη, καὶ τὰς ἐπομένας, ἐνήσαν
 μὲν οἱ πόνοι, ἦσσαν δὲ πάντες. Οἱ δὲ παροξυσμοί,
 καὶ οἱ πόνοι τῇ ἐξέλειν διὰ τέλος ἐν ἀρρίψιν ἦσαν μάλ-
 λον. Εἰκοστῇ, ἔρησε λευκὸν, πᾶχος εἶχε, κείμε-
 νον ἐ καθίστατο. ἰδρωσε πολλά. ἔδοξεν ἄπυρος γε-
 νέσθαι, δειλῆς δὲ πάλιν ἐθερμάνθη, καὶ οἱ αὐτοὶ πό-
 νοι. Φρεῖνη, δέψα. σμικρὰ παρέκρυσεν. Εἰκοστῇ
 τετάρτῃ, ἔρησε πολὺ, λευκὸν, πολλὴν ὑπόσασιν
 ἔχον. ἰδρωσε πολλῷ θερμῷ δι' ὅλα. Ἀπυρος,
 ἐκρίθη.

ΑΡΡΩΣΤΟΣ ΕΝΔΕΚΑΤΟΣ.

32. **Ε**Ν Θάσῳ, γυνὴ δυσήνιος, ἐκ λύπης μετὰ
 προφάσιος ὀρθοσάδην ἐγένετο ἀγρυπνός
 τε, καὶ ἄσπιος· καὶ διψώδης ἦν, καὶ ἀσώδης· ὥκει δὲ
 πλησίον

vatio fuit. Octavo, cætera re-
 miserunt omnia. Decimo, se-
 quentibusq; diebus dolores qui-
 dem tenuerunt, verum leviores
 erant. Accessiones verò & do-
 lores hunc perpetuò diebus ferè
 paribus invaserunt. Vigesimo,
 urinam reddidit albam, cui cras-
 situdo inerat, nec deposita sub-
 sidebat, copioso sudore profuso
 visus à febre liber esse. Sub
 vesperam autem rursus incaluit,
 iidemque dolores vexarunt, hor-
 ror adfuit, sitis, nonnihil deli-
 ravit. Quarto & vigesimo, co-

piotam urinam albam reddidit,
 in quâ multa subsidebant. Su-
 dore calido copioso per totum
 corpus diffuso, à febre judica-
 tione est absolutus.

ÆGER UNDECIMUS.

32. **Μ**Ulier quædam in Tha-
 so austera & aspera, ex
 mærore manifesto recta adhuc
 & obambulans, insomniâ & ci-
 borum fastidio tentata est, siti
 & magnâ corporis aestuatione
 premebatur. Habebat autem
 ad

πλησίον τῆ Πυλάδῃ, ἐπὶ τῇ Λείῃ. Τῇ πρώτῃ, ἀρχομένης νυκτὸς, φόβοι, λόγοι πολλοί, δυσθυμία, πυρετίον λεπτὸν· πρῶτ', σπασμοὶ πολλοί· ὅτε δὲ διαλίποιν οἱ σπασμοὶ οἱ πολλοί, παρέλεfen, ἡσχρο-
μύθει· πολλοὶ πόνοι, μεγάλοι, ξυνεχέες. Δευ-
τέρῃ, διὰ τῶν αὐτῶν· ἔδδεν ἐκοιμᾶτο· πυρετὸς ὀξύ-
τερος. Τρίτῃ, οἱ μὲν σπασμοὶ ἀπέλιπον, κῶμα
δὲ καὶ κατὰφορῇ, καὶ πάλιν ἔγερσις· ἀνήϊσσε, κατέ-
χειν ἐκ ἡδύνατο, παρέλεfe πολλά· πυρετὸς ὀξύς.
Ες νύκτα δὲ ταύτην ἰδρωσε πολλῷ θερμῷ δι' ὅλα·
ἄπυρος· ὑπνωσε, πάντα κατένόει, ἐκρίθη. Περὶ
δὲ τὴν τρίτην ἡμέρην, ἔρα μέλανα, λεπτὰ· ἐναιώ-
ρημα δὲ ἐπὶ πολὺ σροῖγύλον· ἔχ' ἰδρῶτο. Περὶ δὲ
κρίσιν, γυναικεῖα πολλὰ κατέβη.

APPΩΣΤΟΣ

ad Pyladis ædes in Plano. Pri-
mo die, appetente nocte, me-
tus, sermones multi, animi æ-
gritudo, febricula levis cepit,
mane convulsiones multæ vex-
arunt. Ac sicubi convulsiones
illæ multæ intermitterent, deli-
rabat, obscæna loquebatur, do-
lores multi, vehementes & con-
tinentes aderant. Postridie ea-
dem perseverarunt, somnum
non cepit, febris ingravescibat.
Tertio, convulsiones certè ces-
sarunt, sopor verò atq; in som-
num degravatio tenuit, rursus-
que expergefacta est, exiliit, ne-
que sese continere poterat, mul-
tum delirabat, febris erat acuta.
Eadem autem nocte sudor co-
piosus, calidus, toto corpore
dimanavit, à febre immunis fu-
it, somnum cepit, omnino ad
sese rediit, judicatione est ab-
soluta. Ad tertium verò diem,
urinæ nigræ, tenues erant, ha-
bebantque in medio suspensum
quiddam innatans, rotundum
admodum; neque subsidebat.
Sub judicium autem muliebria
copiosa profluxerunt.

ÆGER

ΑΡΡΩΣΤΟΣ ΔΩΔΕΚΑΤΟΣ.

33. **Ε**Ν Λαρίσση, παρθένον πυρετὸς ἔλαβε καυσώδης, ὀξύς· ἄγρυπνος, διψώδης· γλωσσοσα λιγυώδης, ξηρή· ἔρα εὐχροα μὲν, λεπλὰ δέ. Δευτέρῃ, ἐπιπόνως· ἔχ ὑπνωσε. Τρίτῃ, πολλὰ διήλθεν ἀπὸ κοιλῆς, ὑδατόχροα· καὶ τὰς ἐπομένους διήκει τοιαῦτα εὐφρόως. Τετάρτῃ, ἔρησε λεπλὸν, ὀλίγον· εἶχεν ἐναιώρημα μελέων, ἔχ ἰδρυλο· παρεκράσεν ἐς νύκτα. Εἴτῃ, διὰ ῥινῶν λαῦρον ἐρρύη περλὺ· Φρίξασα, ἰδρωσε πολλῶ θερμῷ δι' ὅλα· ἄπυρος, ἐκρίθη. Ἐν δὲ τοῖσι πυρετοῖσι, καὶ ἤδη κεραιμένων, γυναικεῖα καλέσῃ τότε πρῶτον· παρθένος γὰρ ἦν. Ἦν δὲ διὰ παντὸς αἰσώδης, Φρικώδης·
ἔρρευθος

ÆGER DUODECIMUS.

33. **L** Arissa, virginem quandam febris ardens & acuta præhendit, pervigil erat, sitibunda, lingua fuliginosa, arida. Urinæ probati quidem coloris reddidit, tenues tamen. Postidit moleste habuit, non dormivit. Tertio die, alvus aquosa multa transmisit, proximisque diebus talia commodè prodierunt. Quarto, urinam tenuem, paucam reddidit, quæ

suspensum quid in medio innatans sublimè habebat, neque subsidebat, iuxta noctem deliravit. Sexto, ex naribus sanguis abunde multus effluxit, atque ubi inhorruisset, sudore copioso calido per totum corpus diffluente, ex febre immunis judicatione liberata est. In febribus autem, jamque peractâ judicatione, tum primùm muliebria descenderunt, quod illibatæ virginittatis esset. Prorsus verò stomachi fastidio laborabat, horrebat, faciei rubor aderat, oculorum

ἔρευθος προσώπῃ, ὀμμάτων ὀδύνη· καρηβαρική.
Ταύτη ἔχ ὑπέσχεψεν, ἀλλ' ἐκρίθη. Οἱ πόνοι ἐν
ἀρήϊσιν.

ΑΡΡΩΣΤΟΣ ΤΡΙΣΚΑΙΔΕΚΑΤΟΣ.

34. **Α**Πολλώνιος, ἐν Αἰθίοροιςιν, ὀρθοσάδην ὑπε-
Φέρετο χρόνον παλύν. Ἦν δὲ μεγάλό-
σπλαγχνος· καὶ περὶ ἧπαρ ξυνήθης ὀδύνη χρόνον πα-
λύν παρείπετο, καὶ δὴ τότε καὶ κληρώδης ἐγένετο·
Φυσώδης, χροαῖς τῆς ὑπολεύκῃ. Φαγῶν δὲ βόειον,
καὶ πιδὼν ἀκαιροτέρως, ἐθερμάνθη σμικρὰ τὸ πρῶτον,
κατεκρίθη· γάλαξιν δὲ χρησάμενος ἐφθοῖσι καὶ ὠμοῖ-
σι, πολλοῖσιν, αἰτείοισι καὶ μηλείοισι, καὶ διαίτῃ κα-
κῇ, πάλιν αἱ βλάβαι μεγάλαι. Οἷτε γὰρ πυρετοὶ
παρωξύνθησαν, κοιλίῃ τε τῶν προσενεχθέντων ἔδεν
διέδωκεν ἄξιον λόγῳ· ἔρα τε λεπτὰ, καὶ ὀλίγα
διήει·

rum dolor & capitis gravitas. Huic morbus non repetiit, sed iudicatione est absoluta. Dolores diebus paribus invadebant.

ÆGER DECIMUS TERTIUS.

34. **Α**Bdera Apollonius, diu rectus & obambulans morbum sustinuit. In tumorem autem ei elata erant viscera, & consuetus hepatis dolor longo tempore perseveravit, ac tunc sanè etiam auriginosus fa-

ctus est, flatibus abundabat, & colore erat subalbido. Ex intempestivioris verò potu & bubulæ esu, aliquantulum primum incaluit, decubuit. Deinde cum lacte usus esset copioso crudo & cocto, caprillo & ovillo, vitiosaque victus ratione, insignes omnes offensiones factæ sunt. Nam & febres exasperatæ sunt, neque memorabile ali- quid ex ingestis alvus reddidit, urinæ tenues & paucæ, neque sonitum capiebat, malæ inflatio aderat, sitis multa, fo-

διήγει· ὕπνοι ἔκ ἐνήσαν· ἐμφύσημα κακόν, πελὺ δι-
ψος· κωμῶδης· ὑποχονδρίε δεξιᾷ ἔπαρμα ζύν
ὀδύνη, ἄκρεα πάντοθεν ὑπόψυχρα· σμικρὰ παρ-
εἴλε· λήθη πάντων, ὅ,τι λέγοι· παρεφάρετο. Πε-
ρὶ δὲ τεσσαρεσκαίδεκάτην, ἀφ' ἧς βίώσας ἀπεθερ-
μάνθη, κατεκλίθη, καὶ ἐξεμάνη*. βοή, ταραχή, λό-
γοι πολλοί, καὶ πάλιν ἰδρυσις· καὶ τὸ κῶμα τηνικαῦ-
τα προσήλθε. Μετὰ δὲ ταῦτα, κοιλίη ταραχώδης,
πολλοῖσι, χολώδεσιν, ἀκρήτοισιν, ὡμοῖσιν· ἔρα
μέλανα, σμικρὰ, λεπτά· πολλή δυσφορή· τὰ τῶν
διαχωρημάτων ποικίλως· ἢ γὰρ μέλανα, καὶ σμι-
κρά, καὶ ἰώδεα, ἢ λιπαρά, καὶ ὠμά, καὶ δακνῶδεα·
κατὰ δὲ χρόνους ἐδόκεε καὶ γαλακτώδεα διδόναι. Περὶ
δὲ εἰκοσὴν τελέειν, διὰ παρηγορίας, τὰ μὲν ἄλλα
ἐπὶ τῶν αὐτῶν· σμικρὰ δὲ κατενόησεν (ἐξ ἧς δὲ κα-
τεκλίθη,

pore detinebatur, præcordia dextra cum dolore intumue-
rant, extrema, undique fri-
gescebant, aliquantulum delira-
bat, omnium quæ dixisset capie-
bat oblivio, mente emovebatur.
Ad decimum quartum diem, ex
quo suborto rigore incaluit, de-
cubuit, vehementer insanivit,
clamor, perturbatio, sermo mul-
tus, mox contrà repressus est,
atque tum sopor invasit. De-
inde verò alvus perturbata, co-
piofa, biliosa, sincera & cruda
demisit, urinæ nigra, pauca,
tenues erant, magna corporis
implaciditas, alvi recrementa
varia. Nempe vel nigra, pau-
ca & virulenta, vel pinguis,
cruda & mordacia dejecit, ac
tandem etiam lacti similia red-
dere visus est. Sub vigesimum
quartum diem, allevatio fuit, in
reliquo quidem eadem perseve-
raverat, verum aliquantulum ad
intelligentiam rediit (ex quo
namque

* Ita vulgò legitur. Sed certè iis, quæ in principio hujusce Hi-
storiæ narrantur, melius responderet, si sic legatur, ἀφ' ἧς βίώσας
ἀπεθερμάνθη καὶ κατεκλίθη, ἐξεμάνη.

τεκλίθη, ἔθενος ἐμνήσθη·) πάλιν δὲ ταχὺ παρ-
νοεῖ· ὤρμητο πάντα ἐπὶ τὸ χεῖρον. Περὶ δὲ τριη-
κοσὴν, πυρετὸς ὀξύς· διαχωρήματα πολλὰ, λεπτά·
παράληρος, ἄκρεα ψυχρά· ἄφρωνος. Τριηκοστῇ
τετάρτῃ, ἀπέθανε. Τηλέω διὰ τέλεος, ἐξ ὧ καὶ
ἐγὼ οἶδα, κοιλίη ταραχώδης, ἔρα λεπτά, μέλανα·
κωμῶδης, ἄγρυπνος· ἄκρεα ψυχρά· παράληρος
διὰ τέλεος.

ΑΡΡΩΣΤΟΣ ΤΕΣΣΑΡΕΣΚΑΙΔΕΚΑΤΟΣ.

35. **Ε**Ν Κυζίκῳ, γυναικὶ θυγατέρας τεκέσῃ δι-
δύμης, καὶ δυσοκησάσῃ, καὶ ὧ πάνυ κα-
ταρθείσῃ, τὸ μὲν πρῶτον ἐπῆλθε πυρετὸς Φρικώδης,
ὀξύς· κεφαλῆς καὶ τραχήλου βάρος μετ' ὀδύνης.
Αγρυπνος ἐξ ἀρχῆς, σιγῶσα δὲ, καὶ σκυθρωπή, καὶ
ἔ

namque decubuerat, nihil me-
minit) statimque rursus desipi-
ebat, atque in deterius omnia
tendebant. Circa trigésimum
verò diem, febris acuta invasit,
alvi recrementa copiosa & te-
nuia, delirus fuit, extrema per-
frixerunt, vox defecit. Quar-
to & trigésimo, vitâ defunctus est.
Ex quo eum vidi, huic perpe-
tuò alvus turbulenta fuit, uri-
næ tenues, nigræ, sopore de-
tentus & insomnis, extremita-
tes frigidaë, per totum morbum
deliravit.

ÆGER DECIMUS QUARTUS.

35. **Μ**Ulierem in Cyzico, ge-
mellas laboriosè eni-
xam, cùm non admodum par-
tus purgamenta processissent,
primùm quidem febris corripuit
horroris sensu insignis & acuta,
capitis & cervicis gravitas non
sine dolore tenuit. Inter exor-
dia insomniâ vexata est, tacitur-
na autem erat, tetrico & super-
cilioso vultu, & quæ nullis per-
suasionibus flecti poterat. Uri-
nas

ἔπειθομένη· ἔρα λεπτὰ, καὶ ἄχροα· διψῶδης, ἀσώ-
δης τὸ πάλιν· κοιλίη πεπλανημένως ταραχώδης, καὶ
πάλιν ζυγισαμένη. Ἐκτη, εἰς νύκτα πολλὰ παρέ-
λεfen· ἔδεν ἐκοιμήθη. Περὶ δὲ ἐνδεκάτην ἔδσα,
ἐξεμάνη, καὶ πάλιν κατενόει· ἔρα μέλαινα, λεπτὰ,
καὶ πάλιν διαλείποντα, ἐλαιώδεα· καὶ κοιλίη πολ-
λαῖσι, λεπτοῖσι, ταραχώδεσι. Τεσσαρακοστῇ,
σπασμοὶ πολλοὶ, ἄκρεα ψυχρά· ἔδεν ἔτι κατενόει·
ἔρα ἐπέση. Ἐκτη καὶ δεκάτη, ἄφωνος. Ἐπτακαι-
δεκάτη, ἀπέθανεν.

APPΩΣΤΟΣ ΠΕΝΤΕΚΑΙΔΕΚΑΤΟΣ.

36. **Ε**Ν Θάσῳ, Δεάλκας γυναῖκα, ἣ κατέκειτο
ἐπὶ τῷ Λεῖῳ, πυρετὸς Φρικώδης,, ὅξυς,
ἐκ λύπης ἔλαβεν. Ἐξ ἀρχῆς δὲ περιετέλλετο· καὶ
διὰ

nas tenues & decolores reddi-
dit, siti premebatur, ac ut plu-
rimūm stomachi fastidio labo-
rabat, alvus inordinatē quidem
& inconstanter perturbabatur,
rursusque consistebat. Sexto die,
sub noctem multūm deliravit,
somnia non cepit, circaq; un-
decimum vehementer insaniit,
ac rursus ad intelligentiam re-
diit. Urinas nigras, tenues,
moxque ubi aliquantulūm in-
termisissent, oleosas reddidit, &
ab alvo multa, tenuia & turbu-
lenta prodire. Decimo quar-

to, convulsionibus multis appe-
tita est, extrema erant frigida,
neque ampliū ad mentem re-
diit. Urinæ restiterunt. De-
cimo sexto, voce defecta est.
Decimo septimo, periit.

ÆGER DECIMUS QUINTUS.

36. **D**Ealeis uxorem in Tha-
so, quæ in Plano de-
cumbabat, febris horrore sen-
su insignis & acuta ex mærore
prehendit. Ab initio autem pan-
nis contegebatur, & ad finem
usque

διὰ τέλεος αἰεὶ σιγῶσα, ἐψηλάφα, ἔτιλλεν, ἔγλυ-
 φεν, ἐτριχολόγει· δάκρυα, καὶ πάλιν γέλως· ἔκ-
 ἐκοιμᾶτο. Ἀπὸ κοιλῆς ἐρεθισμοί, ἔδὲν διήει· μι-
 κρὰ ὑπομιμνησκόντων, ἔπινεν· ἔρα λεπτὰ, σμι-
 κρὰ· πυρετοὶ πρὸς χεῖρα λεπτοί, ἀκρέων ψύξις.
 Ἐνάτη, πολλὰ παρέλειπε, καὶ πάλιν ἰδρύνθη σιγῶσα.
 Τεσσαρεσκαίδεκάτη, πνεῦμα ἀραιὸν, μέγα, διὰ
 χρόνῳ, καὶ πάλιν βραχύπνοος. Ἐπτακαίδεκάτη,
 ἀπὸ κοιλῆς ἐρεθισμὸς ταραχώδης· ἔπειτα αὐτὰ
 τὰ ποτὰ διήει, ἔδὲν συνίστατο· ἀναισθήτως εἶχε
 πάντων· δέρματος περίτασις κεφαλῆς. Εἰκοστῇ,
 λόγοι πολλοί, καὶ πάλιν ἰδρύνθη· ἄφρων, βραχύ-
 πνοος. Εἰκοστῇ πρώτῃ, ἀπέθανεν. Ἦν ταύτῃ διὰ
 τέλεος, πνεῦμα ἀραιὸν, μέγα· ἀναισθήτως πάν-
 των εἶχεν· αἰεὶ περιετέλλετο· ἢ λόγοι πολλοί, ἢ
 σιγῶσα διὰ τέλεος.

ΑΡΡΩΣΤΟΣ

usque semper taciturna fuit, ma-
 nibus palpabat, evellebat, scal-
 pebat, floecos legebat, lachry-
 mas fundebat: moxque ridebat,
 somnium non capiebat, alvus ir-
 ritata nihil demittebat, parum
 nec nisi commonefacta bibebat.
 Urinae tenues & paucæ erant,
 febres ad manus contactum le-
 ves apparebant, summa corpo-
 ris frigescebant. Nono die, mul-
 tum deliravit, ac mox compo-
 sita fuit & taciturna. Decimo
 quarto, spiratio rara, magna,
 longo tempore tenuit, rursusq;
 brevis. Decimo septimo, insita-

tione turbulentâ commota est
 alvus, deinde potus ipsi pertran-
 sibant, neque consistebant, om-
 niam sensum perdiderat, cutis
 erat distenta & arida. Vigesi-
 mo, multum obloquebatur, ac
 mox composita fuit, vox defe-
 cit, & brevem spiritum trahebat.
 Primo & vigesimo, defuncta est.
 Huic perpetuè ad finem usque
 spiratio rara & magna aderat,
 nihil omnino sentiebat, semper
 pannis contegebatur, aut ser-
 mones multos fundebat, aut se-
 re usque taciturna erat.

ΑΡΡΩΣΤΟΣ ΕΚΚΑΙΔΕΚΑΤΟΣ.

37. **Ε**Ν Μελιβοίῃ, νεηνίσκος, ἐκ ποτῶν καὶ ἀφρο-
 δισίων πολλῶν πελὺν χρόνον θερμανθείς,
 κατεκλίθη· Φρικώδης δὲ καὶ ἀσώδης ἦν, ἄγρυπνος,
 καὶ ἄδιψος. Ἀπὸ δὲ κοιλῆς, τῇ πρώτῃ, πολλὰ κό-
 πρانا διήλθε, σὺν περιέρρόω πολλῶ· καὶ τὰς ἐπομέ-
 νας, ὑδαλόχολα πολλὰ διήει. Οὖρα λεπτὰ, ὀλίγα,
 ἄχροα· πνεῦμα ἀραιὸν, μέγα, διὰ χρόνον· ὑπο-
 χονδρία ἔνλασις ὑπολάπαρος, παραμήκης ἐξ ἀμφοτέ-
 ρων· καρδίας παλμός, διὰ τέλεος ξυνεχής· ἔρησεν
 ἐλαιῶδες· παρεκέρσεν ἀτρεμέως, κόσμιός τε, καὶ
 ἡσυχος· δέρμα καρφαλέον, καὶ περιελαμένον· δια-
 χωρήματα πολλὰ, καὶ λεπτὰ, ἢ χολώδεα, λιπαρά.
 Τεσσαρεσκαίδεκάτῃ, πάντα παρωξύνθη· παρεκέρσ-
 θη,

ÆGER DECIMUS SEXTUS.

37. **Μ**Εlibæa, adolescens qui-
 dam, ex comestationi-
 bus, liberaliore potu ac venere,
 longo tempore incaluit & de-
 cubuit. Horrorem autem sen-
 tiebat & æstuabundus erat, per-
 vigil, neque siti premebatur.
 Aivus primo die, stercora multa
 demisit cum magno humorum
 affluxu, proximisq; diebus aquæ
 familia plurima prodire. Uri-

nas reddidit tenues, paucas, de-
 colores. Spiratio erat rara,
 magna, ex longis intervallis.
 Præcordiorum contentio sub-
 mollis aderat, vtrunque promif-
 sa, perpetua & continens cor-
 dis palpitatio, urinam minxit
 oleosam. Decimo, paulatim
 mente motus est, compositusq;
 erat & taciturnus, cutis resicca-
 ta & distenta, alvi recrementa
 vel multa & tenuia, vel biliosa
 & pingua. Decimo quarto,
 exasperata sunt omnia, mente
 5 motus

θη, πολλά παρέλεσεν. Εἰκοσῇ, ἐξεμάνη· βλη-
 τρισμός· ἔδεν ἔρει· μικρὰ ποτὰ καλεῖχθo. Τῇ
 εἰκοσῇ τελέατη, ἀπέθανε. *

motus est, valde deliravit. Vi- tio aderat, nihil minxit, potio-
 gesimo, vehementer insanivit, nem vix continebat. Quarto &
 corporis incontinentia & jacta- vigesimo, periit.

* Hos *sedecim* ægrotos, non morbis iis, qui in *statu Pestilentiali* su-
 præ enarrati sunt, sed plurimum diversis laborasse scribit *Galenus*. In
 quo certè fallitur: quippe omnes, ne excepto quidem *Pleuritico*
 cap. 29, *Febre ardente*, aut *Phrenitide* correpti sunt; quod utrumque
 morbi genus *Hippocrates* cap. 15, 16, 17. verbis disertissimis explicuit.

Id etiam obiter notandum, multos eosque haud fanè ineruditos ho-
 mines in eâ fuisse opinione, quòd hæc *secundâ sectione* non modò
Pestilentiam propriè dictam, sed illam etiam ipsam, quæ eâ ætate *A-*
thenas pervasit, describendam suscepit *Hippocrates*. Quos in hanc
 fortè sententiam induxit *Titulus* ille, quem hæc præ se fert, ab *Hippocrate*
 descripta, *Constitutio*. Sed quanto ii in errore versentur, cum alias,
 tum hinc maximè percipi potest, siquis cum *Thucydide*, qui *Pestem A-*
theniensem literis mandavit, hunc *Hippocratis* locum contulerit: nam
 utrisque perlectis, quod quidem ad morbi speciem pertineat, nihil
 quicquam inter eos commune esse videbit. Imò facillè sentiet, *Pestis*
 illius Historiam ita parum esse ab *Hippocrate* pertractatam, ut is nullâ
 quidem-de *Peste* his in libris sermonem habuerit.

Præli Errata quædam levia sic corrigantur.

L I B. I.

Cap. 4. ἐκλείποντες 8. πάχος μὲν 11. παρεόντα 14. πλεῖστοι, πλεί-
 σοι 15. πλεῖσαι 23. πλάνητες 28. ἢ 32. ἀνθέμερον

L I B. III.

Cap. 13. Ετησίαις 14. πυρελοῖσιν 15. πάλιν 16. φθέρωντες
 20. ῥήσιν 21. ἐπὶ 23. ἐπύρεσιν 26. παρείποντο

Vari-

Variantes quædam Lectiones ex MSS. *Barocciano*
excerptæ.

- Pag. 3. v. 4. Φωναὶ δὲ βρωγχώδεις.
10. v. ult. ἀφημέριστοι.
13. v. ult. ἴχνη.
16. v. 2. ἦν πολλὰ. rectissime.
v. 6. δὲ διακινδύνει πιστευμὸς.
21. v. 2. Εὐφρόνας παῖδι σιμύλφ.
v. 14. πολλοί.
v. ult. οἱ ἄνδρες.
26. v. 11. εἰδεμένη.
34. v. 3. ἀφίησι.
35. v. 8. ἢ τὸ ἐλθέμεν. recte.
43. v. 6. πολλοί.
46. v. 10. ἄλλατε ἀλλοίως.
49. v. 1. ἐμαρτύρει πολλάκις.
61. v. pen. τὴν καφαλήν.
77. v. 5. ἦλθε πολλὰ.
79. v. 5. Κατάσσεις Λαιμόνῃς, deest.
81. v. 1. τοιαῦτα.
v. 3. πολλοί.
v. 10. πάντοτε ἐπεμαίνετο.
85. v. 7. ἰδρωτὶς πολλοί.
86. v. 3. φθείρουσα. Ita & Aldus: fortasse rectius.
v. 11. πολλοί.
87. v. 13. πάλιν δέ.
v. 16. διαίτη.
95. v. 12. εἰγέρη.
96. v. 5. πολλοῖσιν.
v. 7. κομμάδιος.
99. v. pen. σμικρὰ.
102. v. 8. ἡφίσταται.

Johannis Freind, M.D.

DE

FEBRIBUS

COMMENTARII NOVEN,

AD

LIBRUM EPIDEMIORUM

PRIMUM & TERTIUM accommodati.

JOHANNES W. D.

18

FERREUS

CONSTITUTIONAL

LIBRARIUM EPIDEMIOLOGICUM

PRIMUM & TERTIUM

Index Commentariorum.

- COM. 1. **D**E *Ratione Scribendi, quam
in Epidemiorum Libris te-
nuit Hippocrates.* p. 3.
- COM. 2. *De Sanguinis Missione, præsertim
de Venarum Jugularium Sectione.* p. 18.
- COM. 3. *De Sudoribus.* p. 43.
- COM. 4. *De Vomitione.* p. 47.
- COM. 5. *De Excreatione purulentâ: De
Pleuritide item, & Peripneumoniâ.* p. 52.
- COM. 6. *De Abscessu: Deque Coli & Ve-
sicæ Ulcere.* p. 67.
- COM. 7.

COM. 7. *De Purgatione : Quam vim habeat in febre putridâ, quæ Variolis confluentibus supervenit, inq; capitis Erysipelate. Quædam etiam de Excretionē Intestinali.* p. 74.

COM. 8. *De Urinæ profluvio.* p. 153.

COM. 9. *De Vesicantibus, quæ Cantharidas recipiunt.* p. 156.

COMMENTARIUS I.

*De Ratione Scribendi, quam in
Epidemiorum Libris tenuit
Hippocrates.*

H*ippocrates*, uti omnia scripsit egregiè, ita nihil his *Epidemiorum* libris reliquit, vel ad lectionem jucundius, vel ad usum aptius. Etenim in his tantummodo scriptis singulares morborum historias persequitur; quos quidem ita exquisitè designat, ut legentes & ægrotis assidere, & quid in quoque natura indicet, quasi præsentis intueri videantur.

Morborum in genere descriptio, ampla utcunque sit & accurata, conjecturis de me-

dendi ratione formandis eò minùs infervit, quòd neque in unâ aliquâ ægrotatione universa reperitur notarum congeries, neque in diversis eadem conjunctio: id insuper in hâc re judicandi difficultatem auget, quòd ipsæ illæ notæ, quæ in altero minimè periculosa sunt, in altero sæpius mortem prænuncient. Inde fit, ut præcepta, quæ generatim de morbis hisce curandis traduntur, mederi volentem aliquando vel non dirigant, vel etiam fallant. In ægrotantium verò historiis, quæ figillatim enarrantur, secus accidit: hinc quippe non modò variam mali ipsius naturam, sed tum affectionis cujusque vim atque tempora, tum quo medicinæ genere in toto morbi decursu utendum sit, perdiscimus.

Id abunde probat in his commentariis *Hippocrates*: quem in hoc scribendi genere authorem ut antiquissimum, ita & accuratissimum agnoscimus. Nam erat vir ille, *Celso* judice, * non arte modò, sed & facundiâ insignis. *Galenus* quidem hæc de morbis popularibus ad memoriam no-

* Præfat.

tâsse *Hippocratem* ratus^b, fatetur interim eo animo composita fuisse, ut ederentur. Fuerunt certè, quæ ederentur, dignissima. Sunt fortasse nonnulla, uti notat idem *Galenus*^c, quæ non attigit *Hippocrates*, utpote ad propositum suum minùs spectantia: qui autem opus hoc cum aliquâ judicandi solertiâ legerit, nihil unde vel morborum signa dignosci, vel curandi ratio duci possit, intactum reperiet. Scripsit nimirum ut artifex artificibus, brevi quidem subtilique dicendi genere usus, sed expolito atque intelligentibus noto.

Itaque hoc nomine *primus & tertius Epidemiorum* liber, qui ex *septem* soli pro germanis habentur, nunquam satis prædicari queunt. Hos simul jungi volebam, non modò quòd pulchrè unoque styli acumine sint scripti, sed quòd, in eodem argumento versati, unum quoddam idque perfectum opus conficiant. Nam qui *duodecim* ægrotantium historias in principio *tertii* expositas ratione animoque lustrârit, facilè perspiciet eos eodem planè morbo,

^b Gal. in 6. Epid.

^c Ibid.

ac illos, qui in *primo* memorati sunt, laborasse; adeoque ad cœli constitutionem eam, quæ illic describitur, referri oportere. Ita ut hi libri, submonente *Galeno*, ob *argumenti cognationem*, mutuò inter se connecti debeant.

Est & alia ratio, quæ medicinæ curiosis hos libros præcipuè commendet, quòd in *febris* enarrandis toti sint. Hoc etenim morbi genus, uti præ cæteris vulgare est, ita propter atrocitatem casuum artem medicam impensius desiderat. Morborum nonnulli, peculiari vel loco vel etiam seculo ingravescent: Febres ferè solæ sunt omnibus æquè terrarum partibus, omnibus æquè seculorum ætatibus communes. Ita ut *Hippocrates* huic de febribus sermoni, verissimo sensu *Epidemiorum* nomen indiderit. Etiam id observatu dignum est, quòd ubi anni constitutio esset admodum diversa, ut in libro *primo* & *tertio* notatur, eadem prope fuerit febrium species, eandemque tractandi rationem suggererit.

Febres his, quas delineat *Hippocrates*, nequaquam absimiles, & ortæ sunt omni tempore, &, credo, orientur: quod ex omnium

nium authorum, præsertim è *Sydenhami* scriptis evincitur. Hic multâ cum suâ laude, morem *Hippocraticum* secutus, febres, quæ in quoque annorum statu increbuerint, diligenter atque enucleatè descripsit; de quo tamen opere liceat mihi dicere, quòd, utcunque, sive loci positione sive constitutione aeris, ab *Angliâ* longissimè discrepet *Thasos*, inter febres & ab illo & ab *Hippocrate* adumbratas minimum intersit discriminis. Id quoque verè mihi videor esse dicturus, febres ipsas, quas pro variâ annorum temperatione in distinctas species digerit *Sydenhamus*, non multùm à se invicem abhorere. Etenim, si fortè *Petechialem*^d exceperis, *gradu* potiùs, quàm *genere* sunt dissimiles. Nulla quippe unquam, in quâcunque tempestate, apparuit febris, ubi ita constanter sibi invicem responderint notæ, ut, quas in uno homine simul colligatas inveni-eris, eadem pariter in altero convenirent: nec tamen ideo non eodem illos morbo affici dixeris. Hæc ita se habere argumenti loco sit ipsa horum morborum tractatio:

^d De Morb. Acut. 216.

nam ad universas *octo*, quas Clarissimus vir distinguit, febrium species similem planè medendi rationem accommodatam video. Tantum abfuit, ut in diversas curandi vias processerit. Scribit quidem, *febres continuas ita toto, quod aiunt, coelo differre, ut quâ methodo, currente anno, ægrotos liberaveris, eâdem ipsâ, anno jam vergente, forsitan è medio tollas*:^c sed si *methodum*, quâ usus est idem scriptor in hisce febribus generis (ut vult) dissimillimi curandis, quâque ille maximè excelluit, contempler, nullum omnino hujus rei reperiemus vestigium. Ita ferè supervacua est omnis, quæ nimis curiosè fit, distinctio: & præsertim medicinæ studiosos adeò parum juvat, ut potius in errorem agat; falsò nimirum opinantes, cum certam quandam morbo cuilibet proprietatis notam affectam viderint, propriam itidem esse & omnino suam cuique medendi normam.

Hæc ideo à me dicta existimari velim, nequis ea quæ de febribus divinè scripsit *Hippocrates*, ad nos minimè pertinere ar-

^c De Morb. Epid. cap. 2.

bitretur, veluti alio in cœlo alioque hominum genere conclusa.

Ut itaq; ille his præcipuè in scriptis, quantus medicinæ sit magister, ostendit; ita ego in iisdem explicandis, non inanem mihi operam posuisse videbor, si quàm latè pateant in omni febrium acutarum tractatione, quàmque facillimè in usus nostratium deduci possint exempla hæc *Hippocratica*, paucis indicavero. Neque enim *Hippocratis Interpretem* me profiteor; maneat sua gravi hoc opere perfunctis laus: multi sanè ingenio atque eruditione præstantes viri verba & sententias non satis habuerunt fideliter exponere, nisi & cum cæteris *Hippocratis* locis diligenter contulissent: inter quos primas sibi meritò vendicat *Foësius*. *Galenus* quidem de his *Epidemiorum* libris integra confecit commentaria; in quibus tamen id sibi unicè proposuisse videtur, ut Dierum, quos *Græci* vocant *Κησιμυς*, doctrinam traderet, atque hæc potissimùm Authoritate confirmaret. Etiam in libris, quos de difficili respiratione contexuit, omnes ægrotantium historias, è *primo & tertio Hippocratis*, recensuit atque illustravit; ita tamen, ut ea tantùm, quæ

ad spirandi rationem pertinerent, attingeret.

Alium longè mihi finem constituo, atque aliam infisto viam: id nempe unum mihi ob oculos habens, quod à cæteris planè præteritum video, ut ostendam, ex hoc ipso fonte hauriri posse, quæ desiderantur adeò in febribus acutis, medendi indicia. *Quadraginta duas* febre acutâ laborantium historias nobis exhibet *Hippocrates*: ex his mortui sunt *viginti quatuor*; ex reliquis, qui salvi evaserunt, nemo, nisi *evacuatione* aliquâ interveniente, ad sanitatem perductus est. Perspicuè hinc liquet, quid in hisce morbis depellendis moliatur natura, & quâ demum viâ Ars, quæ ad naturæ regulam dirigenda est, debeat incedere.

Igitur ut rem omnem brevi expediam, liceat mihi *evacuationes* illas, quibus hæ febres solutæ sunt, percurrere: & deinde, quæ de præcipuis evacuandi generibus, quâ potissimum ad curandi artem spectant, usu atque observatione explorata sunt, subjicere. Evacuationum, quas in his ægrotis recenset *Hippocrates*, modi sunt *septem*. Fiunt enim

I. Per

1. Per *sanguinis eruptionem*; uti lib. 1. Ægr. 7. lib. 3. sect. 2. Ægr. 7, 11, 12.

2. Per *Sudores*, uti lib. 1. Ægr. 3, 6, 7, 13, 14. lib. 3. Ægr. 3. sect. 2. Ægr. 6, 7, 8, 10, 12.

3. Per *Vomitum*, lib. 1. Ægr. 13.

4. Per *Abcessum*, lib. 3. Ægr. 1.

5. Per *Sputorum Excreationem*, lib. 3. Ægr. 1. sect. 2. Ægr. 8.

6. Per *Urinæ profluvium*, lib. 1. Ægr. 6. lib. 3. Ægr. 1, 5. sect. 2. Ægr. 6, 9, 10.

7. Per *Alvi fluxionem*, lib. 1. Ægr. 10. lib. 3. Ægr. 3. sect. 2. Ægr. 9.

Illud hic observatione dignum videtur, quod sæpius notat ^f *Hippocrates*, quodque ex eo, aliud agens, haurit intelligentissimus Author *Lommius*, morbi liberationem pluribus vacationibus, non semper unicâ perfici consueſſe; ut si ea fortè per febrem fieri ardentem, sanguine è naribus fuso, cœperit, quam mox effusi sudores complent, absolvuntque, ut lib. 1. Ægr. 7. lib. 3. sect. 2. Ægr. 3, 7, 11, 12.

^f Lib. 1. 17.

^g Lib. 1. 39.

Sed antequam aggrediar ad ea quæ proposita sunt, haud alienum erit de curandi ratione, quâ his in febribus usus est *Hippocrates*, pauca præfari. Remediorum sanè apud eum mentio occurrit rarissima: in lib. 1. Æg. 1. lib. 3. Æg. 7. sect. 2. Æg. 3. præscriptum esse legimus *Clysterem*: in lib. 1. Æg. 1, 4, 5. lib. 3. Æg. 3, 7. *Balanum*: in lib. 1. Æg. 7. *capitis lotionem*: in lib. 3. sect. 2. Æg. 8. adhibita *fomenta*, & *venam sectam* invenimus. In cæteris quonam medicinæ genere usus sit, omnino tacet *Hippocrates*: nisi fortasse lib. 1. Æg. 2, 12. *dejectiones*, quæ *irritatione* prodierunt, non naturali humorum acrimoniâ, sed medicamenti ope factas cum *Hieronymo Mercuriali* intelligimus. Sanè quod ad par illud ægrotantium attinet, quibus crapula febrim induxerit, materiæque paululum fluens alvus quotidie ferè expresserit, medicinæ, quæ ventrem duceret, locus fuisse videtur.

Hoc *Hippocratis* silentio inducti, aliqui eum nullis curandi instrumentis, nisi quæ in singulis ægrotis recensentur, usum esse contendunt, & proinde *Epidemiorum* commentarios

mentarios scripsisse, ut eos tanquam sui in febribus tractandis instituti exemplar, relinqueret. Sed sententiam hanc refellit ipse *Hippocrates*, qui, etiam ubi de medendi genere conticeat, medicamenta fuisse exhibita disertè docet, veluti cùm lib. 3. *Æg.* 9. & sect. 2. *Æg.* 5. ut in re desperatâ, *nulla profecisse* scribit. Igitur si scire volumus, qualem in quoque morborum genere curationem instituerit, ex cæteris scriptis discendum est.

Sed ut huic argumento plenius satisfiat, *Galen*i, in *Hippocratis* medicinâ versatissimi, iudicium afferamus.

“ * *Quia verò non in Pythione tantum,*
 “ *sed & in aliis ægris multis, qui sanguinis*
 “ *missionem, quantum nos ex ipsius scri-*
 “ *ptis conjicimus, videbantur requirere, non*
 “ *invenitur ascribere eam, alterutrum ne-*
 “ *cesse est cogitemus, aut non detractum il-*
 “ *lis hominibus sanguinem, aut hoc eum*
 “ *auxilii in narratione omisisse. Atqui ne-*
 “ *mini eorum, qui id requirebant, missum*
 “ *fuisse, est improbabile, cùm ille vir re-*

* Comm. in Epid. 3. 1.

“ *medium*

“ medium illud amaret: ut in germanissi-
 “ mis suis libris significavit, in *Aphorismis*,
 “ in libro de victu in morbis acutis, in libro
 “ de articulis, ipsoque aded in hoc tertio de
 “ vulgaribus morbis libro, ubi de quodam
 “ ægro in hunc modum scripsit: Octavo
 “ die cubitum secui; multum, ut debebat,
 “ fluebat. Nam cum octavo die sanguinem
 “ illi detraxerit, multò sanè prioribus die-
 “ bus magis hoc usum præsidio censeas.
 “ Quod autem singulis non ascripserit, qui-
 “ bus hoc adhibuit remedium ægris, cum
 “ meminerit eo minorum, ipsiusque aded
 “ suppositionis Balani, improbable est.
 “ Ergo si quando utrinque est oratio absur-
 “ da, minus absurdum eligendum est. Cen-
 “ seo equidem auxilium in multis esse as-
 “ sumptum, quod prætermissum in oratione,
 “ ut clarum. Quo me adducit potissimum,
 “ quod in iis prædictum est, quibus octavo
 “ die missus est sanguis. Etenim hoc ut ra-
 “ rum scripsit; & sanguinis ante octavum
 “ diem missionem ut consuetam præterit.
 “ Quod si in veris suis operibus, magnis in-
 “ festantibus morbis, semper sanguinis mis-
 “ sione utitur, simul cum eâ duo hæc respi-
 “ ciens,

“ ciens, ætatem pariter & ægri vires : &
 “ his ipsis in libris de vulgaribus morbis octa-
 “ vo die cuidam ait missum esse sanguinem,
 “ nihil aliud excogitare possumus, quam
 “ quod in ægris quidem non præteritum fu-
 “ erit hoc remedium, in narratione verò ut
 “ clarum præteritum fuerit. Quare de
 “ sanguinis missione, quia oratio ad ægros
 “ spectat omnes, semel dixisse sufficiat, ut
 “ & cætera quæ sunt communia. ^h Plani-
 “ usque alio loco idem, in hoc uno ægro-
 “ rum primo & tertio libro descriptorum de
 “ sanguinis missione Hippocrates fecit men-
 “ tionem, non ut solo cui sanguinem misif-
 “ set, sed ut octavo die solo. Nam tum e-
 “ tiam medici quasi lege certâ ultra quar-
 “ tum diem venam non secabant. Quando
 “ igitur huic octavo die missus est sanguis,
 “ multò certè plures censeas sanguinis missi-
 “ onem requirentes, secundo, tertio, quarto
 “ die auxilio hoc esse usos. Reticuit autem
 “ Hippocrates, sicut remedia alia omnia,
 “ tamen necesse interdum habuit scribere,
 “ nihil eos ab iis quæ offerebantur adjutos

^h Comm. in Epid. lib. 3. sect. 3, 8.

“ fuisse,

“ fuisse, ut malignitatem suggereret morbi:
 “ neque enim lucubrationem hîc curationis
 “ instituit, sed præsagitionis conscribere.

Hæc Galenus. Quibus id unum adjiciam, mihi nunquam persuaderi posse, ut credam in muliere illâ v. gr. lib. 3. Æg. 7. ad quintum usque diem *Anginam* passâ, neglectam fuisse ab *Hippocrate* venæ sectionem, qui in hoc morbo ¹ *ægrum cito suffocatum* iri pronunciat, nisi quis statim auxilium ferat, venasque & in brachiis & sub linguâ aperiat. Quid in febribus ardentibus *Phreniticis*que affectionibus, quarum utraque omnem ferè hîc implet paginam, fecisse eum verisimile est, qui, ubicunque accesserit inflammatio, millies edicit, quàm nulla spes sine sanguinis detractioe sit? In ^k *Pleuritico* item, qui non ante tricesimum quintum diem febre solutus est, an nihil nisi venam *semel* secuerit? Aut in ¹ *Puerperâ*, quam ad diem usque octogesimum febriculâ detentam legimus, nihil nisi *Balanum* iniecerit? Aut in eo denique, qui ^m *febre ardente* conflictatus est quique ad diem 120 traxit,

¹ Viêt. Acut. 39. ^k Lib. 3. sect. 2. Æg. 8. ¹ 1. 5. ^m 3. 1.

nihil quiquam exhibuerit medicinæ parens, qui in reliquis scriptis tam varia medendi genera persecutus est? Id potius arbitremur, *Hippocratem*, qui rei medicæ vim penitus intellexit, eam, ubi profutura esset, minimè omisisse: naturam quidem magistram esse secutum, sed tamen ita secutum, ut pro morbi necessitate artis subsidia adscisceret. Quid enim opus est medico, si omnia naturæ permitti debeant? Aut quid causæ est, cur hæc Ars salutis humanæ præses audiat, si suâ semper sponte morbi sanescant? Febres sunt quidem, quæ per se nullo modo finiri possunt, quæque curantis consilium omnino exigunt: etiam in iis, quæ interdum ipso temporis tractu solent evanescere, hoc efficit artis curatio, ut & breviores evadant, & exitu tranquilliore terminentur. Igitur de præsidiis in hoc morborum genere maximè illustribus, quæ vel à naturâ indicata, vel ab arte exculta sunt, singulatim pauca disseram: neque enim mei est instituti de medicinâ integrum volumen conscribere, sed ea tantùm, quæ apud alios aut intacta aut non satis explicata reperio, perstringere.

COMMENTARIUS II.

*De Sanguinis Missione, præsertim
de Venarum Jugularium Se-
ctione.*

SIT adeò primus de sanguinis detractione sermo. Quatuor ægrotos sponte factâ sanguinis eruptione sanari scribit *Hippocrates*: quorum quidem Historiæ ita ab eo contextæ sunt, ut siquando simile inciderit morbi genus, clarissima inde patefiant sanguinis mittendi indicia. In primâ quippe signata sunt hæc; ⁿ *febris vehemens, lumborum gravitas & dolor, delirium*. In secundâ, ^o *febris ardens, inquietudo, rubor, surditas, vigilæ, delirium*. In tertiâ, ^p *febris, inquietudo, vigilæ, convulsiones, dolor, coma, delirium*. In quartâ, ^q *febris ardens, acuta, vigilæ, capitis gravitas, dolor, faciei rubor, delirium*.

ⁿ 1. 7. ^o 3. f. 2. Æg. 7. ^p 3. f. 2. Æg. 11. ^q 3. f. 2. Æg. 12.

Hæc cùm ita se prodiderint notæ, nemo est in medicinâ vel mediocriter versatus, cui non sanguis illico mitti debere videatur, si modò *vires* sinant. Interest enim unicè, siquid sanguinis in hisce morbis detrahendum sit, quantum sit virium: quarum etsi multiplex sit nota, tamen, an validæ existant, certissimus index est pulsus. Adeò verum est quod *Celsus* notavit¹, vim corporis melius ex venis, quàm ex ipsâ specie aestimari.

Signa ex pulsibus sumpta *Hippocrates*, licet primus nomen pulsûs literis prodiderit, vel quia non calluit, vel quia non magni usûs existimavit, prorsus neglexit: ²quam tandem scientiam, eamque ferè solam, medicinæ *Hippocraticæ* se adjecisse perhibet *Galenus*. ³Certè ad sanguinis missionem plurimum momenti in hâc pulsuum distinctione positum est. Itaque in hujusmodi febribus, qui sanguinis pulsuum satis valentem, addo etiam & plenum, perceperit, abjectâ omni cunctatione venam aperiet. Acri sapius judicio opus esse fateor, quando in febr-

¹ 2. 10.² Gal. de Crif. 4.³ Præcog. 13.

bus acutis sanguinem educere oporteat, quando secus: habet enim ea res multas cautiones; hoc unum videtur perpetuum venæsectionis indicium, si ad cæteras, quæ modò descriptæ sunt, notas accesserit pulsum robur. Et venam quidem in *Acutis* circa initia maximè secari præstat, cùm vires adhuc integræ sint: nam aliàs sæpe, aut inclinante jam morbo nihil proficit, aut inveterascente mortem maturat.

Cætera de venæsectione, quæ latiùs fusa sunt, præcepta ex aliis petantur: mihi satis erit digitum ad fontes intendere. Id potiùs quæsierim, num peculiarem aliquam sanguinis mittendi rationem *Historiæ* hæ *Hippocraticæ* subjiciant. Quatuor istorum, qui ægrotaverint, caput & cerebrum ita affecta esse constat, ut in *delirium* omnes inciderint; ejectoque demum per *narium* *venas* sanguine, morbo fuerint liberati. Et sanè sanguinis hâc ex parte eruptio, uti maximè naturale, ita & aliquando præsentissimum est vitæ præsidium. Artis igitur cùm sit naturæ ductum sequi, in iisdem rerum angustiis easdem venas, vel ex eodem saltem alveo derivatas aperiri sanè convenit.

Quanam

Quænam autem scalpello tam opportunæ sunt, quàm ipsæ, (unde cæteræ omnes per caput dispertitæ oriuntur,) *Jugulares*? Id adeò nequeo non advertere, vix unum aut alterum, quos his febribus correptos scribit *Hippocrates*, delirio liberum fuisse: in quâ quidem cerebri affectione, quoties ad febrem accesserit, quoniam ex *Jugularium* sectione singulare levamentum deprehendisse visus sum, liceat de harum aperiendarum ratione paulò fusiùs disserere, & ut dilucidior sit eorum quæ dicenda sunt explicatio, ex Anatomicis pauca assumere.

Vena *Jugularis*, est vel *externa*, vel *interna*: quarum hæc multò grandior, uti eam post *Nicolaum Massam* ^u accuratissimè descripsit *Fallopins* ^w, licet in *Brutis*, à quibus venarum harum figuras apud *Vesalium* ^x expressas habemus, contrarium prorsus reperiatur. *Externæ* ramusculi extremi ab ore, à faucibus, à facie, ab oculorum tunicis, ab universâ denique capitis cute atque musculis nascuntur. *Interna*, quæ multò altiùs delitescit, quanquam aliquando

^u Introd. Anat. 62.

^w Observ. Anat.

^x Lib. 3. 7.
partibus.

partibus jam memoratis furculos aliquos, authore *Fallopio*, impertiat, ad imum *cra-nii* rectâ assurgit, inque *duræ matris* sinus laterales immergitur. Ita ut *Jugularis* externæ propagines extremæ, *arteriæ Carotidis* externæ ramis inferantur: interna itidem *Jugularis* ac *Carotis* interna, vasculis *duræ matris* intervenientibus, conjungantur ac confluant. Cujus quidem fabricæ artificio sanguis per cerebrum ac caput ultro citroque com meat. Structuram hanc distributionemque venarum si penitiùs contemplari libeat, facilè assequemur, cui demum fundamento nitatur facta in capitis ac cerebri morbis *Jugularium* sectio.

Sanguinis ex hoc loco mittendi mos est est satis antiquus, utcunque inter paucos obtinuerit: de quo si perbrevis historia præmissa sit, & lucem aliquam huic argumento afferet, neque erit legenti forsan injucunda. Sunt qui *Galenum* secuisse *Jugulares* tradunt: ille tamen, ni fallor, non sectionem ipsam imperare videtur, sed, si casu aliquo secentur, curationis modum præscribere. ^y In *Vivorum Anatome* ^z, *Jugulares*

^y Method. Med. 31. Art. & ven. dissect. c. 7.

^z 25.

aperiri

aperiri jubentur, in principio lepræ & anginae angustique anhelitus, in asthma acuto, in raucedine vocis, in abscessu pulmonis, in spirandi difficultate, & in splenis & laterum morbis. Sed perperam iste liber, qui sanè perridiculus est, & ab *Arabe* quodam ut videtur confictus, *Galeno* ascribitur. Eadem prope memorat *Sorani Ephesii Introductio*: sed cùm hoc itidem opusculum planè commentitium sit; cùmque *Cælius Aurelianus*, qui se in omnibus ferè *Soranum* sequi profitetur, de hâc re omnino fileat, nihil hinc, quod hujusmodi medicinæ antiquitatem probet, colligendum est. Sufficiet itaque has venas secandi originem ab *Alexandri Tralliani* temporibus repetere, qui *Jugulares* à se sectas esse scribit, maximèque profuisse. Hanc ut quibusdam familiarem ævo suo curationem refert *Actuarius*, quam itaque in *Catoche* & *Phrenitide* deprædicat. Eam in omnibus capitis morbis adhiberi jubent *Arabes*; neque in iis solùm, sed in leprâ acutisque thoracis affectibus: unde fortè consuetudo illa ad *Ægyptios* manavit, quam

^a Lib. 4.

^b Lib. 3. cap. 1.

apud eos etiam tum, cùm *Alexandriæ* esset, viguisse perhibet oculatus testis *Alpinus* *. Post *Arabum* tempora, nisi in *Bertruccio* ^c & *Arnoldo Villanovano* ^d, (qui hoc ex iis ad verbum exprimunt, uti ferè ex *Græcis Arabes*) vix ulla est de hujusmodi venæsectione mentio: donec anno circiter 1500 *Anatomes* studium pæne intermortuum revocavit *Jacobus Carpenfis*, modumque incidendi ^e *Jugulares* fusiùs descripsit. Quo quidem seculo à pluribus pleno ore laudatur hoc curandi genus: sed longè abfuit, ut in consuetudinem venerit. Quippe *Botallus*, qui circa annum 1570 scripsit, disertè dicit se neque hoc unquam à medico præscriptum neque à chirurgo tentatum vidisse, adeoque aut nunquam in usu fuisse, aut esse tum penitus exoletum: & quanquam ipse primus venæsectionis usum in *Galliam* induxerit, venamque quamlibet in quocunq; ferè morbo secuerit, fatetur quòd in ^f *Jugularibus* id experiri minimè ausus sit, *reformidans ne propter illius magnitudinem & magni trunci vicinitatem, non satis citò ne-*

* Medic. Ægypt. ^c Cap. 4. de Phrenit. ^d Reg. San. cap. 37.

^e Isagog. Anat.

^f Curat. per. V. S. cap. 40.

que tutò sanguis cohiberi possit. Imò *Riolanus* pater, qui recens à *Botalli* ætate fuit, de *Apoplexiâ* locutus, in hæc verba prorumpit, *Jugulares ausi sunt quidam secare pro extremo remedio.* Etiam *Fabricius Hildanus*, qui *Ophthalmiis*, *Hemicraniis* cerebrique inflammationibus hanc à se medicinam cum *efficacissimo subsidio* sæpius adhibitam esse prædicat, in *Epistolâ*, quam ad *Doringium* 1614 exaravit, *perpaucos tamen medicos, qui sectionem harum venarum approbârunt, hætenus sibi innotuisse* scribit, eamque *periculosam agnoscit, nisi expertus affuerit Chirurgus*^h. Quinimo in scriptis eodem anno editis *Julius Guastavinus*, professor *Pisani*, has venas non sine periculo secari posse pronuntiat. Ita plerosque ab hoc auxilii genere deterritos fuisse constat, sive quòd *Jugularium* vulnera aliquando lethalia esse observaverint, perperamque persuaserint sibi idem ex earum sectione eveniturum; sive potiùs quòd, ut sæpe fit, facta hæc à manu imperitâ sectio parum feliciter cesserit, notamque infamiæ experimento in-

^g Cent. 4. 14.

^h Combust. cap. 13.

D

usserit

ufferit. Hoc nimirum usu frequenter venit, ut, quod remedii genus ignominiâ semel notaverit unius inscitia, dignitati suæ vix restituere queat scientium universa consensus.

Utcunque verò ea res se habuerit, nullum est in Historiâ Medicâ exemplum, ubi rite peracta sectio aliquid mali attulerit: imò sæpissimè usus ostendit morbis compluribus, iis præsertim qui caput attingunt, nullo modo meliùs succurri. Certè in *Phrenitide*, quæ febribus supervenit, medicinam hanc quàm maximè efficacem esse expertus sum, cum alia remedia minùs commodè responderint: neque efficacem tantummodo, sed & adeò tutam, ut valde mirer aliquid de efficiendi difficultate, nedum periculo apud scriptores inveniri. Nam hæc vena, uti nullo ferè labore secatur, ita & secta facillimè omnium sanescit. Haud itaque opinor erravero, si quam demum in morbos vim exerceat *Jugularium* sectio, paulò altius investigare conatus sim, quò certius & rationes & tempora secandi intelligantur.

Jugularis adeò vel *derivandi* vel *revelendi*

lendi gratiâ inciditur ; ut copiâ majore in partes affectas veniat sanguis, facit *derivatio*, ut minore, *revulsio*. Quæ quidem vocabula, licet satis antiqua sint, tamen nemo unquam intelligere poterit, nec proinde secandi leges in alterutro genere rectè statuere, nisi accesserit accurata de vasorum structurâ motuque sanguinis cognitio. Hocque verissimum esse facilè agnoscet, qui scriptorem qualemcunque *Harveii* ætate superiorem perlegerit. De quâ re qui dubitat, evolvat unum instar omnium librum *Renati Morelli* de venâ secandâ in *Pleuritide*, qui omnes omnium authorum sententias de hâc *derivandi revellendique* doctrinâ congeffit.

Itaque in morbis, qui partes illas, unde *Jugularis* extimæ ramuli oriuntur, afficiunt, v. gr. in *Anginâ*, *Optthalmiâ*, & *faciei Tumoribus*, quando hujusce venæ truncum incidimus, *derivationis* causâ nos hoc facere manifestum est, si modò quid hâc voculâ intelligi velimus, quod à *revulsione* sit distinctum. Hoc enim aditu patefacto, cùm tollatur renixus, quem sanguis in extremis venulis positus ab eo, qui in *Jugularium*

trunco conclusus est, sustinuit; sanguis ex arteriâ *Carotide*, quam hujusce venæ summis verticibus committi diximus, liberiùs fluit, perque affectam partem velociùs decurrit: ita ut in eam sub ipso sectionis articulo major copia sanguinis derivetur, quàm venâ nondum incisâ. Igitur in hujusmodi re apertis *Jugularibus*, eas à celeritate vires acquirit sanguis, ut materiam aliquam in minimis ramusculis hærentem arteriolasq; obstruentem perpellere atque abigere possit: eodem planè modo ac *Saphenæ* sectio Menses deducit.

Ex quo illud intelligitur *derivationis* effectum subitum esse & maximè expeditum: in quo statu id advertere profuerit, si quando hoc consilium bene cesserit, in *recenti* obstructione valiturum: alioqui, si ea obfirmata atque inveterata sit, sanguis graviore impetu incurfans vasa fortiùs premit, facitque ut humores in iis pertinaciùs subsistentes iter penitus claudant. Idem frequenter accidit ex *Saphenæ* sectione, quæ aliquando inconsultiùs facta Menses potenter suppressit: pari ratione ac medicamenta *discutientia*, quæ tempestiviùs adhibita tumorem

morem prorsus dissipant, seriùs admota excitant atque attollunt, & in pus demum resolvunt. Unde fit, ut in *Anginâ*, v. gr. venæsectionem vel scalpello, vel cucurbitis, vel hirudine factam in linguâ, in mento, in faucibus atque cervice, apud *Cælium Aurelianum* exoriente jam morbo imperari videamus, vigente prorsus prohiberi: idemque Author qui sectæ suæ, hoc est *Methodicæ*, vestigiis insistens in morbis quibuscunque venam non nisi *semel* secuit, in hoc post *quartum* diem incidi vetat; quanquam ante ^k *tertium* diem, contra præscriptam ab omnibus quos sequitur in omni morborum genere formulam, id fieri licere concedat.

Recentiores itaque medici, ut Tumoribus hujusmodi cum Inflammatione subortis meliùs occurratur, ordiendum esse à *revellentibus* præcipiunt; ut scilicet humorum impetu atque ardore jam elanguescente, obstructio his auxiliis labefactata levior tandem negotio à *derivantibus* funditus tolli queat. Eâdem gubernari ratione, ad eandemque planè regulam dirigi debet curantis

^k Lib. 3. 3.

consilium, cùm deriventur humores ex *Jugulari*, à quâ veluti radice omnes istæ venulæ propagantur. Hinc in illustri illâ historiâ, quam de gravi oculi dextri inflammatione ad hunc modum sanatâ narrat *Fabricius Hildanus*, primo die vena in brachio dextro secta dicitur, proximo exhibitum *Catharticum*, tertio demum *Jugularis* aperta. Eodem fundamento nititur consuetudo illa, quâ, ingravescente *Anginâ*, post *revellentia* felicissimo successu *Jugularem internam*, circa inferioris maxillæ angulum, incidimus: nam quicquid contradicendi studio opposuerit *Riolanus*¹, coram *Chirurgis Londinensibus* in Theatro Anatomico haud ita pridem demonstravimus hujusce venæ rimum ad maxillæ glandulas, & ad fauces exporrigi: qui quidem non modò cum arteriâ extimâ *Carotide*, sed etiam cum externâ *Jugulari* concursat: adeoque cùm premente, uti diximus, *Anginâ*, pertunditur, idem efficit, ac si revera esset *externæ Jugularis* propago. Quod de venis etiam *Mammariis* in eodem morbo secandis scri-

¹ Animad. in C. Bauhin. Anatom.

bit *Hippocrates*^m, haud utique irrisione tam dignum est, quàm *Celio Aureliano* videturⁿ. Nam & istæ, quemadmodum primus docuit *Fallopius*^o, originem aliquando à *Jugularibus* ducunt.

Hæc ex *Jugulari externâ* sanguinis missio, non modò obstructions atque inflammationes extra Cranium obortas tollit, sed iis etiam, quæ *cerebrum* membranasque ejus corripunt, optimè medetur. Et sanè in his tutiùs multò adhibetur, illi utpote periculo minimè obnoxia, quod nonnunquam à *derivatione* metuendum notavimus. Quippe in *cerebri* morbis cum evacuentur *Jugulares*, fit à parte affectâ *revulsio*: quam rem paulò distinctiùs explicabo, quoniam nonnulla contrà disputari audio; quasi cerebrum hæc evacuandi viâ non omnino levâri possit, quia scilicet *externa Jugularis* nihil inde deferat, nec cum *internâ Carotide*, quæ cerebrum irrigat, quicquam habeat commercii. Argumentum sanè speciosum! Sed *Anatomes* perito facilè ostendam, utur ratio illa, quæ à vasorum structurâ petitur,

^m De Morb. 3. 11.

ⁿ Lib. 3. 4.

^o Obs. Anat.

fit verissima, tamen quod inde colligunt ita longissimè à veritate esse alienum, ut ob ipsissimam hanc rationem conclusio in contrarium duci debeat.

Hoc ut clariùs eluceat, ex antedictis repetendum est, *Carotidem* Arteriam in duas dividi propagines, externam internamque: quarum hæc cum internâ *Jugulari*, illa item cum externâ summa ora conjungit. Cùm itaque internæ *Carotidis* ramusculos obsederit inflammatio, nifus sanguinis, visque vasorum *Elastica*, tanquam paribus examinentur ponderibus, in æquilibrata quadam quiescunt: diminuto altero, alterum augefcit: quòd si venam secando sanguinis, qui in cerebri vasa illabi consuevit, portionem aliquam detrahimus, vis illa, quâ moles sanguinea arteriolas premit, minuetur, & proinde calor, quæque eum sequitur raritas, decrescent; ita ut vasorum tunicæ quasi in libertatem vindicatæ fortiùs se contrahere valeant, & si quid minutissimis angustis inhæserit, exprimere.

Id etiam hâc viâ consequimur, ut evacuatione ex *Jugularibus* factâ, debilitetur illa, quâ sibi invicem humores adhærescunt, tenacitas:

tenacitas : ita ut sanguis fluentior factus per vasa more solito facilius deferatur. In quibus quidem duabus rebus potissimam posita est *revellentium* omnium virtus.

Sed quò melius ea quæ dicta sunt huic argumento satisfaciant, rationem sic ineamus. Arteriæ *Carotidis* externæ internæque, si inter se conferantur, ferè æqualis est capacitas ; itaque à trunco par sanguinis mensura in utramque immittitur : *Carotidis* porrò tam dextræ quàm sinistrae truncus, si res ad calculum exigatur, horæ parte quâlibet sexagesimâ accipiet uterque sanguinis uncias 6 $\frac{1}{2}$, cum in Aortam, ut plerumque fit, influant uncia 66. Quantitas autem sanguinis in vas quodvis derivata hoc modo definitur. Scilicet *momento* sanguinis, si renixum omnem excluderis, respondet. Unde cum exterior *Jugularis*, quæ cum externæ *Carotidis* ramo coit, secatur, Renixus, qui sanguini obsistit, in internâ *Carotide* major est quàm in externâ ; visque tunicarum *Elastica* impedit, quò minus in hanc propaginem sanguis liberè defluat, qui ideo in alteram, nempe *externam*, propellitur. Ita ut hâc ratione, cum ad ora

E

internæ

internæ *Carotidis* minuatur sanguinis pressio, fibrarum motrix facultas vim sanguinis, quâ unicè distenduntur vasa, excedat, & referatis arctioribus viis amotâque materiâ obstructionem expediat.

Hoc verum esse clariùs patebit, si modò exquisitiùs de hâc re ratiocinari libeat. Itaque sanguinis *momentum*, si ad Renixum conferatur, sit ut 5 ad 1; quæ sanè, ut parciissimè dicam, minima reperietur proportio: in hoc statu si aperiatur *Jugularis*, copia sanguinis in internâ *Carotide* fluentis, ad illam, quæ externæ illabitur, eandem rationem obtinebit, quam 4 ad 5. Quocirca aperto foramine, si, cùm pars horæ tricesima effluerit, ab externâ *Carotide* in *Jugularem* externam deriventur uncia 13, eodem spatio interna *Carotis* recipiet uncias 10 $\frac{2}{3}$. Tantillo temporis intervallo erit differentia unciarum 2 $\frac{1}{3}$. Hinc satis liquet eam esse *revulsionum* omnium non modò maximè compendiosam atque expeditam, sed earum etiam, quæ à *cerebro* fiunt, fortissimam. Si quid ergo auxilii alia quævis venæsectio latura sit, hæc præ cæteris pollicetur.

Infirmissimum itaq; est illud argumentum,
quo

quo contendunt nonnulli, hoc sectionis genere caput minimè levare posse, quòd cum externâ *Jugulari* nulla internæ *Carotidi* intercedat conjunctio: quod longè secus est; nam si quid illæ commercii haberent, nulla prorsus in hujusmodi re efficeretur *Revulsio*. Concedamus enim internam *Jugularem*, quæ cum illâ Arteriâ copulatur, aperiri posse: ex calculo, quo jam usi sumus, planè liquet, plus sanguinis, (uncias nempe $2\frac{1}{2}$) in internam *Carotidem* fluxurum, quàm qui venâ nondum sectâ se ingesserat: inde vis illa, quâ sanguis cerebri vasa comprimit, ad uncias 5 pertinget, si loco externæ *Jugularis* interna inciditur.

Supervacaneum videtur pluribus docere, quantum sit in hoc auxilii genere momentum, quoties quid à *cerebro* retrahendum est. Id ratio satis ususque ostendunt. Etenim quod in cane omni accidit suspendium passio, Anatomes perito satis indicat, quantum opis in his cerebri affectibus latura sit libera sanguinis ex *Jugulari* externâ educio: hujus quippe venæ interclusio cerebri canini vasa sanguine obruit, mortemque more Apoplectico infert. Ita facilè

ab his experimentis, uti primùm tracta est, sic & in majus provehi potest medendi via. Id tantummodo adjiciam, unum hinc idque illustre exemplum depromi posse, quàm longè medicam artem promovere queat de *sanguinis circuitu* doctrina, si modò lucem illam, quam immortale hoc inventum largitur, in medendi usum accommodare velimus. Nam apud eos, qui antea vixerunt scripseruntve, nulla certa aut vera de hoc medicinæ genere poterat esse cognitio. Illos quippe latuit omnino, cur in aliis *capitis* affectibus humores *derivet*, in aliis autem *revellat* *Jugularium* sectio: quod nisi penitus perspectum fuerit, vix fieri potest, ut in alterutris vel tutò sanguis mitti queat, vel tempestivè. Itaque *Marcus Gatinaria*, sectioni huic maxime infensus, qui anno circiter 1440 scripsit, quemque centum fere post annis exscripsit *Jacobus Sylvius*, eam omni quidem in morbo, in *Apoplexiâ*^p præsertim, prohibet: hoc potissimum argumento fretus, quòd sanguinem in cerebrum uberiùs transfundat:

fundat. *Hollerius* autem, qui in eodem morbo *Jugularem* secari jubet, in eum opinionis errorem incidit, ut *derivandi* causâ id esse faciendum dicat. Etiam *Horatius Augenus*, qui grandi volumine omnes venæsectionis vias explicavit, disertè pronuntiat fieri nunquam posse, ut eadem vena simul & *revellendis* humoribus & *derivandis* interserviat.

Ita latè in omnem universæ medicinæ ambitum *Anatomica* notitia pertinet: sine quâ illa aut nullâ omnino est, aut *Empirica*. Perpetuò quippe fluctuat artificis sententia, nisi artis fundamenta exquisitè percipiat: & si cui casu aliquo res bene cesserit, nullâ aliâ is laude dignus est, quàm quòd omne consilium in fortunâ posuerit.

Liceat hæc, quæ de *Jugularibus* secandis dicta sunt, exemplo illustrare; quod è multis ideo sumendum duxi, quoniam, experimento alterâ vice repetito, morbus tandem modo planè singulari abactus est. *Hippocratis* itaque ut institutum sequar, morbi formam paucis complectar.

Anno 1705 in eâ, quæ ad *Hispaniam* facta est, expeditione tam classem quàm castra
Britannica

ab his experimentis, uti primùm tracta est, sic & in majus provehi potest medendi via. Id tantummodo adjiciam, unum hinc idque illustre exemplum depromi posse, quàm longè medicam artem promoveri queat de *sanguinis circuitu* doctrina, si modò lucem illam, quam immortale hoc inventum largitur, in medendi usum accommodare velimus. Nam apud eos, qui antea vixerunt scripseruntve, nulla certa aut vera de hoc medicinæ genere poterat esse cognitio. Illos quippe latuit omnino, cur in aliis *capitis* affectibus humores *derivet*, in aliis autem *revellat Jugularium* sectio: quod nisi penitus perspectum fuerit, vix fieri potest, ut in alterutris vel tutò sanguis mitti queat, vel tempestivè. Itaque *Marcus Gatinaria*, sectioni huic maximè infensus, qui anno circiter 1440 scripsit, quemque centum fere pòst annis excipit *Jacobus Sylvius*, eam omni quidem in morbo, in *Apoplexiâ*^p præsertim, prohibet: hoc potissimùm argumento fretus, quòd sanguinem in cerebrum uberiùs transfundat:

fundat. *Hollerius* autem, qui in eodem morbo *Jugularem* secari jubet, in eum opinionis errorem incidit, ut *derivandi* causâ id esse faciendum dicat. Etiam *Horatius Augenus*, qui grandi volumine omnes venæsectionis vias explicavit, disertè pronuntiat fieri nunquam posse, ut eadem vena simul & *revellendis* humoribus & *derivandis* inserviat.

Ita latè in omnem universæ medicinæ ambitum *Anatomica* notitia pertinet: sine quâ illa aut nullâ omnino est, aut *Empirica*. Perpetuò quippe fluctuat artificis sententia, nisi artis fundamenta exquisitè percipiat: & si cui casu aliquo res bene cesserit, nullâ aliâ is laude dignus est, quàm quòd omne consilium in fortunâ posuerit.

Liceat hæc, quæ de *Jugularibus* secandis dicta sunt, exemplo illustrare; quod è multis ideo sumendum duxi, quoniam, experimento alterâ vice repetito, morbus tandem modo planè singulari abactus est. *Hippocratis* itaque ut institutum sequar, morbi formam paucis complectar.

Anno 1705 in eâ, quæ ad *Hispaniam* facta est, expeditione tam classem quàm castra
Britannica

Britannica invasit febris, continua quidem, ferè tamen interdiu remittens: & ad *Stationariam*, quam Annis 1685 & 1686 adumbravit *Sydenhamus*, proximè visa est accedere; nisi quòd in illâ frigus calorem per vices exceperit, hæc caloris tantùm remissione deferbuerit. Ineunte *Julio*, potissimùm increbuit; nescio an in causâ fuerit præcalida illa, quæ modò præcesserat, tempestas. Accessio morbi subita & atrox: nam præter vulgares notas, uti sitim, inquietudinem, oculorum & præcordiorum gravitatem, linguæ scabritiem, artuum dolorem, corporis imbecillitatem, alvi deficiam, *cerebrum* etiam ingruentis mali indicia ferebat; neque quenquam novi febre hâc laborantem, qui vel capitis dolore vel vertigine vacaret. In quamplurimis etiam ventriculus malè se habuit. Nonnullis lumbi, quasi instantibus *Variolis*, dolebant. Interdum levi quodam horrore febris accessit. Quando ad statum pervenerat, spirandi molestiam, tendinum subsultus, & deliria ferè semper intulit, nisi arte tempestivè coercita. Increcente morbo frequentes singultus, qui aliquando ad biduum du-

rârunt citra ægroti periculum. *Athletici* præ aliis & acerbius affecti sunt, & perempti citius: cæteri ferè lentâ morte sublati. Nonnulli, cùm cessâsse penitus videretur febris, dies quatuor vel quinque, sine dolore aut ægrotatione, licet imbecilli, jacuerunt: deinde distentionibus nervorum repentè obortis, brevi expirabant. Atq; hoc quidem, neglectis *Vesicatoriis*, præsertim obtigit. Convalescentibus aliquando supervenit ventris fluxus, qui tamen perrarò, nisi torminibus intervenientibus, mortem attulit. Aliàs, vires perquam ægerrimè redierunt, præcipuè *pituitosis*; quibus etiam diutius incubuit morbus. In perpaucis *Parotides*, aut abscessus circa Inguen orti morbum solverunt; quod sanè, quantùm advertere licebat, unicum erat morbi remedium, quod natura subministravit: sed ne hoc quidem, nisi *Evacuantibus* parcius adhibitis, accidere solebat.

Hujusmodi febre correptus est D. *Pool*, in nave *Barfleur* Præfecti vicarius, cui D. *Cooper* Chirurgus pro Pharmacopæo fuit.

1. Die questus est, de artuum doloribus, de æstu, & capitis gravitate. Pulsus velox & validus; nulla alvi dejectio. Itaq; sanguis ex brachio missus est ad 3xii.

2. Doloribus aliquatenus mitigatis, cætera ferè eadem. Accessit & nausea. Quare vesperi datum est *Vomitorium*, à quo non modò alvus dejecta est, sed & capitis levamen est subsecutum calorisque remissio.

3. Nox inquieta. Ventriculus meliùs se habuit. Sub noctem vehementer incalcescebat. Pulsus celer, & inæqualis. In facie rubor maximus, & in capite dolor. Sitis intensa. Adhibitum est *Nuchæ Vesicatorium*. Temperatis medicamentis usus est; à calidioribus prorsus abstinuit.

4. Mane pulsus paulò pacatior. Sed post meridiem recrudescebant omnia. Rediit capitis molestia, aliquando & delirabat. Urina pallidior, nec quicquam in eâ subse-
dit. Applicata sunt *Vesicatoria* ampla utri-
que brachio.

5. Per noctem multa corporis jactatio. Mane ferè eadem. Pulsus valens, velox, duriusculus. Itaque cùm frustra fuerint *Vesicatoria*, missus est sanguis ex *Jugulari*:
unde

unde caput maximè recreatum est, mens-
que sibi constitit. Aëstus remissior, siti ut-
cunque permanente. Ita ferè ad horas se-
decim agebat.

6. Post mediam noctem iterum delira-
bat, aliena multa locutus. Febris, nullâ
interpositâ remissione, admodum ingraves-
cebat. Injectus est *Clyster*, & admotum ca-
piti raso *Vesicatorium*.

7. Eadem omnia. Nulla delirandi in-
termisso. In manibus insuper tendines sub-
siliabant. Spiratio nonnihil difficilis. Ad-
hibebatur alterum *Enema*.

8. Calor vehementiùs excanduit. Ma-
jor etiam tendinum subsultus. Lingua ali-
quando hæsit. Scintillabant oculi. Urina
haud malè colorata, nihil tamen depo-
suit. Aptabantur utrique femori *Vesica-
toria*.

9. Nihil omnino intellexit. Lecti fimbrias
diduxit, & floccos vellicabat, cùm antea in-
tra verba desipuerat. Per vices aliquando
singultu correptus est.

10. Quia omnia, etiam *Vesicatoriis* to-
ties adhibitis, in pejus ruere visa sunt, &
quia Pulsus adhuc satis valenter se habuit,

F

iterum

iterum ex *Jugulari* eductæ sunt sanguinis
 3xii. A quo quidem tempore statim fere
 cessavit delirium, & cætera signa paulatim
 in melius mutata sunt, ita ut ex toto tandem
 secuta sit integritas.

Hæc, quæ de *Venis Jugularibus* dicta sunt,
 ad *Arteriæ Temporalis* sectionem perinde,
 & quidem propius, spectant. Hæc quippe
 apertâ, propter eum quo sanguis effunditur
 impetum, si modò pleno flumine exiliat,
 expeditissima omnium fit *Revulsio*. *Arterias*
 satis frequenter secuerunt medici veteres;
 consuetudinemque eam ita apud *Ægyptios*
 invaluissæ scribit *Alpinus*⁹, ut has illi haud
 rariùs quàm venas scinderent. Cæterùm
 hæc sectio, ut feliciter cedat, nonnihil dif-
 ficultatis habet; etiam aliquando cum pe-
 riculo fit: quare nolo in hoc argumento
 longus esse, præsertim cùm minimè futurum
 videtur, ut nostri unquam homines huic
 medicinæ generi assuescant.

⁹ Medic. Ægypt. p. 60.

COMMENTARIUS III.

De Sudoribus.

Nonnullos, sudore primùm perfusos, dein febre liberatos memorat *Hippocrates*, sive sudor ille revera morbum finiebat, sive potiùs sub fine morbi obortus est, quod lib. 1, 6, 7. lib 2. sect. 2, 7, 11, 12, contigisse constat. In quibus quidem ægrotis erumpente magis sanguine, quàm *sudoris* vi terminari videtur febris. Etenim sudor perpetuò apud *Hippocratem*, quantùm ego percipio, non ut curandi instrumentum, sed tantùm ut prælagii nota proponitur. Igitur Ille in libris, qui germani habentur, remedium, quod sudores provocet, nusquam meminit: etiam in iis, qui *Hippocrati* falsò sunt ascripti, *semel* tantùm facta est hujus, qui medicamentis perficitur, sudoris mentio. Author quippe libri *secundi Epidemiorum*^r hoc imperat: at quâ demum mendendi viâ sudores ciet? Cubantem scilicet *stragulis* prudenter operit, deinde *farinam*

^r Sub fine

coctam vinumque meracum exhibet. Neq; etiam hæc dari suadet, nisi in illis febribus, quæ à *lassitudine*, aut simili quâpiam causâ proveniunt, quales ferè sunt quæ vocantur *Diariæ*.

Adeò parum in usu apud veteres fuit intro sumpta ad sudores eliciendos medicina, ut de eâ verbum aliquod ne quidem apud *Latinum Hippocratem* reperiatur. Siquid ergo adversùm has febres auxilii attulerint sudores, id omne à naturâ profectum esse videtur. In quibus fortè materia superans faciliùs per cutim dissipari poterat, vel propter cœli temperationem, vel propter bonos ægrotantium mores, quos neque desidia, neq; luxuria vitiaverat. Certè, ut nunc est hominum vita, frustra vel à naturâ, vel ab arte hanc morbi solvendi viam expectamus: & siqua acerbior inciderit febris, verè mihi videor esse affirmaturus, rarissimè per sudores solos ad integritatem veniri.

Sed tamen ab *Arabum* usque temporibus cœpit in immensum serpere remediorum sudores moventium varietas: ut vix ulla sit febris, adversùs quam vel *Chymicorum* aliquis, vel Anicula paulò curiosior, nullâ morbi habi-

tâ ratione, singulare *Antidotum* non adin-
venerit. Hinc consuetudo illa ad nos etiam
defluxit, ut febricitantes *Cardiacis* maximè,
utpote jucundam curationem promitten-
tibus, uterentur. Ita facilè voluptatis
causâ in errorem incidimus; qui nusquam
periculosior est, quàm ubi de salute agitur.

Hanc medendi institutionem, ut nimium
in calidioribus remediis positam, jure repu-
diat *Sydenhamus*: quæ tamen ex hodiernâ
medicinâ non videtur penitus, uti debuit,
exulâsse. Quid enim hâc curandi ratione
assequuntur medici, nisi ut calidissima quæq;
exhibendo, sudoresque affatim provocando,
rapidior fiat sanguinis circuitus, quod & fa-
tentur ipsi: unde, febre paulatim invales-
cente, & cerebrum tandem occupante, deli-
ria nervorumq; distentiones, si non accersi,
saltem haud arceri videmus. Idque con-
stanter experiuntur ii, qui in febribus acu-
tis nihil nisi *Serpentariæ* radicem, *Salemque*
de *Cornu Cervino* expressum, & similia, amant
ingerere. Idem accidere solet, ubi in feбри-
bus *remittentibus* *Corticem Peruvianum* im-
portuniùs adhiberi contigerit: cujus hunc
ferè exitum percipiunt medentes, ut quæ
antea

antea paululùm subfederat febris, jam, nullâ interpositâ morâ, vehementiùs excandescat. Sed in hoc rerum statu quid demum consilii capiunt? Scilicet metu exterriti, inque maximâ inconstantia versati, ultro citroque se agere necesse habent, & continuò aut ad *Vomitoria*, aut ad *Sanguinis missionem*, aut ad *Vesicantia*, tanquam ad extrema remedia, confugiunt. Hunc adeò fructum habet præpostera hæc medendi ratio, ut, unde incipere debuerint, ibi morbo jam consistente desinant; & ea salutis præsidia alieno tempore frustra sæpius tentent, quæ Artis periti inter initia valetudinis magno cubantium commodo præcipiunt.

Est & alia huic diversa insania, quam insaniant nonnulli, quorum in *Acidis* posita est omnis curatio; quiq; spem nullam nisi in *Aceto*, aut *Pomorum agrestium* succo collocant: quasi quia nefas sit ægrotum comburere, ideò protinus frigore enecare oporteat.

Nollem hæc, quæ hætenus dicta sunt, ita accipi, quasi nulla in febribus curandis remedia, quæ sudores eliciant, suaderem. Etenim quæ mediæ materiæ sunt, & temperata habentur, multo cum emolumento adhiberi

&

& posse, & debere haud inficior. Ista, de quibus antea dictum est, cum utrinque à mediocritate nimium absint, tanquam planè perniciofa, ex medentis supellectile penitus rejicienda sunt: his etiam, quæ blandiora sunt, si iis solis rem totam commitimus, parum tutò creditur. Sin præcesserint *Evacuantia*, & febri melius succurrunt, & sudores evocant expeditius. Quod & de *Opiatis* verissimum est: quibus quidem nulla est medicina ad aperienda cutis spiracula efficacior.

COMMENTARIUS IV.

De Vomitione.

UNica est apud *Hippocratem* Historia lib. 1. 13. in quâ, ubi præcesserat *Vomitio*, morbus solvi dicitur. Quod quidem observatum, in communem medendi usum traxerunt artis nostræ principes. Neq; enim ullum est remedium sub initiis febrium æquè salutare; sæpenumero & necessarium est, si quando, quod plerumq; fit, vel nausea, vel
ventriculi

ventriculi gravitas, vel etiam capitis dolor invaserit. Quod medicinæ genus & apud vetustissimos *Græcos* haud infrequens fuit, & *Celsi* temporibus *Romæ* perquam familiare. Hâc quippe evacuandi ratione non modò primæ purgantur viæ, crudæq; materiæ redundantia compescitur; sed cùm viscera musculique corporis vehementiore motu agitentur, ipsæque medicamenti particulæ in sanguinem sese insinuent, ita demum resolvuntur humores, ut liberior sit intra vasa tenuia circuitus, & siquid superfluum sit per cuticulares meatus diffluat. Igitur in hâc *Historiâ*, post vomitum excitatum, sudores multos consecutos esse testatur *Hippocrates*.

Ita medicamenti, quo vomitus cietur, interior est quædam actio: quæ nusquam aliàs se manifestiùs prodit, quàm in celebri illâ radice, *Ipecacoanbâ*. Hujus sanè vis in attenuandis humoribus eximia est; cui & fidem facit summa herbæ amaritudo, & vividus ille, qui apparatu *Chymico* elicitur, Sal. Equidem hanc radicem non parcâ manu adhibitam esse comperi, cùm nulla ferè vel per os, vel per alvum sequeretur purgatio:

purgatio: elapsâ autem unâ aut alterâ horâ incallescere cœpit ægrotus, ita ut, pulsu excitato, tandem in uberrimum sudorem colli-quesceret. Atque in hoc, quantum ego conjecturâ assequi possum, præcipuè consistit egregia illa in *Dysentericis* affectibus virtus, quam sibi præ aliis vomendi instrumentis *Ipecacoanha* vendicat. Igitur à *Bra-siliensibus* ^f præsentissimum habetur contra venena auxilium.

Dixi, sub *initiiis* maximè febrium *vomitio-nem* esse tentandam. Neque in contrariam partem testis citandus est *Hippocrates*, licet circa *decimum quartum* diem evacuatione hâc morbum solvi dixerit. Nam mulier hæc, à *septimo*, febre planè libera fuit, tresque ita dies integrè egerat: *undecimo* autem, rigore correpta est, quem excepit æstus intensior: ita ut hæc febris ex *inter-mittentium* genere fuisse videatur, quæ quidem *continua*, ut sæpe fieri solet, successerat. Adeoque novo huic morbo, circa principia, finem attulit *Vomitio*: quæ quidem ad extinguendas febres intermittentes

^f Gul. Pison. Hist. Brasil.

semper cum fructu adhibetur, etiam & ad continuas valet, si morbus nondum inveteraverit.

Atque hæc sanè in febribus acutis facere oportet; neque tamen ideo in morbis omnibus, qui febrem habent conjunctam, experiri convenit. Quid enim de iis censendum est, qui in *Pleuritide* v. g. contra *Celsi* præceptum¹, *Vomitoria*, eaque valentissima, præscribunt? Quasi unquam vehemens illa lateris contentio, quæ inter vomendum oritur, morbum levaret! Imò augeat necesse est. Nam eo remedii genere intempestivè adhibito, quæ in *pleuram* aut *pulmones* defluerat materia, altius multò impingitur, vasque obstruit pertinaciùs. Quid de iis etiam, qui, *variolis* ferè jam ad maturitatem perductis, vomentia præcipiunt? Cùm nulla prorsus medicina humores potentiùs avertat, quàm quæ *vomitum* ciet: cujus sanè in revellendo vis ex hoc satis intelligitur, quòd scilicet *coxarum dolores*, atque *Oedemata* sapius expugnet, aliis frustra diuque tentatis revellentibus. Hanc itaque ob causam,

¹ 3. 6.

4

qui

qui de curandi ratione accuratissimè scripserunt Authores, instante jam *Crisi*, *Vomitoria* planè prohibent: utpòte quæ, *revellendi* vim cùm habeant, isti levationis viæ, quam, *magistra optima medendi*, natura molitur, proculdubio officiant. Immo Viri Artis *Chirurgicæ* peritissimi, hoc sibi ut perpetuum proponunt; Ubiunque tumor aliquis ad suppurationem inclinaverit, ibi non modò à *Vomitoriis*, sed ab omnibus cujuscunque generis *evacuantibus* esse abstinendum. Quare, variolis jam maturiscentibus, nisi quid à suffocatione sit periculi, & ratione ipsâ, & universâ scientium voce damnatur *Vomitio*: quam tamen nonnullis eò usque placuisse vidimus, ut, sub ipso ferè mortis articulo, hoc perquam familiariter usi sint remedio.

COMMENTARIUS V.

*De Excreatione purulenta : De
Pleuritide item, & Peripneu-
monia.*

SPut a quidem multa ejecit *Pythion* lib. 3. 1. in quo tamen morbus ita parum excreatione aliquâ materiæ solutus est, ut non nisi suppuratione coortâ tandem decesserit. Solus est *Anaxion* lib. 3. sect. 2. 8. cui hâc viâ obtigit integra morbi liberatio. Sanè memorabilis est Historia, quam & sæpius retractat *Galenus*, & quanto cum iudicio eam persecutus est *Hippocrates*, ostendit; dicitq; varias hâc commistas esse notas, quæ non sunt perpetuæ, ideoq; nomen morbi à scriptore reticeri: quem ipse tamen *Galenus* pro germanâ *Pleuritide* agnoscit. De quâ quidem pauca distinctius proferam, quia huic argumento ab authoribus parum esse satisfactum video.

Pleuritis

Pleuritis adeò vera à *Pleuræ* inflammatione oritur: siquidem intra parietes hujusce membranæ (duplex enim est) Arteriolæ multæ à ramo intercostali deductæ effunduntur, quæ, levi sæpe de causâ nimium distentæ, obstrui solent, inflammationemque pariunt. Legitima *Pleuritidis* signa, quibus ea ab alio quovis morbo distinguitur, sunt quatuor, *dolor lateris vehemens atque pungens, spirandi difficultas, febris, & Pulsuum durities*; quod quidem ultimum inter proprietatis notas malim reponere, quàm, cum *Galeno, Tussim.* Cujus sanè sententiam uti sæpius datâ operâ aspernari & respuere, hominis esset valde arrogantis; ita in omnibus sequi velle, superstitiosi est. Neque enim Authores, in medicinâ faciendâ, sed Rationis momenta quærenda sunt.

Riverii Reformati Editor, *Joh. Manelfum* secutus (qui, repugnante omni medicorum scholâ, *serratum* Pulsum in *Hæticis* " solum, non in *Pleuriticis* agnoscit) hanc pulsûs duritiem omnino explodit, tanquam rem in *Pleuritide* nunquam, nedum in alio

" Bald. Bald. Epist. pag. 22.

quocunque morbi genere, observatam. Sed, præterquam quòd scriptores propè universi *Pulsus duritiem* lateris dolori familiarissimam esse tradunt, usus ipse satis testatur eam perpetuò adesse, ubi paulò vehementiùs non huic modò *membranæ*, sed cæteris etiam, cerebri præsertim, infederit inflammatio. Et certè hujusce Pulsus, si ad sensum provocamus, tam facilis atque expedita est distinctio, quàm aut validi, aut celeris, aut pleni.

Quòd si partium membranacearum naturam propiùs contemplari libeat, duritatis hujus rationem protinus assequemur. Siquidem membranæ omnes sunt *Elasticæ*, ideoq; à vi externâ diversimodè vel constringi, vel explicari solent. Hinc pelles animalium tam mortuorum quàm viventium, sese in arctum retrahunt, si calor aliquo modo accesserit: idque in omnibus corporibus, quæ flecti & resilire queunt, perpetuum est, ut, siqua eorum portio aut porrectior, aut contractior fiat, cæteræ omnes pariter de statu pristino declinent. Serici quippe aut Chalybis filum, Funis, vel Chorda musica, siquam in alterâ extremitate vim passa fuerit, in alterâ

alterâ vibrabit: quæ quidem omnia per totam æqualiter longitudinem aut intendi, aut remitti videmus. Siquam itidem membranae partem vehementius pervelli & contrahi contigerit, quod reliquum est unâ conspirat, & modo planè simili afficitur. Totius adeò corporis membranae mutuam inter se invicem habent commercium, ab iisque propagantur omnes *Arteriarum* tunicæ. Inflammatione igitur obortâ, *Pleura* irritatur admodum & constringitur, eandemque rigiditatis speciem in *Arterias* derivat: atque hæc quidem *Arteriarum* contractio, quâ minùs flexibiles, fiunt, digitoq; segniùs cedunt, *duritatis* sensum efficiet.

Uti nulla legitima *Pleuritis* sine his, quas modò retuli, notis potest consistere; ita multæ aliæ affectibus, quos vocamus *Pleuriticos*, sæpius adhærescere solent: quæ tamen ad alium morbum, huicque in multis dissimilem, *Peripneumoniam* nimirum, pertinent. Illud jure aliquis mirabitur, tam confusam atq; implicatam esse utriusq; hujus morbi descriptionem, & à *Veteribus* & à *Recentioribus* traditam. *Veteres* quidem eos inter se distingui scribunt, sed easdem utriusque

que notas assignant: idque facile animadvertere licet, quòd, quæ apud illos de *Pleuritidis* caractere leguntur, ad *Pleuritidem* quidem referenda sint, sed cum *Peripneumoniâ* conjunctam. Etenim *Peripneumonia* simplex atque incomitata in eorum scriptis occurrit; de *Pleuritide* verò, quæ *Peripneumoniam* non habuerit adjunctam, nisi *semel* apud *Hippocratem**, nihil usquam legimus. *Recentiorum* plerique vix ullum inter hos morbos discrimen ponunt, gradu tantùm dissimiles esse volunt: nonnulli etiam ad *Pleuram* tantillùm attendunt, ut in *Pleuritide* nullas ei partes concedant. Hinc adeò manavit omnis hæc obscuritas: scilicet cùm *Pleura* ita afficitur, ut in *abscessum* veniat, pulmones, uti loco proximi, ita & si fabricam spectes, tenerrimi, labem facile arripiunt, *Pleuræque* adhærescunt: ita cùm *Peripneumonia* *Pleuritidi* supervenerit, describitur tamen morbus, tanquam mera esset *Pleuritis*. Hocq; perspicuum faciunt ii, qui mali hujus decursum scriptis explicant. Fatendum est frequenter accidere, ut pulmones unà laborent:

* Morb. lib. 1.

sed id utique in *Pleuritide* minimè perpetuum est. Quod ut meliùs intelligi queat, haud alienum erit partium, quæ in his morbis affici solent, situm naturamque perpendere: quippe in hâc re eam nobis lucem impertiet *Anatome*, ut in alterutro morbo tum signorum causas, tum medendi rationes clariùs investigare possimus.

Peripneumonia itaque uno omnium consensu nihil aliud est, quàm pulmonum inflammatio: hanc à *Pleuritide* secretam atque liberam operæ pretium erit explorare, ut, quæ sui indicia vi suâpte proferat, videamus. Pulmonibus obstructis atq; inflammatione quâdam correptis fieri non potest, quin primum morbi impetum sustineant *Bronchiorum* vascula: quibus supra modum turgentibus, interior *Asperæ Arteriæ* tunica ita comprimitur & vellicatur, ut musculis inde contractis, ac spiritu per'os rejecto, *Tussim* provocet. Hoc onere oppressis pulmonibus, quidam gravitatis atque molestiæ sensus suboritur, &, aere tum intromisso tum expulso citiùs, turbatior fit & magis festinata respiratio: ita ut, cùm calor, quem parit inflammatio, naturali intensior

H

fit,

fit, spiritus etiam, dum emittitur, incallescere videatur. Et hic quidem in spirando fervor, tanquam perennis & constans *Peripneumonix* nota apud *Hippocratem* proponitur: etiam sola est, quæ non communiter & *Pleuritidi* conveniat, quemadmodum morbum hunc & ab illo & à veteribus cunctis descriptum accepimus. Cum itaque diutius invaluerit obstructio, quid factu facilius est, quàm ut vasorum aliquot, quæ agitari plurimum interque se collidi diximus, rumpantur? Quorum tunicis dehiscantibus profluet suo tempore vel tenuis humor, vel sanies, vel pus, prout ulcerum ratio exigit. Ad hunc modum materia intra membranas *Bronchiales* accumulata, quæ natura iter ostendit, excreatione tandem egeritur. Igitur quando hæc simul cum acutâ febre concurrant, viz. *Tussis*, *pulmonum Gravitas*, *Spiritus calidior*, *Purisque rejectio*, propria & minimè eminentia sunt *Peripneumonix* indicia. Quorum quidem postremum non morbum modò indicat, sed & plerumque solvit; quippe ex *Peripneumonicis* pauci, nisi subvenerit pectoris purgatio, evadunt.

Nihilominus

Nihilominus ab omnium ferè ætatum scriptoribus, *Tussis* atque *sputorum Excreatio* inter signa, quibus secernitur *Pleuritis*, recensentur. Interdum sanè est, ubi *Pleuritin* comitetur *Tussis*, cui tamen ex naturæ necessitate nulla est cum eâ cognatio: pulmones quippe & *Pleuræ* & *Costis* sæpius adhæsisse compertum est, minimè interim accedente *Tussi*: etiam ab *Empyemate*, in quo materia undiquaque diffuens pulmonum superficiem continuò premit, haud raro abest *Tussis*. Quam tamen à *Peripneumoniâ* abesse non posse satis docet *Anatome*: & cuicunque harum structura partium vel mediocriter cognita sit, is intelligat necesse est, quàm parum in purgando pectore valeat sola lateris inflammatio, nisi & idem simul sit in pulmonibus vitium, sive, quod eodem redit, nisi adsit *Peripneumonia*. Ita ut hoc malo laborantes *Pleuripneumonicos* rectè dixerit *Riolanus*. Hoc nimirum & ratio, & historia medica confirmant: nam multa *Pleuriticorum* cadavera secta sunt, in quibus *Pleura* quidem corrupta, ^z Pulmo ad-

^y Anthropolog. de Pulmone. ^z Bonet. sepulch. Vessling. Obs. 36. Bald. Bald. 45. 56. Prosp. Mart. in Hipp. 70.

huc integer repertus est: etiam ubi *Pleuritide* ægrotum periisse scribitur, pulmones nunquam intactos fuisse discimus, siquando & *Tussis* & *sputorum Fluxio* præcesserint^b. Itaque optandum esset, ut, quemadmodum hæc sanorum, ita & illa morbidorum corporum accurata inspectio apud nos in consuetudinem veniret: etenim res minimè controversa est, lucem esse omnem ab arte *Anatomicâ* petendam, quâ Medicus morborum plurimorum & proprias sedes eruere possit, & signa legitima internoscere. Quam ob causam factum esse arbitror, ut *Celsus* elegantissimam illam humani corporis^c descriptionem curandi præceptis inseruerit: utque, eadem vestigia persecutus, breve quoddam de partium structurâ commentariolum morborum Historiis præmiserit *Aretæus*.

Legitur apud^d *Dodonæum* Historia *Peripneumoniarum* popularis, quæ tunc temporis, viz. annis 1557 & 1565 grassata est, in quâ comites perpetui aderant *Tussis*, *Purisque*; *Excreatio*: Atque is quidem ad extremum

^b Harder. Obs. Anat. Bonet. sepulch.

^c Lib. 4. c. 1. & 8. 1.

^d Observ. Medicin. 21.

narratiunculam suam sic claudit, quòd scilicet *morbum hunc non Pleuritidem, sed Peripneumoniam fuisse, mortuorum corporum dissectiones coram ostenderint.* Et hoc utiq; intelligi velle videtur, medicorum esse de eo, tanquam *Pleuritico* affectu, iudicium.

Hâc *Tussis* Expuitionisq; ratione habitâ, uti alii veterum multi, ita *Herophilus* (quo nemo in scientiâ vel *Anatomicâ* vel *Medicâ*, si *Galeno* credimus, exercitior fuit) *Pleuritidis* sedem in pulmonibus sitam esse contendit. Argumentum ipsum, *Cælio Aureliano* interprete, sic deducitur. “^e De-
“ hinc etiam *Tussicula* signum est ex ante-
“ cedentibus consequens morbum fibrarum
“ pulmonis, esudati corporis liquoris sive
“ *Cannæ gutturis*: singula etiam extussi-
“ ta de pulmone venire manifestum est,
“ qui neque venis neque arteriis neque fi-
“ bris contiguus vel admixtus esse lateri
“ videatur, ut per ipsum latere accepta ex-
“ cludi posse credamus.” Et ea sanè est
hujus argumenti vis, ut, quæ ipse *Cælius* contra disputat, nugatoria planè sint atque in-

^e Lib. 2. c. 16.

firma. Fatendum est quidem *Herophilum Pleuritidis* vocabulo abusum fuisse, qui tamen de tussiendo sputandique ratione rectissime sensit: in eâ enim erat opinione, cum in totâ pulmonum substantiâ vitium sit, oriri *Peripneumoniam*; cum in parte tantum, *Pleuritin*.

Hunc de *Pleuritide* errorem renovavit ante duo ferè secula *Alexander Petronius*, & à pulmonibus tumentibus urgentibusque *Pleuram* malum omne derivari voluit; membranas scilicet negavit inflammari posse, ideoque ita parum concessit auxilii aliquid in sanguinis detractioe situm esse, ut eam in *Pleuritide* tractandâ contumaciter repudiaret. Quâ quidem in re eo usque processit hominis autoritas dicam an confidentia, ut *Romæ* Sectam condiderit: exemplo prope inaudito, ut, opinionem non absurdam modò sed jam pridem relictam revocando, Inventoris gloriam adeptus sit.

Explicatâ ad hunc modum morbi utriusq; historiâ, facilè apparet, quàm malè *Pleuritidi* ascribitur, tanquam proprietatis nota,

† Ib. cap. 25.

Puris Excreatio: quàmque ineptè atque inaniter operam navent ii, qui vias, quibus hæc *Pleuræ* materia per pulmones deferatur, excogitant. Quorum alii eam à pulmonum tunicis imbibi, alii in sanguinem resorberi putant: & quò meliùs sibi constet fabula, vasa huic fungendo officio perquam ingeniosè assignant, aut venam scilicet *Azygon*, aut *Vertebrales*, etiam & *Bronchiales Arterias*, prout fert acumen hominum conjecturam modò huc, modò illuc ducentium. Atque huic fundamento maximè nititur, quæ à scriptoribus medicis præcipitur curandi Ratio, tam in simplici, quàm in eâ, quæ *Peripneumoniæ* conjungitur, *Pleuritide*, ubi omnis ferè, quam adhiberi volunt, medicina ad sputa elicienda dirigitur: cùm tamen in simplici *Pleuritide* sæpenumero nihil coeat, quod expui debeat; neque, si debeat, sine *Peripneumoniæ* interventu, sursum evocari possit. Adeò qui in istâ *Pleuritidis* specie hanc tantummodo medendi viam sequitur, haud sanè intelligo, cur non idem & in pedum inflammatione sputum moventia præscribat.

Frequens

Frequens est hujusmodi *Pleuritis*, quæ etiam & à *Spuriâ*, ut vocatur, facilè distingui potest: hæc aliquando in suppurationem abit; & materiæ vis vel in vacuum Thoracis sinum effunditur, vel aliquando etiam, citra tussim ullam purgationemve pectoris, aut per alvum, aut per vesicam abducitur. Idem & nonnunquam accidit, ubi parcior fuerit per sputa materiæ rejectio. Exemplo est *Pythion*, qui exorto post quadragesimum diem circa sedem abscessu, ita ut Puris plurimum cum Urinâ efflueret, ad sanitatem pervenit. Sunt etiam *Pleuritides*, quibus nulla supervenit suppuratio; quas cum *Tussi siccâ* junctas describit sive *Hippocrates* sive quis alius, & proinde *aridas* & *sine sputo* appellat. Hasque veras esse *Pleuritides* argumento est, quòd cum lateris dolore *Febris* etiam *invaserit*. Igitur eas *venæsectione* sæpius, medicamentisque *discutientibus* curari tradit. Hinc *Aretæus*, qui inter *Græcos*, ab *Hippocratis* laude propiùs abest, tum quòd eleganter admodum, linguâ *Ionica*, scripserit, tum quòd à se

§ Morb. lib. 1. 25. & 2. 42.

pleraque depromens, alienis vestigiis minimè institerit, venam *primo die* aperiri jubet. Neque dubium est, in hâc *Anaxionis* ægrotatione, eandem medendi viam ab *Hippocrate* fuisse institutam, & in principio quidem morbi, cùm nondum *octavum* diem attigerat, neque adhuc sputorum ulla fuerat maturitas. Ego quidem hâc ipsâ, quæ proximè elapsa est, hyeme, *Pleuriticis* interfui non paucis, quibus nulla fuerit puris expuendi significatio: qui tamen omnes, venâ ter aut ampliùs sectâ, admotisque *Vesicatoriis*, ad sanitatem pervenerunt. Et in hoc rerum statu non dubitans dixerim, *Oleosa* omnia, quæque ad sputum excitandam idonea habentur, per se ipsa, parum proficere.

Sunt fortasse, qui hæc, quæ paulò subtiliùs de his affectibus disceptata sunt, non ita multum ad curandi artem conferre existiment. Quorum tamen pace dixerim ad rem medicam plurimum interesse, ut certa nobis sit, tum de notâ morbi propriâ, tum de sede, cognitio. His quippe repertis, medendi facultatem feliciùs reperiemus. Igitur qui *Pleuritidis* naturam bene perspectam

I

habet,

habet, facillè sentiet, quàm præsens inter initia sit à venâ sectâ auxilium : hinc quippe ita pendet omnis ægrotantium salus, ut, si ab hoc medicinæ genere discesseris, aliud frustra quæras. Hanc in *Pleuritide* tractandâ viam tenuit *Sydenhamus*, sanguinemque liberrimè detraxit, de remediis, quæ sputa extruderent, parum sollicitus. Eandem hanc viam nunquam deseret, cui corporis morbiq̃ue ratio explorata sit : quæ quàm accuratè à medico intelligi debeat, hâc ipsâ in re *Petroniani* isti insigne documentum reliquerunt. Nam ii, quia morbi sedem ignoraverint, neque ad *Pleuram* omnino pertinere putârint, ideo ne sanguinem quidem mittendum censuerunt. Ita opinionem falsam in re, ut videri potest, levissimâ magni errores consequuntur : & hæc præsertim circa morbos commenta id habent periculi, ut eorum artifices, cùm mederi volunt, vehementer peccent, & cum *Petronianis* sola, quæ in medendo valitura sunt, præsidia aut negligant, aut planè rejiciant. Qui quidem quanquam optima petere videantur, non voluntate quidem, sed cursûs errore falluntur.

COMMEN-

COMMENTARIUS VI.

De Abscessu: Deque Coli & Vesicæ Ulcere.

Singularis est illa *Pythionis* historia, in principio *terti*i descripta: in quâ demum abscessus circa Sedem subortus, cum per Urinæ itinera puris plurimum effuderat, integrum feбри finem attulit. Qui notulas, quæ his Historiis subscriptæ leguntur, affinxit, hanc morbi liberationem *Urinæ copiosius effusæ* tribuit: id quidem perperam; neque enim ad urinæ quantitatem, sed ad qualitatem potius, utpote quæ fuerit purulenta, *Pythionis* sanitas referri debet. Neque leve est quod *Hippocrates* his in libris sæpius observat, Urinam, quoties materia illa purulenta per vesicam abducta est, cum difficultate & dolore reddi consueſſe, ita ut Stranguriâ laboraverit ægrotus. Cujus rei rationem erit aliàs opportunior exponendi locus.

Morbos abscessu solvi satis vulgare est, qui frequentissimè quidem febribus & variolis supervenit, maximè circa aures atque inguina. Nonnunquam & toto corpore diffusa excrescunt tubercula, quæ in Pus aliquando resolvuntur. At hæc circa Urinæ meatus suppuratio haud ita admodum frequens est, nisi in Calculosis: saltem quæ *febricitantibus* salutem præbuit, in medicorum monumentis perrarò legitur. Mihi sanè semel videre contigit, quod huic *Hippocratis* exemplo planè respondeat: ita tamen ut hoc intersit; quòd, utcunq; abscessu facto paulatim decesserat febris, ægrotus tamen sanitati minimè restitutus sit. Cujus quidem ægrotationis Historiam, quia similem neque in libris unquam invenerim, neque auditione acceperim, hoc in loco perscribere haud putavi alienum.

Vir & ingenio peracri, & studio flagranti, & doctrinâ eximiâ, & memoriâ singulari excellens, anno ætatis sexagesimo tertio, circa *Autumni* initium, valetudinem amisit. Urgebant nempe viscerum dolor, flatus, & quasi quædam convulsio: languescebat admodum stomachus. Pòst autem aliquantò aderat desidendi

fidendi mingendiq; cupiditas, stranguria, dolor juxta inguen & circa glandem permolestus, præcipuè post extremam mictionem gravissimus, in *Perinæo* ad vesicæ cervicem pondus: atque hæc omnia & nova, & repentina. Urina primùm difficilis, atque intercisa; deinde mox magno cum impetu & sonitu quodam, quasi ventus aliquis erumperet, excreta: in quâ quidem color inerat naturalis, nihil tamen subsedit. Dolor aut resupinato, aut inclinato, aut etiam cùm distenderetur vesica, levior. Atque hæc inter mingendum molestiæ ad vitæ usq; finem perdurabant. Accessit interdum sitis.

Hoc ferè modo ad medium *Novembrem* traxit: quo tempore, dolores statim exacerbescere sensit, siquid paulò calidius hauserat: per biduum vomitu omnia rejecit; cruciari sibi intestina, & abdomen vehementiùs rendi querebatur.

Nov. 18. Inter meiendum dolor acerrimus; febris cum siti satis acuta: quæ tamen, die tertio elapso, aliquantulùm remiserunt. Arenulæ aliquot asperæ, quæ magnitudine caput aciculæ æquabant, ejectæ, Color urinæ saturatior: in quâ subsedit plurimum

rimum mucii glutinosi & subflavi, sanguine hinc inde, aliquando etiam carunculis ramentisve respersi: qui quidem à pure minimum aberat, nisi quòd neque tenax admodum esset, neque malè olens. Cum Urinâ sæpe ejusmodi flatus proruperunt, ut æger quendam quasi crepitum reddere videretur.

Nov. 26. Recruduit dolor; abortus est rigor; horrore totum corpus intremuit. Pulsus celer, & depressus; lingua arida. Urina sanguine plurimum tincta; quam quidem non nisi in lecto cubans excernere potuit.

Dec. 3. Dolorum requies; seu potius sensus obtusior. Caput quippe tentari cœpit. Febris, singulis diebus vesperi ingravescere sueta, tandem ferè prorsus elanguit. Spiritus paulò difficilior. Urina mordax, planèque mali odoris: pus eâ largitate profluens, ut urinæ copiam propè excesserit. Huic malorum moli paulatim accessit sensuum stupor. Ita in hoc Viro ille animi motus, quo nihil celerius aut acutius esse poterat, veterino tandem obtorpuit. Quis autem non jure beatum illum dixerit, vel
quòd

quòd vitam doloris expers tamdiu produxit, vel quòd, cùm diutiùs haud sine dolore vivendum esset, vivere desiit?

Aperto cadavere, Urinæ iter accuratiùs pervestigatum est. Nam ad sectionem ita animo parati accessimus, quasi qui Calculum essemus inventuri. Sed neque in vesicâ, neque in ureteribus, neque in renibus ipsis, ullum omnino sabuli, nedum Calculi apparuit vestigium. Dum ulteriùs viscera scrutamur, Colon ita pertinaciter vesicæ adhærescere animadversum est, ut nè cultro quidem facilè dividi posset. Quâque in parte adhærescebat, in conspectum venit Diametri quasi sesquiuncialis ulcus rotundum, quod non modò *Coli* ipsius tunicas penitus absumpserat, sed etiam vesicæ membranam extimam perederat. Hinc via per tunicam vesicæ mediam sive musculosam perforata est, quæ pennam anserinam reciperet: unde continuò pus ab ulcere intra vesicam defluxit, aditusque patuit, quo in Urinæ ductum ab intestinis commigrarent flatus; de quibus quidem, dum viveret, ægrotum somniâsse perperam credidimus.

Satis

Satis jam credo intellexit Lector, signa hîc omnia præcessisse, quæ Calculo in vesicâ sito propria habentur. De quo nè dubitare possemus, maximo sanè erat argumento, quòd ea se ita clarè prodidissent. Sed nos demum erroris coarguit, magister in morborum causis eruendis optimus, culter *Anatomicus*. Igitur in hujusmodi re, ubi inciderit Calculi suspicio, nisi is inter explorandum *Chirurgi* manu deprehendatur, de eo non ita fidenter pronunciare convenit. Neque enim erubescendum est, si haud semper nobis liceat, quâ ratione morbos aut gignat aut abigat natura, suspicari: saltem honestius est nos aliquid nescire nos confiteri, quàm tandem in opinione fictâ atque vanâ convictos turpiter erubescere.

Sæpenumero mihi de his ipsis signis cogitanti non ita obscura videtur ratio, quemadmodum ea, etiam sine Calculo, pus suapte vi producere potuisset. Nam satis mihi videor intelligere, cur pus, interiorem vesicæ membranulam stimulans, tot tragedias excitârit: cur eâdem de causâ meieniendi ac desidendi cupiditatem, cur dolorem, etiam ad extrema glandis, commoverit: cur
urinae

urinæ ardorem stillicidiumque, aut circa vesicæ angustias subsistens, aut urethram deinde transfluens, invexerit. In hoc unicè hæreo, unde nimirum fieri potuit, ut tantilla puris effluxio alicujus ponderis sensum, eumque haud mediocrem, exciverit : nam aderat circa pubem gravitas continua, qualis Calculo premente sentiri solet. In quamcunque partem hoc argumentum verso, fateor memet mihi parum satisfacere ; quod igitur viris in hoc scientiæ genere exercitioribus discutiendum relinquo, iis, siqua in re tam reconditâ rationum momenta proferre voluerint, gratiam habiturus.

COMMENTARIUS VII.

De Purgatione : Quam vim habeat in febre putrida, qua Variolis confluentibus supervenit, inque capitis Erysipelate.

Æ Grotis pluribus, nempe lib. 1. 10. lib. 3. 3. sect. 2. 9. ex *alvi resolutione* valetudinem esse restitutam constat. De quo quidem auxilio ita multa in *Epidemiorum* libris habet *Hippocrates*, ut hanc omnium frequentissimam fuisse animadvertat, quam natura in Morbis hisce liberandis molita est, viam. Idem &, qui deinde secuti sunt medicinæ magistri, multiplici experimento comprobant : neque hîc quidem subsistens *Fernelius*^a, febrem continuam aut sudore, aut sanguinis profluvio, aut abscessu denique solvi posse pernegat, “ *unâ interim alvi spontaneâ solutione tutò ac per-*

^a Meth. Med. 70.

“ *sectè judicari pronuntiat. Ea quippe*
 “ *(inquit) sola potest putridam febris ma-*
 “ *teriam perfectâ jam concoctione appara-*
 “ *tam prorsus excludere, atque viscera &*
 “ *maiores venas sordidâ illuvie obsessas, ci-*
 “ *tra virium & naturæ jacturam & offen-*
 “ *sionem, expedire.*

Itaque naturæ consuetudinem institutum-
 que imitatus, ipse aliquando *Hippocrates*
 eandem in acutis febribus curandi viam ten-
 tavit: cui & ex *Recentioribus* nonnullos ne-
 que infrequenter neque infeliciter instituisse
 video. Sanè siquid in his casibus præsidii
 à purgatione petendum sit, *Recentiores*
 eam satis tutò instituere posse videntur, &
 quidem meliùs *Antiquis*: hi quippe reme-
 dia in hoc genere non nisi acria maximèq;
 valentia sequebantur; iis jamdudum in u-
 sum suppetunt, quæ lenissima sunt, quæque
 medentis arbitrio faciliùs obsequuntur.

Sunt sanè ejusmodi febres, quæ purgan-
 tia commodè recipiant; sunt etiam, quæ
 omnino desiderent. Tamen, cùm locus
 iste longè latèque pateat, hæc medendi ra-
 tio tam multas habet cautiones, ut neque
 ullæ de eâ satis accuratæ ab *Authoribus* tra-

dantur regulæ, neque, nisi laboris ac judicii plurimum accesserit, tradi possint. Nam & perito ita suam in hâc re sententiam persequi, ne erret, haudquaquam facile: scriptis verò ita aperire, ut alii in errorem non incidant, difficillimum. Itaque medentibus, ut hanc usu atque exercitatione consequi possint intelligendi prudentiam, relinquendum.

Hoc solummodo mihi nunc oneris suscipio, ut certum aliquod *febrium* genus designem, in quo potissimum valitura sit *Cathartica* medicinæ virtus. Ita cum simplicissima sit quæstio minimèque involuta, magis expedita erit eorum, quæ dicenda sunt, explicatio. Atque ex *febris* quidem nullam aliam æquè purgationi opportunam reperio, ac eam, quæ *Variolas confluentes*, maturitate pustularum aut uigente aut jam inclinâtâ, semper excipit. Ea quippe febris uti omnium maximè putrida est, & periculi plena, ita præ cæteris curationem hanc aptius recipit. Morbus cum sit ille notissimus atq; apud omnes pervulgatus, hoc eum in loco describere supervacuum planè videtur: ea tantum attingam, quæ ad hanc medendi
viam

viam propiùs spectant. Quam quâ demum ratione, quoq; potissimum tempore sectari oporteat, ex propriis cujusque ægroti historiis dilucidius patebit, quàm si ea fuerit generatim atque universè explicata: hoc ut facerem, eò magis adductus sum, quòd in novo argumento id expectent lectores, id jure quodam desiderent. His igitur ut satisfaciam, enitar.

Historia Prima.

Vir illustri loco natus, ætate florens & viribus, Febr. 3. 1709, *Variolis* correptus est: quæ quidem, dum erumperent, atrocissimum dorso dolorem intulerunt. Medici, qui inter initia affuerant, venam secari, vomitoriumque adhiberi imperabant.

Febr. 6. Per totum undique corpus, perinde ac faciem, multitudine ingenti effusæ sunt pustulæ, exiles, depressæ, confluentes; in genis quasi pelliculæ speciem præbentes: aliàs item, post primum in erumpendo impetum, lentè admodum evocatæ. *Dietâ* usus est tenui & temperatâ: *Fracastorii Confectio*, aquâ vel *Cerasorum*, vel *Lactis* soluta,

soluta, maximè pro medicinâ fuit. Somnum quippe perdifficiliter capiebat : atque hoc non ex ægrotatione modò, sed ex naturali temperie profectum : ita ut, cùm non ita pridem febriculâ tentatus *Genuæ* decumberet, per septem ferè continuos dies somnum vix viderit.

Sputatio ad triduum, utcunq; mediocris, satis tamen feliciter processit ; deinde ex toto intercidit. Ex quâ quidem re pessimum præfagium cepi : quanquam aliis aliter visum est, qui hanc in *Variolis* sputorum profluentiam ex naturæ, nescio quâ, *malignitate* proficisci credunt. Certè, utut maligna sit, in hoc morbo, ubi confluxerint *Variolæ*, ferè necessaria habetur. *Sydenhamus*, qui *Variolas* exquisitissimè omnium descripsit, non nisi unum se vidisse perhibet, cui in hoc confluentium genere sputa non prodiissent : in quibus quidem pro more fluentibus ægroti salutem æquè verti, ac in eo, quòd aut facies rite intumesceret, aut pustulæ maturitatem haberent suam, iudicavit.

Febr. 9. Pustulæ circa mentum ferè nigrae evaserunt : quæque in genis conflue-

rant, Pergamenam aut glaciem lævitate imitabantur. Fauces iis oblitæ condoluerunt: facies modicè turgebat. Vesperi, ad ciendum vomitum, exhibita est *Oxymelitis Scillitici* uncia.

Febr. 10. Visus est sibi aliquantulum recreari. Facies in tumorem magis elata, licet adhuc, quàm morbi natura exigeret, depressior. Sputatio rediit; elapsis autem horis circiter decem, prorsus decessit. Sub noctem, *Vesicatorium Nuchæ* appositum.

Febr. 11. Manus paululum intumescabant. Nequid verò in hoc difficili tempore (quippe *nonus* jam erat dies) deterius accideret, vesperi de *Vesicatoriis* brachio admovendis convenit. Neque hoc quidem nimis maturè factum est; nam & tendines subsilire, & labia convelli cæperunt. Noctem hanc in maximâ molestiâ egit: nimirum febris vehementer excanduit; accessit delirium, totiusque corporis tremor.

Febr. 12. Mane nec loquendi, nec deglutiendi facultas erat ulla: itaque de eo planè conclamatum est. Injectus tamen est *Clyster*, unde alvus percommodè fluxit. Post meridiem, cùm *Vesicatoria* nimirum
jam

jam optatissimè respondissent, ad se prorsus rediit: Febris, nervorumq; distentio remiserunt. Pustulæ exarefactæ à capite deciderant: quod quidem undiquaque ulcusculis ita scatebat, ut, tanquam *Vesicatorio* erosum, tenuem humorem uberrimè funderet. Idem & in facie aliquantò pòst contigit, ubi recentis materiæ copia maxima sub crustâ jam siccescente exudavit.

Febr. 13 & 14. Febris inhærebat assiduè: pulsus tamen, qui, ex quo decubuerat, inæqualis admodum fuit, his diebus ad normam magis compositus. Tumor penitus subsederat. Medicamenta *Cardiaca*, & *Diaphoretica* per aliquot dies sine fructu fuerant adhibita: neque enim aut sudoris, aut madoris minimum erupit. Itaque *Clysterem* alterum suasi: sed hinc id periculi timebatur, nè, si alvum plus simplice vice moverit, mortem afferret. Cæterùm applicatus est tandem; &, ventre *bis* subducto, aliquantulùm levamento fuit.

Febr. 15. Iterum vehementior tendinum subsultus. Delirium crebris intervallis revertebatur. Neque enim adhuc decesserat febris, neque illa medendi ratio, quam institueramus,

stitueramus, quicquam profecerat. His adeò de causis, quia & sanguinis missio non satis commodè cessura videbatur, de ventre leniter ducendo sermonem intuli. Multa de periculo dejectionum responsa: eamq; curandi viam à se fuisse tentatam, neq; tamen unquam satis ex sententiâ processisse. Quam tamen à me aliquoties feliciter esse usurpatam dixi; nullumque aliud medicinæ genus relinqui, quod in his ferè desperatis ægroti rebus valeret. *Variolæ* quippe partes suas dudum expleverant; neque spes ulla reliqua erat, per cuticulares meatus aliquid amplius excludi posse: in eo nimiùm diu à nobis elaboratum est; clarèque apparuit materiam hanc purulentam, à quâ & fomitem feбри & pabulum suppeditari in confesso erat, per aliquas corporis vias abduci oportere. *Clyster* alvum bis solverat; unde neque fluxus periculum, neque ulla virium jactura. Scire vellem, quam demum ob causam, post *Variolarum* decessum, *purgantia* præciperent omnes omnium gentium medici, nisi quòd materiæ hujus reliquias à sanguine exterminari voluerint, quæ, si intus delitescerent, essent læsuræ. Dominus *Bussiere*,

qui ægroti ulcera curabat, nepotis sui historiam narravit, qui ex *Variolis* febricitans, hac purgandi ratione, die *decimo septimo*, ad integritatem pervenit. Propugnatum est pro medicamentis *Cephalicis*, quæ delirio tremoribusque nervorum tollendis habentur idonea: quæ quidem medendi ratio, ut ut bene cefferit, morbi ramos amputare potuisset, non omnes radicum fibras evelere. Nam utcumq; cætera conquiescerent, malorum omnium causa, Febris, perstitisset. Nihilominus *Spiritum Cranii humani, salemq; Armoniacum Volatilem* præscripsimus.

Febr. 17. Manè cum febre & convulsionibus graviùs luctabatur, evasitque planè verenosus: à triduo nullum opiatum sumferat. Itaque rursus, ut purgaretur, institi: sed eodem ac priùs modo occursum est. Novum argumentum ex hoc *Comatis* accessu natum est, periculum scilicet esse, ne si duceretur alvus, nimio æger fluxu interiret: hujusmodi enim fluxum in *Comate* inter notas maximè lethales haberi. Quâ quidem argumentandi viâ minùs mihi satisfactum esse fateor, quòd ipsum hoc *Coma* nihil aliud esset, quàm alterius morbi nota: quòd
 si

si morbus fuisset primarius, ne tum quidem rectè interdicendum esset purgantibus: quæ ab omnibus medicis in usum duci video, cum in *Comate* alvus parum liquida extiterit. Quid quòd in *Comate* tantum absit, ut illa ventris resolutio semper cum periculo fiat, ut aliquando suâ sponte oborta morbum summovertit. Sed fidere *Cephalicis* commodissimum visum est: ad quem finem *Jalapium* est ordinatum. Post meridiem febris ita invalescebat, ut in eadem æger angustias deductus esset, quibus *sexto* abhinc die conflictabatur. Itaque de eo, ut hâc ipsâ nocte morituro, præsagium factum est; cognatique, tanquam extremo munere functi, discesserunt. In hoc rerum discrimine, an medicina posset quicquam proficere, valde dubitatum est: certè siqua subesset salutis spes, in eo maximè posita esse videbatur, ut flueret alvus. Hoc ut efficeretur, diu à me flagitatum est: quod si fuisset effectum, viribus nondum attritis, poterat prodesse. In summo tamen periculo præstaret anceps experiri remedium, quàm nullum. Pronuntiaturum est esse moriturum, sive purgaretur sive non: pur-

gari tamen nullatenus concessum : id enim esse affirmabant, ut extra artis regulas positum, ita rationibus suis incongruum. Ad extremum verò ita convenit, ut horâ nonâ hoc sumeretur *Catharticum*.

℞. *Decoct. Sen. Gereon.* ℥iiij.

Sal. Mirabil. Glauber. ℥j.

Aq. Cinnamom. Hord. ʒvj. *M.*

Trium ferè horarum spatio, alvus ingenti copiâ bis descendit : dejectionesq; hæc cum solidæ & nigræ, tum admodum fætidæ fuerunt. Dominus *Bussièrè*, qui unâ aderat, testis est, quemadmodum convulsiones illico remiserunt. Febris plurimùm inclinata, pulsusque valentior factus. *Coma*, quo graviter laboraverat ægrotus, evanuit : post aliquot horas, non eâ quidem quâ priùs vehementiâ, recurrit.

Febr. 18. Omnia in deterius ibant, febrisque præsertim acriùs exarsit. Itaque alterâ vice *Nuchæ* admotum est *Vesicatorium*. Vesperis, cum ultra spem adhuc vitam traheret, cumque, quid valere posset medicina, etiam nunc experiri commodum videretur, de *Florè Sulphuris* injecta est mentio. Quærenti mihi, quid tandem esset id, quod ea medicina

medicina efficere possit, responsum est eam fortasse posse ventrem solvere, posse etiam tuberculum extrudere: esse enim in propellendis humoribus efficacem. Fuisse nuper in re simili adhibitam, unde alvus creberrimè fluens ægrum ad sanitatem perduxit. Siquidem illa alvum moverit, satis eam mihi placere; eam quippe unicam evacuandi rationem reliquam esse, quâ ægro salutem polliceri posse videbamus. Itaque *Sulphuris* drachmam partitis vicibus sumpsit. Quæ quidem alvum minimè solvit. Mediâ ferè nocte, cùm ex *Vesicatorio* profluxerat humor uberrimus, mente omnino constitit: nullum delirii, neque *Comatis* vestigium: Convulsiones haud antehac ita mediocres: Febris mirum in modum tenuata; pulsusque tum viribus valentior, tum intervallis distinctior. Facies, quæ consenuisse videbatur, novâ materiæ accessione recrudit. In eodem planè statu ad horas circiter triginta permanfit.

Febr. 19. Magnam ex valetudine in melius mutatâ voluptatem captavimus, naturæque, suo ut, fungeretur munere, permisimus. Vespero, cùm de curandi ratione consilium

consilium esset initum, occasionem arripui de fructu illo, quem ex *Evacuantibus* percipimus, pauca loquendi: edisserens id apertissimis indiciis significari, ut eadem illa medendi via, ne recurreret morbus, teneretur. Contrà disceptatum est: verum quidem esse, quòd morbus multò levior fieret: id tamen neque à *Vesicatorio*, neque à *dejectionibus*, sed à *sulphure* profectum. Rem maximæ difficultatis esse, ubi plura adhibentur remedia, dignoscere, utri in morbo liberando primas deferre oporteret. Esto: at quotidiano usu comprobatum est, Febrem ac delirium *Vesicantibus* remediis *purgantibusque* tolli solere, *sulphuris* drachmâ extingui posse hætenus inauditum. Ea quidem quæ procurata est alvi dejectio, quanquam morbi impetum omnem haud penitus fregerat, magnâ tamen ex parte levârat: unde venter non supervacuo modò, sed & noxio illo onere liberatus est, neque ullum secutum est, quod tantopere timebatur, incommodum. Vires instaurâsse potius, quàm exhaustisse videbatur purgatio; quæ si non fuisset adhibita, periculum esset, ne ægrum sola *Vesicatorii* vis ex hac crudeli necessitate

necessitate minùs eripere potuisset. Certè
 si illa materiæ putridæ moles, per alvum ef-
 fusa, intus adhuc restitisset, sperandum vix
 erat, aliam quamvis medicinam quicquam
 profecturam. An non plus immineret peri-
 culi à tantâ intro conclusa putredine, quàm
 à medicinâ, quæ eam ex intestinis eliceret?
 Rem enim ipsam satis loqui, naturam ni-
 mio oppressam pondere succumbere: vario-
 lorum maturatione materiam illam, quæ
 fovit atque aluit morbum, non satis fuisse
 exhaustam: & quam porrò viam esse reli-
 quam, hoc quo maximè opus erat efficiendi,
 nisi ut per alvum lenis atque continua fieret
 purgatio; quam quidem sine ullo vitæ dis-
 crimine fieri licebat. Etenim id facile erat
 advertere, quòd *evacuatione* quâcunque fa-
 ctâ, sive ea *Vesicantium*, sive *Clysteris*, sive
purgantium ope processerit, ad tempus sal-
 tem valde levaretur morbus, pulsusq; perpe-
 tuò invalesceret. Quod ad *purgantia* qui-
 dem spectat, eam præ aliis medendi ratio-
 nem, in putridis hisce febribus, quæ vario-
 lis superveniunt, suadet *Sydenhamus*: ean-
 demque mihi à se sæpius institutam narravit,
 vir in re medicâ celeberrimus, *Radelwius*,
 qui

qui in Remediis adhibendis, summâ suâ cum laude nec minori ægrotantium comodo, hoc sibi unicè proposuit, ut naturam per omnia ducem sequeretur. Profectò tantum abest, ut hoc curandi genus recter excogitatum fuerit : cum morbo ipso vetustate potest contendere. *Rhazes* enim, qui inter *Arabas* & autoritate fuit & antiquitate princeps, quique primus omnium non modò Variolas descripsit, sed duæ quæ nunc sunt earum genera ^b explicuit, historiam hanc singularem literis confignavit. “ ^c *In puellâ* (inquit, postquam
 “ *variolarum pustulæ deciderant)* *remansit*
 “ *tamen aliquid Febris acutæ, & putavi*
 “ *quòd esset residuum humorum non educto-*
 “ *rum per egestionem, & non poterat subito*
 “ *& semel in totum purgari propter debili-*
 “ *tatem virtutis ejus ; feci tamen ipsam as-*
 “ *fiduare Aquam Fructuum quindecim die-*
 “ *bus in Aurorâ, & Ptisanam, & assole-*
 “ *bat ex hoc bis in die, & fuit mundificata*
 “ *perfectâ mundificatione.* Hæc *Rhazis* monumenta fusiùs illustravit *Zacutus*, iisque, quæ ex hac Historiâ notavit, animadver-

^b De pestilent.^c Mirab. Cur.

fionem adjecit perappositam, eamque sanè
 haud futilem; “^d *Licet ulcera in cute non*
omnino deleta sunt, medicamentum cle-
menter expurgans semper erit utile, quia
tunc non curamus Variolas, sed novum
morbum; qui cùm à pravo humore ori-
ginem ducat, si non expurgetur, damna
potest committere, quæ difficilem postea,
aut nullam admittant correctionem.

Sed demus nullum habere autorem, nullo
 exemplo fieri hoc purgandi institutum, ta-
 men vel ex hoc, quod nos ipsi fecimus, ex-
 perimento satis elucere arbitrabar, cur hâc
 nunc potissimùm viâ insistendum esse statu-
 eremus. Quæ, si in hâc morbi gravitate
 semper esset nocitura, mortem maturâsse de-
 buerat, non ægrum in spem sanitatis erex-
 isse. Quid si ei nullas in præsentî pericu-
 lo depellendo partes concedimus? Id fal-
 tem negari non posse, tutissimè eam posse
 adhiberi: eam jam fuisse adhibitam, unde
 valde levatus est morbus, nec quicquam in-
 commodè cessit. Adeò inanis erat nimii
 fluxûs timor. Tamen de hoc etiamnum

^d Histor. Med. Princ. lib. 4.

timere non est desitum, utpote à quo, si intervenerit, æger maximè esset periclitaturus. Id quoque haud prætermissum est, multa esse à *Sydenhamo* prolata & venditata, quæ nullo fundamento niterentur: veluti quæ de *Equitatione* scripsit, tanquam, sicut in Febre intermittente *Cortex Peruvianus*, item hæc in Tabe non dubiè valeret: id quidem quotidianâ experientiâ refelli. Quid in cæteris scriptis præstiterit *Sydenhamus*, mei non est decernere: in his quæ ad *Variolas* spectant, eas ita amplè atque accuratè pertractavit, ut omnibus in eodem argumento versatis jure anteponi debeat. Ea verò, quæ apud illum de *purgantibus* in hoc Variolarum statu adhibendis leguntur, in eo opere proposuit, quod extremum^e publico dedit; quasi ultimum esset animi sui judicium, quod longinqui temporis usu atque periclitatione firmaverat. In quâ quidem medendi ratione ita parum temere processit, ut, si verum dicere liceat, non satis audax fuerit; nam eam nimis arctis conditionibus astringit, nec nisi *faceffente morbo*^f,

^e Schedul. Monit.

^f 91. ibid.

nisi *die decimo tertio*, nisi *præmissâ venæse-*
ctione, fieri patitur: cùm & sine sanguinis
 missione, & ante diem decimum tertium,
 & in summo morbi impetu tutissimè factum
 esse viderimus: sed hanc nimirum ille, uti
 serò admodum senex didicerat, ita paulò ti-
 midiùs & diffidentiùs adhibebat.

Sed iterum de *sulphure* agitata est quæ-
 stio: magno esse argumento, cur eâdem
 utendum sit medicinâ, quòd tam prosperè
 cesserit: nullam aliam esse regulam, quam
 in remediis deligendis sequi oporteret: id
 quoque eò fortasse accessurum, ut à *sulphure*
 expelli possit tuberculum. Parum ex re fo-
 re arbitrabar, ut exhiberetur *sulphur*: quia
 nisi id alvum solveret (quam ab eo minimè
 solutam iri experimento satis constabat) ca-
 lorem excitaret, febremq; denuo accenderet;
 quam quidem semper à *Diaphoreticis* exacer-
 buisse comperimus. At contrà affirmatum
 est, id in *refrigerando* valere, *Oleumque*
 ex eo perquam frigidum solere exprimi.
 Certè, si utrumque ex viribus æstimemus,
Oleum à *Floribus* longè discrepat: siquidem
 in re *Chymicâ* versatum minimè latet, par-
 tes duas, easque plurimùm diversas, in *sul-*

phure contineri; & quò *Oleum* rite elici possit, necesse esse, ut igne partes eæ, ex quibus *Flores* maximè constant, in sublimè ferantur: itaque, si refrixerit *Campana*, *Oleum* non ita commodè secernitur. Ex centum *sulphuris* nativi libris, *Olei* circiter quinque proveniunt; ex totidem, dum *Flores* sursum evehuntur, quòd *Caput mortuum* audit, non nisi ad viginti libras assurgit. Ita cùm ad partes volatiles ferè nullam rationem habeant fixæ sive acidæ, *sulphur* ipsum, ut calidum, perpetuò describitur: & nullum credo scriptorem extitisse, qui id inter *calefacientia* non recensuerit. Si refrigerandis humoribus aptissima esset medicina, quomodo eadem in propellendis, uti dictum est, vim haberet? Calidum esse, effectus ipsi demonstrant; nam & sudores evocat, & abscessus cuticulares maturat. Tuberculo quidem nihil optatius esse: cujus tamen cùm nulla esset significatio, intellectu difficillimum esse, quomodo id tandem *Flos sulphuris* efficèret.

At *sulphure* in malignis febribus usus est *Hippocrates*: id quoq; pro vero perperam sumitur. Nam quamvis historia clarissimè docet, quàm

quàm mirabiliter in peste senandâ excelluerit *Hippocrates*, tamen, quâ ille medicinâ id præstiterit, prorsus ignoratur. Sanè in *Hippocratis* scriptis nulla hujusmodi invenitur mentio. Neque in medicorum veterum monumentis ulla extat memoria, eum hoc remedio pestem dispulisse. *Helmontius* utique, scriptor pene fanaticus, hoc *Hippocratis* arcanum ab *Angelo* indicari fingit: *quam quidem fabulam, tanquam res esset seria, exscribit, suisque insuper commentariis illustrat vir bonus, *Kircherus*. Ii tamen id esse exhibendi in peste *sulphuris* consilium declarant, ut sudores provocentur; ostenduntque, quo demum modo illud parari debeat, ut commodè cedat. Recentiores plerique ad eundem finem *sulphuris Florem* in peste præcipiunt; itaq; apud eos in *Diaphoreticorum* & classe locatur. Sed quid si *Hippocrates* in malignis febribus *sulphur* præscripserit? Quorsum id exempli his ægroti rebus aptum esset, & conveniens? Si hujusmodi argumentis uti libeat, multa itidem exempla proferri posse, ubi in iisdem febribus

§ Diermerb. de Peste 124.

* Tumul. Pestif.

magno

magno emolumento fuerit *purgatio*: quæ quantum vel in summo discrimine valeat, luculentum specimen exhibuit *Riverius* ^h. Quin ex hoc ipso *Flore sulphuris* aliqua fuit alvi solutæ promissio: quòd si probaretur dejectio, modò eam *Flos* ille concitâset, cur non medicinâ uti liceret, quæ eandem certò movere potuerit? Num ab *Electuario Lenitivo*, vel re simili quâpiam, ventrem bis descendisse magis nocuerit, quàm si itidem à *Flore sulphuris* bis descenderat? Hunc saltem ægroto cuidam adhibitum humores vehementer expurgâsse: id satis argumento esse, quòd ne nimius quidem in hoc morbo fluxus semper cum periculo fieret. Et sanè usum hoc abunde testari, quemadmodum in hâc febre putridâ, etiam ubi res in ultimum discrimen adducta esset, alvus suâ sponte fluens, aut *Clystere* ultra morem irritata, salutem attulerit. Ægrum ne nunc quidem planè desperatum esse; sufficere ei vires, hoc medicinæ genus sustinere, tempusque sinere, ut experiri possit. Nam & languore vacabat, & à febre tempora

^h Observ. Cent. 2. 87.

fatis liberaliter quieta habuit: pulsus valentior factus, ad naturalem tarditatem propius accessit: in Urinâ quod subsedit valde probabile. Etenim Urina in toto morbi decursu optima sui signa præbuit, licet aliquando in *Comatis* accessionibus paulatim, interdum & sine voluntate destillaverit. Ita hunc, et proximum diem agebat. Repetita sunt remedia jam præscripta: nam neque de *sulphure*, neque de *purgantibus* convenit.

Febr. 20. Vesperi in deterius vergebant omnia. Vix impetratum est, ut *Clysterem* fumeret: qui ne nimium prodesse videretur, semidrachmâ *sulphuris* quàm maturrimè adhibitâ præcautum est.

Febr. 21. Mane, ex advigilantium sermone intelleximus eum, *Clystere* reddito, levatum esse, & noctem placidè duxisse. Tanti fuit *sulphur* cepisse! Sed res multò secus deprehensa est: nam & *Coma* redierat, & jam cætera omnia mala ingravescebant: in Urinâ nihil quicquam desedit. *Vesicantia* utrique femori sunt admota. Circa meridiem *Calomelanos* gr. viij. præscripsimus, cum *Electuarii Lenitivi* ʒss. in
Aquâ

Aquâ Lactis solutâ. Sed alvus minimè fluxit. Itaque vesperi, *Clystere injecto*, ne tum quidem nisi parcè commota est.

Febr. 22. Noctem inquietus egerat; mente admodum turbatus est: & jam illico moriturus videbatur. Mediâ tamen circiter nocte, iterum eadem ad alvum ciendam sumpsit. Unde ter illa dejecta est: quod quidem in ipsis mortis faucibus luctantem ita parum præmaturè sustulit, ut

Febr. 23. Mane delirium prorsus evanesceret; neque animi deliquium, neque convulsionis quid aderat. Sed pulsus debilis, & vires penitus exhaustæ. Ad hunc modum cum vitam aliquandiu pertraxisset,

Febr. 24. Desideratus & à suis & ab omnibus, interiit. Qui idem dies, si *Sydenhami* computum sequamur, est morbi *Vigessimus quartus*, nam *Februarii primo* invasit morbus, *tertio* eruperunt Variolæ. Ita ut *triduo* terminum illum excesserit, quem ut huic morbo ultimum ponit *Sydenhamus*ⁱ.

ⁱ Sched. Monit. 77.

Historia hæc à me paulò latiùs atque prolixius deducta est, eo tantùm animi consilio, ut, quia neque ex consuetudine esset, neque communi medicorum sententiæ congrueret hoc purgandi institutum, quid hoc tandem valeat efficere, aut quid inde boni expectare conveniat, Lector ex hâc explicatione distinctius factâ internoscere possit. Quod quidem medicinæ genus ita parum usu esse receptum fateor, ut minimè mirer plerosque huic admodum adversari. Liberum cuique suum sit iudicium: nec dubito quin ii, à quibus dissenferam, habeant ea argumentorum pondera, quibus sententiam suam tueantur. Sua illis placuit opinio; mihi fortasse nimiùm mea. Siquid liberius sit dictum, id non contradicendi, sed veritatis in re tam gravi aperiendæ studio dictum putetur. Fortasse magis acriter animo meo hâc in re obsecutus sum, tum quòd de hujus medicinæ commoditate mihi persuasissimum esset, tum quòd juvenem illum Nobilem, uti par erat, coluerim & dilexerim maximè. Sed huic, unde nihil nunc præter mærorem luctumque duci potest, argumento supersedeamus.

N

Ut

Ut itaq; eò, unde defluxit, redeat oratio ; mihi sæpiùs usu venit, ut in hoc *Variolarum* statu, ubi pustulis exaréscentibus *Febris* nihilo fecius invaluerit, ad *purgantia* confugerem. Quæ ita periculo vacare, ita commodè adhiberi posse expertus sum, ut multorum vitas ab hâc maximè medendi viâ conservatas esse haud absurdè dixerim. Quò autem medicinæ hujusce instituendæ & tempus & ratio meliùs dignosci queant, ficeat hanc ex multis historiam, eamque, ut mihi videtur, satis singularem excerpte.

Historia Secunda.

.....*Browne*, Domini *Bampfylde* *Baronetti*, qui jam ex *Variolis* convaluerat, famulus in eundem morbum incidit. Jan. 6. 1710 Pustulæ sese circum tempora extulerunt : quæ deinde, pro morè morbi progressæ, non modò faciem omnem, sed & artus undique & pectus ingenti copiâ occupabant. Erant autem & mole exiguæ, & confluentes : quoad cætera, non mali moris.

Jan.

Jan. 9. De faucium tumore, & deglutiendi difficultate querebatur: quibus, *Vesicatorio* applicato, levatus est. Ad *duodecimum* diem sine ullâ gravi molestiâ satis commodè pervenit; pridie, *Glande* subditâ, alvum bis dejecerat. Jam exaruerant omnes pustulæ: ex facie tumor decessit, etiam in manibus aliquantulum resedit. *Duodecimo* autem die ex quo eruperunt, (qui est *Sydenhami decimus quartus*, quique apud eum, in *crudiore genere*^k, ut periculosus maximè notatur) *febris* vehementer exarsit, cum pulsu celeri & depresso: cutis quasi flammâ admotâ excanduit: subsiliebant tendines; accedebant delirium, & spirandi difficultas. Nox proximè elapsa somnum nullum attulerat. Re in hoc discrimen adductâ, sanguinem mitti jubet *Sydenhamus*^l; neque, priusquam is missus fuerit, alvum ullo modo duci^m concedit. Sed ea moderatio, quam is secutus videtur, haud semper est aptissima: igitur, licet venam aliquando secare plurimum prosit, tamen ab

^k Sched. Monit. 77.^l Sched. Monit. 87.^m Ibid. 91.

hâc regulâ mihi discedendum putavi, tum quia ex *Pulsu* sanguinem haudquaquam mitti oportere judicabam, tum quia sæpe alias percepi vires ex alvo leniter subductâ minùs quàm ex misso sanguine imminui : etiam & neglectâ sanguinis missione, hanc purgandi rationem feliciter posse teneri.

Quamobrem die *decimo tertio*, *Januarii* scilicet decimo octavo, cepit *Extract. Rudii* gr. xvi. in *Aq. Pæon. C.* soluta. Unde alvus *quater* liquida, mucosa, & graveolentia demisit. Illico invaluit *Pulsus* : delirium tamen, & convulsiones perstiterunt. Vesper, brachiis apposita sunt *Vesicatoria* ; & *haustu* somnifero usus est, cui & in noctes proximas assuevit.

Jan. 19. Mane idem in omnibus Tenor, quanquam humores effusissimè eduxerant *Vesicantia* : horâ decimâ cepit *Electuarii Lenitivi* ʒss in *Aquâ Lactis* solutam : unde alvus *bis* mota levamento fuit. Vesper tamen cum febre exacerbescabant omnia. Igitur utrique femori ut adhiberentur *Vesicatoria*, jussi. Noctu alvus *sexies* fudit prioribus similia.

Jan.

Jan. 20. Mane, *Pulsus* valens magis & sedatus; cerebrum aliquâ ex parte levatum, non prorsus liberum. Tremores perstabant. Medicinam ex *Fracastorii Confectione* maximè compositam, quæ neque fluentem alvum nimis reprimeret, neque vires ultra modum atteri pateretur, mane & vesperi ad diem unum & alterum præscripsi. Hodie tamen *bis* defecit. Noctu venter *octies* solutus.

Jan. 21. *Pulsus* fere in ordinem adductus, cætera item in melius ibant. Hodie *quater* fluxit alvus.

Jan. 22. Febris, cum reliquo malorum agmine, decessit. Æger quotidie vires sibi instaurari sensit, quanquam per tres hinc secutos dies alvus sæpiùs descenderit, tandemque integrè convaluit. Id in hâc historiâ maximè notari debet, quòd *quatri-
dui* spatio, dum & febris plurimùm sæviret, & vires vehementer essent afflictæ, alvum ferè *trices* dejecerat; unde tamen nunquam ne quidem languescere sibi visus est.

Teste, *Antonio Baller, Pharmacopæo.*

Ex

Ex hoc uno licet exemplo discere, quàm opportunè feбри huic putridæ occurrant purgantia: quamque nullo fundamento nitantur *Canones* illi, ut vocantur, ab Authore nupero positi, " *Catharticum nem-*
pe, saltem violentius, nullatenus exhiben-
dum esse, priusquam appetitu & temperie
integrè restituitis constet venenum foras pe-
nitus expulsum esse, ne spiritibus labefa-
ctatis venenum intus cohibitum Ossium ca-
riem, Hypercatharsin, sive grandem ali-
quem morbosum affectum inducat. Multa sanè frequenter incommoda Variolis superveniunt, multa ille in *Historiis* recenset: sed ut liberè dicam quod sentio, magna mihi eorum pars videtur accidisse hâc potissimum de causâ, quòd non satis maturè facta fuerit *purgatio*. Saltem in duabus iis *Historiis*°, in quibus scribit, morbo ipso finito°, usum Catharticoꝝ prorsus deleterium fuisse, *Cariemque ossium induxisse*, summâ cum suâ injuriâ incusantur *Cathartica*. Nam legenti credo facîle patebit, *Venenum*, ut cum Authore loquar, vim suam *deleteriam*

° Pyretolog. 313.

° Ibid. 59, 60.

° Ibid. 312.

penitus

penitus insinuâsse, antequam exhiberetur *Catharticum*: neque extingui potuisse, si id non fuisset exhibitum. Sed sit sanè ille, sicut fuit, huic purgandi modo infensissimus; sive quòd ei ob insolentiam rei ipsa medendi ratio haud arriserit, sive ii fortè, qui hâc usi sunt, minùs placuerint: nos cum eo, usque dum *Venenum* istud agros occiderit, ne expectemus.

Quæcunque tamen sit de his quæ dicta sunt legentium opinio, gratiam apud eos me esse consecuturum satis scio, si super hâc re Virorum in arte Medicâ illustrium sententias patefecero. Quòd igitur hujus argumenti reliquum est, ex eorum doctissimis, quibus me cohonestare dignati sunt, *Epistolis* petatur.

Amicissimo

Amicissimo Viro,

JOHANNI FREIND, M. D.

GRatias tibi ago Vir Charissime, quòd singularem *Variolarum confluentium* mecum communicaveris Historiam; utque meliùs constet, quàm planè Tecum sentio, de *Cathartorum* usu ac necessitate, in *secundariâ*, quæ istius morbi declinationem comitatur, *Febre*, mitto ad Te ægri cujusdam, qui meæ curæ commissus est, casum; cujus conditio sub morbi finem, eadem pene erat ac illius à Te memorati: quin & morbus ipse, cùm in altero stadio satis levis, in altero esset gravissimus, notatu videbatur haud indignus.

Apr. 9. Juvenem annorum 13 occupavit illa *Variolarum* species, quas *Cohærentes* nominat *Mortonus*: Invasit etiam delirium, quod ad diem usque Apr. 12 perstitit, etsi 10 admota erant *Vesicatoria*.

Apr.

Apr. 18, *nono* scilicet die, à *Variolarum* eruptione, primo mane subsedit faciei intumescencia ; pustulæ crustâ prorsus obductæ sunt, & pene extra periculum collocari videbatur æger. Tempore autem pomeridiano ex improvise ingruiebant tremores, & per omnes ferè artus spasmi : præcipuè verò convellebantur cervicis, & capitis musculi. Suppressus fuit omnino Ptyalismus, detumuerunt manus, vehemens etiam supervenit Febris, cum pulsû inæqualiter citato, & delirio frequenter recurrente. Exhibitus est hâc nocte *Bolus Cardiacus* cum *Jalapio* ; applicata etiam subter axillas *Vesicatoria*.

Apr. 19. Mane aliquantulùm remiservit spasmi, Febris autem hætenus permanfit.

Habitâ pulsûs ratione, sanguinem vix tutò detrahendum judicavi ; itaque ut aliqua saltem fieret *Evacuatio*, *suppositorium* præscripsi, quo semel tantùm, sed largâ satis copiâ, subducta fuit alvus ; unde se plurimùm refici confessus est juvenis. Vesperi repetita sunt medicamenta *Cardiaca*, & *Haustus Paregoricus*.

Ad mediam noctem satis placidè dormivit, tremoribus & spasms prorsus immunis ;

O

qui

qui tamen proximo mane circiter horam tertiam, cum magno impetu denuo redierunt.

Apr. 20. Pleræque ex facie deciderunt squammæ; omnes ferè per truncum corporis exsiccatae sunt pustulae; quæ per manus & brachia dispergebantur, flaccidæ erant & prope exaridæ; Febris interim haudquam remisit.

Cùm itaq; compertum esset, quòd, prior nocte, multò meliùs post *sedem* se haberet ægrotus, *Enema* hodie injiciendum decrevi, quod alvum aliquantò magis subduceret, quàm *suppositorium* pridie præscriptum. Rejecto *Enemate*, iterum exhibitus est *Bolus Cardiacus* cum *Julapio*: & ob hanc profectò causam in *Cardiacis* assumendis persistendum esse censui, quoniam ex eorum usu modici perpetuò elicerentur sudores, unde ad aliquod temporis spatium sublati sunt motus Convulsivi, etsi Febris neutiquam decesserit, nisi post *evacuationes per alvum* factas. *Enematis* usum tres satis largæ infecuta sunt dejectiones, sine minimo virium dispendio; dehinc etiam evanuit delirium; Febrisque remisit, vel potius ex toto quievit.

In

In hoc igitur rerum statu, autoritate *Mortoni* permotus, statui mecum experiri, quid ad recidivam hanc febrim abigendam valeret *Peruvianus Cortex*, quem per intervalla administrandum curavi.

Die autem 21, Febris & spasmi iterum vehementer urgebant; alterum itaque injectum est *Enema*, eodem ac prius successu: Hodie & deinceps per triduum repetitus est *Cortex*; statim tamen tempore & Febris, & spasmi quotidie revertebantur.

Postquam igitur satis exploratum esset, quòd *Febris* non obstante *Cortice* quotidie rediret, etiamsi medicamenta *Cardiaca* officio suo in sudoribus ciendis plenè satisfecerant; *Catharsi*, quæ hæctenus feliciter cesserat, rem omnem tutissimè committendam judicavi: vesperi itaque die 23 *Lenitivam* potionem præscripsi, alteramque proximo mane denuo exhibui: hisce assumptis, quatuor largas admodum & fatentes sedes excrevit juvenis, neque ullam postea persensit vel Febris, vel spasmodorum accessum.

Hæc habui Tibi in præsens impertienda; quibus, uti arbitror, satis intelligi queat,

non modò quàm efficax medendi methodus
in hujusmodi Febre sit *Catharsis*, verùm e-
tiam quàm parum valeat, neglectâ *Catharsi*,
quodvis aliud remedii genus. Abunde
mihi fuerit, si hæc Tibi arrideant Ratioci-
nia: siquid enim unquam in Rei Medicæ
usum ex me profectum fuerit, id omne illi
semper acceptum referam, quòd mihi te-
cum per multos annos intercessit studio-
rum consortio.

V A L E,

Vir Amicissime,

¶ *Amare perge*

Tui Amantissimum,

Oxon. ex Aede Christi
Jul. 20. 1710.

R. I. FREWIN.

Tibi

Tibi roganti semper facilis, inter plures à me cursim collectas, has duas præcipuè, quia proximè recentiores, Historias medicinales, utcunque imperfectas, Vir literis omnibus eruditissime, summo opere conabor tibi fideliter impertire.

Variolis popularitèr grassantibus, de *Evacuationibus* & variis *evacuandi* methodis in hujusce generis exanthematis, æquè ac in aliis putridis, (ut aiunt) febribus sermonem tecum amicè habui; ideo uti nostra hæc familiaris disceptatio, ita etiam & historiæ sequentes ad fædum hunc *Epidemicum* morbum propriè & præsertim spectabunt.

Duos ab hinc menses ad generosam quandam annos circiter triginta vel quadraginta natam *Variolis*, iisque maximè *confluentibus*, laborantem advocatus, (uti moris est inter medicos in hoc morbo) *Alexipharmaca*, eaque lenia præscripsi usque ad sextum vel septimum diem; postea applicabantur *Epispastica* nuchæ, & brachiis, & *Ægrota* post *Bolum Cardiacum* singulis noctibus Haustum superbibebat *Paregoricum*. Undecimo die, cùm febrilis adhuc æstuatio maximas inquietudines & Medico & Adstantibus crearet,

crearet, & Ægrota decreſcente pulſu, & lingua aridâ adhuc nigreſcente dejectiones, ex quo eruperunt exanthemata, nullas haberet: *Enema* ex Oleo lini, ſyrupo de ſpinâ Cervinâ, & decocto commun. pro Clyſteribus, injiciendum curavi. Brevi temporis ſpatio deſiciente bis vel ter alvo, maxima fœtidæ & purulentæ materiæ quantitas ab inteſtinis exoneratis fluebat. Exinde durus molleſcit pulſus, lingua madefcit arida, febrilis denique æſtus ſævit mitius. Febricitat (fateor) adhuc ægrota, non verò febre æſtuat, ideò ab *Alexipharmacis* (ut antea dixi) lenibus bis vel ter in die nondum abſtineo, nec ab Hauſtu *Paregorico* nocte. Die autem *decimo tertio*, quoniam Febris adhuc perſisteret, ab eâque planè periculum immineret, Catharticum (ut memini) ſequens exhibui,

R. Man. optim. ʒj. Diſſolve in Aq. Lætis Alexit. ʒiij. Colaturæ adde Pulp. Caſſiæ ʒij. Aq. Pæon. comp. ʒſs. M.

Quod ad tres, vel quatuor vices placidè exoneravit inteſtinâ: poſtea indies decreſcens febris, brevi tota evanuit, & poſt tres vel quatuor potiones purgantes debito temporis

ris intervallo exhibitas, tuta evasit Ægra, & incolumis.

Historiam alteram juvenis breviter tibi narrabo. Rure enutritus hanc adit civitatem, forsan amicos visurus. Post aliquot dies variolis maximè malignis correptus est; quinto die ad illum advocatus *Alexipharmaca* præscripsi, *Epispastica* applicanda curavi. Die undecimo *suppositorium* ad alvum toto morbi curriculo adstrictam, sollicitandam applicui; die proximo *Enema* injiciendum curavi. Sed neq; à febre, neque à cæteris, quæ supra modum urgebant, symptomatis liberatus est: nam ardor erat intensissimus; accessit spirandi difficultas; intercurfabatque aliquando delirium. Itaque in *Evacuantibus* spem omnem positam esse ratus, die *decimo tertio Catharticum* lene exhibui: quo alterâ vice repetito, Ægrotus, variis, iisque periculosis angustis ereptus, tandem plenè convaleuit. Atque hanc quidem medendi methodum (quæ *Cathartics* potissimum nititur) uti in compluribus tentavi, ita rarissimè suo destitutam esse successu expertus sum.

Non pluribus te morabor. Accipe ergo

go æquo animo hoc meum obsequium tuæ amicitiae, tuis meritis, tuis denique postulatis debitum: Nullum enim officium, Amice charissime, à me frustra requires, si quid erit in quo tibi queam gratificari.

Tibi devinctissimus,

Datum ex Aedibus nostris
Junii 10. 1710.

H. LEVETT.

Rogas (Vir ornatissime) ut sententiam meam de usu *Phlebotomiae & Catharsis* in *Variolis Confluentibus*, post plenam Pustularum maturationem, tibi per literas notam facerem: Voto itaque tuo, verbis si minùs idoneis, iis tamen, quæ mihi occurrunt, respondere conabor.

In *Variolis Confluentibus*, quamdiu faciei tumor & inflammatio manet, & saliva rectè fluit, à *venesectione & Catharsi* (pari ratione ac furunculo maturante) prorsus abstinendum esse duco. Scilicet ne istæ evacuationes, materiæ morbidæ à massâ sanguineâ

guineâ separationem, & per pustulas, tanquam per tot *Phlegmonas*, (cui unico hoc tempore Natura incumbit) ejectionem obtraherent. Adesse enim, medici est, non obstare Naturæ.

Insuper, procedente morbo, si eo tempore, quo facies detumere, & Ptyalismus decreſcere incipit (quod die nono, vel decimo vel ſaltem undecimo ab eruptione accidit) ſi his, inquam, diebus manus debito modo tumeant, & nulla malæ notæ appareant ſymptomata, haud omnino (me iudice) vel *Pblebotomia*, vel *Catbarſis*, adhuc indicatur; ſed totum negotium rectè committitur Naturæ. Interim tamen in hoc morbi ſtatu *Enema* quotidie injiciendum præſcribo, quo alvum ſæcibus exonerare, & febris furorem coercere curo.

Attamen facie, diebus prædictis criticis, detumente, quoties (quod nimis frequenter evenit) puſtula corporis non turgent maturo pure, nec manus intumeſcunt; unde (nempe à materiâ morbidâ in ſanguinis maſſâ remanente, eamque inquinante) ardens febris naſcitur; *Respiratio* brevis & frequens oritur, corporis jactatio, & obſtinata (*Nar-*

coticis incassum exhibitis) vigiliæ urgent; quoties equidem diris his symptomatibus vexatur æger, medico incumbit per *venæsectionem* & medicamenta leniter *Purgantia*, sæpiusque debitis intervallis repetita, humorem peccantem detrahere, & eo, quo pos-
sit, modo, laboranti subvenire.

In *Variolis* denique *Confluentibus*, licet facies & manus, & pustulæ corporis debito modo ac tempore intumuerint, & saliva satis copiosè statuto tempore fluxerit; si tamen, Ptyalismo desinente, & dictis partibus jam subsidentibus, febris utcunque (quod in hâc morbi specie ut plurimum accidit) gravior assiduè inhæreat, & symptomata, ex hâc nata, (utpote anhelosa Respiration, vigiliæ, anxietates, cum pallidâ & dilutâ Urinâ) indefinenter urgeant ægro-
tantem; rebus sic stantibus, necesse habet medicus sanguinis quantitatem *venæsectione* minuere, (nimirum ut exinde pars reliqua magis placidè per vasa fluat) & materiam morbidam (quæ per pustulas, jam induratas & crustâ obductas, ampliùs transire nequit) *Catharsi* sæpius repetitâ evacuare. His enim evacuationibus omissis, semper evenit
3 ut,

ut, vel memorata symptomata indies augeantur, & inter diem *duodecimum*, & *viceſimum quartum* lethalia evadant; vel humor putridus in pulmonibus extravasetur, eorumque vesiculas corrumpat; unde ægrotus miseram vitam paulisper trahit, & brevi moritur tabidus.

Anhelosæ Respirationi, Crisi superveniente (quo vix ullum peioris ominis signum hic morbus habet) *Phlebotomia*, fæliciter ac unicè occurrit; quæ nisi, hoc urgente symptomate, confestim peragitur, fatum adſtans ulteriori deliberationi raptim præveniet. Licet autem sanguinis missio Respirationi difficili subvenit, *mictum* tamen *Cruentum* (quoties hoc morbo laborantes invadit) non modò non cohibet, sed auget, & mortem in procinctu stantem accerſit. Hoc tamen funestum fati impendentis prænuntium (*Camphorâ* bis in die exhibitâ, & acidis largâ manu propinatis) amovi, ægroque brevi morituro ad tempus succurri: sed, ut vera fateor, ne unum quidem variolis affectum, cui urina cruenta fluxerit, diem *decimum sextum* ab eruptione supervixisse notavi.

Nec à sanguinis detractiōe, quoties impedita *Respiratio* hanc suadet, Pulsus hu-

milis & angustus me terret. Quippe sæpius observavi vacuato sanguine Arteriam fortius vibrâsse: unde constat Pulsus obscuritatem non infirmitati virium, sed humoris lædētis oneri deberi. Utcunque rebus in lubrico stantibus, satius est remedium anceps experiri, quàm nullum.

Compertum habeo nonnullos medicos *Catharsin* in *Variolis* vehementer improbâsse: Essentiam enim hujus morbi in malignitate quâdam circa Cor delitescēte hi ponunt; & statuunt medici esse officium hanc malignitatem *Alexipharmacis* calidioribus ad extrema propellere, ideoque medicamenta *Purgantia* culpant, utpote quæ virus à circumferentiâ (uti loqui amant) ad centrum revocant. Veruntamen hæc hypothesis fallaci nititur fundamento. Morbus enim, de quo agitur, est ex genere *inflammatorio*; proinde nullus hunc scitè curat, nisi qui sanguinis ebullitionem compescit, & eo modo putridi humoris separationem, & per pustulas expulsionem promovet. Enimvero dum febris furit, ac sanguis nimis celeri & turbido motu agitur, nequit Natura particulas morbias segregare, & per ha-

s

bitum

bitum corporis protrudere, quod non nisi
 sensim, & lentis passibus perficitur. Quo-
 ties autem præ ingenti materiæ morbida
 copiâ, totam colluviem per pustulas elimi-
 nare non potis est Natura; licet, etiam in-
 cumbit medico laboranti opem ferre, &
 corruptum humorem arte educere, quem
 ejicere non valet Natura. *Catharsin* vero,
 utpote evacuationem huic indicationi ap-
 prime accommodatam, ipsa Natura, tanquam
 digito, monstrat. Siquidem in *Variolis*
Confluentibus, quoniam putridi humoris e-
 jectio non æque feliciter procedit per humi-
 les ac depressiores hujus speciei pustulas, ac
 in alteris *discreti* generis majoribus; ideo
 providens Natura *Ptyalismum* substituit,
 qui excretionis per pustulas defectum com-
 penset. In teneris autem *infantibus* (qui
 expuere nesciunt) *Diarrhœa Ptyalismii* vi-
 cem supplet, quæ hunc morbum jugiter com-
 mitatur, ac in his ad vitam conservandam
 æquè necessaria est, ac Salivatio, aut pustu-
 larum elevatio in *adultis*. Ideoque qui has-
 ce dejectiones *Astringentibus* perperam ex-
 hibitis cohibet, ægrum infantem certò ex-
 tinguit. Cùm itaque in *Infantibus* hoc
 morbo

morbo affectis partem materiæ morbida, quam ex toto per pustulas ejicere non valet, Natura ipsa per *alvum* ex instituto de- jicit; haud mehercule incongruum quid ag- greditur medicus, qui, Naturæ vestigiis in- sistens, etiam in *adultis* humorem peccan- tem, quem per corporis habitum nequit, medicamento *Cathartico* per interiora de- trudere conatur.

Ex prædictis ideo liquet, quòd in *Variolis Confluentibus*, post Crisin imperfectam, *Phle- botomia* & *Catharsis* ad ægrotantis salutem ut plurimum requiruntur. Horum sanè u- sum ratio suadet, cui suffragatur experien- tia: plures etenim hâc methodo orci fauci- bus ereptos novi.

Habes, Vir eruditissime, meam de quæsi- tis sententiam, licet minus ornatè, fideliter tamen enarratam; & *Praxim* per plures annos huic opinioni sedulò accommodavi, neque aliquid ex eventu hucusque observavi, quod animum aut praxis rationem me mu- tare inducat. Sum tibi

Amicissimus,

Dabam sexto Iduum
Septemb. 1716.

SALUSBURY CADE.

Viro Doctissimo

JOHANNI FREIND,
 RICHARDUS MEAD.
 S. D.

Fidem tandem libero, Amicissime Vir,
 & Rationem, quam in *Variolis* Cu-
 randis teneo, unà cum Exemplis aliquot
 quæ hanc illustrent simul & confirmant,
 quæ à me petiisti ut Chartis mandarem, ea
 nunc ad Te mitto.

Sermo noster erat, uti memini, de Mor-
 bo, ubi ad summum incrementum pervenit,
 & quo modo eo tempore continendus sit
 Æger; dixi me jam ab aliquot Annis usu
 comperisse, Commodissimum esse, plerisque;
 saltem in Casibus, *Alvum Ducere*; nunc,
 quo Consilio, & quâ cum Cautione id pri-
 mum fecerim, describam breviter.

Medicos nostros ita plerunque sollicitos
 habet *Pustularum* Consideratio, ut ab om-
 ni

ni fere Vacuatione Periculum esse putent, nimirum ne ab hac Materia Corrupta Concoctio turbetur, aut in Partes Propulsio prohibeatur.

In *Faciei & Manuum Intumescentiâ* spem ornamem ponit *Sydenhamus*; cum tamen mori videamus quotidie, quibus Cutis etiam ad summum intumuit, & ipso fatente, plurimis in Casibus nullâ Arte promoveri possit salutaris ille *Tumor*.

Mortonus, dum in Committendis cum *Veneno Morbido Spiritibus Animalibus* totus est, ita calidissimis Alexipharmacis, *Copiis*, si Diis placet, contra *Deleterium Hostem Auxiliarius*, assidue pugnat, ut novas in sanguine Turbas cieat, & accendat quam reprimere debuit Febrem; hinc illæ ipsæ, quas adducit, *Historiæ* palam faciunt, *Plerosque*, quorum Curam habuit, *Ægrotos* aut excalefactos interiisse, aut saltem *αἰς διὰ πύρεος* evasisse.

Mihi Res hæc sic se habere videtur; in *Confluentibus Regularibus Sydenhamo* dictis, cum jam inclinato Morbo, detumuit *Facies*, accedit, ex corruptâ Materiâ, aut in *Pus* nondum versâ, aut ex *Pustulis* in sanguinem

guinem rejecta, *Putrida Febris*, quæ Calore, inquietudine, similibusque indiciis se prodit, & nisi succurratur, intra biduum triduumve plerumque Ægrum è medio tollit, interdum verò ad plures dies protrahitur.

Utcunque verò varia jam insistent & succedant *Symptomata*, illud tamen omnibus commune est, ut *Exinanitionem* aliquam desiderent. Plerumque fit, ut Æger *nono* aut *decimo*, à primâ Pustularum Eruptione, die, cum Linguâ aridâ, Pulsu Arteriarum vehementiori, & spiritu difficiliore, incalescat; ubi hæc adsunt, immisso sub vesperam ad ventrem solvendum *Clystere*, postero die leni *Potione Cathartica* Alvum duco, vesperi *Hausum Narcoticum*, si opus fuerit, sumendum do.

In hoc Morbi genere Manus & Pedes *Intumescunt*: adeò verò non cohibet aut reprimat hunc *Tumorem Purgatio*, ut illum post hanc feliciùs procedere semper observaverim.

Evenit autem non rarò, maximè in pessimæ notæ morbo, ut cum Pulsu Arteriarum exiguo & languido, sine ullâ insigni

Q

Manuum

Manuum *Intumescentiâ*, febricitet Ægrotus, & imminutis admodum viribus torpeat, magis, quam Calore uratur.

In hujusmodi Ægritudine, imponenda sunt Brachiis & Cruribus *Emplastra Vesicatoria*; neque tamen ab omni *Purgatione* abstinendum est, sed ea esse debet lenissima & Viribus Ægrotantis accommodata, & per intervalla repetita; eo enim magis necessaria est, ubi non *intumescunt* Partes, *Ventris Solutio*, quoniam in plerisque his Casibus, etiam ipsa, quæ in Pustulis est, sanies magnam partem in Pus non convertitur.

Illud in universum hic tenendum est, majorem jam habendam esse *Virium* Ægri, quam *Pustularum* rationem: Peracta jam est omnis quæ per Cutem fieri potest morbidæ materiæ propulsio; per alias igitur Vias ducendus est, qui periculum minatur noxius humor. Cessant ab Officio nunc *Salivæ Canales*, quique à primis ferè morbi diebus magnâ copiâ per hos fluxit, viscidus jam hæret, & vix exspuitur Liquor. *Urinæ* Excretio, si forte fuit per aliquot dies larga & benigna, sæpiùs tamen illa hoc tempore cum difficultate & solito parciùs redditur.

redditur. Restant igitur expurgandæ *Intestinarum Glandulæ*, quæ eo sunt Corruptis humoribus è sanguine derivandis accommodatiores, quo naturâ crassiorem Lentorem expellunt.

Id verò Monuisse debueram, non hoc tantum tempore, sed & nullo non morbi die, Ægro protinus *Mittendum* esse *Sanguinem*, si *Respirandi Difficultas* urgeat, si supervenerit *Phrenitis*, aut alia quævis nimii Fervoris Febrilis se prodant Indicia.

Ex innumeris *Exemplis* quæ mihi quotidiana experientia suppeditat, Pauca tantum seligam, ut quomodo hæc medicina ad *Varios* & difficillimos casus accommodetur, ostendam.

Adolescenti annorum ferè sedecim, *nono* Ægritudinis die *Intumuerunt* admodum caput & manus; accessit verò febris, cum magno Præcordiorum Æstu, spiritu difficili & delirio. Misso quamprimum è Venâ Brachii ad ℥xvj. sanguine, dedi *Pil. Ruff.* ʒss. & elapsis horis decem, cum nondum responderet alvus, *Elect. Lenitiv.* ʒvj. largiter Purgatus *Hauftum* sumpsit *Anodynum*; hinc adeò se remisit Febris, & levata sunt

Q 2 symptomata,

symptomata, ut, præter spem, brevi convaluerit, licet in Misellum adeò sævierit Morbus, ut, vitiatâ à *Pustulis* in utroque oculo *Tunicâ Corneâ*, visu privatus vitæ Dulcedinem amiserit.

In uno atque altero adolescente eodem ferè modo laborante feliciter expertus sum, minimè ab hac medicinâ abstinendum esse, etiam si (quod non rarò fit) crebra in *Pustularum Intervallis Exanthemata* erumpant, & *Malignitatis* nomine adstantes terreant; hæc enim non Febrem solvunt, sed *Materia Morbidæ* copiam & Lentorem indicant; quo magis necessarium est, interposito tempore, *Alvum* sæpiùs *Ducere*.

In Puellâ quinque annos natâ, apparebant inter *Pustulas* à primis *Decubitûs* diebus hic illic *Maculæ Purpureæ & Lividæ*; manus verò nono die *Intumuerunt*; die decimo, assumpto *Electuario Lenitivo* mota est alvus; postero die, Frons, quam alba quasi vesica obduxerat, Livore decolorata est: hanc *Spiritu Vini* tepido Foveri jussi; singulis noctibus medicamento *Narcotico* conciliatus est somnus; decimo quarto die, nunc primùm imminuto manuum Tumore, iterum

iterum *Purgata* est; ut & die *decimo sexto*; jamque quæ Faciem exasperaverat *Crusta* nigra dehiscere cœpit, & tardè licet dirupta certam tamen spem salutis ostendere.

Accidit interdum, sed rarò, ut sub finem *Ægitudinis Repullulet* quasi morbus, & succedentibus sub *Crustis*, quibus obducta est *Cutis*, novis *Pustulis*, *Renascatur*; unde pro humoris abundantia etiam ultra *Vicesimum* diem porrigitur malum; illud nuper vidi in nobili Fæminâ annorum quadraginta, quæ opimo Coporis habitu, etiam *tertium* succrescentibus *Variolis* materiam suffecit; facta hinc est per omnia membra continuata *Exulceratio*, ad diem usque *vicesimum* & *octavum* se excipientibus *Crustulis*, ita ut ex longo decubitu *Ulceræ* in *Lumbis Gangrænæ* metum attulerint. Die *duodecimo*, leni Potione *Purgata* est; *decimo quinto*, subsidente qui ad hunc diem duraverat, manuum Tumore, iterum alvum subducere necesse habui; &, interjectis tribus vel quatuor diebus, *Purgationem* repetiit ad usque morbi exitum; restituto tandem in integrum, post longam valetudinem, ulcerato corpore.

Omnem

Omnem de *Purgatione* dubitationem tollit nonnunquam in gravissimis Casibus ipsa Natura, dum in inferiora noxiam materiam depellit, continuato per plures dies *Alvi Fluxu*; hoc cùm fit, ita nunc *Comprimi* nunc *solvi* debet venter, ut ne nimix dejectiones vires prosteruant. Incolumis hoc modo evasit nuper admodum Nobilissimus adolescens, annorum 18. Huic Facies *sexto die*, sine ullo Tumore, *Chartæ Pergamenæ* speciem referebat; *Suppurationis* signa nulla erant; quapropter imposita sunt membris *Emplastra Vesicatoria*, quæ solito plus humoris educere observavi. Die *nono*, manibus nihil prorsus intumescens, supervenit *Diarrhæa*; hanc sumptum sæpiùs cum *Confectione Fracastorii Rhabarbarum* ita compescuit, ut ter tamen quaterve quotidie minimùm dejiceret Æger; *decimo quarto die*, ruptâ in Facie *Membranâ* tenui sanie erosa subtus apparebat cutis, non ante *Vicesimum* diem decidens penitus *squamulis*; alvus verò, per omne id tempus, eo quo dixi modo, fluebat.

Et sanè, ut Finem tandem faciam, vix quenquam graviter hoc morbo correptum
salvum

salvum fieri vidi, nisi cui, declinante Febre, aut largitèr *profluens Urina*, aut *Resolutus Venter*, salutis fuit. Ut de *Infantibus* nihil dicam, quos per totum morbum *Cita Alvus* periculo plerunque liberat.

Hæc habui, Vir eruditissime, quæ tecum super hæc re Communicarem; Tu illis sic Utaris velim, ut dum nostras has rationes acri Tuo judicio perpendis, quantum momentum eæ habere possint etiam in aliis interdum Febribus, quæ difficulter & tardè solvuntur, dispicias. Mihi certè ita feliciter cessit hæc medendi via, ut humani generis interesse putem, ut illa publici juris fiat. Sed de hoc Tu statues, ut voles; ego satis superque habeo Tibi morem gessisse, & quanti Tua mandata faciam hoc officio comprobâsse. Vale, & me Tui Amantissimum, quod facis, Ama.

Dabam Calend. Septemb. 1716.

Historiam,

Historiam, quam mecum communicavit
 vir doctissimus D^{us}. *Gibbons*, Lectori non
 invidebo. Est enim rarissima. Is, cum *Ox-*
onii ageret, accersitus est, ut cuidam ex
Variolis novem jam dies laboranti succur-
 reret. Erant illæ confertæ plurimum, de-
 pressæ, confluentes; facies ad eum modum
 iis undique obsita, ut apum favos planè
 referret. Febris vehemens & continua, ita
 ut æger jam animam acturus videretur.
 Itaque cum nihil ampliùs per cuticulares
 meatus egeri posse perciperet Vir experien-
 tissimus, aliam sibi aggrediendam esse viam,
 quâ naturæ opitularetur, proposuit. Eâ a-
 deò nocte, *Opiatum* præscripsit; mane
 proximo, die scilicet *decimo*, lene *Cathar-*
ticum; unde alvus satis probè respondit.
 Repetitum est *Opiatum*, & *undecimo* etiam
Catharticum: *duodecimo* iterum instituta est
purgatio, tanto quidem cum ægroti com-
 modo, ut febris, quanquam haud penitus
 decesserat, plurimum tamen se remisit.
 Igitur cum & sanguis abundaret, & vi-
 res sufficere viderentur, die *decimo tertio*
 venam secuit: idem experimentum *decimo*
quarto,

*quarto, & decimo quinto, ut magno cum
judicio, ita insigni cum fructu tentavit.
Nam his demum Evacuationibus per sex dies
continuos factis, ægrotus morbo liber evasit.*

Viro Clarissimo,

RICARDO MEAD, M.D.

Johannes Freind,

S. P. D.

SInas me, Vir amplissime, literarum officium non modò à Te poscere, sed Tibi invicem referre: quòd enim quædam de *Variolis* à Te scripta in publicum dari concesseris, non tam meo unius, quàm legentium omnium nomine gratiæ solvendæ sunt; quos facilè video, cùm Tuarum rationum, tum Authoritatis Tuæ momento impulsos, in eandem Tecum ituros esse sententiam.

Etenim quod ad *Alvi ducendæ* consilium attinet, satis luculentè explicâsti, quàm apertissimè id cum naturæ motibus consentiat; quæ ipsa per se hanc morbi abigendi viam sæpenumero tentat, arte tentatam vix un-

R

quam

quam incommodè fert. Nam uti nemo ferè est ita morbo debilitatus, ut hanc alvi dejectionem, saltem quæ paulò lenius sit, sustinere non possit; sic & ab eâ, modò mediocritate aliquâ temperata sit, vires refici potiùs quàm minui experimentis constat. Cujus rei exemplum mirificum præbuit Puer undecennis, quem nos nuper conjunctis utriusque nostrum consiliis periculo maximo eripuimus: quod quia multa in se contineat minimè vulgaria, id mihi veniæ dabis, ut Tecum morbi ejus memoriam paucis recolam.

Erant in illo Puero acervatim diffusæ per universum corpus pustulæ: naturæ ordine ita minimè servato, ut, cum in Facie coherescerent tantùm, circa artus multis in locis confluerent. Cutis sicca, & squammarum instar, rigida. Factâ eruptione, *Febris*, quòd rarissimè sit, nihilo minùs remissa. Procedente morbo, sputatio nulla omnino: Puris vestigium ferè nullum: ex Vesiculis tamen plurimæ tenui atque acri admodum humore refertæ, ita ut, cum disrumperentur tandem, Cutim, perinde ac affuso *Vitrioli Oleo*, eroderent. Quare artus omnes *Cerato* undiq; obduci necesse fuit. Sexto die, aderat perpetua mingendi cupiditas, quæ ad
3
quatri-

quatrimum permanfit. Urina interim non nifi parciſſimè demiffa eſt. *Octavo*, efflorefcebant per Variolarum interſtitia novi generis puſtulæ, *Milii* feminibus haud abſimiles. Quæ quidem cùm ad Variolas acceſſerint, uti & illa micturiendi moleſtia, inter Notas peſſimas vulgo habentur. Facies nullo modo intumuit, febrisque inhærebat affiduè; pulſus tum celer, tum & aliquantulum languidus. Duas,, quæ præceſſerant, noctes inſomnis egit; ſic ut interdum aliena loqueretur. *Veficatorio* admoto, paulò magis ad quietem compoſitus. *Nono*, alvus ter deſcendit. Itaque, cùm neque puſtularum ulla eſſet maturitas, neque quicquam ultrà per cutim à ſanguine abduci poſſet, id noſtri eſſe muneris nos rati, ut naturæ ductum ſequeremur, hanc ventris reſolvendi viam inſtitimus. Veſperi ſcilicet, *Rhabarbari* ʒj. præcepimus: unde, *decimo*, quater mora eſt alvus. Eâdem medicinâ itidem adhibitâ, *undecimo*, quinquies; *duodecimo*, ter; *decimo tertio*, *Rhabarbari* ʒſs. mane ſumptâ, quinquies; *decimo quarto*, bis dejecit. *Decimum quintum* & *ſextum*, maximâ cum moleſtiâ & vigiliis traduxit. *Febris* quippe, quæ jam à primo morbi acceſſu

continenter inhæserat, nondum deferbuit. Pulsus tamen paulò magis invaluit. *Decimo septimo*, ima Calcanei pars ita Sphacelo correpta est, ut immisso specillo nullus excitaretur sensus. Is ad Periosteum usque pervadens, ipsum os tantùm non attigit. Sed neque casus hic satis acerbus nos ab instituto nostro deterruit: nam quanquam, si Sphacelum spectemus, nulla magis aliena fortasse videatur medendi ratio, quàm quæ *purgatione* instituitur: tamen cùm virium redintegratio in eo jam erat sita, ut modicè flueret alvus, non fuit quòd, superveniente etiam Sphacelo, ab hoc auxilii genere desisteremus. Itaque *Rhabbarbari* gr. xij. sub noctem exhibitis, *decimo octavo* alvus bis mota est. *Decimo nono*, *Febris* multò remissior. Quare *Rhabbarbaro* ad ʒj. repetito, die *viceesimo*, quinquies defecit. Pars corrupta atq; emortua ab integrâ carne, rite jam inflammata Purisque aliquantulum exstillante, cæpit discedere; neque ultrâ serpebat Sphacelus. *Vicesimo tertio*, consistentia & solida ter alvus extrusit. Tamen neque adhuc *Febris* penitus conquieverat. Igitur *viceesimo quinto*, *Decoct. Sen. Gereon.* ʒij. cum *Mannæ* ʒss. præscripsimus, quibus venter sexies fusus est.

Ab hoc tempore Febris omnino evanuit; & de Puero, quem suspicio aliqua fuit in *Tabem* incidere posse, nobis jam affulsit certa redituræ sanitatis fiducia.

Vides, Vir Amicissime, quàm liberè utar patientiâ Tuâ, recensendo ea, quæ Tu omnium optimè intelligis: quod tamen à me faciliùs feres, dum, ut alii ea intelligant, laboro. Reperiuntur scilicet variæ admodum atque multiformes Variolarum species, quarum dissimilitudines, etsi inter se magnæ sint, hætenus haud satis diligenter sunt à scriptoribus animadversæ. Ad quas omnes tamen, ubi jam exarescentibus licet pustulis adhuc incubuerit febris, præsens ab *Evacuantibus* est auxilium: ea autem *Evacuandi* via, quæ per *alvum* fit, non modò ægrotos à mortis discrimine, circa *nonum* aut *undecimum diem*, sæpenumero liberat, sed malorum illam congeriem, quæ Variolis ferè succrescere solent, omni aliâ medicinâ potentiùs avertit.

Id suspicor nimium frequenter fieri, ut morbus hic pro insanabili habeatur, cùm tamen, (saltem si diutiùs traxerit) curationem recipere commodissimè possit: At certè Medici est, non omnem protinus spem abjicere, sed Artis præsidia omnia, quæ aut comprobârit usus, aut ratio suggesserit, experiri.

Præfertim

Præfertim cùm experiundi opportunitatem morbus ipse exhibeat: fit enim plerumque, ut is non repentino aliquo impetu ægros interimat, sed ad plures dies, ad *Vicesimum*, ad *Tricesimum*, etiã aliquando ad *quadragesimum* detineat, ita ut tandem planè *Hectici* contabescant.

Quibusdam religio est ventrem ducere, priusquam ex toto decesserit febris: etiã depulsã jam febre, non nisi post multos dies *purgantia* præcipiunt. Id quo consilio faciant, haud intelligo: nam si absit febris, certè primo quoque tempore alvus cieri debet; si adsit, vix ullã aliã viã ad sanitatem pervenitur. Idem, ubi febris ultra morem sævierit, in eo spem ferè unicam ponunt, si aut uberius manaverit Urina, persisteritque vel artuum tumor, vel salivæ fluxio: quidni verò & per *intestinorum* itinera liceat febrilem hanc materiam abducere? Sed nolo cum his in certamen venire: ne & cum iis aliquando disceptandum sit, qui Variolas aut Arte præcaveri, aut etiã inoculatione traduci posse contendunt.

Tu abunde intelligis, quàm nullo cum fructu, vel potius quanto cum Periculo, *Diaphoretica*, *Alexipharmaca*, *Cortex Peruvianus* &c. quibus si nituntur unicè, in hâc morbi asperitate ingerantur: idque Tibi notissimum

mum est, *Purgatione* rite institutâ, nulla ferme alia *Cardiaca* à naturâ desiderari, nisi quæ sint ex *Opio* confecta.

Vale, Vir egregie, atque ut facis, perge Artis nostræ tum scientiam excolere ingenio Tuo, tum dignitatem Tui celebritate nominis Tueri.

Dabam 6to Cal. Dec. 1716.

Est & aliud morbi genus, idque satis periculosum, in quo etiam, cum minimè deferberit febris, ita mirificè proficiunt *Purgantia*, ut aliquando sine iis ad sanitatem perveniri non possit. Morbus is est, capitis *Erysipelas*; à pluribus quidem scriptoribus, maximè ab *Hieronymo Fabricio*, amplè pertractatus; à quibus tamen omnibus, in eo quod ad *Purgantia*, in medio febris impetu adhibenda, pertinet, exquisitius quiddam & distinctius requiro. In quâ quidem re ita lentè ac dubitanter proponunt omnia, ut plerumque ipsi sibi non diffidant modò, sed & dissentiant: alii quippe *Purgantia* non probant, nisi bile abundet corpus, magnusque affectus sit; minusque vacuari, magis refrigerari^a debere contendunt; etiam, ut ut in refrigerando vacuandoque conveniant, in sudoribus^b plus auxilii, quàm *purgatione* poni volunt: alii,

^a Tagault. Instit. Chir. Lib. I. 8. ^b Paræus de Tumor. Lib. 6. 15.

quamquam

quamquam *Purgantia* aptè ministari posse fateantur, tamen cùm *Febris* intensior sit, ita ut *Delirium* & *Phrenitidem* ^c accersat, *medicamentis malignitati resistentibus* utendum esse potiùs censent; neque priùs esse *Purgandum*, quàm relictus sit febrilis ardor^d; saltem siqua admoveantur *Purgantia*, *Scammoneata* propter febrem omnino fugienda pronuntiant. ^e *Sennertus* morbum hunc *Germanis* familiarissimum esse scribit, ideoque illius *curationem* tutiùs à *Germanorum* *experientiâ* & *observatione*, quàm ab *exteriorum libris* peti posse^f: qui autem, ipse *Germanus*, pleraque, quæ de *Erysipelate* tradit, à *Fabricio Italo* mutuatur: ita tamen, ut de *Purgatione*, quam aliquando ille, consistente jam incremento morbi, præcepit, ne verbum quidem fecerit. *Etmullerus* denique, idem *Germanus*, ubi caput occupaverit *Erysipelas*, *internis sudoriferis Cephalicisque* remediis rem geri oportere dicitat, *Purgationem* verò *quamcunque summè vitari*.^g Ita ferè in ultimo morbi discrimine, vel nulla dant scriptores consilia, vel timiditatis atq; hæsitationis plena: quasi, cùm in præcipiti res sit, medicum minùs esse audacem deceret, quàm ubi nulla est periculi suspicio.

^c H. Fabric. Chir. Part. 2. lib. 1. 9. ^d Wiseman. ^e Fallop.
Tumor. P. N. cap. 12. ^f Febr. lib. 2. 16. ^g Medic. Chirurg.

Sed ut complectar, quod proposui, brevi; satis mihi experimentis esse edoctus videor, ut pronuntiem in *Capitis Erysipelate*, si quando cerebro tentato oboriatur Coma, delirium, nervorum distentio, aut nullam subesse salutis spem, aut *Purgantia* maximè profectura: neque in his rerum angustiis expectandum esse, quod & in *Variolis* experimur, dum vel Febris lenita sit, vel Tumor planè subsederit. Nam *Cardiacis refrigerantibusve* remediis contra Febrem pugnare, *Topica* admoveere, quid demum aliud est, quàm nugas agere, donec in medio curationis cursu æger intercidat? Quòd si morbum jam ad extrema perductum submovere possit *purgatio*, certè eadem temporius adhibita, ne is ita longè serpat, præcavebit. Hæc itaque ut exemplo illustriora fiant, quod recentissimum est minimèq; vulgare, subjiciam.

Virgini, generosâ admodum stirpe ortæ, facies *Erysipelate* correpta intumuit: levis horror & febricula pro morbi more præcesserant.

Proximo die non facies modò, sed circa aures atque collum, cutis cum rubore turgescibat.

gescebat. Febris invaluit. Aliquantulùm per intervalla delirabat. Applicatum est *Nuchæ Vesicatorium*.

3. Ita processit tumor, ut ingentem in molem accreverit. Qui cùm & intensiùs rubesceret, videri poterat ex eo genere *Erysipelas*, quod *Galenum* secutus *Phlegmonodes* appellat *Fabricius*; purum quippe, sub illo Authore*, in facie nunquam ferè reperitur. Sub noctem penitus delira evasit. D^{nus}. *Burges* Pharmacopæus *Vesicatoria* brachiis admoverat, *Clysters*que ingesserat; qui quidem nullo cum fructu sunt rejecti.

4. Exasperata sunt omnia. Cùm eam primò, pomeridianis horis, inviserem, delirium erat cum febre vehemens: multa locuta est, sed omnia incondita. Nonnunquam quasi veternosa jacuit, nervorum distentionibus, circa manus præcipuè & humeros, subinde obortis. Tumor ferè idem, nisi quòd perpaululum de rubore decesserat. Pulsus non tam validus, quàm concitatus. Itaque statim utrique Cervicis lateri

* Part 2. lib. 1. 8.

admovenda curavi *Vesicatoria*; de quibus sanè apud Authores, quos supra posui, litteram inveniri nullam vehementer admiror: præsertim cùm id auxilii genus in hâc, siquâ in aliâ morborum specie plurimum valeat; sed quia, cùm ita in propinquo videretur exitium, neque sic profici posse conjectabam, nisi alia in subsidium veniret materiæ avertendæ via, hujusmodi *Purgatio*, horâ tertiâ Pomeridianâ, instituta est.

℞. *Decoct. Sen. Gereon.* ℥iij.

Tinctur. Sacr. cum Vin. alb. pp. ℥j.

Syr. de Rhamno Cathartic. ʒvj. M.

Unde alvus quidem minime descendit. Itaque circa mediam noctem *Tincturæ Sacra* ℥ij. propinatae sunt.

5. Omnia eadem, nisi quòd quietior, seu potiùs morbi gravitate obtusior, jaceret. Alvus adhuc astricta. Quare ad meridiem *Catharticum* aliud exhibitum est, quod fuit hujusmodi.

℞. *Tinctur. Sacr.* ℥ij.

Syr. de Rhamno Cathartic ʒj. M.

Sed ne nunc quidem venter descendit. Vesperis adhibita sunt cubito utrique *Vesicatoria*.

6. Idem omnium status ; Calor tantùm mitescere visus est. Mane primo repetitum est *Catharticum*, quod jam proximè præceptum est. Vnde alvi perpauca dejectio, sed quæ parum auxilii tulit: *Clyster* acris itidem frustra injectus. *Purgantia* hoc ordine ideo sumenda jussi, quia neque ab hâc medendi viâ, dum responderet, desistendum esse; neque, si illa non responderit, alio modo succurri posse significavi. Itaque licet *quater* tentata frustra fuerit, in eâ tamen ut pertenderem, mihi persuasissimum erat. Siquidem in hoc morbi statu res perinde se habet atque in *Variolis*: nam neque per *Tumorem* dissipata est, neque alio ferè modo averti potest febrilis materia, nisi aperiatur per *Glandulas intestinales* via.

7. Tandem, rebus in deterius ruentibus, sequenti medicamento usa est,

R. Pil. ex Duobus gr. xv. in Aq. Theriacal. 3j. solut.

Syr. de Rhamno Cathartic. 3ss. M.

Hinc alvo *quinquies* subductâ, ad se rediit: sed nullam eorum, quæ ab his *Sex* diebus acta sunt, memoriam retinuit. Tumor subsedit, Febrisque ita decessit, ut eodem

dem *Cathartico* bis iterum exhibito, pristinae prorsus sanitati restitueretur.

Id utique medicinae genus, cujus non exigua pars constabat ex *Scammoneo*, quod plerique ut hoc in morbo planè perniciosum repudiant, ægrotam summo periculo liberavit. Ita Authorum vel maximè celebrium decreta Medica haud ita facilè recipienda sunt, quæ non multiplex usus firmaverit.

De Excretionē Intestinali.

Quoniam multus de *purgatione* sermo incidit, plurimumque momenti in eâ situm esse diximus, opportunum erit purgandi rationem omnem paulò altiùs repetere. Quod eò minùs hoc in loco alienum videbitur, cùm alii hoc evacuandi genus nimis facilè contemnant, alii id quod per *Urinæ* itinera fit, vel etiam quod *Clystere* efficitur, huic longè præ se ferant antepondere.

Peyerus, qui intestinales *glandulas* primus detexit, hoc iis munus tribuit; ut humorem

morem chylo diluendo elaborandoque idoneum suppeditent. Ab hoc fonte proficisci arbitratur, ut, cùm exhibetur *Catharticum*, tanta dejectionum copia descendat. Quam tamen humorum abundantiam, siue naturæ lege, siue artis auxilio, ab his glandulis excerni posse negant nonnulli: qui de naturali quidem excretionem hanc maximè ob causam dubitasse videntur, quòd nequaquam intelligerent, quemadmodum ex hac ferè unâ scaturigine adeò ingentem recrementorum vim derivare queat *Catharticum*. Quæ dubitatio facillimè tolli potest, si rem hanc ad calculum exigamus.

Sanctorii leges *Staticæ* ostendunt evacuationem alvinam, si cum cuticulari confertur, esse ut 1 ad 10: ea itaque horarum viginti quatuor spatio erit ut 34. 36. 37 gr. 4. ad 348; horæ autem unius spatio, ut 34. gr. 16. ad 348. In regionibus frigidis ob perspirationem parcius factam paulò altiùs fortasse assurgit hæc per alvum evacuatio: quam quidem ii, qui de his rebus disputant, cum eâ, quæ per Glandulas fit, excretionem temere confundunt: sed quàm longè hæc à se invicem discrepent, satis erit diligenter attendentem

tendentem penitus videre. Cutis quippe intestinorumque eandem ferè constat esse fabricam, & glandulas alterutrinque scaterere: quæ quanquam nudo oculo minùs pateant, Microscopii tamen ope in conspectum facilè veniunt. Atque hæc quidem quò meliùs fiat per intestina excretio, providè à naturâ cautum est, cùm vasa sanguinea in eorum Tunicas ingenti multitudine diffuderit. Cutis, si mediâ quâdam viâ rationem conficimus, continet uncias quasi 2640 quadratas: Intestina, cùm eorum longitudo sit ferè pedum triginta, ambitus autem mediocritate quâdam æstimatus unciarum ferè quatuor, Cylindrum constituunt in quo Unciæ 1440 quadratæ continentur. Ita ut superficies intestinalis, si cum cuticulari comparetur, plusquam dimidii rationem obtineat. Sed quia Glandulæ non ita conferuntur in intestinis ac in cute reperiuntur, superficies, ex quâ humoris aliquid egeritur, eâ proportionem æstimetur, quam habet 1 ad 4. Horæ igitur spatio si cutis 948. ejiciat, ex intestinis profluent 9xij. Neque hanc facile quispiam Lymphæ effluentis copiam intestinis denegabit, qui secum reputet, quàm multò

multò ampliùs in his, quàm in Cute Vaso-
rum excernentium ora dehiscant: atq; hæc
quidem ex glandulis ipsis, quæ magnitu-
dine valde exsuperant, perspicuè liquet.

Ita si hanc rationem sequamur, longè
plus, quàm quod naturali dejectione effun-
ditur, ab his glandulis suffici & posse &
consueſſe percipimus. Cùm verò alimenti
reliquiæ magnam in dejectionibus partem,
etiam maximam, cùm hæ solidæ sint, forti-
antur, ostendi faciliè potest, quòd materia il-
la, ab intestinorum glandulis derivata, ita
parum ex toto foras excluditur, ut unà cum
Chylo in vasa *Lactea*, inque sanguinis vias
remigret: eodem planè modo, ac *Lympha*
ex infimi ventris partibus redire consueverit.
Igitur, uti experimentis constat, quandocun-
que haud suppetat qui in vasa *Lactea* deri-
vetur Chylus, ea *Lymphæ* hujusce ex glan-
dulis expressæ sunt plenissima.

Hæc cùm minùs animadversa fuerit di-
stinctio, eos in errorem induxit, qui, cùm
quæ sit commodissima evacuandi via disse-
rant, ^b *rationem secretionis circularis ad ven-*

^a Curat. Febr. per Evacuat. 12.

tralem majorem esse statuunt, quàm rationem centum ad unum. Nam adhibito Cathartico, intestina jugi irritatione pervulsa, non modò alimenti reliquias, sed id omne, quod à glandulis excernitur, demittunt. Ita ut hanc unam ob causam a medicinâ purgante *quadruplo* major efficiatur evacuatio, quàm quæ in naturali statu contingit.

Purgantia duobus potissimùm modis vires suas exerunt; vel ut stimulo quodam irritantia intestinorum tunicas, vel ut sanguinem velociùs circumagentia: ea quæ valentiora sunt, utrumque efficiunt. Stimulus quidem, quo pollent purgantia, non modò Lymphæ copiam majorem ex glandulis exprimit, sed & humores ita revellit, ut ad harum ora glandularum minùs quàm alibi uspiam impeditenti sit, exitusque faciliior; huc igitur ii uberiùs confluunt, sive quod idem est, sanguinis celeritas his in locis incitatur: pari ferè modo, ac Cutis, *Vesicatorio* erosa, serum effundit. Quæ in sanguinem se insinuant Purgantia, ut velociùs ille decurrat faciunt, quia & stimulum augent, & humorum cohærentiam attenuant atque dissolvunt. Hoc satis patet ex

T

calore,

calore, quem excitant Purgantia; immo *Pulsus*, qui & valentior & plenior & concitator fit, idem indicat.

Quantum hinc, nempe ex sanguine velocius actō, ad alvi fluxionem accedat, hujusmodi ratiocinium facile ostendet. Arteriarum *Mesentericarum*, quibus intestina irrigantur, amplitudo ad *Aortæ* basin eam habet rationem, quam 1 ad 10. Cum igitur experimentis constet horâ quâlibet in *Aortam* derivari sanguinis 34000, istæ Arteriæ eodem temporis spatio 3400 in intestina deferent. Aliquid etiam huc ex uno aut altero *Celiacæ* ramulo advehitur. Naturalis, quæ inde fit per glandulas, excretio non nisi ad 24 pertingit. Ratiocinandi gratiâ si ponamus sanguinem *duplo* citius ferri (quem sanè ita ferri, adhibito valentiore *Cathartico*, pulsus demonstrat) Arteriæ *Mesentericæ* singulis horis 3800 apportabunt, iisdemque intervallis fere 24. excernent Glandulæ. Quippe excretio quæcunque, si cætera sint paria, solâ *velocitatis* regulâ metienda est. Sin *triplo* increseat velocitas, quod propter stimulum, saltem ad ora glandularum, fieri haud absurdè quis concesserit, effluent 236. Quod si itidem Vasorum excernentium Diametri *duplo*

duplo ampliores fiant, (quod, ubi paulò acrius fuerit *Catharticum*, contingere minimè dubium est) intestinorum glandularis excretio ad 3144 assurget, i. e. quantitatem à naturâ præfinitam *duodecies* excedet. Ita hâc ratione, *octo* horarum spatio, dum munus suum obeunt purgantia, ex his glandulis elici possunt 348.

Sed dum evacuationem istam, quæ Purgantibus fit, æstimamus, *Bilem* haud oportet negligere. Itaque si intra horam, ipsâ Naturæ vi, *Bilis* drachmæ duæ, uti ostendit Vir in his rebus peritissimus D. *Jacobus Keil*, in intestina profluant, *Catharticum* exhibitum 36 a Jecinore eliciet, si modò uti diximus tripla sit in sanguinis cursu Velocitas, Vasorum interim Diametris minimè dilatatis. Hinc, alvo per artem concitata, dejectiones ferè biliosæ reperiuntur. Id autem animadvertendum est, *Bilem*, quò magis festinatè aut ubertim effluat, dilutiorem evadere. Ad hunc modum per has intestinorum vias, quanquam neque alimenti reliquias, neque succum *Pancreaticum* æstima- veris, à *Cathartico* expurgari possunt lib. iiijss. Vasis autem simul ampliatis, copi-

osior multò erit humorum effluxio, scilicet in ratione Diametrorum duplicatâ. Quæ cum ita sint, perspicuum est, quàm minimè idem à *Clysteribus* expectandum sit: qui quidem alvum stercore oblitam satis commodè eluunt, atq; liberant; sed neque bilem elicere, neque has Glandulas, quæ in *Ileo* potissimùm sitæ sunt, ullo modo possunt attingere.

Ita quando vel morbus intestinis penitus infederit, vel vehementior fuerit purgatio, si celerius æquo sanguis fluat, aut Vasorum ora patecant latius, ad gradum multò altiore perducì potest hæc per Glandulas excretio. Exemplo sit morbus, quem *Chole-ram* dicimus: in quâ incredibile prorsus est, quanta humorum copia à stimulo illo eliciatur, quem Fructus Horarii, aut aliæ quævis cruditates intestinis admovent. Ora autem Glandularum multò ampliùs, quàm à naturâ constituta sunt, distendi posse satis manifestum est ex alvi fluxione, non *Symptomaticâ* modò ut vocatur, sed & *Criticâ*: quarum quidem hæc materiam illam, in Fauces pulmonesque frigore rejectam, ita sæpe expedit, ut perspirationis Vicaria evadat.

dat. Scilicet eadem humorum copia, quæ trans Cutim eliminari debuerat, per has glandulas exitum quærit: quæ sanè ubi obtingit evacuatio, naturalem hujusce Lymphæ fluxum *decies* superat.

Tam perpetuâ naturæ lege progreditur hæc per intestina excretio, tamque chylo rite elaborando necessaria reperitur, ut si fortè obstruantur hæ glandulæ vel occallescant, oritura sit aut alvi astrictio incurabilis, aut morbus *Cæliacus*: quo quidem præcipuè in morbo contingere hoc docent Mortuorum sectiones. Cùm autem ad tempus aliquod breve permanserit hæc glandularum obstructio, vel earum aliqua portio ita glutinosis humoribus occlusa fuerit, ut Lympha, alimento subigendo comminuendoque necessaria, haud satis suppetat, oritur illa morbi *Cæliaci* species, quæ sanationem recipit; quamque à *fluxu Chyloso* distinguimus, qui, si propriè loqui libeat, ducit à *Lacteis* obstructis originem.

Si Glandularum, Lymphæque, quam eji-
ciunt, usum attentius exploremus, causam
hujus morbi penitus assequemur: neque ul-
lo opinor argumento clariùs doceri posse,
quantum

quantum ad medicinam non intelligendam modò, sed adhibendam conferat *Ars Anatomica*, quàm hâc *Glandularum Peyerianarum* notitiâ. Etenim Veterum monumenta intuenti facilè patebit, quàm perperam ii, ne dicam quàm absurdè, morbum *Celiacum*, *vel quia temperies nimis frigida esset atque humida, vel quia vis retentrix debilitaretur*, nasci voluerint. Sed hanc Caliginem dispulit *Anatome*, quæ fabricam intestinorum distinctiùs explicando, morbum hunc ex eo proficisci clarè ostendit, quòd humor ille, à Glandulis exprimi solitus, aliquâ saltem ex parte intercludatur. Itaque ea remedia, quæ alvum leniter irritant, glandularumq; ora detergunt, in hoc morbo vim habere maximam comperimus. Ita morbi exquisitior notitia ad curationem bene instituentiam rectissimâ nos deducit viâ : in quâ ut defecerunt Veteres, ita malè susceptam medendi rationem tenuerunt, utpote *Astringentibus* unicè innixam. Quis enim non videt eos hanc ideo amplexos esse, quòd opinioni isti congrueret atque faveret, quæ morbi causam in quâdam intestinorum *Ασυνία*, sive imbecillitate posuerit? At pro-

fectò

fectò siquis hunc curandi modum persequi velit, neque aliud quicquam in remediis nisi *Astringendi* vim confectetur, quod fecerunt *Methodici*, nã is Glandulas non deterget, sed obstruet: ita ut morbus hoc medendi instituto non tam abigi posse, quàm confirmari videatur.

Sed sit hujus disquisitionis modus; satis enim jam exposuimus, quo demum naturæ artificio peragatur, quibusque usibus inserviat hæc glandularis excretio: quòd si quæ dicta sunt probè teneantur, rationem eorum, quæ magno cum judicio de *Purgantibus* notavit *Verulamius*, facile erit intelligere. “ *Fidenter (inquit) dicimus* ‘ *Pur-*
 “ *gationes repetitas atque factas familiares,*
 “ *longè magis ad diuturnitatem vitæ facere,*
 “ *quàm exercitia & sudores. Etenim certissi-*
 “ *imum est per sudores & perspirationes ex-*
 “ *teriores, non solum humores & Vapores*
 “ *excrementitios exhalari & absumi; sed*
 “ *unà etiam succos & spiritus bonos, qui*
 “ *non faciliè reparantur. In Purgationibus*
 “ *autem, si non fuerint admodum immode-*

• Hist. Vit. & Mort. 163.

“ *ratæ, non item; cùm super Humores præ-*
 “ *cipue operentur.* Hæc ille suo philoso-
 phandi more. Qui autem rationes ad hanc
 rem *Anatomicas* accommodat, facile per-
 spiciet, quomodo hic purgantium usus
 non ora modo *Lacteorum* aperiat atque ab-
 stergat, sed glandulas à crassis humoribus,
 quibus sæpe obstrui solent, liberet: ita ut
 eæ jugi tenore Lympham perpetuò suppe-
 ditent Chylo conficiendo destinatam, à
 quo & omnis manat nutritio, & vita ipsa
 propagatur. Ita maximè hæc purgandi
 ratione in secundâ valetudine cavetur, ne
 adversæ præsidia consumantur.

COMMEN-

COMMENTARIUS VIII.

De Urinæ profluvio.

PLures apud *Hippocratem* ex Febre post *Urinæ* profluvia evasisse legimus: qui quidem uti in Urinis notandis multus est, ita ex his præcipuè curandi indicia traxisse videtur. Utrùm verò in Febribus urinam moventia adhibuerit, planè non constat. Neque enim adhuc reperta est medicina, quæ in ejusmodi casibus Urinam ita potenter eliceret, ut ab eâ speraretur, qualem à purgatione percipimus, materiæ febrilis deductio. Itaque si *evacuationem* spectemus, parum est, in Febrium tractatione, *Diureticis* fidendum. Neq; hujus rei obscura est ratio, partium fabricam contemplant: quippe, utut *Arteriæ Renales* ferè *Mesentericas* capacitæ æquent, paremque fortasse sanguinis portionem excipiant; tamen, cùm in Renibus multò pauciora sint, quàm in Intestinis, ad humores excernendos vascula, non

U

perinde

perinde larga utrinque secutura est evacuatio. Id insuper tenendum est, non eam, quam *Vomitoria* atque *Purgantia* possident, virtutem itidem *Diureticis* inesse, ut medentis consilio semper respondeant. Ea quidem Urinam aliquando mirificè movere posse confiteor; sæpius tamen spem fallere, experimentis comprobatum est: quod in Aquâ intercute & Urinæ difficultate, in quibus potissimum morbis desideratur hoc à *Diureticis* auxilii, nimium frequenter solet contingere. Ita ut hodie hæc medicina pars, quæ ad Urinas provocandas pertinet, sit omnium maximè manca.

Invaluit jamdudum consuetudo, ut qui *Variolis* aut *febris* correpti decumbunt, largis admodum crebrisque potionibus utantur. Quæ quidem consuetudo non noviter, ut quidam putant, instituta est, sed ab ipso olim *Hippocrate* planè tradita: nam ille, ut *Viæum*, quo in *Acutis* morbis uti deceat, accuratiùs præciperet, varia *Sorbitionum*, *Ptisanae* præsertim, genera descripsit; ita ut, qui *Regimen*, ut vocatur, temperatius dilutiusque primum apud nos induxerunt, id ferè omne ex hoc *Hippocratis* libello hauserint.

hauserint. Et certè hæc medendi ratio fructum habet uberrimum. Nam & dilutis illis potionibus mitescit febrilis ardor, & sanguinis moles ita tenuatur & comminuitur, ut per vasa liberiùs devehi possit, & siquid superflui sit aut per cutis aut per Urinæ meatus egerere. Neque tamen ideo, quòd Urinam moveant, potiones hæ inter *Evacuantia* protinus reponendæ sunt. Quippe non tam vi aliquâ *Diureticâ* hoc faciunt; quàm quia dilutissimæ sint, uberrimèque ingestæ. Ita quamvis effusissimè proruperit Urina, fieri potest, ut nullo modo exhauriantur Vasa, in quibus eadem humorum mensura cursu perenni circumfluit. Igitur contenti sumus bono eo, quo præstant hæ potiones, quòd *diluant* scilicet: *evacuandi* virtutem, quam negavit natura, iis ne quæramus affingere.

*De Vesicantibus, quæ Cantharidas
recipiunt.*

COMMENTARIUS IX.

PERCURSIS jam omnibus *evacuandi* viis, quas aut Natura tentavit, aut ejus interpres optimus in usum deduxit *Hippocrates*, liceat unam adjungere, tanto viro incognitam: quæ, utcunque excogitata recentius, non ultimum tamen in *Februum* restrictione locum vendicat. *Vesicantia* à me intelligi, nemo est qui ignorat: quorum cum materia multiplex sit, de iis tantummodo sermonem instituemus, quæ *Cantharidas* recipiunt. Hæc quippe uti valentissima sunt, maximèque efficacia, ita morbi vim allevant modo quodam expeditiore magisque inopinato, quàm cætera quæcunque *Evacuantia*, venæsectionem si exceperis, solent.

Cantharidas quidem, ut medicinam introfu-

trosumendam, sæpe commendat *Hippocrates*; ad *Vesicas* excitandas nusquam adhibuit: quanquam aliquid de earum virtute, vel *Hippocrates*, vel alius quispiam, etiam cùm Cuti admoventur, odoratus esse videatur; qui enim libellum de *Superfætatione* scripsit, illas inter alia irritandi instrumenta, ad purgandum Uterum, ^a *Pessò* immisceri præcipit. Primus has cuti capitis affricari, ad ulcuscula inurenda, jubet *Aretæus*; cujus etsi incerta sunt tempora, *Galenus* saltem aut supparem, aut eo etiam antiquiorem suspicari licet: is adeò eas in *Epilepsiæ* tractatione ^b utendas suadet, monetque, ut triduo antè lacti assuescat *Epilepticus*, nè *Vesicam* lædant *Cantharides*. Eandem in hoc morbo, ut & *nervorum resolutione* curandis rationem tenuit, referente *Ætio*, ^c *Archigenes*: cui ut sectâ, ita & ætate erat conjunctus, quantum conjicere licet, *Aretæus*. Deinde *Galenus* Emplastra ex muscis hisce confecta ad *Areas*, ad *Scabiem*, ad *Impetiginem*, bene usurpari posse tradit: sed ille, uti rectè animadvertit Cl.

^a De Superfæt. 25.

^b Curat. Diurn. Morb. 1. 4.

^c Tetrab. 2. Sermon. 2 28 & 30.

Clericus, (cui de *Medicinâ* veterè accuratissima debemus commentaria) hoc auxilii genus in plerisque morbis vel parvi admodum fecit, vel, ut ex scriptis constat, tanquam periculi plenum haud sæpe tentavit. Qui *Galenum* insecuti sunt *Græci*, uti nec in aliquo ferè quocunque, ita nec in hoc ipso argumento quicquam novi afferunt: itaque & *Arabas* frustra consulueris, qui, utcunque in medicamentorum formulis concinnandis feracissimi ingenii sint, quantum ad hanc rem attinet, more suo *Græcorum* vestigiis inhærent. Apud *Latinos*, *Cantharides* pullo ferè in pretio fuisse videntur: earum ipse *Celsus*, qui in *Sinapismis* multus est, haud scio an aliàs uspiam quàm in *Papulis* detergendis, *Miconem* secutus, meminerit. *Cantharidas* quidem illitas prodesse, ad *Lepras*, & *Lichenas*^d, item ad *tela extrahenda*^e valere scribit *Plinius*: unus *Scribonius Largus*, *Cerato* admistas, tanquam *stigmatibus*^f tollendis utiles, deprædicat.

Hic ferè apud veteres *Cantharidum* cuti impositarum usus;isque sanè perrarus, ut-

^d 29. 4.e 30. 13.^f 231.

pote qui, non nisi in *frigidis humoribus*, ma-
loque jam *inveterato*, locum haberet. Nec
liberiùs diu etiam post renatas literas adhi-
bitum est hoc medicamenti genus: ita ut *Fer-
nelius* id non nisi in ^g *Cacitate* & ^h *Hydrope*
præceperit, edixeritque *prudenter eo atque
arte summâ esse utendum*. *Fernelio* quidem
æqualis *Hollerius*, scriptor sanus imprimis,
& in veterum scriptis versatissimus, ad *Le-
thargum* excutiendum, *Cantharidum* pulve-
rem *Phænigmo* admisceri jubet; quan-
quam, qui *Hollerii* scriptis *adversaria* attex-
uit, *Duretus*, *Sinapismos* minimè *usurpandos*
*esse moneat in Lethargo, quòd conjunctus cum
febre sit, quæ hæc calida respuit*ⁱ. Illa
autem, quam cum *Paræo* * tentavit *Holle-
rius*, mirabilis est curatio: nam *Fœminæ*
nobili, cui vultus circum undique *pustulis*
ardentibus, &, tanquam in *Elephantiasi*, ad-
modum fædis deformis erat, persuaserunt, ut
*universæ faciei Vesicatorium ex Cantharidi-
bus imponeret*. Unde ea quidem tantis do-
loribus tantâque febre correpta est, ut ferè

g Conf. 12.

h Conf. 34.

i Edit. 1577. 31.

* *Paræ.* lib. 20. cap. 28.

nulla esset de salute relicta spes : sed cùm
 eam ex hoc periculo egregia viri utriusque
 ars liberâisset, *evanuit in perpetuum, quæ
 antè faciem occupabat, deformitas.* Idem
Hollerius, de *Pyroticis* verba faciens, vesica-
 rum, quas *Cantharides* excitant, ope “ Co-
 “ xarios, *Podagricos*, *Hemicranicos*, *Cepha-*
 “ *lalgicos* sæpenumero relevari dicit; repur-
 “ gari viscera, atque omnino corpus sordibus
 “ & excrementis liberari, SEXCENTA de-
 “ nique vitia vetusta contumaciaque percu-
 “ rari^k. Id adeò præterire non possum,
 omne hoc de *Cantharidum* virtute præco-
 nium, in iisdem *Hollerii Institutionibus Chi-*
rurgicis, quæ cum *Tagaultii* scriptis Anno
 1543 primùm prodierunt, quam etiam e-
 ditionem secuti sunt *Gesnerus* atque *Uffen-*
bachius^l, omnino desiderari. Unde jure
 quis suspicetur, medicinæ hujusce usum post
 id demum temporis increbrescere cæpisse.
 De quâ tanta tamque absurda eâ tempestate
 invaluit suspicio, ut *Adolphus Occo*, qui an-
 no circiter 1560 floruit, *Cantharidas*, ne in
 perâ quidem gestari fineret, cùm quendam,

^k Institut. Chir. 3. 5.

^l Scriptor. Chirurg.

qui eas ita gestâſſet, ſanguinem minxiſſe conſtaret ^m. Sed hæc ſunt non differentium medicorum, ſed ſomniantium commenta.

Quodd ſi recentioris memoriæ ſcriptores adeamus, ab hoc medicinæ genere multos, etiam ſeculi *decimi ſeptimi* initio, abhoruiſſe reperiemus: eamque non niſi timidè admodum & cunctanter admoſeri conſueſſe docent tum alii, tum præcipuè *Banzerus Auguſtanus*, qui *Veſicatoria Coronati latitudinem vix excedere debere* pronuntiat ⁿ. Quinimo ea *Thaleri* magnitudine metitur *Etmullerus*; & in morbis, *febris* præſertim, tractandis ita frigidè ac non abq; metu quodam medico laudat, ut hanc medendi rationem *Ital*is potiùs, quàm Popularibus ſuis familiarem velit ^o. Atque ea quidem apud *Germanos* ita parum excultra eſt, ut in magis illis *Sennerti* voluminibus, omni medicamentorum farragine refertis, *Veſicantium* tamen mentio rariffimè occurrat: quanquam ille quidem ſe iis *ſexcenties* uſum eſſe narret ^o.

^m Schenk. lib. 7. Obſ. 37.

ⁿ Fabric. Recept. lib.

2. ſ. 2. 21.

^o Comm. in Schröed. de Compos. Medic.

p Lib. 6. p. 8. cap. 26.

Quæramus itaque, quid illa *Felix prole vi-*
rùm protulerit *Italia*. Cùm & *Patavii* &
Venetis, Ann. 1575 & 1576, acerbissimè
 sæviret pestis, à medicis omni diligentia in-
 vestigatum est, quâ potissimùm ratione ma-
 lum illud aut depelli possit, aut præcaveri.
 Pestem hanc accuratissimè descripsit, Vir e-
 ruditionis summæ, *Hieronymus Mercurialis*,
 & qualis ad eam curandi via accommodari
 debuerit, fusiùs docuit: interq; auxilia, quæ
 huic morbo insigniter profunt, hujusmodi
Vesicantia, ut præstantissima, commendat⁹.
 Is utique ea inter *Italos*, uti reor, princeps
 invenit; neque sanè hoc illi quicquid est
 laudis invidendum est, quanquam antea
 idem medendi modus, tum à *Marsilio Fi-*
cino^r, tum ab *Alexandro Benedicto*^s, ad
Carbunculos pestilenciales curandos prædice-
 tur; & superiore seculo, ut ipse ingenuè
 fatetur^t, à *Jacobo de Partibus*, *Gallia-*
rum Regis Archiatro, in iis quæ de " peste
 commentabatur, sit descriptus. Haud ita
 multò post, Anno scilicet 1590, *Pisauri* pe-

⁹ De peste. c. 26.
 pestilent.

^t Ibid.

^r Epidem. Antidot. 15.

^s De
^u Comment. in Avicen. su-
 pra primam quarti.

stis erupit, ita ut *Urbinatium* Dux universos
scholæ *Patavinæ* medicos consulendos cen-
suerit, quò melius invalescenti malo occur-
reretur. Sed iis inter se de Remediorum,
Vesicantium præsertim, commoditate dissen-
tientibus, *Hercules Saxonia*, ut sententiam
suam tueretur, de *Phænigmis*, quatenus ad
febres pestilentes curandas pertineant, dispu-
tationem edidit. Hinc tantæ eâ de re tur-
bæ coortæ sunt, ut summâ medicorum dis-
fensione certaretur: adversantium agmen
duxit *Alexander Massarias*, acriterque *Vesi-*
cantia impugnavit; tum quòd æmulatione
quâdam ductus *Saxoniam*, utpote ætate mi-
norem, non tulerit, tum quòd non nisi in ve-
terum vestigiis stare voluerit. Quid autem
melius ab homine sene præjudicatisque opi-
nionibus occupato sperandum, qui se cum
Galeno malle errare, quàm cum recentio-
ribus vera sentire gloriatus est? Sed omnia,
quæ contra disputata sunt, refutavit *Saxo-*
nia, libellis tribus de *Vesicantium* usu editis:
in quibus quidem totum hunc locum ita
copiosè pertractavit, ut, qui eum consecuti
sunt, sequerentur planè, nihilque ferè huic
argumento adjecerint.

Ab hoc itaque tempore consuetudo invaluit, ut inter *Vesicantia* principem semper locum tenerent *Cantharides*: quas quam plurimis in morbis, *febris* præcipuè, proficere testetur experientia; quâ tamen vi, quo demum modo humores attingant, ac commoveant, nemo satis adhuc explicavit. Quid in cute efficiant, ita oculis omnium expositum est, ut medicinarum scriptores ad hoc unicè attendere videantur: & in ipso quasi limine subsistentes, quicquid uspiam à *Vesicantibus* venit auxilii, ab unâ *seri evacuatione* derivare satis habuerint. Hoc à *stimulo*, quem admovent *Vesicantia*, & ab humorum, uti loqui amant, *Fusione* proficisci volunt; ita ut, cum quasi aculeis quibusdam pungatur cutis, *serum* exudet. Sanè fatendum est propter hujus, quo cutis foditur, *stimuli* vim, uberiùs istuc, quàm pro more, confluere humores: neque tamen ideo effluere *Serum*, cætero sanguine intus coercito, quòd, ut ii comminiscuntur, id præcipuè modo quodam peculiari à *Cantharidum* particulis aut imbibatur*, aut alli-

* Willis. Pharm. Rat. p. 2.

ciatur^y,

ciatur ? , credendum est. Nam cùm perpaululùm erosa sit vasorum tunica, non aliâ quàm tenuitatis suæ ratione elabitur *Serum*; Globuli autem, qui sanguinem rubore tingunt, cùm foramina ista mole exsuperent, exitum reperire non possunt. Atque hoc quidem perspicuum faciunt eæ, quæ igne excitantur, *Vesicæ*: cujus vi scilicet ad eundem planè modum divulsa, quæ vasorum ora defendere debuerat, Cuticula, sero viam aperit.

Ita cùm & dolorem concitent, & *Serum* eliciant, magno in morbis adjumento sunt *Vesicantia*: & hæc quidem *seri evacuatio*, indicii cujusdam loco habenda est; nam, nisi id eruperit, parum læa feliciter cessura rectè auguramur. Tamen intra hos limites minimè consistere videtur *Cantharidum* virtus: quæ tam latè patens tamque mirifica est, ut nullatenus explicari queat, nisi rationem eam, quâ non cutim modò, sed & sanguinem afficiunt *Cantharides*, assequamur. Nam si eæ ideo proficerent, quòd *Serum* evocarent, eadem sanè *seri* copia per

Urinæ iter exclusa pariter prodesset. At-
 qui in omni ferè morbo *seri* tantundem
 per meatus istos ejicere licet, quantum *Vesi-*
catorio admoto educitur; sed in nullo fru-
 ctum inde æqualem percipi posse, experi-
 mentis constat. Id utique satis apparet,
 introsumptæ quam vim habeant *Cantharides*
 in evacuandis humoribus, in obstructioni-
 bus expediendis, in sanguinis cursu incitan-
 do: itaque ad Menses ciendos, ad Hydro-
 pem expurgandum, ad fatum excludendum,
 ad lumbricos evocandos, ad venenum ra-
 bidi canis perdomandum, ad cuticulares de-
 nique meatus, inveterascente jam impeti-
 gine, adaperiendos, à Veteribus usurpari so-
 lebant. Verique simile est eas, etiam cùm
 cuti admotæ sint, altiùs pervadere, humo-
 resque eodem planè modo commovere.
 Aliter enim quomodo contingeret, ut in
 Pleuritide, in Peripneumoniâ, in Distilla-
 tione, in Gravedine, nervorumque disten-
 sionibus egregiè valeant *Cantharides* cuti
 appositæ? Ut dolores, coxarum præcipuè,
 perversos tollant, obstructionesque libe-
 rent? Ut, iis demum apposis, humores sese
 ad perspirandum magis accommodent, ut
 sudores

sudores faciliùs fluant, ut pustularum omne genus à cute promptiùs foras emicet? Atqui hæc sic fieri solere ex usu quotidiano abunde discimus.

Si quidem, qui interiorem hanc *Vesicatorii* vim aut negant, aut prætereunt, tamen cum de cruciatu illo atque exulceratione, quæ inde in Urinæ meatibus sæpe oriuntur, explicationem instituant, fatentur ipsi *Cantharidum* particulas in sanguinem penetrâsse: quorum sales acerrimi cum iis, quos ferturina, adhæserint, has tragædias excitant. Ita ferè qui rationem malè semel institutam mordicus tenet, in eas delabitur difficultates, unde expedire se vix potest, nisi à seipso dissideat ipse, secumque discorder. Quod si in partibus à cuti longè distitis, earum virtus ita vehementer se exercit, quid causæ est, cur in cæteris locis cessare eas, & quasi ab opère feriari arbitremur? Quid obstat, quò minus humorum mutationem aliquam moliantur, quæcumq; demum per vasa permeant? Certè incommoda, quæ *Vesicantium* aliquando usum consequuntur, non aliâ ratione explicari possunt, quàm quòd *Cantharides* in sanguinem,

nem, eo quo diximus modo, vim exercent. Hoc autem posito fundamento, intellectu erit facillimum, quare *Hecticis* (præcipuè si sudoribus colliquescant) *biliosis* item, iisque, qui ad *febriles* ætus naturâ suâ feruntur, interdum noxiæ sint; etiam ubi corpus plenius fuerit, si scriptoribus habenda sit fides, nisi venam secueris, periculosa: siquidem, cum sanguinis molem admodum attenuent cursumque intendant, *Febres*, *inflammationes*, & *deliria* pariunt; vel, quod in *Hecticis* contingit, eas opes, quas vitæ sustinendæ natura destinavit, per cutis spiracula nimis effusè dissipant. Pari modo in *lentis Febris*, in quibus *Pulsus* imbecillis languidusque deprehenditur, siquid auxilii tulerint *Vesicantia*, eum illico invalescere sentimus: quod à perpauculâ *seri* detracti-
one proficisci omnino incredibile est.

Bellini, qui in eo, quòd stimulent, *Vesicantium* vim omnem esse positam contendit, eadem etiam de causâ *Pulsus* excitari pronuntiat. Sed id utique libenter quærerem, num idem & cæteri stimuli efficiunt? Num aut *Caustica*, aut *Fonticuli*, aut *Setacea*, aut etiam ipsa, quæ *Cantharidum* expertia

expertia sunt, *Vesicantia*, eâ stimulandi virtute polleant, ut *Pulsus* non modò ad tempus attollant, sed ita instaurent, ut cursum ille suum tenere possit naturalem? *Purgantia*, quæ sanguinis vias haud attingunt, stimulum intestinis admovent: unde tamen nihil quicquam virium Pulsus acquirit. Sanguinis quidem cursum, ad glandularum ora, paululum incitant; molem ipsam humorum non ita afficere posse videntur, ut aliquid inde ad Pulsuum robur accedat. Itidem Aqua bulliens, aut carbo ignitus & pruritum in cute & *vesicas* commovet; ita tamen, ut ne minimum sanguini motum afferat. Itaque cum in morbis quamplurimis, iis præcipuè qui caput impetunt, expeditum nec opinarum levamen præbeant *Vesicantia*, non tam quòd aut *revellant*, aut *irritent*, aut *evacuent*, quàm aliâ quâdam virtute id videntur esse consecuta. Quòd si animum ad hanc, quæ interiùs exercetur, vim advertimus, *Vesicantium* rationem omnem assequemur; &, quo demum modo ad curandos morbos feliciùs accommodari possint, judicabimus. Certè hinc lucis aliquid erui poterit, quâ id tandem, in quo medicorum

Y

diligen-

diligentiam desidero, effici queat, ut accurata de *Vesicantium* in *Diuturnis affectibus* usu præcepta tradantur, quæ & perspicuitatem habeant, & quasdam errare in mendo non patientes vias.

Sed ut ad locum, qui est in manibus, aliquando revertar: in *Febris acutis* tutum maximè atque expeditum auxilium præstant *Vesicantia*; quæ quidem, licèt materiam febrilem à *cerebro* potentissimè avertant, fluxiones tamen cæteras, *Sudorum* præcipuè atque *Urinæ*, sæpenumero juvant, saltem nullo unquam modo reprimunt. Neque in eo percuriosius hærendum, ut semper ad ægroti *habitum* aptentur: quæcunq; enim fuerit corporis constitutio, utcunque sive *bile* sive *tenui sanguine* fervidior, si febris ultra morem sævierit, levia incommoda non tanti sunt, ut de vitâ interim ipsâ non sumus solliciti. Sæpissime enim in id discriminis res venit, ut nihil, nisi à *Vesicantibus*, spei reliquum sit: quod quidem in *Podagricis*, ubi, quæ ad extrema corporis defluere solebat, materia in caput incubuerit *febremque* accersiverit, ut frequentissimè fit, sic & nuperrimè exemplo maximè memorabili factum.

Ætū est: scilicet dum, præ nimio cavendi desiderio, à *Vesicantibus* prorsus abstinetur, paucissimis diebus compertum est, quàm vana fuerint magnifica illa salutis aliunde derivandæ promissa. Idem in *Variolis*, *Morbillis*, *Febre* sive *Scarlatinâ*, sive *Erysipelatosa*, quotidie experimur: in quibus morbis licet sanguis ardentius æstuet, incitatiùsq; feratur, hoc tamen auxilii genere haud dubitanter neque infeliciter utimur. Quare nequaquam audiendi sunt ii, qui in *affectibus nervosis*, in *febris ardentibus & continuis*, etiam si *sopor*, aut *delirium* accesserit, *Vesicantium* usum repudiant*.

Id utique haud temere quis dixerit, hâc plures, quàm aliâ ullâ medendi viâ, ex *febris* liberos evasisse; etiam ab hâc, quàm à reliquis omnibus, pluribus sanitatem esse restitutam liquidò possum confirmare. Igitur ad curandas *febres*, quæ Annis 1674, 75, 79, 85, populariter grassatæ sunt, *Vesicantia* adhibuit *Sydenhamus*: id quidem optimo consilio: sed quare in cæteris prætermiserit, haud satis intelligo; cùm alii,

* Bagliv. de Vesicantibus.

de quibus ille meminit, *Anni* nullam febrem intulerint, in quâ non aequè profutura fuissent *Vesicantia*. Quorum sanè vis in omni morborum *Acutorum* tractatione ita latissimè patet, ut eum, qui has *Hippocratis* Historias diligenter perpenderit, febrem haud opinor aliquam reperire posse, in quâ non huic maximè auxilio locum esse fateatur. Neq; tamen is sum, qui, cum *Cæcilio Folio*, *Hippocraticam Historiarum correctionem* in me temere velim suscipere, ut appareat, quomodo illos curare potuisset *Hippocrates*, quos mortuos scribit^w. Id saltem haud invecundè mihi videor esse dicturus, ægrotis istis hanc unam, si modò ulla fuisset profectura, prodesse potuisse medicinam.

Illud autem præ aliis commodi habet hæc evacuandi via, ut nunquam non tutissimè in usum duci possit: Cæterarum quippe ita perdifficilis & lubrica est ratio, ut nonnunquam eæ, ubi atrocior fuerit morbus, non sine periculo tentari possint; id quod in *Venesectione* sæpe experimur. Quotusquisq;

^w Bartholin. Epist. Med. Cent. 1: 61.

tamen

tamen est, qui, ut à *Vesicantibus*, sic & à venâ secandâ, utcunque plus discriminis habente, abhorreat? Sed hoc fortasse ægro-
antium imbecillitati dandum; ut, cùm suadente naturâ dolorem maximè reformident, etiam à medicinâ, quæ vix sine aliquo dolore proficit, refugiant. Eadem in medente mollities adeò non ferenda, ut maximè in vitio sit: quem sanè, humanissimum licèt, ubi vitæ periculum immineat, potiùs Tortoris vicem præbere decet, quàm huic cubantium timiditati subscribere.

Sed ut huic de *Evacuantibus* sermoni finem aliquando imponam; hæc tibi sint, benigne Lector, quæ exposui, quasi indicia fontium illorum, ex quibus *acutarum Februm* omnis haurienda est curatio. Nam & præcipua evacuandi genera, quo demum tempore, pro multiplici morbi naturâ, adhibenda sint, & quâ moderatione, cùm adhibeantur, uti deceat, eâ quâ potui brevitate persecutus sum. Tui erit rationum momenta ita expendere, humorumque inclinationem omnem ita acri atque attento animo intueri,

ri, ut, quâ maximè viâ detrahi possit febris materia, solertiùs perspicias. Hoc unum Tibi spondeo Te experiundo comprobaturum, quòd *scilicet ex febribus multæ Evacuantibus solis, etiamsi haud alio fueris remediosus, cedere consuescant; vix ullæ autem, quæ paulò vehementiùs invaluerint, medicinâ qualicunque, si ab hoc Evacuandi instituto discesseris, restingui possint.*

F I N I S.

E R R A T A.

Pro	Leg.
Pag. 10 <i>Viginti quatuor</i>	<i>Viginti quinque</i>
16 ferat	ferat
55 petinent	pertinent
70 tenax	læve
93 senandâ	sânandâ
112 maturationem	eruptionem
147 acriùs	acrius

